

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL OF MORALITY
TEACHING MONKS IN SECONDARY SCHOOLS

สุเทพ เชื้อสมุทร
SUTEP CHUEASAMUT

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม

**COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL OF MORALITY
TEACHING MONKS IN SECONDARY SCHOOLS**

SUTEP CHUEASAMUT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF
PHILOSOPHY PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE COLLEGE OF MANAGEMENT
SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2013
COPYRIGHT OF SRIPATUM UNIVERSITY**

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
THE COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL OF MORALITY
TEACHING MONKS IN SECONDARY SCHOOLS

นักศึกษา สุเทพ เชื้อสมุทร รหัสประจำตัว 53562151

หลักสูตร ปรัชญาคุณภิวัตน์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา

คณะ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.สุพรรณิ สมานญาติ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.พลธาวิณ วัชรทรรังค์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ดร.วราภรณ์ ไทโยมา)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต อุ๋อัน)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช)

.....กรรมการ

(ดร.พลธาวิณ วัชรทรรังค์)

.....กรรมการ

(ดร.สุพรรณิ สมานญาติ)

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา

คณบดีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต อู่อ้น)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์เรื่อง	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
คำสำคัญ	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
นักศึกษา	สุเทพ เชื้อสมุทร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.สุพรรณิ สมานญาติ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.พลธาวิณ วัชรทรงารงค์
หลักสูตร	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะ	วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (2) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ ศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ตอนที่ 3 ตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัศึกษามัธยมศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะได้แก่ พระที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 จำนวน 398 รูป และผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 7 รูป/คน และผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เกี่ยวกับการตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความเหมาะสม ด้านความสอดคล้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์จำนวน 32 รูป/คน และผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 24 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์ และการสนทนา (Focus Groups) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมมี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (3) ด้านผลิตและการใช้สื่อ (4) ด้านการวัดและประเมินผล (5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน (6) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ตามลำดับ

2. ผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่มทุกคน มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีคุณภาพระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ สำหรับด้านความเป็นไปได้มีความคิดเห็นในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญก็ยืนยันเช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาดังนี้ (1) การฝึกอบรม (Training) (2) การปฐมนิเทศ (Orientating) (3) การกำกับติดตาม (Monitoring) (4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Learning) (5) การประเมินผล (Evaluating) และ (6) การรายงาน (Reporting) ซึ่งเรียกว่า “TOMSER Model”

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

TITLE	COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL OF MORALITY TEACHING MONKS IN SECONDARY SCHOOLS
KEYWORD	DEVELOPMENT MODEL, COMPETENCY, MORALITY MONKS
STUDENT	SUTEP CHUEASAMUT
THESIS ADVISOR	DR.SUPANNEE SAMARNYAT
CO-ADVISOR	DR.POLTHAWIN WATCHARATHORNTHAMRONG
LEVEL OF STUDY	DOCTOR OF PHILOSOPHY PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY	GRADUATE COLLEGE OF MANAGEMENT SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR	2013

ABSTRACT

The purposes of this research aimed to (1) establish the competency development model of morality teaching Monks in secondary schools. (2) assess the competency development model of Morality teaching Monks in secondary schools. The research was implemented covering three phases: 1) studying the needs of Morality teaching Monks. 2) assessment of the draft-model, and 3) assessment of the model. The sample group used for questionnaire in accordance with the needs to develop the competency included 398 Morality Monks teaching in the secondary schools affiliated with the Office of the Secondary Education (OSE), Office of the Basic Education Commission (OBEC), Ministry of Education under the Administration of Sangha Assembly, Region 13, 7 experts (monks/persons) asking for interview on the competency elements of morality monks teachers in the secondary schools, 32 focus group experts (monks/persons) asking for interview on auditing the draft-model of competency development model of Morality Monks teaching in secondary schools in aspects of appropriateness, consistency, possibility and

usefulness, and 24 model assessment experts through the connoisseurship asking for interview on assessment of the model of competency development model of Morality Monks teaching in secondary schools (gained by the specific choice method). The research tools included Forms of Questionnaire, Interview and Conversation (Focus Groups). Also, the analytical statistics used in this study were: frequency, percentage, mean (\bar{X}) and standard deviation (S.D.).

The results of study found that;

1. The competency development model of morality teaching monks in the secondary schools consisted of 6 elements . Those were (1) content and curriculum (2) teaching and learning (3) media production and apply (4) measurement and evaluation (5) classroom research and (6) characteristics and attitude.

2. In assessing the competency development model of morality teaching monks in secondary schools based on focus group discussion, this model were at the highest level of propriety , congruity and utility and at the high level of feasibility . Reassessment were also confirmed by connoisseurship.

The researcher summarized the guideline for the development of the morality teaching monks competency in secondary schools consisted of : (1) Training (T), (2) Orienting (O), (3) Monitoring (M) , (4) Sharing Learning(S) , (5) Evaluating (E) and (6) Reporting(R) , which called "TOMSER Model"

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก ดร.สุพรรณิ สมานญาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนแล้วเสร็จ ดร.พลธาวิณ วัชรทรงรังค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนนันท์ อิศรเดช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.วราภรณ์ ไทยมา ผู้อำนวยการหลักสูตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชิต อุ๋อัน คณบดีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเพิ่มเติมเนื้อหาจนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระครูปัญญา วรวัฒน์ และ พระครูเกษม อรรถการ อาจารย์วัลย์ เหลืองอ่อน ที่ให้ทุนการศึกษา พร้อมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิจัย และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่ดีและมีคุณค่าอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่มารดา บิดา ผู้ให้ชีวิตให้โอกาส และให้การสนับสนุนในสิ่งต่างๆ โดยตลอด รวมทั้งครู-อาจารย์ ผู้มีพระคุณและบุคคลอันเป็นที่รักทุกคน

สุเทพ เชื้อสมุทร

เมษายน 2557

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	X
สารบัญภาพ.....	XVI

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ.....	12
1.1 ความหมายของรูปแบบ.....	12
1.2 ประเภทและองค์ประกอบของรูปแบบ.....	13
1.3 การตรวจสอบรูปแบบ.....	17
ตอนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรและบุคลากรครู.....	22
2.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาครู.....	22
2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.....	25
2.3 แผนพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11.....	27
2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนากุศลกรครู.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.5 รูปแบบและกระบวนการพัฒนาบุคลากรครู.....	32
2.6 มาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู.....	37
2.7 บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู.....	39
2.8 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	42
2.9 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	44
ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	51
3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของสมรรถนะ.....	51
3.2 ความหมายของสมรรถนะ.....	55
3.3 องค์ประกอบและประเภทของสมรรถนะ.....	57
3.4 ประโยชน์ของสมรรถนะ.....	62
ตอนที่ 4 สมรรถนะครู.....	66
4.1 ความหมายสมรรถนะของครู.....	66
4.2 ประเภทสมรรถนะของครู.....	67
4.3 สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	71
ตอนที่ 5 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน.....	102
5.1 ประวัติพระสอนศีลธรรม.....	102
5.2 รูปแบบการพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปัจจุบัน.....	104
5.3 การประเมินพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน.....	106
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	108
6.1 งานวิจัยในประเทศ.....	108
6.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	112
6.3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	117
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	118
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	120
1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	120
1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	120

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
1.3 ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์.....	121
1.4 ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม.....	122
1.5 ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม.....	122
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	123
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	126
4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	129
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	131
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	133
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	133
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	133
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	135
5 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ.....	217
1. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	217
2. สรุปผลการวิจัย.....	217
3. อภิปรายผลการวิจัย.....	218
4. ข้อเสนอแนะ.....	230
บรรณานุกรม.....	233
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	248
ภาคผนวก ข การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ.....	251
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	258
ภาคผนวก ง แบบสอบถามความต้องการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	261

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	275
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Groups).....	281
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	286
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประเมินรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	301
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา..	305
ประวัติผู้วิจัย.....	312

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงวุฒิการศึกษาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาค13.....	3
2 แสดงการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ของสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	115
3 ประชากรที่ในการสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	120
4 กลุ่มตัวอย่างที่ในการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	121
5 แสดงจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	121
6 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสนทนา (Focus Groups) เกี่ยวกับร่างรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	122
7 ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	123
8 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	123
9 แสดงการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	124
10 แสดงแบบสอบถามเพื่อประเมินร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	125
11 วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=398).....	135
12 แสดงการวิเคราะห์ความต้องการของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	137
13 สรุปค่าความถี่และค่าร้อยละจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16ด้าน.....	138
14 สรุปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 ด้าน.....	139
15 วิเคราะห์ความถี่จากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง กับองค์ประกอบของสมรรถนะครู.....	146
16 สรุปการวิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	147

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร).....	148
18 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน).....	150
19 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ).....	152
20 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล).....	154
21 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน).....	156
22 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ).....	158
23 สรุปสมรรถนะด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	160
24 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร).....	161
25 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน).....	163
26 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ).....	165
27 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล).....	167
28 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน).....	169
29 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ).....	171
30 สรุปสมรรถนะด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	173

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร).....	174
32 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ).....	176
33 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล).....	178
34 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน).....	180
35 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ).....	182
36 สรุปสมรรถนะด้านความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	184
37 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร).....	186
38 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน).....	187
39 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและการใช้สื่อ).....	189
40 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล).....	191
41 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน).....	193
42 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ).....	195
43 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ.....	197
44 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางสามัญ.....	198

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
45	เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม..... 199
46	เปรียบเทียบความแตกต่างพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์..... 200
47	เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามพรรษาที่บวช..... 201
48	เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับชั้นที่สอน..... 202
49	สรุปค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้เชี่ยวชาญ โดยสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ..... 203
50	สรุปผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา..... 205
51	แนวทางการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับสมรรถนะที่ 6 สมรรถนะ..... 206
52	แสดงการหาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความต้องการพัฒนา สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 ด้าน..... 213

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า
1 แบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model).....	52
2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	119
3 แนวทางรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม TOMSER MODEL.....	226

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจะพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น สามารถดำเนินการได้โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา เพราะศาสนามีหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นผู้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งพลเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรม วิถีดำเนินชีวิตของคนไทย ดังนั้น เด็กไทยสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัย และเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มแรก วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย (4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข ให้ผู้เรียนที่เป็นชาวพุทธเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตลอดหลักสูตร และระบุว่า การสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้น ควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักคือ ต้องให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ ศรัทธา และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา และพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แม้กระทรวงศึกษาธิการ จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทุกชั้น และทุกระดับการศึกษาตลอดระยะเวลาเรียน 12 ปีก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก กล่าวคือ การบริหารและ

การจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนายังขาดประสิทธิภาพ ขาดความเอาใจใส่ และไม่มีมาตรการเสริมอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาหลายแห่งจึงไม่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการบูรณาการการเรียนการสอนด้านศีลธรรมเข้ากับวิชาสามัญโดยทั่วไป อีกทั้งไม่ให้ความสำคัญต่อพระภิกษุที่มีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอย่างถ่องแท้ เข้ามาเป็นครูหรือวิทยากรในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและครบวงจร ทั้งภาคปรีชาปฏิบัติและภาคปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความซาบซึ้งขาดการปฏิบัติและขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างทั่วถึง จึงไม่สามารถใช้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก้ปัญหาชีวิตของเยาวชนและประชาชนในสังคมได้อย่างเด่นชัด และเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553)

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2546 โดยข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการสนับสนุนให้พระสงฆ์เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมี ความสุข สามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาชีวิตได้ (กรมการศาสนา. 2553) อย่างไรก็ตาม การสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความไม่พร้อมอยู่หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ หรือด้านการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะพระที่เข้าไปสอนไม่ได้มีความรู้ด้านวิชาชีพครูโดยตรง โดยกำหนดคุณสมบัติเพียงว่า ผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องจบนักธรรมเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรี ขึ้นไป (กรมการศาสนา. 2554) ซึ่งพระสอนศีลธรรมที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วไม่ได้บ่งชี้ว่าจะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาชีพ และข้อมูลคำกล่าวของพระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่กล่าวปาฐกถาเรื่อง “นโยบายวาระพระสงฆ์เข้มแข็งในสถานการณ์ปัจจุบัน”แก่พระสอนศีลธรรม พระนักเทศน์ และพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วประเทศ ประจำปี 2552 เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2552 ณ วัดประยูรวงศาวาส ว่าจุดอ่อนของพระที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน ก็คือ ความรู้ในเรื่องวิชาครู การจัดทำแผนการสอน ซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไขต่อไป ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานพระพุทธศาสนา (2553) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศ พบว่า พระสอนศีลธรรมสอบตกในเรื่องการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการวัดผลและการประเมินผล พระสอนศีลธรรมมีจำนวนน้อยที่ใช้วิธีการสอนวิธีการใช้สื่อและการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลที่ถูกลงไปพบว่า พระสอนศีลธรรมในปัจจุบันขาดความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะนั่นเอง และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552-2553) ที่ได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเรื่อง “การพัฒนาการจัด

การเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา: กรณีศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล” เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาของครู/ครูพระ และความต้องการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสนอหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยในการเพิ่มพูนศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา และหาแนวทางร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม พบว่า พระสอนศีลธรรมมีผลการประเมินในทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา และพระผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม พบว่า พระที่สอนอยู่ในปัจจุบันไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน อาศัยประสบการณ์และความชำนาญทางด้านพระพุทธศาสนาเท่านั้น และส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางสายสามัญ มีเพียงนักธรรมหรือบาลีเท่านั้น ซึ่งเมื่อเทียบวุฒิการศึกษาทางธรรมกับสายสามัญ พระสอนศีลธรรมที่สำเร็จการศึกษาระดับนักธรรมชั้นเอก ซึ่งเทียบเท่ากับวุฒิการศึกษาทางสายสามัญระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อศึกษาข้อมูลของพระสังฆาธิการ และพระสอนศีลธรรมทั้งหมด พบว่า คณะสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาค 13 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด มีวุฒิการศึกษาทางสายสามัญอยู่ในระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเห็นได้จากตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงวุฒิการศึกษาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาค 13

ที่	วุฒิการศึกษา	จำนวน (N=398)	ร้อยละ
1	ประถมศึกษา	102	25.63
2	มัธยมศึกษา	197	49.49
3	ปริญญาตรี	94	23.63
4	สูงกว่าปริญญาตรี	5	1.25
	รวม	398	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสอนศีลธรรมมีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 102 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.63 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 197 รูป คิดเป็นร้อยละ 49.49 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 94 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.63 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.25 และพระสอนศีลธรรมที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์ หรือครุศาสตร์ สำเร็จการศึกษาด้านศาสนาปรัชญา รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การผลิตและการใช้สื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่า การดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนยังมีปัญหาอยู่หลายด้าน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมโดยตรง ปัญหาที่ส่งผลต่อ

การพัฒนาบุคลากร บางปัญหาส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม เป็นต้น ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพน้อยลง ดังนั้น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ต้องมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ จึงจะปฏิบัติการสอนให้ประสบผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ คุณภาพการสอนของครู ถ้าหากครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เยาวชนก็ย่อมจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากพระสอนศีลธรรมได้รับการพัฒนาหรือมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ก็จะสามารถให้การศึกษแก่เยาวชนอย่างมีคุณภาพได้ เพราะการสมรรถนะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ทำให้พระสอนศีลธรรมรู้ว่า การจะเป็นครูหรือพระสอนศีลธรรมนั้น ไม่ใช่เพียงการสอนอย่างเดียว แต่ยังมีบทบาทในด้านอื่นๆ อีกที่จะต้องปฏิบัติ จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีพระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น สิ่งที่จะสร้างประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมได้ ก็คือ ต้องให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะนั่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ครูต้องยึดถือและปฏิบัติ เมื่อพระสอนศีลธรรมได้ทำหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน ก็ต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของสมรรถนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการที่จะนำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ไปปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน นักเรียน ได้มีคุณธรรมจริยธรรม ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นคนไทยที่มีคุณภาพ ส่งผลให้สังคมไทยสุขสงบต่อไปอย่างยั่งยืน และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้มีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับของโรงเรียนทั่วไป และเป็นรูปธรรมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.2 เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. คำถามการวิจัย

- 3.1 สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
- 3.2 การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัศึกษามีรูปแบบอย่างไร

4. ความสำคัญของการวิจัย

ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

5. ขอบเขตของการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 573 รูป

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ พระที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 จำนวน 398 รูป ตามตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี และมอร์แกน (R.V. Krejcie and morgan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้จังหวัดที่สังกัดคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

5.2 ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะ

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโครงการพระสอนศีลธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย จำนวน 1 รูป ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีพระปฏิบัติการสอนศีลธรรม จำนวน 4 คน โดยเลือกโรงเรียนที่มีผลการสอบระดับชาติ (O-net) อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด จำนวน 1 รูป รวมเป็น 7 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

5.3 ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เกี่ยวกับการตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 5 คน ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระพระพุทธศาสนา) โดยเป็นครูชำนาญการพิเศษ ด้านสาระพระพุทธศาสนา จำนวน 5 คน หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาผู้รับผิดชอบ ด้านการศึกษา จำนวน 1 คน พระสงฆ์ที่รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม จำนวน 4 รูป พระสอนศีลธรรม ที่มีประสบการณ์ทางการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 12 รูป รวมทั้งสิ้น 32 รูป/คน เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

5.4 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเลือกโรงเรียนที่มีผลการสอบระดับชาติ (O-net) ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 5 คน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี หัวหน้าภาค และอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 7 รูป/คน และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี หัวหน้าภาค และอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป/คน พระสอนศีลธรรม ที่มีประสบการณ์ทางการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 7 รูป รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในข้อ 5.2 และ ข้อ 5.3

6. ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ส่งผลให้เกิดความเพิ่มพูน พัฒนาความรู้สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและระดับอื่นๆ ต่อไป
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สามารถนำรูปแบบ

การพัฒนาสมรรถนะพระ เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านการพัฒนาพระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนา หมายถึง แบบอย่างหรือแนวทางในการกระทำหรือการดำเนินการใด ๆ ที่มีการส่งเสริมหรือการพัฒนาความสามารถของบุคคล ที่แสดงออกหรืออธิบายให้เห็นถึงความสามารถทางความคิด การกระทำหรือพฤติกรรมโดยอาจเป็นรูปแบบเชิงกายภาพหรือเชิงคุณลักษณะ ในการกำหนดขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบสำหรับการวิจัยมีขั้นตอนหลัก คือ ศึกษา พัฒนา การตรวจสอบ รูปแบบ

2. สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในด้านความรู้ ความคิด ทักษะและคุณลักษณะ คุณธรรมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในภาระงานที่ตนเองรับผิดชอบให้สูงขึ้น หรือให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ หมายถึง ชุดขององค์ประกอบของสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านวิจัยในชั้นเรียน และด้านคุณลักษณะและเจตคติ ดังนี้

3.1 สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาของชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ หลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร เนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตร รายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการปรับปรุงเนื้อหา รวมถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสภาพการจัดการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุม และสอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้ ความสามารถวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชา ความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของนักเรียน และความรู้ ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับคาบการเรียน

3.2 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถ วิธีการ เทคนิคการสอนของครูพระสอนศีลธรรมที่ถ่ายทอดความรู้ทางด้านหลักธรรมไปสู่ผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ประกอบด้วยการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน การปฏิบัติการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การสร้างบรรยากาศ และการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา การสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การควบคุมชั้นเรียน และการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.3 สมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการ ปรับปรุง คิดค้นและผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม การใช้โสตทัศนูปกรณ์และ โสตทัศนวัสดุ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ความรู้ ความเข้าใจในข้อจำกัดของสื่อและการใช้สื่อ แต่ละชนิดและสามารถให้ตัวอย่างเหมาะสมและถูกวิธี การใช้ห้องปฏิบัติการ และห้องจริยธรรมอย่างมี ประสิทธิภาพ และการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน ตลอดจน การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

3.4 สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ใน กระบวนการหรือวิธีการให้คะแนนบนพื้นฐาน 2 ประการ คือเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อตัดสินผลการเรียน โดยยึดหลักการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การออกแบบคำถามและข้อสอบการวิเคราะห์ คะแนนและการวิเคราะห์ข้อสอบ การสร้าง การใช้และการเลือกใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลได้ถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ การประเมินผลระหว่างการเรียน การวัดแรงจูงใจ เจตคติ และ จิตพิสัยของผู้เรียนต่อ การเรียน การสร้าง การบริหารการสอบ และการรายงานผลการสอบ ตลอดจนแนวปฏิบัติในการรายงาน ผลการประเมินต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียน การ สอนและหลักสูตร ตลอดจนความสามารถ หรือทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวในการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนในระดับชั้นที่ตนสอน

3.5 สมรรถนะด้านวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจกระบวนการในการ แก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ครูรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ เพื่อสืบค้นให้ ได้สาเหตุของปัญหา แล้วหาวิธีแก้ไขหรือพัฒนาที่เชื่อถือได้ เช่น การสังเกต จดบันทึก และวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนาการ เรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

3.6 สมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ หมายถึง ความสามารถ การแสดงบทบาท ความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ความสามารถในการบริหารเวลา ความสามารถในการเผยแพร่ธรรมที่ สอดคล้องกับการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน บทบาทสงเคราะห์นักเรียนด้วยสังคหะวัตรธรรมตาม สมควร ความสามารถในการแสดงบทบาทความเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน ความเป็นผู้มีจิตใจ กว้างขวางและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเป็นผู้มีคุณลักษณะใฝ่รู้ ความเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อ การสอนศีลธรรม ตลอดจนความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. พระสอนศีลธรรม หมายถึง พระภิกษุในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 13 ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และลงทะเบียนไว้ที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม มีหน้าที่ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน หรือสอนรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีเนื้อหาสาระทางด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ในระดับมัธยมศึกษา และมีการจัดกิจกรรมการสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

5. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เขต 18 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ที่มีพระปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

6. การตรวจสอบรูปแบบ หมายถึง การพิจารณา ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ของผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

7. การประเมิน หมายถึง การพิจารณากลับกรอง รูปแบบของสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พร้อมการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยการอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อยืนยันในการตรวจสอบรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

8. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง รองอธิการบดี คณบดี หัวหน้าภาค อาจารย์ ในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา และผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง 2 แห่ง ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ

- 1.1 ความหมายของรูปแบบ
- 1.2 ประเภทและองค์ประกอบของรูปแบบ
- 1.3 การตรวจสอบรูปแบบ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรและบุคลากรครู

- 2.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาครู
- 2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
- 2.3 แผนพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)
- 2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนากุศลกรครู
- 2.5 กระบวนการพัฒนากุศลกรครู
- 2.6 มาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู
- 2.7 บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู
- 2.8 ขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.9 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

- 3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของสมรรถนะ
- 3.2 ความหมายของสมรรถนะ
- 3.3 องค์ประกอบและประเภทของสมรรถนะ
- 3.4 ประโยชน์ของสมรรถนะ

ตอนที่ 4 สมรรถนะของครู

- 4.1 ความหมายของสมรรถนะครู
- 4.2 ประเภทสมรรถนะของครู
- 4.3 สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร
- 4.4 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน
- 4.5 สมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ
- 4.6 สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล
- 4.7 สมรรถนะด้านวิจัยในชั้นเรียน
- 4.8 สมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ

ตอนที่ 5 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

- 5.1 ประวัติพระสอนศีลธรรม
- 5.2 รูปแบบการพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปัจจุบัน
- 5.3 การประเมินพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยในประเทศ
- 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ

1.1 ความหมายของรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายของรูปแบบ ทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งสรุปความหมาย ได้ว่า รูปแบบ (Model) หมายถึง การย่อ หรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง หรือแบบจำลองที่ได้ย่อขนาดของจริงให้เล็กลง หรือหมายถึง สิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบ หรือตัวแปรต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและเข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายและดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ สามารถเข้าใจลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์นั้น เพื่อใช้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมต่างๆ โดยจัดวางแบบแผนให้เข้าใจง่ายขึ้น เพราะรูปแบบไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นตัวแทนของความจริงหรือปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น เพื่อใช้อธิบายมิติที่สำคัญบางมิติขององค์กร ในรูปแบบความคิดหรือแบบคณิตศาสตร์ก็ได้ บางครั้งมีความหมายเช่นเดียวกับทฤษฎี โดยเฉพาะถ้าเป็นแบบข้อเสนอ ทั้งรูปแบบและทฤษฎี ต่างก็เป็นการเลียนแบบหรือการย่อความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดระเบียบความคิดเกี่ยวกับความเป็นจริง เพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญของความเป็นจริง ดังนั้นรูปแบบจึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่างมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ในเชิงความสัมพันธ์หรือเชิงเหตุผล ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพวาด แผนภูมิ หรือแผนผังต่อเนื่อง ให้เข้าใจได้ง่าย โดยสามารถนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ โดยมีมีการดำเนินการเป็นสองตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบและการหาคุณภาพรูปแบบ (พลสุข หิงคานนท์. 2548, อุทุมพร จามรมาน. 2549, เกษม จันทร์แก้ว. 2549, ทิศนา แคมณี. 2550, ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. 2547, นงลักษณ์ เรือนทอง. 2550, สุเทพ ชิตยวงษ์. 2551, ฉัฐศักดิ์ ยังผล. 2552, ปรีชา กันธิยะ. 2552, Smith and Others. 1980 อ้างอิงจาก ชัยยุทธ ศิริสุทธิ 2547, Daft. 1994)

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างหรือแนวทางในการกระทำหรือการดำเนินการใดๆ ที่แสดงออกหรืออธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิดหรือความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญของปรากฏการณ์ที่ศึกษาให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยอาจเป็นรูปแบบเชิงกายภาพหรือเชิงคุณลักษณะก็ได้ รวมทั้งอาจเป็นรูปแบบอย่างง่ายหรือซับซ้อนก็ได้ โดยการย่อ หรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง หรือแบบจำลองที่ได้ย่อขนาดของจริงให้เล็กลง

1.2 ประเภทและองค์ประกอบของรูปแบบ

ประเภทของรูปแบบอาจจะมีรูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ และมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ และรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์รูปแบบในทางสังคมศาสตร์ มักหมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้เป็นการนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณสมบัติอื่นๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นรูปแบบจึงไม่ได้บรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ (Tosi & Carroll, 1992 อ้างอิงจาก สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2548)

กีฟ (Keeves, 1998) ได้จำแนกรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1) รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เพื่อให้บุคคลเข้าใจเชิงนามธรรม สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเทียบเคียงโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายคลึงกับลักษณะของข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่ โดยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของรูปแบบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง 2) รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด กระบวนการ องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ 3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ซึ่งใช้สมการทางคณิตศาสตร์แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร มักนิยมใช้ในการศึกษาสาขาจิตวิทยา โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมศาสตร์ ตลอดจนสาขาศึกษาศาสตร์และบริหารการศึกษา 4) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิค การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ที่มีตัวแปรซับซ้อนได้ แต่ต้องอาศัยทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปร เพื่อให้ได้รูปแบบในลักษณะสมการเส้นตรงที่สามารถทดสอบได้

บัช (Bush, 1986 อ้างอิงจากสุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร, 2548) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบของการจัดการศึกษาออกเป็น 5 รูปแบบ คือ 1) ปกติ (Formal Model) 2) แบบประชาธิปไตย (Democratic Model) 3) รูปแบบทางการเมือง (Political Model) 4) รูปแบบจิตวิสัย (Subjective Model) 5) รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Model)

นอกจากนี้แล้ว เฮอร์เซย์ และจอห์นสัน (Hersey & Johnson, D.E. 1996) ได้กล่าวอีกว่า รูปแบบกับทฤษฎีไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ 1) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้วเพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา เมื่อทดสอบรูปแบบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้ว ถ้ามีความสอดคล้องกับรูปแบบนั้นก็มีความน่าเชื่อถือ นำไปสู่การสร้างทฤษฎีใน

เรื่องนั้นๆ ต่อไป ดังนั้นการสร้างรูปแบบเชิงทฤษฎีจึงอาจเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสร้างทฤษฎีใหม่ ๆ เท่านั้น 2) รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) คือรูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีที่มี อยู่แล้วเพื่อให้เข้าใจทฤษฎีนั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น หรือเพื่อนำไปใช้อธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษาดังนั้นรูปแบบจึงเป็นเพียงแบบจำลองอย่างหนึ่งที่ได้จากการถ่ายทอดจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ส่วนสมิธและคนอื่นๆ (Smith and Others. 1980 อ้างอิงจากฉัฐศักดิ์ จันทรผล. 2552) ได้กล่าวถึงประเภทของรูปแบบมีการจำแนกออกเป็นหลายลักษณะในที่นี้สามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical model) ได้แก่ รูปแบบคล้ายจริง (Iconic model) มีลักษณะคล้ายของจริง

2. รูปแบบเสมือนจริง (Analog model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง

3. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic model) ได้แก่

3.1 รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative model) รูปแบบนี้ พบมากที่สุด เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ

3.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative model) การกำหนดประเภทของรูปแบบ ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษาและวัตถุประสงค์ในการสร้างรูปแบบนั้นๆ

จอยซ์ และ วิล (Joyce & Weil. 1985 ; อ้างอิงจาก ฉัฐศักดิ์ จันทรผล (2552) ได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิดหลักการ หรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ และได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. Information-Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ

2. Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบและปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหลาย

3. Social Interaction Model เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคคลต่อสังคม

4. Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างทางจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

ส่วนองค์ประกอบของรูปแบบนั้น ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ชัยยุทธ ศิริสุทธิ (2547) กล่าวถึงรูปแบบว่า ไม่ปรากฏมีหลักเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบนั้นต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างอย่างไร ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเรื่อง หรือปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษา ส่วนการกำหนดองค์ประกอบรูปแบบในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารจัดการ

จินตนา ศักดิ์ภู่อ่วม (2548) และศักดิ์ดา สถาพรวงษา (2549) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐในประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ (1) การเน้นบริบทและความเป็นมาของแนวคิด (2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย (3) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ (4) เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ ซึ่งต่างจากทศนา เขมมณี และคณะ (2548) ได้สังเคราะห์รูปแบบงานวิจัยของการปฏิรูปทั้งโรงเรียน พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ (2) ความหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ (4) ยุทธศาสตร์ (Strategies) ของรูปแบบ (5) บริบทและตัวป้อน (Input) ของรูปแบบ (6) กระบวนการ (Process) ของรูปแบบ (7) ผลที่ควรจะได้รับ (Output) จากการใช้รูปแบบ (8) ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และคุณภาพของรูปแบบ และ (9) การนำรูปแบบไปใช้ แต่ตามแนวคิดของ เยาวดี วิบูลย์ศรี (2548) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบนั้น มีหลักในการดำเนินงาน 4 ประการ ที่ต้องพิจารณาและจัดเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ได้แก่

1. บุคคล (Personal) หมายถึงความมีสมรรถนะของบุคลากร ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติงาน (Performance) หมายถึง กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
3. กระบวนการ (Process) หมายถึง การใช้วงจรการบริหารคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผนการพัฒนา (plan) การปฏิบัติการพัฒนา (do) การตรวจสอบการพัฒนา (check) และการปฏิบัติการปรับแก้ (act) อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
4. โปรแกรม (Program) หมายถึง หลักสูตรหรือวิธีการในการพัฒนาบุคลากร อาทิ การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน การสอนงาน การให้คำปรึกษา และการหมุนเวียนสับเปลี่ยนงาน การที่จะระบุว่ารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบมีอยู่ 2 ส่วน คือ

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ อาจจะมีวัตถุประสงค์เดียวหรือหลายวัตถุประสงค์ก็ได้ โดยจะมีขอบเขตกว้างหรือจำกัดก็ได้ และรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นรูปแบบที่ครอบคลุมงานทั้งหมดที่องค์กรกำลังดำเนินการอยู่หรือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานทั้งหมดก็ได้ ซึ่งในการตั้งวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้น อาจกำหนดออกมาในรูปของเจตนารมณ์ภาระงานที่กำลังดำเนินการหรือผลผลิตที่

ต้องการให้เกิดขึ้นก็ได้ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนี้ จะเป็นเป้าหมายในการออกแบบกลไกการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

2. กลไกของรูปแบบเป็นองค์ประกอบของระบบงานที่มีความเป็นอิสระจากกันและกัน แต่ทำงานสัมพันธ์กันและพึ่งพาอาศัยกันซึ่งเปรียบเสมือนการทำงานของเครื่องยนต์ที่ออกแบบไว้เพื่อให้ส่วนประกอบต่างๆ ทำงานตามหน้าที่เพื่อให้บรรลุ อย่างไรก็ตาม การออกแบบรูปแบบไม่ว่าจะเป็นรูปแบบที่ครอบคลุมงานทั้งระบบขององค์การหรืองานบางส่วนขององค์การก็ตาม ผู้ออกแบบไม่สามารถที่จะออกแบบองค์ประกอบย่อยของระบบนั้นๆ ได้ทั้งหมด เพราะจะมีรายละเอียดและความสลับซับซ้อนมากขึ้นไป ดังนั้น การออกแบบรูปแบบจึงกำหนดเฉพาะองค์ประกอบสำคัญของระบบนั้นๆ เท่านั้น

ณัฐศักดิ์ จันทรผล (2552) กล่าวว่า รูปแบบที่สำคัญที่นำไปใช้นั้นต้องประกอบด้วย 1. มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผล สามารถขยายความผลการทำนายได้อย่างกว้างขวาง และนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ นำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 2. มีการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้จริงและประเมินรูปแบบหลังการนำไปใช้จริง

บราว และ โมเบอร์ก (Brown & Moberg, 1980) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดเชิงระบบ คือ (1) สภาพแวดล้อม (Environment) (2) เทคโนโลยี (Technology) (3) โครงสร้าง (Structure) (4) กระบวนการบริหารจัดการ (Management Process) และ (5) การตัดสินใจสั่งการ (Decision-Making) ส่วนอีวานวิช (Ivancevich (2003:110) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบเชิงระบบว่า ประกอบด้วย (1) ปัจจัยนำเข้า (2) กระบวนการ (3) ผลผลิต (4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ ถือว่า ผลผลิตของระบบ เกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก

บาโด (Bardo & Hartman, 1992) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ 1) สถาบัน (Institution) เป็นระบบของสังคมที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นแนวทาง และมีการนำเอาแนวปฏิบัติมาใช้อย่างสม่ำเสมอ หน่วยย่อยของสถาบันแบ่งออกเป็น บทบาท (Role) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งในบทบาทนั้นอาจหมายถึงลักษณะของตำแหน่งหน้าที่และสภาพซึ่งอยู่ภายใต้สถาบันหรือองค์การ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคลากร ในส่วนของความคาดหวังเป็นเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานของสังคมหรือสถาบันที่มุ่งหวังจะได้รับจากผู้สวมบทบาท ซึ่งบทบาทที่สมบูรณันั้นต้องมีความสัมพันธ์กับบทบาทอื่นๆ ภายในสถาบัน แนวคิดนี้เองทำให้การกำหนดงานในแต่ละหน้าที่เป็นไปในรูปของการจัดลำดับขั้นของงาน โดยกำหนดให้กันไปเรื่อยๆ จนทำให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) บุคคล (Individual) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสังคม องค์การ จะดำเนินการไม่ได้ ถ้าไม่มีองค์ประกอบด้านบุคคล โดยมีส่วนประกอบย่อยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถาบัน

อยู่ 2 ประการ คือ บุคลิกภาพ (Personality) และความต้องการ (Need Disposition) โดยที่บุคลิกภาพของบุคคล มีความสำคัญต่อการวางตัว การสวมบทบาท และความต้องการในการทำงาน ในส่วนของความต้องการเป็นแนวโน้มในความพยายามทำตัวให้เหมาะสม และปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่แน่นอนของแต่ละคน

ฮาร์แมน (Hartman, 1992) กล่าวว่า รูปแบบนั้นไม่สามารถกำหนดองค์ประกอบที่แน่นอนได้ ขึ้นอยู่กับบริบทขององค์การมากกว่า และขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น เช่น รูปแบบระบบจะมีลักษณะบางประการของระบบเปิด เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ การพิจารณารูปแบบเช่นนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิด

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม ในการพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การพิจารณาขององค์การและประเภทของรูปแบบคือ สิ่งที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา เมื่อทดสอบรูปแบบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้ว ถ้ามีความสอดคล้องกัน อันอาจนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของรูปแบบเชิงข้อความ ว่าหมายถึง แบบแผนการสอนที่มีกระบวนการที่วางไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยมีการจัดองค์ประกอบในการสอนที่มีหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการวิธีสอน ฯลฯ เพื่อให้ นักเรียนได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนนั้น ๆ

1.3 การตรวจสอบรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการตรวจสอบรูปแบบไว้ดังนี้ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบเพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐาน เชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง (อุทุมพร จามรมาน, 2549) คือ

1. ตรวจสอบรูปแบบเชิงประจักษ์ โดยใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐาน ดังนี้

- 1.1 การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์/ความเกี่ยวข้อง/เหตุผลระหว่างตัวแปร

1.2 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ อ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากร โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ ก. การสร้างรูปแบบใหม่ และ ข. การปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

2. การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

2.1 การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ หรือกระบวนการตัดสินใจแต่อย่างใดอย่างหนึ่งแต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกันตามวิจรรย์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2.2 การประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้น

2.3 การประเมินที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 การประเมินโดยยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

การทดสอบหรือการตรวจสอบรูปแบบมีเป้าหมายสำคัญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยแบ่งการทดสอบรูปแบบที่สำคัญได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก การทดสอบโดยการพิสูจน์หรือตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมักจะใช้ในการทดสอบรูปแบบทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และลักษณะที่สองการทดสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งอาจทดสอบโดยวิธีการทางสถิติหรือการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2548) ได้กล่าวถึงวิธีการตรวจสอบรูปแบบทางการศึกษาไว้ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมการรวบรวม การวิเคราะห์ และการแปลความหมายของข้อมูล โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากทั้ง 4 องค์ประกอบของรูปแบบทางการศึกษา ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย ส่วนวิธีการรวบรวม การวิเคราะห์ และการแปลความหมายข้อมูลนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการยึดแบบจำลองการประเมินประเภทใด ซึ่งแต่ละแบบจำลองจะกำหนดข้อมูลที่จะต้องรวบรวม วิเคราะห์และวิธีแปลความหมายแตกต่างกัน

2. กิจกรรมการตัดสินใจ เมื่อรวบรวม วิเคราะห์ และแปลความหมายของข้อมูลแล้วจะนำข้อมูลมาตัดสินใจเกี่ยวกับการนำรูปแบบทางการศึกษาไปใช้ต่อไป โดยการนำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์นี้มีบทบาทเป็นเส้นแบ่งเขตการยอมรับการแนะนำระบบไปใช้ต่อไป

คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (ศูนย์การทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา และวิชาชีพ) (2551) กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ ทั้งเรื่องความเป็นไปได้ (feasibility) ความเป็นประโยชน์ (utility) ความเหมาะสม (appropriateness) และความสอดคล้อง (Congruity) การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้โดยทั่วไป ประกอบด้วยหลักการกว้างๆ 2 อย่าง คือ การตรวจสอบคุณภาพภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และการตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติเป็นเพียงหลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนคุณภาพของตัวบ่งชี้เท่านั้น ความสำคัญที่แท้จริงของการตรวจสอบคุณภาพ ตัวบ่งชี้จึงอยู่ที่กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของผู้พัฒนาเป็นสำคัญ เพราะหากการพัฒนาเริ่มต้นจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขาดคุณภาพแล้ว เทคนิควิธีการทางสถิติก็ไม่อาจทำให้ผลการพัฒนามีคุณภาพดีขึ้นมาได้

สมาน อัสวภูมิ (2549) ได้เสนอขั้นตอนสุดท้ายในการพัฒนารูปแบบ คือ การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งต่อไปนี้ตามความเหมาะสมของรูปแบบ เวลาและงบประมาณในการดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 15-20 คน พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่างๆ

2. ตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนา โดยผู้วิจัยจัดประชุมสัมมนานักคนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง แล้วนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เสร็จแล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาวิพากษ์ ประเมินรูปแบบทั้งในด้วยความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์พร้อมให้ข้อเสนอต่อไป

3. ตรวจสอบโดยการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในสภาพจริงหรือเหตุการณ์จำลอง ตามแบบแผนที่ออกแบบไว้เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบต่อไป

หลังจากได้ข้อมูลจากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบดังกล่าวมาแล้ว ควรดำเนินการปรับปรุงรูปแบบเพิ่มเติม พร้อมกับสรุปข้อมูล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เห็นว่าสำคัญต่อรูปแบบและการนำรูปแบบไปใช้ต่อไป

กัสกี (Guskey, 2000) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นการค้นหาที่เป็นระบบคุณค่า (Worth) หรือคุณธรรม (Merit) การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่าให้กับสิ่งต่างๆ ซึ่งมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดมาตรฐานสำหรับคุณภาพการตัดสินใจ
2. มาตรฐานควรมีความเกี่ยวข้องและสมบูรณ์
3. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
4. สร้างมาตรฐานเพื่อกำหนดคุณค่า หรือคุณภาพ

กัสกี Guskey ใช้เกณฑ์การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ดังนี้

1. ด้านความเหมาะสม (Propriety) หมายถึง รูปแบบที่สร้างขึ้น ต้องมีมาตรฐาน มีความสมบูรณ์ มีขั้นตอน มีความเหมาะสมแก่องค์กร ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัด สามารถนำรูปแบบที่ผ่านการทดลองว่ามีความเหมาะสมกับองค์กร และประสิทธิภาพไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานหรือการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของหน่วยงาน และรูปแบบต้องมีความเหมาะสมกับบุคลากรในองค์กร ผู้บริหารสามารถนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) หมายถึง รูปแบบ รูปแบบที่สร้างขึ้นหรือพัฒนาขึ้นมีความเป็นเหตุเป็นผล และความเป็นไปได้ที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กร หรือนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้น ผลที่จะได้รับจากรูปแบบที่สร้างหรือพัฒนาขึ้น ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด มีความคุ้มค่าในการนำรูปแบบมาใช้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งหน่วยงานสามารถตรวจสอบได้จากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลของการส่งเสริมพัฒนาและการส่งต่อด้านผลผลิต

3. ด้านความสอดคล้อง (Congruity) หมายถึง รูปแบบพัฒนาหรือสร้างขึ้น มีความสมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กร และต้องมีมาตรฐานเพื่อกำหนดคุณค่าหรือคุณภาพ พร้อมทั้งมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นการสอนแบบสมัยใหม่ ที่เรียกว่าการสอนแบบบูรณาการ สอนแบบ โครงการและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน

4. ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) หมายถึง ผลที่ได้รับจากรูปแบบการพัฒนา ช่วยให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ เป็นที่ยอมรับในการนำรูปแบบไปใช้ในองค์กรของตน ทั้งหน่วยงานรัฐบาล และหน่วยงานเอกชน หรือแม้สถานศึกษา ซึ่งนิยมนำรูปแบบมาสร้างเป็นเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ใช้การศึกษาและวิจัยต่อไป การนำไปใช้ในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีการจัดเครือข่ายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ดังนั้นการอบรมครูต้องมีการออกแบบและดำเนินการที่ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมสำหรับองค์กร สังคม โครงสร้าง แหล่งทรัพยากร และสนองความต้องการของครูกลุ่มนั้นๆ ให้มากที่สุด ความรู้และพฤติกรรมการสอนของครูมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นถ้าการอบรมครูไม่สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ รวมถึงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนได้แล้ว การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนก็จะไม่เป็นไปตามที่ครูคาดหวัง

อีสนอร์ (Eisner 1996) ได้กล่าวถึง การตรวจสอบรูปแบบ หรือ การทดสอบรูปแบบที่สังเคราะห์ได้นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ ของรูปแบบในการปฏิบัติจริง หรือ ข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบ มีหลายวิธี เช่น วิธีตรวจสอบเชิงปริมาณเชิงคุณลักษณะ ผลของการตรวจสอบนำไปสู่การปฏิเสธ หรือ ยอมรับรูปแบบรวมไปถึงการนำไปสู่การสร้างรูปแบบใหม่ หรือ การปรับปรุง หรือ การพัฒนารูปแบบเดิม และ สร้างเป็นทฤษฎีใหม่ต่อไป

เพนเดอร์ (Pender 2003) ได้นำเสนอมาตรฐานการตรวจสอบรูปแบบเอาไว้ ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ ในการดำเนินการนำไปปฏิบัติจริงเพื่อให้ทราบโอกาสในการจัดทำโครงการต้องวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัด ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินโครงการทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเสนอเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือข้อสังเกตซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขหรือปรับปรุง หรือเพื่อเสนอทางเลือกใหม่ในการดำเนินการ ซึ่งนับเป็นประโยชน์ที่จะนำไปประกอบการประเมินกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

2. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

4. มาตรฐานด้านความสอดคล้อง (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สารครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบ หรือ ทดสอบรูปแบบ ถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบในการปฏิบัติจริง หรือ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีหลายวิธี ผลของการตรวจสอบรูปแบบ จะนำไปสู่การปฏิเสธ หรือ ยอมรับรูปแบบ อันจะส่งผลถึงการปรับปรุงสร้าง หรือ พัฒนารูปแบบใหม่ต่อไป

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรและบุคลากรครู

2.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาครู

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามความหมายพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “พัฒนา” หมายถึง ทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น และนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นและให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือทัศนคติของพนักงานเพื่อที่จะให้สามารถปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและการให้เกิดผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์กร โดยการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาบุคลากรโดยการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในการทำงาน และมีความคิดที่จะปรับปรุงปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยตรงของผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน หรือนักบริหารทุกท่านที่ต้องเอาใจใส่และส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรโดยทั่วถึง และติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งการพัฒนาครู คือ การดำเนินงานที่พยายามจะเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนและการทำงานที่รับผิดชอบ มีเจตคติที่ดีในการทำงานและต่อวิชาชีพครู รวมถึงมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดี (ชงชัย สันติวงษ์, 2548, สมพงษ์ เกษมสิน, 2547, คณัย เทียนพุฒ 2548, สมาน รังสิโยภุชฎ์, 2551 และยนต์ ชุ่มจิต, 2550) นอกจากนักวิชาการของไทยแล้ว ยังมีนักวิชาการต่างประเทศ เช่น แนดเลอร์ (Nadler, 1997) และ ฟลิปโป (Flippo, 1998) ได้ให้ความหมายผู้นำความคิดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ชัดเจนว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development HRD) คือการเพิ่มทักษะด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นกระบวนการ พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของทรัพยากรบุคคลให้สามารถทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กร เพื่อช่วยเสริมสร้างความเจริญเติบโตทั้งของทรัพยากรมนุษย์และขององค์กรในปัจจุบันและอนาคต จากคำจำกัดความดังกล่าวได้แบ่งกิจกรรมสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็น 3 กลุ่มคือ การศึกษา การฝึกอบรมและการพัฒนา ซึ่งมีความหมายและจุดเน้นแตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. การศึกษา (Education) เป็นกระบวนการและกิจกรรมที่เน้นตัวบุคคลให้ปรับองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม ความเข้าใจในการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น

งานด้านกฎหมาย งานด้านธุรกิจ การก่อสร้าง เป็นต้น การเตรียมการดังกล่าวเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในแต่ละระดับ

2. การฝึกอบรม (Training) เน้นกิจกรรมก่อให้เกิดผลกับงานในปัจจุบัน เพื่อการปรับปรุงงานของผู้ปฏิบัติงานนั้นๆ โดยพยายามที่จะพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติอย่างมีกรวางแผนและเป็นระบบ ในการปฏิบัติงานที่ได้ปฏิบัติอยู่ และเป็นการเตรียมการ (Prepromotion) ให้ผู้ที่ได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น เพื่อที่จะได้มีความรู้ความสามารถเหมาะกับตำแหน่งนั้นๆ

3. การพัฒนา (Development) การส่งเสริมโดยทั่วไปเน้นทั้งคนและงาน หรือกิจกรรมขององค์การ ในอนาคตที่เกี่ยวกับคุณภาพและประโยชน์สูงสุดของผลผลิตและบริการที่องค์การได้สร้างขึ้นมา รวมทั้งประสิทธิภาพของการให้บริการและผลกระทบขององค์การที่มีต่อสังคมและคุณภาพของชีวิต

ส่วนด้านความสำคัญของการพัฒนาครู คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของหน่วยงาน เพราะคนเป็นตัวจักรที่สำคัญในการผลิตงานออกมา ส่วนทรัพยากรอื่นๆ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ มีความสำคัญรองลงมา หน่วยงานใดมีคนดีมีคุณภาพในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ จะได้ผลงานที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณ (พศิน แดงจวง .2554) คน หรือทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่สำคัญประการหนึ่ง และองค์การต้องให้ความสนใจที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากิจกรรมอื่นๆ ขององค์การที่จะต้องได้รับการพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นแนวความคิดที่มีมานานแล้ว เริ่มต้นจากมนุษย์ปฏิสนธิในครรภ์มารดาเรื่อยไปจนจบการศึกษา พร้อมทั้งจะเข้าทำงานตามองค์กรต่างๆ และเมื่อเข้าทำงานแล้วก็ยังต้องศึกษาอบรมพัฒนาอยู่ตลอดเวลา อาจกล่าวได้ว่าตราบใดที่มนุษย์ยังมีชีวิตอยู่ต้องได้รับการพัฒนาตลอดเวลา ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นต่อประสิทธิภาพ ของงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อได้มีการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงาน ก็มีได้หมายความว่า จะสามารถทำงาน ได้ทันทีเสมอไป จำเป็นต้องมีการอบรม แนะนำเบื้องต้นแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ (Orientation) ในบางกรณีอาจต้องมีการอบรมถึงวิธีการทำงาน (Inservice Training) ให้ด้วย เหมือนคำกล่าวของ (สมาน รังสิโยภุชณ์. 2551) กล่าวว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อขจัดความไม่มีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ ทักษะ และทัศนคติของพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลขององค์การ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างมากกับกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์การ กระบวนการถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาแขนงหนึ่งของการพัฒนายุทธศาสตร์ภายในองค์กร ตลอดจนการร่วมมือกันในการปฏิรูปลั้ที่บุคลากรต้องการหรือจำเป็นจะต้องปฏิบัติไปในทางที่ถูกที่ควร (Megginson, Matthews & Banfield. 1994) การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถทำให้บุคคลได้รับความรู้ ความชำนาญเพิ่มขึ้น สามารถติดตามวิทยาการซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาได้ทันทั่วทั้งที่ นอกจากจะช่วยให้ตนเองก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้ว ยังทำให้หน่วยงานได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้นและลดความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมาก ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของทุกหน่วยงาน และเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน (มณนิภา ชุตินุตร. 2553) ซึ่งเป้าหมายของการบริหารงานบุคคลที่สำคัญคือ การพัฒนาบุคลากร

ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ บุคลากรที่สำคัญของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ก็คือครู ผู้บริหารต้องให้ความเอาใจใส่สนับสนุน สิ่งเสริมและการจัดให้มีการพัฒนาความรู้ขึ้นใหม่ในโรงเรียนหรือสถาบันของตนเอง (เฉลิมโลก เศษสกุลธร. 2547) ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรไม่ว่าจะเป็นองค์การขนาดเล็กไปจนถึงองค์การขนาดใหญ่ก็ต้องการให้ความสำคัญ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวจักรที่สำคัญ และเป็นการพัฒนาของโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ ความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้า และเติบโตขององค์การ การพัฒนาบุคลากรยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการที่จะขยายงานต่างๆ ออกไปเพื่อให้ทันต่อวิทยาการ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (ชนกร บุญพันธ์. 2548) ดังนั้น การพัฒนาบุคลากร จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เพื่อช่วยโรงเรียนและบุคลากร ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะมนุษย์ เทคโนโลยี หน้าที่ ความรับผิดชอบมักมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้โรงเรียนต้องการครูและบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะเพิ่มขึ้น สำหรับปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้นๆ ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นสิ่งจำเป็นไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ทั่วโลกที่วิทยาการบนโลกยังมีความเปลี่ยนแปลงและคนยังไม่หยุดนิ่งที่จะพัฒนาพนักงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาบุคลากรครูก็เช่นเดียวกัน ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะครูต้องรับหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลในสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มที่ จนบุคคลเหล่านั้นสามารถที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ดังนั้น การพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพมากที่สุดจึงเป็นงานที่นักวิชาการศึกษา ผู้นิเทศ และผู้บริหารการศึกษาต้องทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (ยนต์ ชุ่มจิต. 2550)

จากนโยบายและมาตรการในการผลิตและพัฒนาครูไทยในศตวรรษที่ 21 โดยสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้เสนอในการที่จะปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ว่าต้องมีการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ และความรู้ ความสามารถ โดยพัฒนารอบคุณวุฒิมাত্রฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อการรองรับสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในทุกๆ ระดับ และทุกประเภทการศึกษา โดยเฉพาะคุณวุฒिवิชาชีพ เพื่อการรองรับสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และตามความต้องการของผู้จ้างงาน และพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสมรรถนะระบบการจ้างงานและกำหนดเงินเดือน ค่าตอบแทนตามสมรรถนะ เพื่อให้สามารถดึงดูดคนเก่ง และคนดีมีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู เพราะการพัฒนาครูจะต้องพัฒนาความรู้และทักษะให้ก้าวหน้า วิทยาการใหม่ๆ ครูต้องใฝ่รู้ และต้องเป็นผู้นำด้านวิชาการและการเป็นแบบอย่างที่ดีในสถานศึกษาและในชุมชน การพัฒนาครู จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าในวิชาชีพ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีคุณธรรม ผู้สำเร็จการศึกษาจึงจะมีคุณภาพ สังคมไทยจึงจะเข้มแข็งพอที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ ได้ เป้าหมายการพัฒนาครูจึงต้องเพิ่มพูนขีดความสามารถในการเป็นครูที่มีคุณภาพภายใต้บริบทต่าง ๆ ของสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป วิธีการพัฒนาครูมีหลายวิธี เช่น

1. การพัฒนาตนเองในระหว่างเป็นครูประจำการ
2. การฝึกฝนกับครูพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญในระหว่างเป็นครู
3. การเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ
4. การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

มนตรี จุฬาวัดนค (2550) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูของประเทศนิวซีแลนด์ในงานวิจัยเอกสาร เรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครูว่าประเทศนิวซีแลนด์ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู เป็นอย่างมาก โดยกำหนดให้มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการ ซึ่งทำทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สำหรับรูปแบบของการพัฒนาครูประจำการ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการเรียนรายวิชา การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา โดยมีลักษณะการดำเนินงานดังนี้

1. การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การพัฒนาภายใน โรงเรียนครูผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนเป็นผู้ให้การแนะนำ และร่วมงานกับครูอื่น ๆ

- 2) การพัฒนาระหว่างโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้เชี่ยวชาญจากโรงเรียนอื่น มาทำ การช่วยเหลือฝึกอบรมครูอีกโรงเรียนหนึ่ง

- 3) ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาทำงานร่วมกับครูภายในโรงเรียนนั้น ๆ

2. การเรียนรายวิชา การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการและการประชุมสัมมนา

- 1) การเข้ารับการอบรม สัมมนาโดยกลุ่มครู ซึ่งหลังจากอบรมแล้ว ครูกลุ่มนี้จะมาทำงานร่วมกันภายในโรงเรียนเพื่อนำสิ่งที่เรียนรู้มาสู่การปฏิบัติ

- 2) การเข้าร่วมประชุมสัมมนาโดยครูคนเดียว หลักจากนั้นครูที่เข้าร่วมประชุมสัมมนานำความรู้ที่ได้รับกลับไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนครูต่อไป

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการที่มุ่งเพิ่มพูน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนคุณลักษณะและทัศนคติที่พึงประสงค์ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ ซึ่งโดยสรุปก็คือการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรนั่นเอง

2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงครูหรือบุคลากรทางการศึกษาไว้ ดังนี้

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ

และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทาง วิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถ ในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มี ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่ คู่มีค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรา 68 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุน ของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และ โทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตรา ค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อพัฒนาคนและสังคม หลักเกณฑ์และวิธีการ จัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง

มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริมและ ประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิตและการ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553)

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้น หลักสูตรการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ วัสดุอุปกรณ์ ผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และประเมินผล การศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

2.3 แผนพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

แผนการพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1) พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา มีแนวนโยบาย ดังนี้

(1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกกระดับและประเภทการศึกษา (2) ปลุกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง (3) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร (4) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาชาติ (5) พัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก (6) ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดี

2) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบาย (1) ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (2) ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต (3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบาย (1) พัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา (4) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) โดยมียุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพ ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐาน

วิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยมีกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน คือ การเร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1. ปรับระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนา คัดกรองคนมีจิตวิญญาณความเป็นครู คนดี คนเก่งมาเป็นครู
2. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพ ทั้งในการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งวิจัยและพัฒนาต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
3. วางแผนการผลิต และพัฒนาครูอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่น หรือภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้าน มาเป็นผู้สอนเพิ่มเติม
4. เร่งรัดการผลิตครูพันธุ์ใหม่ และครูสาขาขาดแคลนให้เพียงพอ ตามความต้องการ
5. เร่งรัดพัฒนาครูประจำการ และครูที่สอนไม่ตรงวุฒิให้มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนา
6. สร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ โดยจัดหาทุนให้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้ไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศ
7. แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู และลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็นของครู และจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนอย่างเพียงพอ
8. สร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ โดยปรับระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน ระบบการประเมินวิทยฐานะ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกื้อกูล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
9. พัฒนาครูวิชาชีพครู ยกย่อง เชิดชูเกียรติครูดี ครูต้นแบบอย่างต่อเนื่อง
10. พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
11. พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553)

2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์

การพัฒนาคณาจารย์เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกคนที่เข้ามาเรียนครู การบำรุงขวัญกำลังใจของครู การวางระบบให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องนับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาทั้งระบบ ในแนวทางดังกล่าว พนม พงษ์ไพบูลย์ (2550) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การพัฒนาอาชีพครูให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จควรมีแนวทางการปฏิรูปและพัฒนาอาชีพครู ดังนี้

1. กำหนดให้มีมาตรฐานอาชีพครูที่ครบวงจร คือต้องมีมาตรฐานหรือคุณสมบัติของคนที่เหมาะสมกับการเป็นครู มาตรฐานกระบวนการให้การศึกษาอบรมผู้ที่จะเป็นครู มาตรฐานความรู้ความสามารถของผู้เป็นครู ทั้งความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตนของครู
2. กำหนดให้มีองค์กร และมีมาตรการในการตรวจสอบดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานขององค์กรตรวจสอบมาตรฐาน
3. มีการกำกับควบคุมดูแลกระบวนการจัดการศึกษาด้านการฝึกหัดครูอย่างเข้มแข็งและจริงจัง เพื่อให้การผลิตครูได้มาตรฐาน
4. ผู้ที่ผ่านการศึกษาด้านการฝึกหัดครูจะเข้าเป็นครูได้ จะต้องผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนด และมีการรับรองคุณสมบัติหรือเรียกว่าใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพครูได้ ผู้ไม่ผ่านการตรวจสอบรับรองไม่มีสิทธิเข้าเป็นครู
5. กระจายการสรรหาและรับคนเข้าเป็นครู มอบให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนผ่านคณะกรรมการ โรงเรียนต้องรับครูใหม่เฉพาะที่มีใบอนุญาตประกอบอาชีพครูเท่านั้น
6. การบรรจุครูควรบรรจุให้ประจำโรงเรียน ไม่ให้มีการโยกย้ายมาช่วยราชการ แต่ควรโยกย้ายให้พ้นจากหน้าที่เดิมทันทีเพื่อบรรจุคนใหม่ทดแทนได้
7. กำหนดเงื่อนไขให้ครูต้องพัฒนาตนเองเป็นระยะๆ เช่น 2 ปีแรก ถือว่าเป็นขั้นทดลองปฏิบัติงาน และต้องมีการประเมินทุก 3 ปี ผู้ที่ผ่านการประเมิน 3 ครั้ง จึงจะถือได้ว่าเป็นครูประจำ ไม่ต้องประเมินใหม่อีก ยกเว้นกรณีจำเป็นพิเศษ
8. ให้มีการส่งเสริมการพัฒนาครูเป็นประจำด้วยวิธีการต่างๆ ผ่านสื่อทางไกล การเข้าเรียนหรืออบรมในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรปริญญาชั้นสูง เป็นต้น
9. ให้มีระบบตอบแทนความดีความชอบของครูที่มีผลงานดีเด่น เช่น การยกเว้นการประเมิน การให้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นพิเศษ การให้ตำแหน่งพิเศษ เป็นต้น
10. กำหนดให้มีบัญชีเงินเดือนข้าราชการครูโดยเฉพาะ โดยให้เริ่มต้นสูงกว่าข้าราชการทั่วไปประมาณ 20% เพื่อดึงดูดคนที่มีความสามารถพิเศษเข้ามาเป็นครู
11. กำหนดระบบค่าตอบแทนครูที่ต้องทำงานในพื้นที่ชนบท ในพื้นที่ห่างไกล ถิ่นทุรกันดารเป็นพิเศษ ครูในพื้นที่ยากลำบากต้องได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าครูในพื้นที่ปกติ
12. ปรับสถาบันศึกษาที่ผลิตครูให้มีคุณภาพ มีความพร้อมตามมาตรฐานที่กำหนด จะต้องไม่อนุญาตให้สถาบันศึกษาที่ไม่พร้อมจัดการศึกษาด้านฝึกหัดครู
13. จัดให้มีทุนจำนวนหนึ่งสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษเข้ามาเรียนด้านฝึกหัดครู เพื่อจะได้ครูที่มีความสามารถสูงๆ เพื่อเป็นผู้นำในโอกาสต่อไป
14. ให้สถานศึกษาบริหารงานภายใต้การกำกับดูแลของกรรมการ โรงเรียนที่มีประชาชนในท้องถิ่นร่วมเป็นกรรมการ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนกำกับดูแลครูได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

15. มีระบบประเมินผู้ไม่เหมาะสม และผู้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลได้ตามหลักสูตร ให้พ้นจากหน้าที่ครู

สนอง โลกิตวิเศษ (2547) ได้สังเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพื้นที่เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาครู เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างนี้

1. ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ วิธีการพัฒนาครูควรให้โรงเรียนและครูหาแนวทางการพัฒนาตนเอง โดยโรงเรียน คณะผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียนและชุมชนเป็นผู้กำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนของตน

2. ยุทธศาสตร์กัลยาณมิตร ส่งเสริมกระบวนการกัลยาณมิตร ในการบริหารการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ การฝึกอบรม การนิเทศติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างความมีน้ำใจอันดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. ยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เป็นการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

4. ยุทธศาสตร์การวิจัยและการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้อย่างเป็นระบบ หรือสร้างองค์ความรู้ที่เป็นระบบ และนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้

5. ยุทธศาสตร์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน โดยการฝึกอบรมให้ครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบคอมพิวเตอร์ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

6. ยุทธศาสตร์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครู ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับครู ให้ครูสามารถได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการได้ตลอดเวลา

7. ยุทธศาสตร์ครูผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยการพัฒนาครูต้นแบบเพิ่มขึ้น

8. ยุทธศาสตร์การนิเทศและติดตาม การดำเนินการจะประสบผลสำเร็จ ต้องมีการนิเทศแนะนำอย่างต่อเนื่อง จากครูผู้ฝึกอบรม จากผู้บริหาร จากผู้ติดตามในพื้นที่ ดังนั้น ในการพัฒนาครูควรมีการจัดระบบการนิเทศ ติดตามผล ให้เป็นแบบกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และติดตามช่วยเหลือครูอย่างต่อเนื่อง

9. ยุทธศาสตร์คุณธรรมและจริยธรรมทางวิชาชีพครู ส่งเสริมและสอดแทรกให้ครูสนใจพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเจริญงอกงาม สอดแทรกในวิธีการอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ผลการสอนของครูหรือผลการพัฒนาตัวครูเกิดกับผู้เรียนมากกว่าครูได้ผลงานทางวิชาการ และหาวิธีการประเมินผลงานทางวิชาการที่เป็นผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

10. ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก ควรมีการรวมกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อเป็นเครือข่ายในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การอบรมครูในเรื่องการสอนแบบรวมชั้นเรียน หรือการเวียนครูไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสม

สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้วางแผนการพัฒนาครู ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2555-2558) ได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนา มี 7 ประการดังนี้

1. การจัดให้ครูสอนตรงกับวิชาเอกและสหสาขาครูให้เพียงพอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้มีเวลาในการพัฒนาคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีบุคลากรอื่นปฏิบัติงานอื่นแทนครูตาม “โครงการคืนครูให้นักเรียน”

2. พัฒนาฐานข้อมูลหลักของครูเป็นรายบุคคลที่ครอบคลุมสมรรถนะหลักได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์

3. จัดทำแผนยุทธศาสตร์และหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพครูตามสมรรถนะ (Competency) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและกฤษฎีขององค์กร

4. พัฒนาครูให้มีและเลื่อนวิทยฐานะที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพศักยภาพและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ต่อวงวิชาการ วิชาชีพ และต่อชุมชน สังคม

5. พัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นครูมืออาชีพ บนพื้นฐานของการวิจัย ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาวิชาชีพ วิทยฐานะ และส่งเสริมในการศึกษาต่อ

6. สนับสนุนด้านการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อสร้างนวัตกรรมและแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน จัดโอกาสให้ครูได้เสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

7. นำรูปแบบ เทคนิควิธีการพัฒนามาใช้อย่างหลากหลาย เช่น การอบรมในห้อง การพัฒนาโดยระบบ E – Learning การจัดการความรู้ (KM) การศึกษาทางไกลระบบ Video –Conference การสร้างห้องเรียนเครือข่าย Coaching

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากรครูที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมา มีเนื้อหาที่ครอบคลุมการวางระบบโดยรวมเพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลผู้ที่จะเข้าเป็นครู การวางระบบการผลิตครู การบำรุงขวัญกำลังใจของครูในรูปแบบต่างๆ การพัฒนาบุคคลครู โดยจัดให้ครูรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ จัดงบประมาณให้เพียงพอ วางระบบให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาในระยะสั้น เช่น การอบรม การสัมมนา การประชุมทางวิชาการ เป็นต้น ตลอดถึงการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษโดยให้มีหน้าที่ในการพัฒนาครู เป็นต้น ซึ่งยุทธศาสตร์เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาพระสอนศีลธรรมได้เป็นอย่างดี

2.5 รูปแบบและกระบวนการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาความรู้และทักษะให้ก้าวทันวิทยาการใหม่ๆ จะต้องเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ (มาตรา 81) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 52), 2543) กล่าวว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นต่อประสิทธิภาพของงานสอนเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อได้มีการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลครูเข้าทำงานแล้วก็ได้หมายความว่า จะสามารถให้เข้าทำงานได้ทันทีเสมอไป จะต้องมีการอบรมแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ (orientation) ในบางกรณีต้องมีการอบรมถึงวิธีการทำงาน (in-service training) ให้ด้วย (สมาน รังสิโยภุชณ์. 2551) ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน เพื่อให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก

มณีนภา ชูติบุตร (2552) กล่าวว่า การจะนำวิธีการใดวิธีหนึ่งมาพัฒนา อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องใช้หลายๆ วิธีควบคู่กัน วิธีการที่ได้นำมาใช้และประสบผลสำเร็จคือ การพัฒนาด้วยวิธีเสริมพลัง Empowered Development Approach) ซึ่งแบ่งการพัฒนาออกเป็น 4 มิติ ดังนี้

1. การอบรม เป็นกิจกรรมแรกที่ดำเนินการกับผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคน เพื่อสร้างจิตใจให้มีความพร้อม ทั้งในการรับความรู้และสิ่งที่จะต้องนำไปปฏิบัติ สร้างความตระหนักชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนา เป้าหมายของการพัฒนา บทบาทของผู้รับการพัฒนาและผู้พัฒนา และองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ การอบรม (Training)

2. การเป็นพี่เลี้ยง เป็นการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อย ติดตามกำกับ กระตุ้น เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้เรียนรู้ร่วมกัน ร่วมวิเคราะห์และสะท้อนความคิดและความจริงของการกระทำที่เป็นระบบ ด้วยบรรยากาศ สร้างสรรค์ ทั้งทางโทรศัพท์หรือไปพบผู้รับการพัฒนาที่สถานศึกษา โดยดำเนินการตลอดช่วงเวลาของการพัฒนาการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)

3. การชี้แนะ เป็นการดำเนินการควบคู่กับการเป็นพี่เลี้ยง โดยการแนะนำผู้เข้ารับการพัฒนาให้นำความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่หรือได้รับจากการอบรม นำมาปฏิบัติที่ละประเด็น การสอนแนะนำและดำเนินการเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อยตลอดช่วงระยะเวลาของการพัฒนา

4. การนิเทศ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการกับผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนพร้อมกัน เพื่อช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย โดยการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ และมีแนวคิดในการปรับปรุงแก้ไข สร้างสรรค์ผลงาน การนิเทศดำเนินการระหว่างการพัฒนา และก่อนสิ้นสุดการพัฒนา

การพัฒนาครูเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าในอาชีพนี้ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดบริการการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีคุณภาพ ส่วนวิธีการพัฒนาครูอาจมีหลายประเภท (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554) เช่น การพัฒนาตนเองในระหว่างเป็นครู การฝึกฝนกับครูพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญในระหว่างเป็นครู การเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น โดยเน้นดำเนินการ ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเองของข้าราชการครู ตามสาขาวิชาที่เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับทุกคน และความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งครูสามารถลงทะเบียนเรียนได้ตามความสนใจ ความต้องการ และการปฏิบัติงานของครู

2. ดำเนินการฝึกอบรมทั้งในรูปแบบการมีห้องเรียนและแบบทางไกล

3. การศึกษาคูงาน

3.1 จัดรูปแบบศึกษาคูงานที่มุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ใหม่และการศึกษาคูงาน เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน

3.2 กำหนดเกณฑ์ วิธีการและคัดเลือกผู้ไปศึกษาคูงานจากครูผู้เชี่ยวชาญ (Master Teacher) ตามกลุ่มประสบการณ์ และตามประเภทสาขาวิชา

4. การศึกษาต่อ

4.1 ส่งเสริมให้ครูทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา มีวุฒิทางการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี

4.2 เตรียมพัฒนาครูให้มีวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาในสาขาวิชาต่างๆ โดยมีจุดเน้นที่จะพัฒนาครูตามสาขาวิชา พัฒนานักคิด นักการศึกษา และนักบริหาร

5. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการครูโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามความต้องการของข้าราชการครู และหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีหลักสูตรดังต่อไปนี้

5.1 หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครู ผู้ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครู หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครูก่อนเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น ซึ่งแบ่งหลักสูตรออกเป็น 3 ภาค ดังนี้ คือ (1) ภาคความรู้ด้านเนื้อหาวิชาการ (2) ภาคปฏิบัติและศึกษาคูงาน เน้นให้ข้าราชการครูได้สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยง (3) ภาคการนำผลการฝึกอบรมพัฒนาไปใช้ภายใต้การกำกับดูแลของครู

5.2 กำหนดหลักสูตรเฉพาะสำหรับฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครู ตามความจำเป็นหรือความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดและท้องถิ่น

5.3 ดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครูในรูปแบบการเรียนในห้องเรียน หรือการฝึกอบรมโดยสื่อทางไกล

5.4 ติดตามประเมินผลการฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครูโดยคณะกรรมการเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลการพัฒนาข้าราชการครูระดับจังหวัดและระดับสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในระหว่างการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรม

วาสนา คุณากสิทธิ (2547) สรุปรูปแบบการพัฒนาครูไว้ 3 กลุ่ม ดังนี้ (1) การฝึกอบรมแบบเดี่ยว เป็นการฝึกอบรมครั้งเดียวและช่วงสั้นๆ โดยฝึกอบรมนอกสถานที่ มุ่งเน้นให้ครูเกิดผลสัมฤทธิ์

ทางด้านความรู้เป็นสำคัญ มักกระทำเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 40-60 คน และไม่มีติดตามผลการฝึกอบรม (2) การฝึกอบรมแบบมีโปรแกรมต่อเนื่อง เป็นการฝึกอบรมครูเป็นช่วงๆ คือช่วงที่ 1 ประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วงฤดูร้อนและช่วงปีการศึกษา ช่วงที่ 2 สังเกตการณ์สอนและการให้ผลย้อนกลับในชั้นเรียน ช่วงที่ 2 การติดตามผลการฝึกอบรม (3) การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการอบรมครูที่มีองค์ประกอบ 8 ประการ เช่น ผู้ให้การอบรมต้องเป็นผู้ชำนาญมีประสบการณ์และมีผลงานและผู้เข้ารับการอบรมต้องเป็นครูที่จะได้รับการพัฒนา เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552) สรุปว่า การพัฒนาข้าราชการครูมีหลายรูปแบบได้แก่ การปฐมนิเทศ การนิเทศ การอบรม สัมมนา และประชุมปฏิบัติการ การศึกษาต่อ และการดูงานและทัศนศึกษา ซึ่งใกล้เคียงกับแนวทางการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้เสนอวิธีการดำเนินการ 5 วิธี ได้แก่ การฝึกอบรมการส่งบุคลากรไปศึกษาฝึกอบรมหรือดูงาน การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการปฏิบัติงาน การพัฒนาด้วยตนเอง และการพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการบริหาร (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การฝึกอบรม เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ ประสบการณ์และปรับปรุงทัศนคติในการทำงาน และการสอนงาน สามารถดำเนินการได้อย่างมีระบบสามารถพัฒนาบุคลากรได้ เป็นจำนวนมาก

2. การส่งบุคลากรไปศึกษาฝึกอบรมหรือดูงาน ได้แก่ ให้บุคลากรได้ศึกษาต่อ ส่งไปฝึกอบรมหรือดูงาน ซึ่งเป็นการส่งบุคคลไปพัฒนาภายนอกหน่วยงาน หน่วยงานได้พิจารณาส่งบุคคลไปเฉพาะหลักสูตรที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานจริงๆ

3. การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การที่หน่วยงานจัดให้บุคลากรได้พัฒนาความสามารถ หรือพัฒนาความรู้ความชำนาญ หรือความเข้าใจจากการปฏิบัติงาน แนะนำชี้แจงประชุมชี้แจง การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานให้ไปค้นคว้า การมอบหมายให้ร่วมประชุมสัมมนา เป็นวิทยากร เขียนบทความหรือเอกสารหมุนเวียนหรือการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่ง

4. การพัฒนาด้วยตนเอง ได้แก่ การที่หน่วยงาน จัดหรือส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาคู่มือปฏิบัติงาน การศึกษาค้นคว้าประกอบการปฏิบัติงาน การศึกษาต่อนอกเวลา การเข้าหลักสูตรฝึกอบรม การประชุมทางวิชาการ การดูงาน

5. การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการบริหาร ได้แก่ การจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การพัฒนาทีมงาน พัฒนาการทำงานร่วมกัน การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กล่าวถึงรูปแบบและการดำเนินการพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษาในแผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครูพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า รูปแบบการพัฒนาครูมี 6 รูปแบบ คือ

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้มีการจัดทำ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามสาขาวิชาทั้งที่เป็น ความรู้พื้นฐานสำหรับทุกคน และความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งครูสามารถ ลงทะเบียนเรียนได้ตามความสนใจ ความต้องการ และการปฏิบัติงานของครู นอกจากนั้นมีการจัดสื่อ ทางไกลเสริมความรู้ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น รายการวิทยุ รายการ โทรทัศน์ เป็นต้น

2. การฝึกอบรม โดยการจัดทำ หลักสูตรการฝึกอบรมครูประจำการและบุคลากรทางการ ศึกษา เพื่อคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตามความต้องการของครูและหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับวิธีการฝึกอบรมนั้นจะดำ เนินการทั้งใน รูปแบบการมีห้องเรียนหรือแบบทางไกล

3. การศึกษาดูงาน เป็นการมุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ใหม่กับการศึกษาดู งานเฉพาะอย่าง เพื่อนำ มาปรับปรุงและแก้ปัญหการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู

4. การศึกษาต่อ เป็นการส่งเสริมให้ครูทุกระดับและประเภทการศึกษามีวุฒิทางการศึกษา อย่างต่ำในระดับปริญญาตรี และเป็นการเตรียมพัฒนาครูประจำการให้มีวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้นใน ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาในสาขาต่างๆ โดยมีจุดเน้นที่จะพัฒนาครูตามสาขาวิชา ให้เป็นนักคิด นักการศึกษาและนักบริหารต่อไป ในอนาคต

5. การเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ เป็นการจัดกิจกรรมวิชาการที่หลากหลายสอดคล้องกับความ สนใจ และการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เช่น การสัมมนาทางวิชาการ กิจกรรมของสมาคมวิชาชีพหรือ วิชาการ การเผยแพร่และเสนอผลงานวิชาการ การส่งเสริมวินัยและพัฒนาคุณธรรม

6. การแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ระหว่างสถาบันฝึกอบรมกับสถานศึกษา เป็นการจัดให้มี โครงการแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ระหว่างสถาบันฝึกหัดครูกับสถานศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์ใน สถาบันฝึกหัดครูสอนและปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับและประเภทต่างๆ และให้ครูอาจารย์ใน สถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้เชี่ยวชาญสอนและปฏิบัติงานมาปฏิบัติงานในสถาบันฝึกหัดครู ทั้งนี้ต้อง กำหนดระยะเวลาการไปสอนและปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมยาวนานพอที่จะได้ความรู้และประสบการณ์

การพัฒนาบุคลากรนั้นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นลำดับเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อให้การพัฒนา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการพัฒนาบุคลากรควรจะเริ่มจากประเด็นว่า การพัฒนาบุคลากร นั้น เป็นการพัฒนาใคร พัฒนาเรื่องอะไร พัฒนาที่ไหน พัฒนาเมื่อใด และพัฒนาอย่างไร ดังนั้น จึงมีผู้ ทำการศึกษา และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาบุคลากรไว้แตกต่างกันออกไปดังนี้

คำหามาน คนไค (2549) ได้เสนอว่า กระบวนการพัฒนาครู ควรมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและคุณภาพของครู ตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนดขึ้น รวมทั้งมาตรฐานและคุณภาพของครูที่หน่วยงานและสถานศึกษากำหนดขึ้น

2. ประเมินครูว่ามีมาตรฐานและคุณภาพตามที่กำหนดในข้อ 1 หรือไม่

3. วิเคราะห์ผลการประเมินครูตามข้อ 2 เพื่อทราบว่าคุณครูคนใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขต พื้นที่การศึกษาใด ประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้ครบถ้วนตามมาตรฐานหรือบกพร่องด้านใดแต่ละ

ด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับใด ผู้ใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขตพื้นที่ใด ต้องพัฒนาด้านใดก่อนและหลัง หรือพัฒนาได้พร้อมกัน

4. จัดกลุ่มครูที่จะพัฒนา หมายถึง พัฒนาดตนเองหรือรับการพัฒนา อาจจัดเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม โดยพิจารณาจากสภาพและปัญหาที่ค้นพบในข้อ 3 เป็นหลัก และองค์ประกอบอื่นๆ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา วิทยากร เป็นต้น

5. กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนาว่าจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใด ในช่วงเวลาใด ปฏิบัติที่ไหน ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดกำกับดูแล ใช้สื่อและเทคโนโลยีอะไร ประเมินผลและรายงานผลอย่างไร

6. ปฏิบัติการพัฒนาตามแผนงานที่กำหนด กำกับดูแล สนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ นำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป รวมทั้งนำผลการพัฒนามาใช้รางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ หรือนำผลการพัฒนาไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน

ส่วนมนตรี จุฬารัตนกุล (2550) ได้กล่าวว่ากระบวนการพัฒนานุเคราะห์ครู ควรมีขั้นตอน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การระบุความต้องการการพัฒนานุเคราะห์ หมายถึง การระบุความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานซึ่งเกิดขึ้นจากช่องว่างระหว่างผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับผลการปฏิบัติงานที่องค์การต้องการ และความต้องการนั้นมีความสำคัญต่อองค์การและสามารถแก้ไขได้โดยการให้การศึกษาอบรม และการพัฒนา

2. การวางแผนการพัฒนานุเคราะห์ หลังจากที่ได้ระบุความต้องการการพัฒนานุเคราะห์ ขึ้นต่อมาก็เป็นการวางแผนบุคลากร เพราะโดยทั่วไปแล้วความต้องการพัฒนานุเคราะห์มักมีมากเกินไปที่จะจัดการได้ทั้งหมดภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดขององค์การ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ให้สนองตอบต่อความต้องการได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้บุคลากร เงินทุนและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำกัด ในการกำหนดกลยุทธ์จะเริ่มจากการลำดับความจำเป็นของความต้องการของบุคลากร ขึ้นต่อมาก็จัดสรรทรัพยากรให้แต่ละโครงการตามลำดับ ขั้นสุดท้ายจึงเป็นการบูรณาการโครงการต่างๆ ให้เป็นแผนดำเนินการในการพัฒนานุเคราะห์ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนพัฒนานุเคราะห์นี้คือ ผู้รับการพัฒนา บุคคลที่รับผิดชอบ รายการหลักในการพัฒนาขอบเขต ระยะเวลา ทรัพยากร และอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

3. การคัดเลือก ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมพัฒนานุเคราะห์ เป็นการคัดเลือกและออกแบบโครงการพัฒนานุเคราะห์ ซึ่งต้องเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนานุเคราะห์ซึ่งโดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์การพัฒนานุเคราะห์จำแนกได้เป็นหลายลักษณะ ได้แก่ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ วัตถุประสงค์ด้านทัศนคติ วัตถุประสงค์ด้านทักษะ วัตถุประสงค์ด้านพฤติกรรมการทำงานและ วัตถุประสงค์ด้านผลที่ได้ขององค์การ หลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนานุเคราะห์แล้ว ขึ้นต่อมาก็จะเป็นการพิจารณาเนื้อหาของโครงการพัฒนานุเคราะห์ซึ่งเป็นการกำหนดหลักสูตรที่จะให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เรียนรู้ หรือมีส่วนร่วมในโครงการ หลังจากได้กำหนดเนื้อหาโครงการการพัฒนา

บุคลากรแล้ว ก็จะกำหนดวิธีการและเทคนิคที่จะใช้ในการพัฒนาบุคลากร หลังจากนั้นจึงเป็นการนำเอาวิธีการและเทคนิคนั้นมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร

4. การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสามารถกระทำได้ 2 ระดับ ระดับแรก คือ การพิจารณาว่าการดำเนินการตาม โครงการพัฒนาบุคลากร แต่ละโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ระดับที่สอง เป็นการพิจารณาถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของความพยายามในการพัฒนาบุคลากรทั้งหมดว่าสนองต่อความต้องการการพัฒนาบุคลากรหรือไม่

5. เสนอผลการประเมินในที่ประชุม ครูอาจารย์ทั้งหมด จัดพิมพ์เป็นรายงาน

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรก็คือการดำเนินการพิจารณาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ เพื่อให้ได้วิธีการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมที่สุดกับบุคลากรที่จะเข้ารับการพัฒนา แล้วดำเนินการตามวิธีการนั้นหลังจากนั้นจึงมีการประเมินผลการดำเนินการเพื่อทราบผลการดำเนินงานว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการดำเนินการดังกล่าวไปพิจารณาข้อข้อผิดพลาดและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.6 มาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2552) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพไว้ว่า มาตรฐานวิชาชีพครู คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) โดยจรรยาบรรณของวิชาชีพ ได้มีการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ เพื่อประมวลพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างของการประพฤติปฏิบัติ ประกอบด้วยพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร

1. สามารถวิเคราะห์หลักสูตร
2. สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย
3. สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร
4. สามารถจัดทำหลักสูตร

การจัดการเรียนรู้

1. สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาค และตลอดภาค
2. สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. สามารถเลือกใช้ พัฒนา และ สร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการประเมินผล

การวัดและประเมินผลการศึกษา

1. สามารถวัดและประเมินผลได้ ตามสภาพความเป็นจริง
2. สามารถนำผลการประเมินไปใช้ ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร การวิจัยทางการศึกษา

1. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
2. สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

นอกจากนี้ยังสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2552) ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู เพื่อที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

มาตรฐานการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทาง วิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการ ประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียนหมายถึง การ เลือกร่างอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็ม ความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดี กว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถ นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การ จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่าง ของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการ ปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงาน ผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุม สาเหตุ ปัจจัย และ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด คือ (1) ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน (2) เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม การเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้น ๆ (3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน (4) ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออกการประพฤติ และปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครู อย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

สรุปได้ว่า มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูมุ่งเน้นไปในเรื่องของการทำวิจัย การศึกษาค้นคว้า ความรู้ การเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

2.7 บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2552) ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครูไว้ ดังนี้

บทบาท คือ ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล” หมายความว่า บุคคลใดมี สถานภาพหรือตำแหน่งอย่างใด ก็ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือตำแหน่งของตนที่ได้มา ไม่ว่าจะ ได้มาโดยกำเนิด โดยการกระทำ หรือโดยการแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง

บทบาทของครู ทำให้เกิดภาระ ภาระทำให้เกิดหน้าที่ และหน้าที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบ” ดังนั้น บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของครู หมายถึงกิจที่ผู้เป็นครูจำเป็นต้องกระทำให้เสร็จสิ้น สมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นความจำเป็นต่ออาชีพหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม กฎหมาย หรือด้วยสำนึกในความถูกต้องเหมาะสมก็ได้

บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครูตามรูปคำ “TEACHERS”

T (Teaching) การสอน หมายถึง การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ ความสามารถในวิชาการ ทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคนทุกระดับชั้นที่สอน ตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วย จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 ข้อ 3 กำหนดไว้ว่า ครูต้องตั้งใจสั่งสอน ศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์จะละทิ้งหรือทอดทิ้ง หน้าที่การงานมิได้ และในข้อ 6 กำหนดไว้ว่า ครูต้องถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพรางไม่นำหรือยอมให้นำ ผลงานทางวิชาการของตนเองไปใช้ในทางที่ทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

ลีลาการสอนของพระพุทธเจ้า 4 ประการ

1. สันทสตา – ชี้แจงให้เห็นชัด
2. สมาทปทา – ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ

3. สมุดเตชนา- ใ้เราใจให้อาจหาญเกล้าเกล้า

4. สัมผัสหงสนา- ปลอดประโลมใจให้สดชื่นรื่นเริง

E (Ethics) จริยธรรม หมายถึงหน้าที่ในการอบรมจริยธรรม ใ้แก่นักเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งนอกจากการสั่งสอนใน ด้านวิชาความรู้โดยทั่วไปนอกจากนี้ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็น ผู้มีจริยธรรมอันเหมาะสมอีกด้วยเพราะพฤติกรรมอันเหมาะสมที่ครูได้แสดงออกจะ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปลูกฝังศรัทธาให้ศิษย์ได้ปฏิบัติตาม

A (Academic) วิชาการ หมายถึง ครูต้องมีความรับผิดชอบในวิชาการอยู่เสมอ กล่าวคือ ครูต้องเป็นนักวิชาการอยู่ตลอดเวลา เพราะอาชีพของครูต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ดังนั้นครูทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ หากไม่กระทำเช่นนั้นจะทำให้ความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมานั้นล้าสมัย ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการใหม่ ๆ ซึ่งมียังมากมายในปัจจุบัน

C (Cultural Heritage) การสืบทอดวัฒนธรรม หมายถึงครูต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคน รุ่นหนึ่งให้ตกทอดไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง หรือ รุ่นต่อไป ซึ่งมีวิธีการที่ครูจะกระทำได้ 2 แนวใหญ่ๆ ด้วยกันคือ

1. ตัวครูเองเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตามวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามอย่างถูกต้องเป็นประจำ กล่าวคือ ครูทุกคนจะต้องศึกษาให้เข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของ ชาตอย่างถ่องแท้เสียก่อน ต่อจากนั้นจึงปฏิบัติตามให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้ศิษย์และประชาชนทั่วไปยึดถือเป็นแบบอย่าง

2. การอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยอย่าง ถูกต้อง และในขณะเดียวกันก็กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียน ได้ประพฤติปฏิบัติตามให้ถูก ต้องตามแบบฉบับอันดีงามที่บรรพบุรุษได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา

H (Human Relationship) มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง การมีมนุษย์สัมพันธ์อันดีของครูต่อบุคคลต่างๆ ไป เพราะการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ของครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีของครูยังช่วยทำให้สถาบันศึกษาที่ครูปฏิบัติ งานอยู่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอีกด้วย ดังนั้น ครูทุกคนจึงควรถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอีกประการหนึ่งที่จะต้องคอย ผูกมิตรไมตรีอันดีระหว่าง บุคคลต่าง ๆ ที่ครูมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูกับบุคคลต่าง ๆ

E (Evaluation) การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของครูเพราะการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ในด้านต่างๆหากครูสอนแล้วไม่มีการ ประเมินผลหรือวัดผลครูก็จะไม่ทราบได้ว่าศิษย์มีความเจริญก้าวหน้าในด้านใด มากน้อยเพียงใด ดังนั้น ครูจึงควรจะระลึกอยู่เสมอว่า ณ ที่ใดมีการสอน ที่นั้นจะต้องมีการสอบ สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอนของ

นักเรียนนั้น ครูสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี ทั้งนี้อาจจะใช้หลาย ๆ วิธีในการประเมินผลครั้งหนึ่งหรือเลือกใช้เพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้นมีหลายวิธี คือ

1. ด้านความรู้ (Cognitive Domain) คือ การวัดความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

2. ด้านเจตคติ (Affective Domain) คือ การวัดความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันขันแข็งในการทำงาน เป็นต้น

3. ด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) คือการวัดด้านการปฏิบัติงานเพื่อต้องการทราบว่านักเรียนทำงานเป็นหรือไม่ หลังจากที่ได้ศึกษาภาคทฤษฎีแล้ว การวัดด้านการปฏิบัติงานหรือด้านทักษะนี้ ครูจะใช้มากหรือน้อยจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาที่สอน วิชาใดเน้นการปฏิบัติงานก็จำเป็นต้องมีการวัดด้านการปฏิบัติงานให้มาก ส่วนวิชาใดเน้นให้เกิดความงอกงามทางด้านสติปัญญา การวัดด้านการปฏิบัติงานก็จะลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม ในการเรียนการสอนทุกๆ วิชาควรจะมีการวัดในด้านการปฏิบัติงานบ้างตามสมควร

R (Research) การวิจัย หมายถึง ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีการแก้ปัญหา และการศึกษาหาความจริง ความรู้ที่เชื่อถือได้โดยวิธี การวิจัยของครูในที่นี้ อาจจะมีคามหมายเพียงแค่ว่าค้นหาสาเหตุต่าง ๆ ที่นักเรียนมีปัญหาไปจนถึงการวิจัยอย่างมีระบบในชั้นสูงก็ได้

S (Service) บริการ หมายถึง การให้บริการ คือ ครูจะต้องให้บริการแก่สังคมหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ได้แก่ (1) บริการความรู้ทั่วไป ให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น (2) บริการความรู้ทางด้านความรู้และสุขภาพอนามัย โดยเป็นผู้ให้ความรู้หรือเป็นผู้ประสานงานเพื่อดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชน (3) บริการด้านอาชีพ เช่น ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้ประชาชนในท้องถิ่น (4) บริการให้คำปรึกษาหารือทางการศึกษาหรือการทำงาน (5) บริการด้านแรงงาน เช่น ครูร่วมมือกับนักเรียนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน (6) บริการด้านอาคารสถานที่แก่ผู้ปกครองนักเรียนที่มาขอใช้อาคารสถานที่ในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า ครูต้องมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ ในด้านจัดการเรียนการสอน ด้านงานวิชาการ การสืบทอดวัฒนธรรม การมีมนุษยสัมพันธ์ การการประเมินผล รวมทั้งด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านการปฏิบัติ การวิจัย การบริการ การใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และ สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ศิษย์ของตนสามารถเลือกวิชาเรียนได้ตามความเหมาะสม

2.8 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีขอบภารกิจ ดังนี้

1. หลักสูตรและการนำไปใช้

(1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2552 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

(2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ ประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในโรงเรียน และชุมชน

(3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

(4) นำหลักสูตร ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำหลักสูตรและแนวปฏิบัติการใช้หลักสูตร

2. การจัดการเรียนการสอน

(1) ส่งเสริมนิเทศ ติดตามและกำกับให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(2) ส่งเสริมนิเทศ ติดตามและกำกับให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

(3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

(4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู โดยการจัดอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานตามสถาบันต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

3. สื่อและวัตกรรมการเรียนรู้

(1) จัดหาสื่อทัศนอุปกรณ์ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน

- (2) ให้บริการและควบคุมดูแลโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นเทป โทรทัศน์ เครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเสียง ฯลฯ
- (3) บันทึกเสียง ถ่ายภาพ ถ่ายทำสไลด์ ถ่ายเทปโทรทัศน์ประกอบคำบรรยาย
- (4) ให้คำแนะนำในการสร้างและผลิตสื่อการสอน
- (5) จัดเก็บรักษา จัดทำทะเบียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ซ่อมแซม โสตทัศนอุปกรณ์
- (6) จัดบริการขอยืมสื่อการศึกษาจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ นำมาใช้ในการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม และควบคุมการเบิกจ่าย ให้บริการยืม โสตทัศนอุปกรณ์
- (7) พัฒนาครู นักเรียน และบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อ อุปกรณ์ โสตทัศนศึกษา
- (8) ให้บริการและคำปรึกษาแก่หน่วยงานและชุมชนเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์
- (9) สนับสนุนการทำผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครูและผู้บริหาร โดยการจัดอบรม สัมมนาให้ครูได้เรียนรู้ด้านวิชาการที่ทันสมัยเกิดแนวทางในการคิดสร้างนวัตกรรม
- (10) ก่อตั้งรวนนวัตกรรมต้นแบบ ยกย่อง มอบรางวัลและเผยแพร่เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้

4. การวัดผลและประเมินผล

- (1) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร ระเบียบ คู่มือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูในการวัดผล ประเมินผลการเรียน
- (2) กำหนดระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา
- (3) ส่งเสริมนิเทศ ติดตาม พัฒนาครู และกำกับดูแลให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล แต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- (4) ส่งเสริม นิเทศ ติดตาม ควบคุมและกำกับให้ครูดำเนินการวัดผล และ ประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติ และ ผลงาน
- (5) พัฒนาเครื่องมือวัดผล ประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
- (6) ดำเนินการจัดทำข้อมูลการวัดและประเมินผลการเรียน กรอกข้อมูล ติดตาม ตรวจสอบ การกรอกข้อมูลของครูในระบบงานวัดผลและส่งต่องานทะเบียน
- (7) วิเคราะห์และประเมินผลการเรียน
- (8) ดำเนินการแก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียน ทั้งระหว่างเรียนและหลังการประเมินผล ร่วมกับผู้สอน กลุ่มสาระ กลุ่มงาน งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. การทำวิจัยและวิจัยในชั้นเรียน

- (1) ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยการบริหาร การจัดการและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
- (2) ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่แต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้

(3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

(4) รวบรวม จัดทำรายงานการวิจัย

สรุปได้ว่า งานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องรับผิดชอบ มี 5 ด้านด้วยกัน ประกอบด้วย 1. หลักสูตรและการนำไปใช้ 2. การจัดการเรียนการสอน 3. สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ 4. การวัดและประเมินผล และ 5. การวิจัยในชั้นเรียน

2.9 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

1. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในประเทศไทย
2. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว
3. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
4. วิเคราะห์และประพจน์ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
5. อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดเห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว
6. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบ โยนิโส มนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ - โทษ และทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
7. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

8. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในการดำรง ชีวิตแบบพอเพียง และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
9. วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ
10. ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
11. วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

1. บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ
2. อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ
3. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
4. จัดพิธีกรรมและปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง
5. อธิบายประวัติ ความสำคัญ และปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
2. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
3. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ
4. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชน และการจัดระเบียบสังคม
5. วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
6. วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
7. อธิบายโครงสร้างและสาระ โดย สังเขปของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

8. อธิบายธรรมคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

9. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอุปมาปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

10. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

11. วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

2. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด

3. วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

4. อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

5. อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธีพิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่นๆ เพื่อนำไปสู่

การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก

2. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลก

3. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4. วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด

5. วิเคราะห์และประพจน์ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาคกเรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

6. อธิบายสังฆคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัง 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

7. เห็นคุณค่าและวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว

8. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบ โยนิโส มนสิการคือวิถีคิดแบบอริยสัง และวิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

9. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

10. วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่น ๆ มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธ ศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

1. วิเคราะห์หน้าที่และบทบาทของสาวกและปฏิบัติตนต่อสาวก ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

2. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาตามที่กำหนด

3. ปฏิบัติหน้าที่ของศาสนิกชนที่ดี

4. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง

5. อธิบายประวัติวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

6. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

7. นำเสนอแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1. วิเคราะห์สังคัมหมพทุวิป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือ สังคัมหม์ของศาสนาที่ตนนับถือ

2. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็น มนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด

3. วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหาร และการธำรงรักษาศาสนาหรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด

4. วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

5. วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
6. วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
7. วิเคราะห์หลักการของพระพุทธ - ศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
8. วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
9. วิเคราะห์พระพุทธศาสนา ว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความ สัมพันธ์ของเหตุปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
10. วิเคราะห์พระพุทธศาสนา ในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
11. วิเคราะห์พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
12. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
13. วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
14. วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด
15. วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่
16. เชื่อมันต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตน ได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาทการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์
17. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป
18. อภิปรายความสำคัญของค่านิยม จริยธรรมที่เป็นตัวกำหนดความเชื่อและพฤติกรรมที่แตกต่างกันของศาสนิกชนศาสนาต่างๆ เพื่อจัดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข
19. เห็นคุณค่า เชื่อมัน และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
20. สวดมนต์ แผ่เมตตาและบริหารจิต และเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

21. เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมความร่วมมือของทุกศาสนาในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

22. วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของศาสนาอื่นๆ และชักชวนส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของการทำความดีต่อกัน

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

1. ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง
2. ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ
3. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือ แสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ
4. วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
5. สัมมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติและโลก

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2552)

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2552)

การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

บทบาทของผู้สอน

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดการสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอนรวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
3. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
4. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหาที่มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2552)

สรุปได้ว่า มาตรฐานหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งครูต้องศึกษาหลักสูตร ฐและเข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของสมรรถนะ

เมื่อพูดถึงสมรรถนะ มักจะอ้างถึง David C. McClelland ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัย Harvard กับบทความที่มีชื่อเสียงของเขา ที่ตีพิมพ์ในวารสารนักจิตวิทยาอเมริกัน เรื่อง Testing for Competence Rather than for Intelligence ในปี 1973 อย่างไรก็ดี McClelland ได้นำสมรรถนะมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นทางการ โดยการทดสอบความรู้ในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย

1. แรงจูงใจ (Motive) เป็น สิ่งที่บุคคลคิดถึงหรือมีความต้องการ ซึ่งแรงจูงใจจะเป็นตัวผลักดันหรือแรงขับให้บุคคลกระทำพฤติกรรม หรือตัวกำหนดทิศทางหรือทางเลือกในการกระทำพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย หรือหลีกเลี่ยงจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนไม่พึงปรารถนา เช่น เมื่อบุคคลตั้งเป้าหมายที่ท้าทายจะทำให้เขามีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ และจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อทำงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

2. อุปนิสัย (Trait) เป็น คุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล ซึ่งจะแสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อข้อมูล หรือสถานการณ์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ อุปนิสัยเป็นสิ่งที่เกิดจากการศึกษา การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ และการเรียนรู้ของบุคคล สมรรถนะด้านอุปนิสัยเช่น การควบคุมอารมณ์ภายใต้สภาวะความกดดัน ความคิดริเริ่ม เป็นต้น

3. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง อาจรวมถึงทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) จินตภาพส่วนบุคคล (Self-Image) เป็นต้น

4. บทบาททางสังคม (Social Role) หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการสื่อให้ผู้อื่นในสังคมเห็นว่าตัวเขามีบทบาทต่อ สังคมอย่างไรบ้าง เช่น การเป็นผู้นำทีมงาน ความมีจริยธรรม เป็นต้น

5. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจในหลักการแนวคิดต่างๆ ที่บุคคลจำเป็นต้องมีในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ หรือกล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือ “บุคคลต้องมีความรู้อะไรบ้าง” เช่น

เจ้าหน้าที่บุคคล ต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารทรัพยากรบุคคล ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน เป็นต้น

6. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านใช้วาระส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือการใช้สมองเพื่อคิดสิ่งต่างๆ หรือกล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือ “บุคคลต้องทำอะไรได้บ้าง” ระดับหรือประเภทของสมรรถนะนี้เราสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและบริหารทรัพยากรบุคคล

และได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “Testing for Competence rather than Intelligence” ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของแนวคิดเรื่องสมรรถนะที่สามารถอธิบายบุคลิกลักษณะของคนว่าเปรียบเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg)

ภาพที่ประกอบที่ 1 แบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model)

ที่มา : (ชูชัย สมิทธิไกร, 2550)

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ โดยมีส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนน้อยลอยอยู่บนผิวน้ำ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย ได้แก่ ความรู้สาขาต่างๆ ที่ได้เรียนมา (Knowledge) และส่วนของทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญพิเศษด้านต่างๆ (Skill) สำหรับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำ ซึ่งเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่านั้น เป็นส่วนที่ไม่อาจสังเกตได้ชัดเจน และวัดได้ยากกว่า เป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากกว่า ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ส่วนที่อยู่เหนือน้ำเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์ กับเขาวนปัญญาของบุคคล ซึ่งการที่บุคคลมีความฉลาดสามารถเรียนรู้จากองค์ความรู้ต่างๆ และทักษะได้นั้น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น ต้องมีแรงผลักดันเบื้องลึก คุณลักษณะส่วน

บุคคล ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสมด้วย จึงทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่น เมื่อรวมส่วนของน้ำแข็งที่อยู่เหนือน้ำกับได้น้ำเข้าด้วยกันทำให้พบว่า สมรรถนะประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล หรือ เจตคติ (Attribute) ซึ่ง โดยนัยนี้ จึงสามารถจัดแบ่งสมรรถนะได้เป็น 2 กลุ่มคือ (1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold Competencies) อันหมายถึงความรู้ หรือทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของบุคคลที่ต้องมี เพื่อให้สามารถที่จะทำงานที่สูงกว่าหรือซับซ้อนกว่าได้ (2) สมรรถนะที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (Differentiating Competencies) อันหมายถึงปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานที่ดีกว่าหรือสูงกว่ามาตรฐาน สูงกว่าคนทั่วไป จึงทำให้เกิดความสำเร็จที่แตกต่างกัน (David C. McClelland. 2001, ชูชัย สมิทธิไกร. 2550, จีรประภา อัครบวร. 2549)

เอนกลาก สุทธินันท์ (2548) กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะว่า สมรรถนะมีทั้งส่วนที่เหมือนและมีทั้งส่วนที่แตกต่างจากความสามารถทั่วไป คือในส่วนที่เหมือนประกอบไปด้วยความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและทักษะความชำนาญในการทำงาน แต่ในส่วนที่แตกต่างกันคือ ศักยภาพส่วนบุคคล อุปกรณ์ เครื่องมือที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน อำนาจการตัดสินใจที่เหมาะสม ที่ต้องใช้ ในการปฏิบัติงานนั้นๆ ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ดังนั้น เหตุผลสำคัญที่ต้องมีการกำหนดสมรรถนะในการทำงานก็คือ

1. สมรรถนะคือคุณสมบัติที่สำคัญที่ทำให้บุคคลในแต่ละตำแหน่งงานสามารถทำงานให้บรรลุผลลัพท์ที่องค์กรต้องการ
2. เป็นแนวทางการ คัดเลือก พัฒนา โยกย้าย บุคลากร
3. เป็นแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการทำงาน
4. ประเมินผลงานพนักงานอย่างเป็นธรรม
5. ป้องกันความสูญเสียที่จะเกิดจากการทำงาน
6. สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการต่างประเทศได้กล่าวถึงสมรรถนะ ดังนี้

สเปนเซอร์และสเปนเซอร์ (Spencer ; & Spencer. 1993) ได้กล่าวว่าสมรรถนะ คือ คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม สเปนเซอร์ และ สเปนเซอร์ ได้ขยายความหมายของสมรรถนะไว้จากการศึกษา พบว่าสมรรถนะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (Underlying Characteristic) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship) จากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion-Reference) และ/หรือ การปฏิบัติงานที่ได้ผลสูงสุด (Superior Performance)

เดล และ เฮซ (Dale; & Hes. 1995) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นการค้นหาสิ่งทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior Performance) นอกจากนี้ ได้ให้ความหมายสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational Competence) ว่า หมายถึง ความสามารถ (Ability)

ในการทำกิจกรรมต่างๆ ในสาขาอาชีพ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกคาดหวังไว้ คำว่า “มาตรฐาน” ในที่นี้ คือ องค์ประกอบของความสามารถ (Element of Competence) บวกกับเกณฑ์ การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) และคำอธิบายขอบเขตงาน (Range Statement)

โอฮาแกน (O'Hagan, 1996) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นแนวคิดที่คนสามารถถ่ายทอด ถ่ายเท หรือเคลื่อนย้ายทักษะและความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีอยู่ ทั่วไปภายในองค์กร การวางแผนงาน การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ตลอดจนมีกิจกรรมที่ไม่ใช่งานประจำ ทั่วไป นอกจากนี้ ยังรวมถึงคุณภาพของควมมีประสิทธิภาพของบุคคลในสถานที่ทำงาน โดยทั่วไป จะกล่าวถึง ความรู้ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการฝึกอบรมและ พัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และสามารถฝึกอบรม และพัฒนา ง่ายกว่าการสร้าง หรือปลูกฝังค่านิยม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ค่านิยม หรือทัศนคติ จะทำการปลูกฝังหรือ สร้างขึ้นได้ยากกว่าการฝึกอบรมความรู้และทักษะ แต่ทั้งหมดก็เป็นพื้นฐานของการเพิ่มพูน และพัฒนา สมรรถนะ

แพร์รี (Parry, 1996) ได้กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานในองค์กร สมรรถนะมีความเกี่ยวข้อง และ สัมพันธ์ระหว่างงาน (Work) ผลลัพธ์ (Results) ผลที่ได้จากการทำงาน (Outputs) กับคุณลักษณะของ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ในการทำงาน ซึ่งสามารถแสดงออกได้หลาย ลักษณะด้วยกัน มุมมองที่เกี่ยวกับสมรรถนะอาจจะมีหลากหลายตามค่ายของแนวคิด เช่น ประเทศ สหรัฐอเมริกาจะมองสมรรถนะว่า เป็นเสมือนปัจจัยนำเข้า (Input) ที่ได้จากการปฏิบัติงานอันเกิดจาก เจือปนในงานกำหนดขึ้น นอกจากนี้ การกำหนดขอบเขตของสมรรถนะในแต่ละงานจะแตกต่างกัน ออกไป บางครั้งได้รวมบุคลิกลักษณะ ค่านิยมและรูปแบบบางอย่างไว้ด้วยกัน

แมคลาแกน (Mc Lagan, 1997) ให้ความสำคัญเห็นต่อลักษณะของสมรรถนะในมุมมองต่างๆ ที่ รวมทั้งมุมมองขีดความสามารถที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์เข้าด้วยกัน ดังนี้

1. สมรรถนะตามลักษณะงาน (Competency as Tasks) เป็นการแสดงถึงว่าสมรรถนะต่างๆ สามารถแบ่งออกเป็นงานย่อยๆ และกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำได้ ได้แก่งานการทำความสะอาด พื้น งานย่อยคือการเลือกไม้กวาด ซึ่งงานย่อยลงไปอีกก็จะต้องมีความสามารถในการเลือกใช้ไม้กวาด ว่า จะเลือกใช้ไม้กวาดอันใดในการทำงานที่จะเกิดประโยชน์สูงสุด

2. สมรรถนะตามลักษณะของผลลัพธ์ (Competency as Results) ลักษณะสมรรถนะที่สามารถ แบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อย ซึ่งผลลัพธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เหล่านั้นจะรวมกันไปสู่ผลลัพธ์ร่วมกัน

3. สมรรถนะตามผลของการกระทำ (Competency as Outputs) สมรรถนะในลักษณะนี้ จำเป็นที่ จะต้องค้นหาความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้ได้ความต้องการในการผลิต หรือบริการ จากนั้นจึงแบ่งผลที่ได้ออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ และสามารถกำหนดคุณภาพและ มาตรฐานที่ต้องการในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

4. สมรรถนะตามความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (Competency as Knowledge, Skill and Attitude) คนที่มีความเฉลียวฉลาดจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรม หรือวิธีการต่างๆ ที่จะบ่งบอกว่าคนผู้นั้นมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด ในส่วนของสมรรถนะในลักษณะนี้จะต้องแยกแยะออกมาให้เห็นว่า ความรู้ ทักษะ และทัศนคติอะไรบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนั้น จะรวมไปถึงการมุ่งมั่นในความสำเร็จของเป้าหมาย การค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และจะนำมาซึ่งการใช้เป้าหมายเป็นตัวกำหนดลำดับความสำคัญของการทำงานต่อไปได้

5. สมรรถนะที่แต่ละคนมีอยู่ (Competency as Attribute Bundle) เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการของสมรรถนะทางความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งเป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่แต่เป็นการยากมากที่จะยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมของผู้นำจะต้องมีความสามารถในการจูงใจให้คนแสดงออกในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ก็จะต้องแสดงพฤติกรรมที่สามารถจูงใจให้บุคคลปฏิบัติตามได้ นั่นคือ ความสามารถที่ผู้นำจะต้องมี แต่อะไรคือสาเหตุพื้นฐานของพฤติกรรมนั้น ความสามารถในการฟัง ความนึกคิดความรู้ทางธุรกิจ การพูดในที่ชุมชน องค์กรประกอบบางอย่าง หรือความรับผิดชอบในตัวเอง

สรุปได้ว่า สมรรถนะ คือตัวทำนายความสำเร็จของบุคลากรภายในองค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะต้องประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ขึ้นอยู่กับตำแหน่งและภาระงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายตามที่ตั้งไว้และมีประสิทธิภาพ

3.2 ความหมายของสมรรถนะ

สำหรับความหมายของสมรรถนะนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ คำว่า สมรรถนะ ไว้ว่า คือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic of Attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็น และมีผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าบุคคลอื่น ซึ่งสมรรถนะของคนเกิดได้จาก 3 ทางคือ (1) เป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (2) เกิดจากประสบการณ์การทำงาน (3) เกิดจากการฝึกอบรมและพัฒนา และคุณสมบัติต่างๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพและอื่นๆ ซึ่งมีความจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ต้องมีคุณลักษณะเด่นๆ อะไรหรือคุณลักษณะสำคัญๆ อะไรบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สาเหตุที่ทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เพราะขาดคุณลักษณะบางประการคืออะไร เป็นต้น ซึ่งคุณลักษณะของบุคคลในระดับความสามารถในการปรับและใช้กระบวนการทัศน์ (Paradigm) ทัศนคติ พฤติกรรม ความรู้ และทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ระดับความสามารถทางอารมณ์ (Emotional quotient : EQ) และความสามารถทางสติปัญญา

(Intelligence quotient : IQ) ลักษณะที่ซ่อนอยู่ในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร เพราะว่าบุคคลทุกคน เมื่อมีความสามารถพื้นฐานในหน้าที่ที่เหมือนกันครบถ้วนและเท่าเทียมกัน จึงควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไปนอกเหนือจากความสามารถของงานในหน้าที่ เพราะว่าสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุ ถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ หรือลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้ มักจะต้องมีองค์ประกอบทั้งด้านความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) ภาพลักษณ์ภายใน (Self-Image) อุปนิสัย (Traits) และแรงผลักดันเบื้องต้น (Motives) ซึ่งสามารถที่จะประเมินได้จากพฤติกรรม ในการปฏิบัติงาน บทบาทในงาน และมาตรฐานของความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคล โดยมาตรฐานของความสามารถเป็นเครื่องสะท้อนถึงผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง

เมื่อพิจารณาความหมายของสมรรถนะตามความคิดเห็นของนักวิชาการพอประมวลได้ว่า หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกและส่งผลต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบทำให้การปฏิบัติงานนั้นๆ ประสบผลสำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานหรือสูงกว่า โดยอย่างน้อยมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบคือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ที่ซ่อนเร้นอยู่ อัน ได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพและอื่นๆ และกลุ่มพฤติกรรมที่ถูกนำมาใช้จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับภาระงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งนั้นๆ ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.2547, วัฒนา พัฒนพงศ์. 2547, นิภา พงศ์วิวัฒน์. 2547, อานนท์ สักดิ์วรวิชัย. 2547, ประจักษ์ ทรัพย์อุดม. 2550, Scott B. Parry. 2004, David C. McClelland. 1999, Boyatzis. 1992, ชำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2548 และประมา ศาสตรระจิก. 2552)

สรุปได้ว่าสมรรถนะหรือขีดความสามารถ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะของบุคคล (Attributes) ซึ่งบุคคลนั้นจะแสดงออกเป็นวิถีคิดและพฤติกรรมในการทำงานที่จะส่งผลต่อการ ปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรได้กำหนดเอาไว้

3.3 องค์ประกอบและประเภทของสมรรถนะ

สมรรถนะ “Competency” คือ “บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ” ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2550) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลัก CIPPA ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลักที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ 5 ประการ คือ หลักการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge) หลักการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หลักการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) หลักการมีส่วนร่วมทางกาย (Physical Participation and Involvement) และหลักการประยุกต์ใช้ความรู้ (Application)

แมคเคลแลนด์ (David C. McClelland . 2001) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทั้ง 5 ส่วนไว้ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น

2. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอด ความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือ ใจกว้างใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

5. แรงจูงใจ (Motives) คือ แรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่ สิ่งที่เป็นเป้าหมาย

สำหรับการจัดแบ่งประเภทของสมรรถนะนั้น นักวิชาการหลายท่านได้ให้ทรรศนะที่แตกต่างกันออกไป โดยณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2547, อากรณี ภู่วิทยพันธ์. 2547, และจิระประภา อัครบวร. 2549) ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. สมรรถนะหลัก (Core competency) คือ บุคลิกลักษณะของคนที่การแสดงออกของพฤติกรรมของพนักงานทุกคนในองค์กร ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และอุปนิสัยของบุคคลในองค์กรโดยรวม ถ้าพนักงานทุกคนในองค์กรมีขีดความสามารถประเภทนี้ ก็จะมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้ ขีดความสามารถประเภทนี้จะถูกกำหนดจากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายหลัก หรือกลยุทธ์องค์กร

2. สมรรถนะตามสายงาน (Job competency) คือ บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้นๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้นๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน หรือที่เรียกว่าขีดความสามารถด้านการบริหาร (Managerial Competency) คือ ความสามารถด้านการบริหารจัดการ เป็นขีดความสามารถที่มีได้ทั้งใน

ระดับผู้บริหาร และระดับพนักงาน โดยจะแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Role-Based) แตกต่างกันตามตำแหน่งทางการบริหารงานที่รับผิดชอบ ซึ่งบุคคลในองค์กรจำเป็นต้องมีการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ และต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ขององค์กร

3. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competency) คือ บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความเชื่อ และอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป มีขีดความสามารถตามตำแหน่งงาน (Functional Competency) คือ ความรู้ความสามารถ ในงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานต่างๆ (Job – Based) มีความสามารถในงานย่อมจะแตกต่างกันตามอาชีพ

เทียน ทองแก้ว (2550) อานนท์ สักดิ์วีระวิทย์ (2547) และสุกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2548) สามารถจำแนกเป็น 5 ประเภท คือ

1. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competencies) คือสมรรถนะที่แต่ละคนมี ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะตัว คนอื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ เช่น การต่อสู้ป้องกันตัว ความสามารถของนักดนตรี นักกายกรรม และนักกีฬา เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้ยากที่จะเลียนแบบหรือต้องมีความพยายามสูงมาก

2. สมรรถนะเฉพาะงาน (Job Competencies) คือ สมรรถนะของบุคคลกับการทำงานในตำแหน่งหรือบทบาทเฉพาะตัว เช่น อาชีพนักสำรวจ ก็ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ตัวเลข การคิดคำนวณ ความสามารถในการทำบัญชี เป็นต้น

3. สมรรถนะองค์กร (Organization Competencies) คือ ความสามารถพิเศษเฉพาะองค์กรนั้น

4. สมรรถนะหลัก (Core Competencies) คือ ความสามารถสำคัญที่บุคคลต้องมีหรือต้องทำเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

5. สมรรถนะในงาน (Functional competencies) คือ ความสามารถของบุคคลที่มีตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตำแหน่งหน้าที่อาจเหมือนแต่ความสามารถตามหน้าที่ต่างกัน

จะเห็นได้ว่า ประเภทของสมรรถนะ จะพิจารณาจากหลักการที่ยึดเป้าหมายขององค์กรและบทบาทตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมี 3 ประเภทคือ (1) สมรรถนะหลักขององค์กร (Core Competency of Corporation) จะถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายหลักขององค์กรเพื่อให้สมาชิกทุกคน มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะตลอดจนบุคลิกภาพที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุสู่ความสำเร็จ (2) สมรรถนะในการบริหารจัดการ (Professional Competency or Role Competency) เป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการในตำแหน่งความรับผิดชอบ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่บุคคลที่เข้ามาสู่ตำแหน่งนั้นๆ ต้องปฏิบัติ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้บริหารสามารถปฏิบัติภารกิจบรรลุผลตามมาตรฐานของตำแหน่งที่ถูกกำหนดไว้ และ (3) สมรรถนะในตำแหน่งหน้าที่ (Functional competency or Job Competency) เป็นความสามารถของ

บุคคลตามหน้าที่ที่ต่างกัน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างที่ทำให้สามารถทำงานที่สูงกว่า หรือ ซับซ้อนกว่า จึงทำให้เกิดผลสำเร็จที่แตกต่างกันของบุคคล

สิริกัฏฐ์ สิริโท (2553) กล่าวว่า สมรรถนะประกอบด้วย

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งต้องประกอบด้วย (1) มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ (2) การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบในส่วน ตนและส่วนรวม (3) ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม (4) ความสามารถในการจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมที่ซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ (5) การคำนึงถึงความรู้สึกผู้อื่น และสนับสนุนผู้อื่นให้มีคุณธรรม จริยธรรม (6) ความสามารถวินิจฉัยปัญหาอย่างผู้รู้และยุติธรรมแม้มีข้อมูลทางจรรยาบรรณวิชาชีพไม่เพียงพอหรือไม่มีระเบียบข้อบังคับ (7) การริเริ่มในการยกปัญหาทางจรรยาบรรณที่เกิดอยู่เพื่อทบทวน แก้ไข (8) มีภาวะผู้นำในการส่งเสริมการประพฤติตามหลัก คุณธรรมจริยธรรมทั่วไปในที่ทำงาน ชุมชน

2. ด้านความรู้ ประกอบด้วย (1) รู้และเข้าใจ แนวคิด หลักการ ทฤษฎีอย่างเรื่องของหลักสูตรอย่างถ่องแท้ (2) รู้และเข้าใจแนวคิด ทฤษฎีหลักการและนำมาประยุกต์ไปปฏิบัติ ในการวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง (3) เข้าใจกระบวนการวิจัย กระบวนการ พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ (4) เข้าใจผลกระทบของงานวิจัยที่มีองค์ ความรู้ในสาขาวิชาชีพ (5) ตระหนักถึงระเบียบข้อบังคับที่มีการใช้ อยู่ทั่วในระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงเข้าใจผลกระทบที่มีต่อวิชาชีพ

3. ด้านทักษะทางปัญญา ประกอบด้วย (1) สามารถใช้ความรู้ทางทฤษฎี ปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งการใช้นวัตกรรมหรือสื่อใหม่อย่างสม่ำเสมอ (2) สามารถคิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์และสังเคราะห์ (3) คิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ด้วยตนเอง (4) สามารถคิดเชิงบูรณาการแบบรวบยอด (5) สามารถคิดและแก้ปัญหาที่ซับซ้อนรวมทั้งลงข้อสรุปและเสนอข้อเสนอนั้นๆที่เกี่ยวข้องในวิชาการและวิชาชีพ (6) มีสมรรถนะวางแผนและดำเนินโครงการสำคัญหรือโครงการวิจัยค้นคว้าด้วยตนเอง

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ประกอบด้วย (1) สามารถรับมือปัญหาระหว่างบุคคลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (2) มีทักษะในการทำงานเป็นทีม (3) การแสดงถึงภาวะผู้นำในการทำงาน (4) มีความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ได้ด้วยตนเอง (5) มีการร่วมมือกับผู้อื่นในการจัดการข้อโต้แย้งและ ปัญหาต่างๆ (6) สามารถตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง และสามารถประเมินตนเองได้ (7) มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย (1) ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์และสถิติและสามารถนำพัฒนาแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ (2) ความสามารถในการในการ เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติต่างๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี (3) ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และ

สถิติ (4) ความสามารถในการสื่อสาร ทั้งการพูด เขียน อ่าน (5) ความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (6) ความสามารถในการนำเสนอ รายงานทั้งในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการต่อที่ประชุมและชุมชนทั่วไป

ข้าราชการดี กองคาวัดดี. 2548, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551, พศิน แจงจวง. 2554 และสุรศักดิ์ ปาเฮ. 2554) กล่าว ว่า องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของครูภายใต้สังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์หรือ The Globalization นั้น ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ดังนี้

สมรรถนะหลัก (Core Competency) ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5). จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation) หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพ และผลงานอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์สังเคราะห์ภารกิจงาน ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind) หมายถึงความตั้งใจและความเต็มใจในการให้บริการ และการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความตั้งใจและเต็มใจในการให้บริการ ตัวบ่งชี้ที่ 2 การปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ

สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self Development) หมายถึงการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ๆทางวิชาการและวิชาชีพ ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร และวิชาชีพ ตัวบ่งชี้ที่ 3 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่าย

สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) หมายถึงการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทของการเป็นผู้นำ หรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างและดำรงสัมพันธ์ภาพของสมาชิก ตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ตัวบ่งชี้ที่ 1 การให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน ตัวบ่งชี้ที่ 2 การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อร่วมงาน ตัวบ่งชี้ที่ 3 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย ตัวบ่งชี้ที่ 4 การแสดง

บทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ตัวบ่งชี้ที่ 5 การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สมรรถนะที่ 5 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ ผู้เรียนและสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีวินัยและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ตัวบ่งชี้ที่ 3 การดำรงชีวิตที่เหมาะสม

สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะคือ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน

สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) หมายถึงความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางและท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) หมายถึงความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาทักษะชีวิตและสุขภาพกาย สุขภาพจิตผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 3 การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 4 การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชาการ กำกับดูแลชั้นเรียน/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา ตัวบ่งชี้ที่ 3 กำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น /รายวิชา

สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวมประมวลหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์องค์กรหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

ดังต่อไปนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การวิเคราะห์รายการพฤติกรรม ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสังเคราะห์รายการพฤติกรรม ตัวบ่งชี้ที่ 3 การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของอื่น ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีความมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู (Adult Development) ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ (Dialogue) ตัวบ่งชี้ที่ 3 การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (Change Agency) ตัวบ่งชี้ที่ 4 การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (Reflective Practice) ตัวบ่งชี้ที่ 5 การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (Concern for Improving Pupil Achievement)

สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative-Building for Learning Management) หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่นๆทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะนั้น ได้แก่ (1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ (2) ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) คือ เจตคติ ค่านิยม แลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน (4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น (5) แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives /Attitude) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ ซึ่งสมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ สมรรถนะหลัก (Core competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อาทิ ความรอบรู้เกี่ยวกับองค์กร ความซื่อสัตย์ ความใฝ่รู้ และความรับผิดชอบ เป็นต้น อีกประเภทหนึ่งคือสมรรถนะตามสายงาน (Functional competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ ควรมีเพื่อให้งานสำเร็จและได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

3.4 ประโยชน์ของสมรรถนะ

การนำระบบสมรรถนะไปใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรมีประโยชน์ต่อบุคลากร ผู้บริหาร หน่วยงาน ผู้บริหารระดับสูง และฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งดวงจันทร์ ทิพย์ปรีชา (2548 : 89) กล่าวถึงประโยชน์ของสมรรถนะไว้ดังนี้

1. บุคลากร (Operators) ช่วยให้บุคลากรทราบถึงระดับสมรรถนะของตนเอง (ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ) ว่าอยู่ในระดับใด มีจุดแข็ง จุดอ่อนในเรื่องใดบ้าง และต้องพัฒนาสมรรถนะในเรื่องใดบ้าง ช่วยให้บุคลากรทราบกรอบพฤติกรรมมาตรฐาน หรือจุดประสงค์ขององค์กร แสดงพฤติกรรมในตำแหน่ง

นั้นอย่างไรบ้าง และสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน และเป็นระบบมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร จะช่วยให้พนักงานทราบถึงเส้นทางความเจริญเติบโต ก้าวหน้าในสายวิชาชีพ (Career Development) ของตนเอง และแนวทางการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน

2. ผู้บริหารระดับหน่วยงาน (Director, Dean) ช่วยให้ผู้บริหารระดับหน่วยงานทราบถึงสมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ) ที่บุคลากรในหน่วยงานของตนเองจำเป็นต้องมี เพื่อให้การปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมาย เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานของตนเป็นรายบุคคล ใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาสรรหาและคัดเลือกบุคลากรของหน่วยงานให้ตรงกับ คุณสมบัติของตำแหน่งงานนั้น ๆ

3. ผู้บริหารระดับสูง (Top Executive) สามารถเชื่อมโยงหรือแปลงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรม องค์กร หรือยุทธศาสตร์ของ องค์กรมาสู่กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลได้อย่างชัดเจน ใช้สมรรถนะเป็นตัวผลักดัน (Driver) ให้วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมองค์กรหรือ ยุทธศาสตร์ขององค์กรบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงาน ช่วยให้องค์กรสามารถประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนในศักยภาพของบุคลากรในองค์กร และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สามารถนำไปใช้วัดผลการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างเป็นระบบและชัดเจน

4. ประโยชน์ต่อองค์กร

1) ทำให้องค์กรสามารถที่จะมุ่งฝึกอบรมเพื่อลดช่องว่างทางทักษะ ความรู้และทัศนคติ ด้วยการฝึกอบรมเฉพาะที่ต้องการ และมีเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นที่ต้องการตามลักษณะงาน

2) ทำให้สามารถจัดสมรรถนะหลักที่มีอยู่กับสมรรถนะที่ต้องการในการทำงานให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3) ช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการรับสมัครงาน ด้วยการเปรียบเทียบ คุณลักษณะ หรือหลักสมรรถนะที่ต้องใช้ในงานกับคุณลักษณะของผู้สมัครงาน

4) เกิดความคุ้มค่าในการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มผลิตผล และการในการแข่งขัน

5) ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรในการตัดสินใจว่าทรัพยากรมนุษย์ของคนนั้น มีความมุ่งมั่นที่ต้องการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดทักษะอย่างแท้จริง

6) ช่วยในการประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และประเมินผลของหน่วยงาน

7) ช่วยในการเปลี่ยนแปลงหน่วยงาน และองค์กรให้มีความคล่องตัว เพราะสามารถ กำหนดคุณลักษณะ หรือหลักสมรรถนะไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการส่งมอบการฝึกอบรมเพื่อลดขั้นตอนการทำงานซ้ำซ้อน

บดินทร์ วิจารณ์ (2547) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสมรรถนะที่มีต่อบุคคลไว้ดังนี้

1. มีความชัดเจนในการเชื่อมโยงลำดับชั้นของการเรียนรู้ การถ่ายโอนทักษะ ในการปฏิบัติงาน และการปรับตัวในการทำงาน เพื่อคุณค่าและศักยภาพในการทำงานที่จะแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในอาชีพต่อไป
2. เพิ่มความสามารถให้กับพนักงานในการที่จะถ่ายโอนทักษะ และฝึกให้เป็นทักษะที่จำเป็นต่อความต้องการของตลาด
3. พนักงานสามารถรู้ถึงคุณลักษณะหรือสมรรถนะที่แท้จริงของตน ที่ได้รับการประเมินร่วมกันระหว่างองค์กรและพนักงาน ทำให้รู้ถึงสถานะของตน และรู้ว่าควรทำอย่างไร ให้บรรลุถึงสมรรถนะที่องค์กรต้องการ หรือใช้เปรียบเทียบกับนอกองค์กรได้
4. องค์กรที่ยึดหลักการใช้ประโยชน์จากหลักสมรรถนะ แสดงให้เห็นว่าเป็น องค์กรที่มีทัศนคติ และค่านิยมที่ชัดเจนต่อการเรียนรู้ และความก้าวหน้าในอาชีพของพนักงาน
5. มีการประเมินวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานมากขึ้น และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน เนื่องจากมีการประเมินที่สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานที่ตั้งขึ้น เป็นการกระตุ้นหรือจูงใจพนักงานให้พยายามฝึกฝนตนเองให้เข้ากับมาตรฐาน

เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2549) กล่าวถึงประโยชน์ของสมรรถนะว่า สมรรถนะ (Competency) มีพื้นฐานมาจากการมุ่งเสริมสร้างความสามารถให้ทรัพยากรบุคคล โดยมีความเชื่อที่ว่า เมื่อพัฒนาคนให้มีความสามารถแล้ว คนจะใช้สมรรถนะที่มีไปผลักดันให้องค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การนำระบบสมรรถนะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงควรมุ่งพัฒนาทรัพยากรบุคคล และในขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะนั้น องค์กรจะต้องตระหนักว่ากำลังวางแผนพัฒนาบุคลากรในระยะยาว เหมือนกับการวางแผนธุรกิจ ซึ่งจะต้องพิจารณาจุดอ่อน จุดแข็ง ตลอดจนแนวทางที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ แล้วพิจารณาว่าบุคลากรในองค์กรต้องมีความสามารถอย่างไร จึงจะทำให้องค์กรเหนือกว่าคู่แข่ง และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ สมรรถนะยังช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร นั่นคือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) จะช่วยในการสร้างกรอบแนวคิด พฤติกรรม ความเชื่อ ทัศนคติ ของคนในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งสมรรถนะหลักนี้จะเปรียบเสมือนตัวเร่งปฏิกิริยาให้บรรลุเป้าหมาย และการนำระบบสมรรถนะมาเป็นพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรบุคคลนั้น ไม่ว่าจะเป็นการคัดเลือกและสรรหา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการในเรื่องของความก้าวหน้า หรือการพัฒนาบุคลากร ให้เป็นไปในทิศทางและสอดคล้องกับพื้นฐานเดียวกัน โดยเน้นที่ศักยภาพและคุณลักษณะของบุคคลที่เราต้องการสร้าง และพัฒนาองค์กร ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ เป้าหมายของผลการดำเนินงาน วัฒนธรรม และวิสัยทัศน์ขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547) กล่าวว่า สมรรถนะหรือ Competency มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กร สมรรถนะมีประโยชน์ต่อตัวผู้ปฏิบัติงาน ต่อตัวองค์กรหรือหน่วยงาน และต่อการบริหารงานบุคคลโดยรวมดังนี้

1. ช่วยให้การคัดสรรบุคคลที่มีลักษณะดีทั้งความรู้ ทักษะและความสามารถ ตลอดจนพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงาน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง

2. ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงระดับความสามารถของตัวเองว่าอยู่ในระดับใดและจะต้องพัฒนาในเรื่องใด ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

3. ใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ฝึกอบรมแก่พนักงานในองค์กร

4. ช่วยสนับสนุนให้ตัวชี้วัดหลักของผลงานบรรลุเป้าหมายเพราะสมรรถนะ (Competency) จะเป็นตัวบ่งบอกได้ว่าถ้าต้องการให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้ แล้วจะต้องใช้สมรรถนะ (Competency) ตัวไหนบ้าง

5. ป้องกันไม่ให้เกิดงานเกิดจากโชคชะตาเพียงอย่างเดียว เช่น ยอดขายของพนักงานขายเพิ่มสูงกว่าเป้าที่กำหนดทั้งๆที่พนักงานขายคนนั้น ไม่ค่อยตั้งใจทำงานมากเท่าที่ควร แต่เนื่องจากความต้องการ ของตลาดสูง จึงทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นเองโดยไม่ต้องลงแรงอะไร แต่ถ้ามีสมรรถนะเป็นตัววัด จะทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าพนักงานคนนั้นประสบความสำเร็จเพราะโชคช่วย หรือด้วยความสามารถของเขา

6. ช่วยให้เกิดการหล่อหลอมไปสู่สมรรถนะขององค์กรที่ดีขึ้นเพราะถ้าทุกคนปรับสมรรถนะของตัวเองให้เข้ากับผลงานที่องค์กรต้องการอยู่ตลอดเวลาแล้ว ในระยะยาวก็จะส่งผลให้เกิดเป็นสมรรถนะเฉพาะขององค์กรนั้นๆ เช่น เป็นองค์กรแห่งการคิดสร้างสรรค์เพราะทุกคนในองค์กรมีสมรรถนะในเรื่องการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

ในส่วนของการพัฒนาบุคลากรนั้น แนวคิดเรื่องสมรรถนะนี้มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการมุ่งเสริมสร้างความสามารถให้ทรัพยากรบุคคล โดยมีความเชื่อว่าเมื่อพัฒนาคนให้มีความสามารถแล้ว คนจะใช้ความสามารถที่ได้รับ ไปพัฒนาองค์กรบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการนำเอาสมรรถนะมาใช้ จึงได้มุ่งพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรเป็นสำคัญ เพราะว่าคุณคนในองค์กรมีความสามารถอย่างไร จึงจะทำให้องค์กรเหนือกว่าคู่แข่งและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น ความสำคัญของสมรรถนะ (Competency) ในด้านการพัฒนาบุคคล จึงสรุปได้ดังนี้

1. การเลือกสรรเพื่อให้ได้คนที่มีความสามารถเหมาะสมกับองค์กรและงาน
2. การเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่งงาน ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
3. การพัฒนาฝึกอบรม ความสามารถของบุคคลให้สอดคล้องกับตำแหน่งงาน
4. การเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล
5. การบริหารผลงาน (Performance management)

6. การบริหารคนเก่ง (Talent Management)
7. การโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงาน
8. การพัฒนาความก้าวหน้าสายอาชีพ

สรุปได้ว่าประโยชน์ของสมรรถนะนั้นสามารถสรุปได้เป็นรายชื่อ ได้แก่ 1. ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงาน โดยการสังเกตการกระทำของบุคคล ว่าจะต้องทำอะไรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้ มากกว่าจะอาศัยการคาดเดาจากลักษณะนิสัย หรือจากคุณสมบัติของบุคคล เช่น สถิติปัญญา 2. สามารถวัดและทำนายถึงผลการปฏิบัติงานได้ โดยบุคคลต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้มากกว่าจะประเมินจากลักษณะนิสัย หรือจากคุณสมบัติของแต่ละบุคคล 3. ความสามารถของบุคคลนั้นสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ซึ่งต่างจากลักษณะนิสัย หรือคุณสมบัติของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก 4. คุณลักษณะหรือสมรรถนะจะต้องเชื่อมโยงกับผลผลิต (outcomes) ที่จะได้รับประโยชน์

ตอนที่ 4 สมรรถนะครู

4.1 ความหมายสมรรถนะของครู

นักวิชาการหลายท่านที่ให้ความหมายของสมรรถนะของครูไว้คล้ายคลึง โดยกล่าวว่า สมรรถนะของครู หมายถึง ความรู้ความสามารถแสดงออกถึงการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร มีเจตคติ และบุคลิกภาพของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนในด้านต่างๆ ซึ่งผลที่ได้จากความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ บุคลิกภาพในการปฏิบัติงานที่แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และการประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ (นิสดารักษ์ เวชยานนท์. 2550, เทื่อน ทองแก้ว. 2546, อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย. 2547, สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. 2549, เกริกเกียรติ ศรีเสริม โภค. 2546, ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2547, ดนัย เทียนพุดิ. 2549, วัฒนา พัฒนพงศ์. 2546, อรัญ มะลิตทอง. 2548, สุพจน์ เต็มแย้ม. 2549 และจตุรงค์ อินทรรุ่ง. 2552)นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของสมรรถนะเกี่ยวกับครูไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1993) และแอนเดอร์สัน (Anderson. 1992) ให้ความหมายของสมรรถนะว่า หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกซึ่งสามารถสังเกตได้ และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อการเรียนรู้ในทางบวกของผู้เรียน เช่น สมรรถนะในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สมรรถนะในการใช้เทคนิคคำถาม เป็นต้น ทักษะ มโนทัศน์ และเจตคติ ที่จะต้องมีในการจัดการเรียนการสอนหรือการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่เป็นจริง

โคเกอร์ (Coker, 1996) ให้ความหมายของสมรรถนะของครูว่า หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ ครูที่สามารถแก้ปัญหาได้เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เรียกว่ามีสมรรถนะเฉพาะด้าน ส่วนครูที่มีสมรรถนะสูง หมายถึง ครูที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทุกด้าน

จากความหมายสมรรถนะที่นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สมรรถนะของครู หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ บุคลิกภาพและทัศนคติที่จำเป็นของครูที่หล่อหลอมให้นักเรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4.2 ประเภทสมรรถนะของครู

นักวิชาการได้จำแนกประเภทของสมรรถนะครูไว้แตกต่างกันบ้าง คล้ายคลึงกันบ้าง ดังนี้

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้จัดประเภทสมรรถนะของครูออกเป็นประเภท ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย

สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation) ได้แก่ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง

สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind) ได้แก่ ความตั้งใจและความเต็มใจในการให้บริการ และการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self-Development) ได้แก่ การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) ได้แก่ การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างและดำรงสัมพันธภาพของสมาชิก ตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู

สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย

สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) ได้แก่ ความสามารถในการสร้างและพัฒนาคู่มือหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัด ประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) ได้แก่ ความสามารถในการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) ได้แก่ การจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับดูแลชั้นเรียน รายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน

สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research) ได้แก่ ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ องค์การหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) ได้แก่ คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่ แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative-Building for Learning Management) ได้แก่ การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อ สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) ได้สรุปประเภทของสมรรถนะครู ไว้ดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน และความรู้ทางวิชาชีพ
2. สมรรถนะด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทักษะ ในการจัดกิจกรรม ทักษะการใช้จิตวิทยาการสอน และทักษะในการสอนแบบต่าง ๆ
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ ได้แก่ คุณลักษณะโดยทั่วไป ประกอบด้วย ความ คล่องแคล่วกระฉับกระเฉง พุดจาชัดเจนสื่อความหมายได้ถูกต้อง ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีไหวพริบดี แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความ คิดเห็นของคนอื่น ช่างสังเกต ทำงานประณีต มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เป็นตัวอย่างที่ดี มีความเป็น

ประชาธิปไตย ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ทักษะคิดโดยทั่วไปประกอบด้วยทักษะคิดที่ดีต่อการสอนและต่อวิชาชีพครู

นอกจากนี้ สกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2548) ยังได้ให้ทักษะเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competencies) ของครูไว้ 3 ด้าน คล้ายคลึงกับฉรรถกวีทิพย์ แสนทอง แต่แตกต่างกันในรายละเอียด ดังนี้ คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Technical Domain) จิตพิสัย (Affective Domain)

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง ความรู้ ได้แก่ (1) การกำหนดนโยบายการวิเคราะห์ปัญหา (2) หลักทฤษฎีการวางแผน (3) เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง (4) มีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และสถิติ (5) มีความรู้ทั่วไป เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี

2. ทักษะพิสัย (Technical Domain) ได้แก่ (1) การผลิตและการใช้สื่อ (2) การวัดและประเมินผล (3) การติดต่อสื่อสาร (4) การประเมิน (5) การรวบรวมข้อมูล

3. จิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ (1) มีความคิดริเริ่ม (2) มองการณ์ไกล (3) มนุษย์สัมพันธ์ดี (4) มีความละเอียดรอบคอบ (5) ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ (6) ทนต่อเหตุการณ์ทันสมัย (7) ใฝ่รู้ใฝ่หา (8) เป็นนักวิเคราะห์ วิจัย (9) รู้จักสังเคราะห์

แนวความคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ ฮาเบอร์แมน และสติลเนล (Haberman & Stinnell, 1993) ซึ่งได้เสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของครูไว้ 9 ประการดังนี้ คือ

ประการที่หนึ่ง ทักษะของผู้ที่จะเป็นครู ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีทักษะในด้านวิธีการสอนและมีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างดี การสอนแบบจุดภาคเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้ครูมีลักษณะตามต้องการ

ประการที่สอง จริยธรรมและค่านิยมของผู้ที่จะเป็นครู เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะค่านิยมของครูจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความประพฤติและการวางตัวของครูในอนาคต

ประการที่สาม มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด ผู้เป็นครูควรจะต้องเลือกรับรู้มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอย่างกว้างขวาง

ประการที่สี่ จิตวิทยาพัฒนาการ ครูจะต้องรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของกลุ่มเด็กที่ตนจะไปสอนได้เป็นอย่างดี

ประการที่ห้า สิ่งแวดล้อมทางสังคม ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความกดดันทางสังคมที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ดังนั้น ครูจะต้องเรียนวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาทางการศึกษาคด้วย

ประการที่หก หลักการเรียนรู้ วิชานี้มีความสำคัญมาก ครูจะต้องรู้ว่าโดยทั่วไปธรรมชาติของนักเรียนที่จะเรียนรู้เป็นอย่างไร

ประการที่เจ็ด วิชาครูหลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตรจะต้องจัดให้มีการเรียนวิธีสอนวิชาต่างๆ เช่น วิธีสอนศิลปะ วิธีสอนวิทยาศาสตร์ และวิธีสอนอื่น ๆ

ประการที่แปด ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีปรัชญาของตนเอง เข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับตนควบคู่ไปกับการเข้าใจเด็กด้วย

ประการที่เก้า ความเปลี่ยนแปลง ครูจะต้องเข้าใจหลักปรัชญาสากลที่กล่าวไว้ว่า ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดถาวรมั่นคงตลอดกาล ทุก ๆ สิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ครูต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องหลักสูตรและวิธีสอน

ฮอลล์ และจอร์ส (Hall & Jores. 1996) ได้จำแนก สมรรถนะของครูทั่วไป ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. สมรรถนะด้านสติปัญญา (Cognitive Competencies) ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ เชี่ยวชาญ ปัญหา ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีสอน การวิเคราะห์โปรแกรมที่สอนและหลักสูตร

2. สมรรถนะด้านปฏิบัติการ (Performance Competencies) ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและใช้สื่อการสอน การใช้คำถาม ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานทางด้านสติปัญญา

3. สมรรถนะด้านผลการสอน (Consequence or Product Competencies) เป็นสมรรถนะที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน

4. สมรรถนะด้านการศึกษาค้นคว้า (Exploration Competencies) เป็นสมรรถนะที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าในตัวครู เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะของครู เช่น การทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาให้ตนเองมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ (ผลงานทางวิชาการ) เป็นต้น

5. สมรรถนะทางด้านอารมณ์และจิตใจ (Affective Competencies) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับ ค่านิยม ทศนคติ ความสนใจ และความซาบซึ้งหรือเห็นคุณค่าในวิชาชีพครู

ไวท์เลอร์ (Vogler. 1997) ได้ศึกษาสมรรถนะพื้นฐานของครู (Competency Based Teacher Education) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะต่างๆ ไปของครูไว้ 5 ประการ ดังนี้ (1) มีสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติ (2) รู้จักใช้สมรรถนะให้เกิดประโยชน์ (3) สามารถวัดและประเมินผลนักเรียนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ (4) สามารถปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้พัฒนาขึ้น (5) ก่อให้เกิดการพัฒนาในตัวนักเรียน

บอริช (Borich. 1997) ได้แบ่งสมรรถนะ ของครูออกเป็น 3 ด้านด้วยกันเป็นสมรรถนะ เกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้ คือ ความรู้ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ความรู้ด้านกระบวนการ เช่น กระบวนการเรียนการสอน การจัดการในชั้นเรียน เป็นต้น สมรรถนะด้านความรู้ของครูนั้นสามารถวัดได้ โดยใช้แบบ ทดสอบ หรืออาจใช้การสังเกตจากการปฏิบัติงานของครู

2. สมรรถนะด้านการปฏิบัติ คือ พฤติกรรมด้านการสอนของครูในชั้นเรียนซึ่งสามารถวัดได้ โดยการสังเกตจากการปฏิบัติการสอนของครูในชั้นเรียน หรือใช้แบบสอบถามจากผู้เรียนทั้งโดยตรงและทางอ้อมก็ได้

3. สมรรถนะด้านผลการปฏิบัติ คือ การที่ครูใช้สมรรถนะด้านความรู้และด้านการปฏิบัติ ไปเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนตามจุดหมายที่ตั้งไว้ การวัดสมรรถนะด้านนี้ของครูวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุก ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) และยนต์ ชุ่มจิต (2550) กล่าวว่า ครูที่มีสมรรถนะทางการสอน หมายถึง การแสดงออกทางความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการสู่การจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักจิตวิทยา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ และทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีความสุข และเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งวาสนา คุณาภิลิทธิ. (2547) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะการสอนไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถทางการสอนของครูที่เป็นผลมาจากการนำเอาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และได้สรุปสมรรถนะการสอนออกเป็น 2 ด้านดังนี้

1. ด้านเนื้อหาวิชา เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนซึ่งแตกต่างกันในแต่ละรายวิชา และระดับชั้นที่รับผิดชอบ

2. ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ให้บังเกิดประสิทธิภาพ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 ด้านการวางแผนการสอนหรือด้านหลักสูตรประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาหลักสูตร แผนการสอน และการทำบันทึกการสอน

2.2 ด้านความเข้าใจตัวผู้เรียน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาพัฒนาการ

2.3 ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดผลที่เหมาะสม การสร้างเครื่องมือการวัดผล เป็นต้น

2.4 ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การเลือกใช้วิธีสอน และการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้คำถามและการเสริมแรง

2.5 ด้านการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน

จากข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปสมรรถนะของครูประกอบมีจำนวน 16 สมรรถนะ ได้แก่ (1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) การบริการที่ดี (3) การพัฒนาตนเอง (4) การทำงานเป็นทีม (5) คุณธรรมจริยธรรม (6) การจัดการเรียนการสอน (7) การพัฒนาผู้เรียน (8) การบริหารจัดการชั้นเรียน (9) การทำวิจัยในชั้นเรียน (10) ภาวะผู้นำครู (11) การสร้างความสัมพันธ์ (12) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร (13) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ (14) จิตวิทยาการสอน (15) การวัดและประเมินผล (16) การผลิตและการใช้สื่อ

4.3 สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์สาระสำคัญจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะ รวมทั้งข้อมูลจากแบบสอบถามพระสอนศีลธรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปเป็นองค์ประกอบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 ด้าน ดังนี้

4.3.1 สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งบังคับให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนตามมาตรฐานที่กำหนด ในลักษณะของหลักสูตรแกนกลางที่เน้นความเป็นเอกภาพของความเป็นไทย (เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2553) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด 15 ปีการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา โดยการนำวิทยาการแขนงต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกันเป็น 5 สาระ ได้แก่

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญๆ ในสาขาวิชาต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อมศึกษาตามขอบเขต ที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือสหวิทยาการ

2. ด้านทักษะและกระบวนการ

การเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่างๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการดังนี้

ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์ หลักการและการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการแก้ปัญหาตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสวน เช่นความสามารถในการตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐาน และสรุปเป็นหลักการ

ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน การฟังและการสังเกต ความสามารถในการสื่อสาร โดยการพูด การเขียน การนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้

ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านเจตคติและค่านิยม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง ฟังตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ด้านการจัดการและการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการอบรม บ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้เนื้อหาสาระสำคัญในส่วนของสาระการเรียนรู้ศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรมซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่แบ่งออกเป็น 7 หัวข้อด้วยกัน (พระเทพโสภณ (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต). 2545) คือ

1. ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา (พุทธประวัติ)
2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (พุทธศาสนสุภาษิต พระไตรปิฎก - เรื่องนารัฐจากพระไตรปิฎก ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา)
3. ประวัติพุทธสาวก (พุทธสาวิกา และชาดก)
4. หน้าที่ชาวพุทธ (มรรยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ ชาวพุทธตัวอย่าง)
5. การบริหารจัดการและเจริญปัญญา
6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ศาสนพิธี
7. สัมมนาพระพุทธศาสนา

วิชาศีลธรรมจัดอยู่ในสาระที่ 1 คือ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย
 มาตรฐานการเรียนรู้ 3 มาตรฐาน (พระเทพโศภณ (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต. 2545) คือ
 มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา และสามารถนำ
 หลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาใน
 พระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา ค่านิยมที่ดีงาม
 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการ
 อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐานทั้ง 3 นั้นจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน คือ มาตรฐาน ส 1.1 เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับ
 พระพุทธศาสนา (Knowledge) มาตรฐาน ส 1.2 เน้นให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามและมีศรัทธาใน
 พระพุทธศาสนา (Attitude) และมาตรฐาน ส 1.3 เน้นให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมและศาสน
 พิธี ทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต (Process) มาตรฐานทั้ง 3 ข้อนี้พอจะเทียบได้กับ
 ไตรสิกขา คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา ได้ดังนี้

มาตรฐาน ส 1.3 เน้นเรื่องการประพฤติปฏิบัติซึ่งเป็นเรื่องของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้
 ปรากฏแก่คนอื่น มาตรฐานนี้เทียบได้กับอธิศีลสิกขา ซึ่งเป็นการฝึกอบรมในเรื่องศีล คือการรักษา
 กาย วาจา ให้เรียบร้อย

มาตรฐาน ส 1.2 เน้นเรื่องการพัฒนาคุณธรรมที่ดี เช่น สมาธิ ศรัทธา มาตรฐานนี้ เทียบได้กับ
 อธิจิตตสิกขา ซึ่งเป็นการฝึกอบรมในเรื่องจิต คือ คุณสมบัติที่ดีภายในจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือสมาธิ

มาตรฐาน ส 1.1 เน้นการพัฒนาความรู้ซึ่งรวมทั้งความรู้ ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
 และความเห็นที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า โลกียสัมมาทิฏฐิ มาตรฐานนี้เทียบได้กับ
 อธิปัญญาสิกขาซึ่งเป็นการฝึกอบรมในเรื่องปัญญา

แนวคิดสาระการเรียนรู้

จากการสรุปรายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาหรือวิชาศีลธรรมสามารถสรุป
 สาระการเรียนรู้ตามระดับชั้นได้ (กรมการศาสนา. 2553) ดังนี้

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1- ม.3)

มีจุดมุ่งหมายให้รู้จักการทำสังคายนาเพื่อรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา สร้างคุณค่า
 ให้แก่สังคมโลก และให้เกิดศรัทธาในพระรัตนตรัยด้วยการคิดวิเคราะห์พุทธประวัติที่เรียนมาแล้ว
 อย่างละเอียดและเป็นระบบ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับคุณของพระรัตนตรัยให้เข้าใจขั้น 5 ชาติ 4 และ
 หลักธรรมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิต และความเจริญของชีวิตทั้งส่วนที่ควรรู้ คือ ทุกข์ ส่วนที่ควรละ
 คือ สมุทัย ส่วนที่ควรทำให้แจ้งคือ นิโรธ และส่วนที่ควรเจริญ คือ มรรคมีองค์ 8 และดำเนินชีวิต
 อย่างมีสติสัมปชัญญะ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4 -ม. 6)

มีจุดมุ่งหมายให้รู้ว่า พระพุทธศาสนา มีคำสอนและวิธีการที่เป็นสากล มีข้อปฏิบัติยึดทางสายกลาง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข ให้เห็นว่า พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเชื่อมโยงได้กับศาสตร์สมัยใหม่ เราจักแก้ปัญหาคตามวิธีการของอริยสัจ 4 ในขณะที่เดียวกันก็ให้ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตที่ดำเนินไปตามกระบวนการแห่งปัจจุสมุปบาท สรรพสัตว์ต้องอิงอาศัยกัน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นคนมีใจกว้างและมีเหตุผลสำหรับการเป็นพลเมืองดีของสังคมประเทศชาติและโลก

นักการศึกษาหลายท่านที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและหลักสูตรและได้กล่าวและให้ความหมายเกี่ยวกับเนื้อหาและหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรเป็นแผนแม่บทและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ให้แนวปฏิบัติกับครูในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ ครูสอนสังคมศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง ควรได้ศึกษาหลักสูตรสังคมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ต้องมีความรู้ดี แจ่มแจ้งในเนื้อกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นพระสอนศีลธรรมต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย รวมทั้งโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อจะได้ทราบถึงความเชื่อมโยงระหว่างสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในกลุ่มวิชาเดียวกัน ตลอดถึงเนื้อหาวิชาที่จะสอนซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่ครูผู้สอนจะต้องรู้ สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีในศาสตร์ความรู้ มาสู่การปฏิบัติได้ ทั้งการปฏิบัติในระดับสากลและระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร และมีความสามารถในการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง โดยครูจะต้องมีความสามารถที่จะตีความ หรือวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุดหมายของหลักสูตรเฉพาะวิชาเป็นพฤติกรรมได้ เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนได้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร อีกทั้งต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และมีความรู้กว้างขวาง หมั่นค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติมอยู่เสมอ สามารถที่เลือกเนื้อหาที่นำมาใช้สอนได้เหมาะสมกับระดับชั้น ไม่ยึดตำราเล่มใดเล่มหนึ่ง ต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นพระสอนศีลธรรมต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สอนให้เป็นพฤติกรรมและนำไปใช้ในการสอนได้ถูกต้อง รวมถึงสามารถปรับหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับสภาพการสอนจริง สามารถในการกำหนดเนื้อหา รายละเอียดของเรื่องที่ใช้สอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน ตรงกับความสนใจของผู้เรียน คัดเลือกเนื้อหาที่ดีถูกต้อง ทันสมัย มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน รู้วิธีการใช้อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยได้กำหนดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาโดยสังเขป (กาญจนา ศิริมุสิกะ. 2553, วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2554, จิตรา ศาสนันส. 2552, พัทธินทร์ หาดทราย. 2548, แต่พระราชรัตนมงคล (มนตรี

ยางธิดา) (2554) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การบูรณาการกลยุทธ์ที่หลากหลาย เพื่อจัดโอกาสการเรียนรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตตามสิ่งที่สังคมคาดหวัง และมีการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า โดยสามารถปรับปรุงและพัฒนาให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนมีความรู้ความสามารถสูงสุด ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา พระพุทธศาสนา หลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความรู้ ความสามารถ และทักษะในการเลือกเนื้อหา การปรับปรุงเนื้อหา รวมถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม และสภาพการจัดการเรียนการสอน

4.3.2 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ หลายชนิด และต้องอาศัยความรู้ในทฤษฎีหรือหลักการต่างๆ จากหลายแขนงสาขาวิชา เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนการใช้ทรัพยากรและเครื่องมือต่าง ๆ และการแนะนำการเรียนการสอน เป็นต้น กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นวิธีการหรือกลวิธีในการใช้ความพยายามของครูที่จะดำเนินจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องบูรณาการส่วนต่างๆ อย่างเหมาะสมและกลมกลืนกับหลักการ ทฤษฎี ความก้าวหน้าทางวิชาการ ผู้เรียน ผู้สอน คือ รูปแบบวิธีการ ศิลป์การสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อม และทรัพยากรที่มีอยู่ในช่วงเวลาขณะที่สอนได้อย่างดี (ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2548) ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ในด้านเตรียมการสอน ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย การวางแผนการสอน การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนต่างๆ ตลอดจนห้องเรียน เป็นต้น และในระหว่างการสอนครูต้องมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้วางไว้ ซึ่งอาจจะมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานการณ์ที่เป็นจริง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมการจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้

หลักการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้แก่

1. จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ เป็นแนวคิดความรู้ที่คงทนยั่งยืนมากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่เป็นเนื้อหาหรือข้อเท็จจริงที่มากมายกระจุกกระจายแต่ไม่มีแก่นสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง

2. จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ โดยการบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่สอน การเชื่อมโยง เหตุการณ์ พัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน บูรณาการความรู้ ทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมลงสู่การปฏิบัติ ด้วยการใช้แหล่งความรู้ สื่อ เทคโนโลยี และสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ

3. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดหัวข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อน ค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยผู้เรียนให้ได้คิดอย่างมีวิจรรณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4. จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งในส่วนตนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะ จัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง ไต่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน

5. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด ตัดสินใจสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ แม้ว่าจะมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้นครูผู้สอนควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพราะไม่มีวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว การสอนที่ดีคือการสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน ย่อมมีการพัฒนารูปแบบการสอนแบบต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ครูผู้สอนบางคนและผู้เรียนบางกลุ่มอาจชอบใช้วิธีการสอนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนบางกลุ่มอาจชอบใช้วิธีสอนด้วยการอภิปราย การทำงานกลุ่ม ผู้เรียนบางคนและบางกลุ่มอาจชอบใช้ทั้งสองวิธี อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนเองก็จะต้องมีความยืดหยุ่นใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน พร้อมทั้งมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูผู้สอนจะต้องสามารถจัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และได้ต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้เรียนมา และครูจะต้องบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ โดยการใช้แหล่งการเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่หลากหลาย เน้นให้ความรู้อันเป็นหลักการสำคัญสอดคล้องกับการดำรงชีวิตจริง มากกว่าการ

สอนเนื้อหาซึ่งมีอยู่มากมาย มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีค่านิยมที่พึงงามสอดคล้องกับปทัสถานของสังคมและสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้

การสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีความรู้มีความสามารถ มีคุณธรรมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต มุ่งเน้นให้สามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจุดเน้นของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาสาระว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง แต่อยู่ที่ผู้เรียนคิดอย่างไร เชื่ออย่างไร และปฏิบัติตนอย่างไร ซึ่งพระสอนศีลธรรมควรแนวทางการสอน ดังนี้ (1) การสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ วัยของผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียน สภาพทางครอบครัว สภาพแวดล้อม สติปัญญา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา (2) การสอนพระพุทธศาสนา ต้องใช้วิธีสอนที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด (3) ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ และการปฏิบัตินั้นต้องให้ผู้เรียนอภิปรายหาแนวทางที่ดีที่สุดในการนำหลักธรรมไปสู่การปฏิบัติ และ (4) การสอนวิชาพระพุทธศาสนา ต้องมีกิจกรรมอย่างหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตั้งขุมนุมการปฏิบัติธรรมต่างๆ ในทำนองเดียวกันการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา ต้องสอนให้เข้าใจเหตุผล สอนโดยยกตัวอย่าง ให้เห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น เมื่อประพฤติปฏิบัติ สอนให้คิด เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนจะต้องเผชิญกับปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องรู้จักตัดสินใจเลือกประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง การตัดสินใจ เช่นนี้ เรียกว่า คุณพินิจทางศีลธรรม การสอนโดยการใช้ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง สอนโดยแสดงผลแห่งการปฏิบัติให้เห็นจริง โดยการยกตัวอย่างให้เห็น เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น และสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยสอนจากเนื้อหาง่ายไปสู่เนื้อหายาก จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม และจากชีวิตไปสู่อุดมการณ์ สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังเช่น พระพุทธองค์ได้เปรียบเทียบกับบุคคลกับบัวสี่เหล่า สอนด้วยการแนะนำ เพราะการแนะนำแนวทางที่ถูกต้องควรเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนโดยตรงเพราะโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านที่สองของผู้เรียน และการแนะนำ จะสามารถแก้ปัญหาในส่วนของพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้วยการจัดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมมาก ทั้งเป็นเครื่องกระตุ้นทางใจให้ผู้เรียนได้สัมผัสอยู่ตลอดเวลา ย่อมจะโน้มน้าวจิตใจให้คล้อยตามได้ง่าย (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2550, วันเพ็ญวรรณโกมล. 2550), พรชูลี อาชวอำรุง และคนอื่น ๆ. 2549, พระเทพโสภณ (ประยูร ฐมมจิตโต). 2545)

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาไว้ดังนี้

1. การนำพุทธธรรมเข้ามาประยุกต์ในการศึกษา การสอนวิชาพระพุทธศาสนาในชั้นเรียนนั้นควรเป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางหรือเรียกว่า เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั่นคือว่าจะสอนเรื่อง

อะไร ควรจะนำตัวอย่างเรื่องนั้นที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงมาเล่าให้ผู้เรียนฟัง หรือนำเข้าไปสู่ความสนใจของผู้เรียน ครูไม่จำเป็นต้องอธิบายให้ผู้เรียนฟังเองทั้งหมด ควรถามให้ผู้เรียนในชั้นแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นที่เขาทำอย่างนั้นดี ไม่ดี ผิดหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาในข้อไหน อย่างไร

2. ครู อาจารย์จะต้องเป็นนักเก็บข้อมูล จะต้องจดบันทึกยกตัวอย่างให้ผู้เรียนอภิปรายว่า ผิดคำสอนพระพุทธศาสนาตรงไหนและควรแก้ไขอย่างไร

3. วิชาพระพุทธศาสนานั้นเป็นวิชาพิเศษ ควรให้อิสระกับครูผู้สอนในการทำหลักสูตร สาระเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ การวัดและการประเมินผล

4. ควรมีการกำหนดว่า เด็กวัยไหนควรจะสอนพระพุทธศาสนาหรือศีลธรรมอะไรบ้าง ควรกำหนดชั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยม อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา และชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นำมาสอนให้คิดวิเคราะห์ และครูควรมีจิตวิญญาณในการสอน และให้ความสำคัญในวิชาที่สอน

สำหรับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมถึงการเตรียมการสอน การวางแผน การสอน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งครูจะต้องมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ในระหว่างดำเนินการในห้องเรียน ซึ่งนักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

เวอร์เนอร์และคณะ (Verner; et al. 2003) ได้จำแนกองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการจัดการ และด้านการเรียนการสอน (management and instruction) ไว้ดังนี้

1. มีกลวิธีในการสอนที่เหมาะสม
2. มีหลักเกณฑ์จากข้อมูลในการจัดกลุ่มการเรียนรู้
3. มีระบบการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ แบบ
4. นำอุปกรณ์การสอนและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์
5. สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. ระบุเป้าหมาย (goals) จุดประสงค์ (objectives) ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
7. จัดแหล่งทรัพยากร และวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพต่อการนำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้

8. วางแผนจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนได้
9. มีเทคนิคในการหาข้อมูลจากผู้เรียนได้
10. ใช้วิธีการเสริมกำลังในทางบวกให้กับผู้เรียนได้
11. ใช้คำถามได้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
12. สร้างสามัญสำนึกให้แก่ผู้เรียนได้
13. พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวมยอดของวัฒนธรรมหลายๆ ด้านให้เข้ากับผู้เรียนได้
14. กำหนดแผนการสอน เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดประสบการณ์ได้เหมาะสมตามหลักจิตวิทยา

พรรณิ ผดุง (2555) กล่าวว่า ได้นิยามความหมายของการสอนไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ต้องอาศัยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาบุคลากร ที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในตัวเอง สามารถพัฒนาได้ ถ้าได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมที่ถูกต้องเหมาะสมตามความต้องการ

พัชรินทร์ หาดทราย (2548) ได้นิยามความหมายของสมรรถนะด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนว่า หมายถึง การเตรียมการเรียนการสอน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และความสามารถนำหลักหรือกฎเกณฑ์นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน พร้อมทั้งสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือใช้การอภิปรายเพื่อช่วยกันหาคำตอบ สามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านการดำเนินการสอนสำหรับพระนั้น จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการสอน เทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ หลักจิตวิทยาการศึกษา ตลอดจนความสามารถหรือทักษะในการนำองค์ความรู้ใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม บริบทของโรงเรียน บทเรียน ความถนัด ความสนใจและวัยของผู้เรียน

4.3.3 สมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ

สื่อการสอนมิใช่เป็นเพียงวัสดุอุปกรณ์ที่มนุษย์ใช้เทคโนโลยีประดิษฐ์ขึ้นมาเท่านั้น แต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโลกสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น แร่ธาตุ หิน แหล่งน้ำ เป็นต้น สิ่งมีชีวิตทั้งคน สัตว์ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ไม้ดอกไม้ประดับหรือสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยฝีมือมนุษย์ เช่น อาคารสถานที่ วัด พิพิธภัณฑสถาน ชุมชน ตลาด ฯลฯ หรือแม้แต่เทคนิควิธีการ เช่น การแสดง การจัดนิทรรศการ การสาธิต เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาเป็นสื่อการสอน เพื่อผลแห่งการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น เพราะทุกสิ่งนับเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ตามหลักการของเทคโนโลยีการศึกษา (กิดานันท์ มะลิทอง, 2548) กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน บรรลุได้ตามจุดมุ่งหมาย เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงและเรียนรู้ได้จากสื่อการสอนต่างๆ ที่มีอย่างหลากหลาย นอกจากนั้นสื่อเป็นสิ่งที่จะช่วยให้อิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจและเข้าใจแก่ผู้เรียน

สื่อการเรียนการสอนตรงกับภาษาอังกฤษว่า Media Instruction เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจระหว่างสารที่ผู้สอนส่งไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญประจวบเหมาะหลักของการสอน เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพ (ชาญชัย วัฒนชัย, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับบุรุษย์ ศิริมหาสาคร ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ ความสามารถ

ในการเลือก การใช้ การผลิตและการปรับปรุงพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน ซึ่งมีหลักการโดยทั่วไป (บุรุษย์ ศิริมหาสาคร. 2550) ดังนี้

1. สื่อการสอนจะต้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย และเรื่องที่สอน
2. จะต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน
4. เนื้อหาและวิธีใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
5. น่าสนใจ ทันสมัย
6. เทคนิคการผลิตดี
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน
8. สามารถนำเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี
9. ถ้ามีสื่อการสอนหลายอย่างในเรื่องเดียวกัน ให้พิจารณาว่าสื่อใดเหมาะสมที่สุดที่จะ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้ดีที่สุด และระยะเวลาสั้นที่สุด

โดนัลด์สัน (Donaldson, 2003) ได้เสนอหลักในการเลือกสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของวิชา (Session Objectives) เป็นจุดแรกที่จะต้องพิจารณาก่อน เช่น ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร แล้วเลือกสื่อที่แสดงให้เห็นจุดประสงค์นั้นได้ใกล้เคียง ที่สุด
2. ขนาดของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Group Size) สื่อที่ใช้ต้องมีขนาดเหมาะสมเพื่อให้ ผู้เข้ารับการอบรมมองเห็นได้ชัดเจน
3. ขนาดและลักษณะของห้อง (Size and Shape of Room) ในบางครั้งการฝึกอบรมไม่ได้จัดใน สถานที่เดิม อาจเปลี่ยนแปลงไปจึงต้องพิจารณาว่าสถานที่ใหม่นั้นเหมาะสมที่จะใช้สื่อที่ต้องการได้ หรือไม่
4. ความชอบ (Your Preferences) ของวิทยากรที่ให้ความรู้แต่ละคน จะมีความชอบในสื่อแต่ละ ชนิดแตกต่างกัน
5. เนื้อหาวิชา (Session Content) เนื้อหาบางเรื่องอาจแสดงให้เห็นได้ชัดเจนด้วยภาพที่ง่าย ๆ ดังนั้น ในการใช้สื่อจึงควรทบทวนเนื้อหาดูก่อนว่า ควรจะเลือกภาพอย่างไรที่จะอธิบายเนื้อหานั้นให้ เข้าใจได้ดีที่สุด
6. ผู้ช่วยด้านโสตทัศน (Audiovisual Assistance) พิจารณาว่า ในองค์การนั้น มีฝ่ายผลิต โสตทัศนอุปกรณ์ หรือไม่ ถ้ามีความมีการปรึกษาของคำแนะนำก่อน เพื่อที่จะได้ช่วยแนะนำการนำเสนอ ที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้น
7. ค่าใช้จ่าย (Cost) ต้องพิจารณาว่ามีผู้สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อต่างๆ ได้หรือไม่
8. ความสะดวก (Portability) ในบางครั้งอาจมีการนำสื่อไปใช้ในที่ไกลๆ ควรพิจารณาว่า มี ความสะดวก เหมาะสม และปลอดภัยในการเคลื่อนย้ายสื่อชิ้นนั้นหรือไม่ ซึ่งต้องระวังในการขนย้ายด้วย

นักวิชาการ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านการผลิตและการใช้สื่อไว้ซึ่งจำเป็นสำหรับครูไว้ดังนี้ ครูต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเรื่องที่สอนและระดับของผู้เรียน อีกทั้งสามารถที่จะนำเอานวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้สูงขึ้น ตลอดจนรู้จักเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพที่ดี ในทำนองเดียวกัน ครูที่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการผลิตและการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ และเนื้อหาของบทเรียน ซึ่งถ้าครูมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน และสามารถนำสื่อที่มีอยู่แล้วมาปรับใช้ในการสอน รวมถึงการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ดี (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2554), สุนันท์ ศลโกสุม. 2550, สำนักงานเลขาธิการศึกษา. 2549, จิตรา ศาสนันต. 2552 และ สุปรียาศิริพัฒน์กุลขจร. 2548)

นอกจากนี้สำนักเลขาธิการคุรุสภา. (2554) ได้ให้อธิบายความหมายของมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2542 ว่าคือ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ว่าการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ปรับปรุง เครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งมีระดับคุณภาพ 3 ระดับดังนี้คือ

ระดับ 1 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบการสอน คือผู้เรียนกิจกรรมการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้

ระดับ 2 ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และบำรุงรักษา สื่อมีความหมายหลากหลายตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนเน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนตามความรู้ที่คิดและการตัดสินใจของตนเอง

ระดับ 3 คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น ประเมินผลการใช้สื่อ และปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเผยแพร่ผลการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้ว

สรุปจากแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและนิยามความหมายที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สมรรถนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการผลิต และการใช้สื่อชนิดต่างๆ ตลอดจนความสามารถหรือทักษะในการผลิต การใช้และการนำสื่อการเรียนที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน ความถนัดความสนใจและวัยของผู้เรียน

4.3.4 สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทราบพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และตัดสินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวว่า วิธีการวัดผลประเมินผลต้องประกอบด้วย (1) วิธีการวัดและประเมิน พิจารณาคำสำคัญ (Key Word) ประกอบกับสาระการเรียนรู้แกนกลางของชั้นปีนั้นๆ ว่าควรจะใช้วิธีการวัดและประเมินวิธีใด จึงจะทำให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือปฏิบัติได้ตามคำสำคัญ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ตลอดจนพัฒนาการของผู้เรียนและบริบทของการจัดการเรียนรู้ ในการประเมินครั้งหนึ่งอาจวัดได้หลายตัวชี้วัด หรือตัวชี้วัดเดียวอาจวัดหลายๆ ครั้งได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดที่เน้นทักษะ ควรมีการวัดและประเมินผลหลายๆ ครั้ง ทั้งนี้ ตัวชี้วัดหลายๆ ตัว ที่สอดคล้องและมีความสัมพันธ์กัน อาจกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลร่วมกัน (2) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมิน พิจารณาจากวิธีการประเมินที่กำหนดว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใด จึงจะสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักฐานการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล มีแบบบันทึกใดบ้างเป็นส่วนประกอบ มีเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) หรือไม่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553) ซึ่งการวัดและประเมินผลจัดเป็นกิจกรรมสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนจะเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ระหว่างการเรียนการสอนจะเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียนและเพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะ ๆ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา/ภาคเรียน เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน เพื่อตรวจสอบให้แน่ชัดว่าผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (วัฒนาพร ระเบียบทุกข์, 2548) การวัดและประเมินผลนี้ประกอบด้วยของค์ประกอบ 2 ส่วนด้วยกัน คือ การวัดผล (measurement) หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาซึ่งตัวเลข จำนวนหรือปริมาณใดหรือปริมาณหนึ่ง โดยอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน และการใช้แบบทดสอบ เป็นต้น (นภัสวรรณ คลับ ไชสง, 2549) ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติเปลี่ยนแปลงไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ส่วนการจะใช้เครื่องมือชนิดใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผน การจัดการเรียนรู้ และอีกส่วนหนึ่งก็คือ การประเมินผล (evaluation) คือ การตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร เมื่อนำคะแนนที่ได้จากการวัดผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การประเมินผลจะออกมาในเชิงคุณภาพ เช่น สอบผ่านหรือไม่ผ่านหรือแบ่งเป็นระดับ 4 3 2 1 0 คือ ดีมาก ดีปานกลาง พอใช้ และต้องแก้ไข เป็นต้น

การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้หลักการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Assessment) มีจุดหมาย

เบื้องต้นคือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนดมาตรฐาน และการออกแบบระบบ การประเมินควรเป็นผลที่เกิดจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่แท้จริงออกมา และสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจ และความตั้งใจในการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกำกับดูแลและประเมิน การเรียนรู้ด้วยตนเอง (สุนันท์ ศล โสุม, 2550) ดังนี้

1. การวัดความรู้ ทักษะกระบวนการและยุทธศาสตร์ที่ประเมินสอดคล้องตามที่ผู้เรียนใช้ใน กระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตรและตามประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน
2. การประเมินผลควรอาศัยข้อมูลจากการปฏิบัติภาระงานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติที่ สอนคล้อยกับงานที่เป็นสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ในชั้นเรียน
3. การประเมินและการตัดสินผลการเรียนใช้ข้อมูลจากผลการสอบแบบทดสอบมาตรฐาน ประกอบกับผลการเรียนรู้ระหว่างเรียนที่เป็นพฤติกรรมในการเรียนรู้ การปฏิบัติงานและผลงานของผู้เรียน
4. การประเมินต้องเป็นธรรมกับผู้เรียนทุกคน โดยไม่มีความลำเอียงทางพื้นฐานทาง วัฒนธรรม ภาษา เชื้อชาติ เพศ และภูมิหลังทางผลสัมฤทธิ์
5. การประเมินในชั้นเรียนควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลระยะยาวสำหรับใช้เป็น หลักฐานการเรียนการพัฒนาและความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
6. การประเมินควรจะรวมถึงการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียน
7. ผลการประเมินควรให้ข้อมูลป้อนกลับอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนผู้เกี่ยวข้อง และการปรับปรุงแผนการเรียนรู้
8. การวัดผลจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนและผลการสอบวัดความรู้ ครูต้องพิจารณาคำตอบที่ เป็นไปได้และสมเหตุสมผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานที่ผิดพลาด
9. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการที่ สร้างสรรค์และเป็นอิสระ (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2550)

การประเมินผลการเรียนการสอนผู้เรียนนั้น ครูสามารถเลือกใช้ได้หลายวิธีในแต่ละวิชาที่สอน และในการประเมินแต่ละครั้งอาจเลือกใช้หลายๆ วิธี หรืออาจจะเลือกใช้เพียงวิธีเดียวก็ได้ วิธีการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน ครูสามารถกระทำได้หลายวิธี ดังนี้ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550)

1. การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ขณะกำลังเรียนหรือกำลังทำงาน การร่วม กิจกรรมกลุ่ม ความตั้งใจฟังขณะที่ครูกำลังอธิบายหน้าชั้นเรียน เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนของ ผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการสัมภาษณ์ในเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีการทำงานหรือวิธีการเรียน เป็นต้น
3. การทดสอบ เป็นการทดสอบความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียน อาจจะเป็นการทดสอบความรู้ ทางด้านทฤษฎีหรือการทดสอบภาคปฏิบัติก็ได้ ถ้าจะให้ได้ผลดีต้องทำการทดสอบทั้งด้านความรู้ และ ภาคปฏิบัติควบคู่กัน

4. การจัดอันดับคุณภาพ เป็นการนำผลงานของผู้เรียนในกลุ่มมาเปรียบเทียบกันในด้านคุณภาพ แล้วประเมินคุณภาพของผู้เรียนแต่ละคนว่าคนใดควรอยู่ระดับใด

5. การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เป็นวิธีการประเมินผลอีกแบบหนึ่งเพื่อสำรวจตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของผู้เรียนและของครู

6. การบันทึกย่อและระเบียบวาระ เป็นวิธีการที่ครูจดบันทึกพฤติกรรมความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

7. การศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่นิยมใช้กับผู้เรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณี ปัญหาในที่นี้มีความหมายครอบคลุมทั้งผู้เรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน รวมทั้งที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมอื่น ๆ

8. การใช้วิธีสังคมมิติ เป็นวิธีที่นิยมใช้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันประเมินคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน เพื่อตรวจสอบว่าสมาชิกคนใดได้รับความนิยมนสูงสุดในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน

9. การให้ปฏิบัติและนำไปใช้ เป็นวิธีการที่ครูต้องการทราบพัฒนาการทางด้านทักษะ หรือการปฏิบัติงานของผู้เรียนจากที่ได้แนะนำวิธีการปฏิบัติให้แล้ว

นอกจากครูจะเลือกใช้วิธีการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนทั้ง 9 วิธี ดังกล่าวแล้วในการประเมินผลการเรียนทุก ๆ วิชาครูจะต้องประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนให้ครบวิสัยทั้ง 3 ด้านคือ

1. ด้านประจักษ์ (cognitive domain) คือ การวัดทางด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

2. ด้านภಾವีสัย (affective domain) คือ การวัดด้านความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยัน ขันแข็งในการทำงาน เป็นต้น

3. ด้านพุทธิพิสัย (psychomotor domain) คือ การวัดด้านการปฏิบัติงาน เพื่อต้องการทราบว่าผู้เรียนทำงานเป็นหรือไม่หลังจากที่ได้ศึกษาทฤษฎีไปแล้ว การวัดด้านพุทธิพิสัยหรือด้านทักษะนี้ ครูจะนำมาใช้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาที่สอน วิชาใดเน้นการปฏิบัติก็จำเป็นต้องเน้นการวัดด้านจลนวิสัยหรือด้านทักษะให้มาก ส่วนวิชาใดที่เน้นความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา การวัดทางด้านนี้ก็ลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ควรมีการวัดในด้านจลนวิสัยตามสมควร (วันเพ็ญ วรรณ โภมล. 2550)

สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้น นักวิชาการได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

การวัดผลการศึกษาทางพุทธศาสนาได้มีมาช้านานแล้ว มีการวัดผลทั้งด้านปริยัติและด้านปฏิบัติ ในการศึกษาด้านปริยัตินั้น มุ่งให้จำและเข้าใจ มีความคิดเห็นอันถูกต้องตามความเป็นจริงที่เรียกว่า รู้จริงในขั้นปริยัติ หรือเรียกว่า พหูสูต ผู้สดับครบฟังมาก เมื่อต้องการจะวัดผลการศึกษาในขั้นนี้ จะต้องทดสอบความรู้หรือประสบการณ์ในด้านการอ่านหนังสือหรือตำรา ทดสอบความจำ

ความเข้าใจ ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เรียน ถ้าทดสอบทุกอย่างแล้วปรากฏว่า ผู้เรียนสามารถจดจำ เข้าใจ และมีความคิดเห็นเฉียบแหลมก็ถือว่าบรรลุเป้าหมายในด้านวิชาการ (ดวงเดือน จันทร์เจริญ, 2551)

ส่วนการวัดผลทางด้านปฏิบัตินั้นก็คือ สิ่งใดที่รู้และเข้าใจดีแล้ว ต้องนำไปปฏิบัติให้เห็นผล และได้ข้อมูลที่ชัดเจน จนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถทำให้เกิดความรู้ขึ้นมาเอง และเห็นจริงได้ ไม่เพียงแต่ที่ได้ความรู้จากครูหรือจากตำราเท่านั้น จะเห็นได้ว่าคนที่รู้จริงจากการปฏิบัตินั้นกับคนที่รู้จากครูหรือจากตำรานั้น มีลักษณะไม่เหมือนกัน ความเชื่อมั่นในตัวเองและในความรู้ก็แตกต่างกัน หลักของพุทธศาสนา เน้นให้คนรู้ด้วยตนเองและเกิดขึ้นในตัวเอง ความรู้จริงเช่นนี้ ต้องผ่านการปฏิบัติ เมื่อได้บรรลุผลตามขั้นแห่งการปฏิบัติต่างๆ เรียกว่าปฏิเวธ (การบรรลุผล) ดังนั้น เมื่อปฏิบัติในขั้นสามัญ ย่อมจะบรรลุผลในขั้นสามัญ เช่น การให้ทาน รักษาศีล ก็มีผลทำให้เป็นที่รักและเป็นที่พอใจของผู้อื่น ทำให้อยู่ได้อย่างสบายปราศจากภัยพิบัติ เป็นต้น (ดวงเดือน จันทร์เจริญ, 2551)

นฤมล คำแหง (2551) ได้เสนอหลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาพุทธศาสนาอย่างครอบคลุมไว้ 3 ทาง ได้แก่

1. การวัดผลและประเมินผลด้านความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียน

- 1.1 การวิเคราะห์คำนิยาม
- 1.2 การใช้แบบแผนภูมิหรือกราฟ
- 1.3 การวัดและประเมินผลแบบการ์ตูน
- 1.4 ใช้แบบทดสอบความสนใจเปิดให้บรรยาย

2. การวัดและประเมินผลด้านปรับพฤติกรรม

- 2.1 ใช้การสังเกต เช่น การบันทึกย่อย การทำมาตราส่วนประเมินค่า และการสำรวจรายการ
- 2.2 การสัมภาษณ์

3. การวัดผลด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียน

- 3.1 การใช้คำถามแบบอัตนัย การใช้คำถามแบบปรนัย
- 3.2 การใช้คำถามแบบไม่จบในตัวมันเอง

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวัดผลประเมินผลของครูนั้น นักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวถึงการวัดและประเมินผลว่า เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียนซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในทุกระดับ ซึ่งการวัด

และประเมินผลแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ประกอบด้วยระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตน

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษามาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด ผลการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ อาศัยอำนาจตามความในข้อ 6 และ ข้อ 12 แห่งข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภา ในการประชุมครั้งที่ 10/2548 วันที่ 18 กรกฎาคม 2548 คณะกรรมการคุรุสภาจึงกำหนดสมรรถนะด้านการวัดผลและประเมินผลของผู้ประกอบวิชาชีพครูไว้ 2 ระดับด้วยกัน (สำนักงานคุรุสภา. 2549) คือ

1. สาระความรู้ หรือองค์ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู

- 1.1 หลักการและเทคนิคการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา
- 1.2 การสร้างและ การใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการศึกษา
- 1.3 การประเมินผลตามสภาพจริง
- 1.4 การประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน
- 1.5 การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม

2. สมรรถนะหรือความสามารถในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นจะต้องมี คือ

2.1 สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง

2.2 สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร

นอกจากนี้ ынต์ ชุ่มจิต (2550) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการคัดเลือกครูต้นแบบ พ.ศ.2543 ว่าต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความสามารถทางวิชาการ โดยเน้นความสำคัญทั้งกระบวนการ การเรียนรู้ของผู้เรียน ความรู้คุณธรรม และบูรณาการในเรื่องต่างๆ ให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา ความสามารถอย่างหนึ่งที่ครูจะต้องมีก็คือ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิ การทดสอบ การประเมินพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน และการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรม

นอกจากแนวความคิดดังกล่าวแล้ว นักการศึกษาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพครูได้ให้คำนิยามของคำว่า สมรรถภาพด้านการวัดผลประเมินผลไว้ดังนี้

สุรวุฒิ ัญญลักษณ์ (2550) ได้นิยามความหมายของสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล ว่าหมายถึง การพัฒนาและเลือกใช้เครื่องมือ ตลอดจนดำเนินการวัดและประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะปรากฏในแต่ละช่วงอายุได้อย่างเหมาะสม เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการส่งเสริมประสพการณ์ให้เด็ก

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2553) ได้นิยามความหมายของสมรรถนะ ด้านการวัดผลและการประเมินผลว่า หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเทคนิคในการวัดผล ประเมินการเรียนรู้ของวิชาพระพุทธศาสนา สามารถวัดผลการเรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ ครอบคลุมทุกลักษณะและมีความรู้เกี่ยวกับสถิติเบื้องต้น เป็นอย่างดี

อำนาจ เถาตระกูล (2550) ได้ให้นิยามความหมายของสมรรถนะ ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กว่า หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับหลักและวิธีการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งความสามารถในการสร้างและเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า และจัดเตรียมวางแผนส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมบูรณ์และเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2554) ได้ให้นิยามของการวัดผลประเมินผล หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล หลักการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การออกแบบคำถามและข้อสอบ การวิเคราะห์คะแนนและการวิเคราะห์ข้อสอบ การสร้าง การใช้และการเลือกใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ การประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ การวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียน การสร้าง การบริหารการสอบ และการรายงานผลการสอบ ตลอดจนถึงแนวปฏิบัติในการรายงานผลการประเมินต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ตลอดจนความสามารถ หรือทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวในการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ตนสอน

สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล เป็นความรู้ ความสามารถที่จำเป็นสำหรับครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะ ประกอบไปด้วยความรู้ ความเข้าใจในหลักการวัดผล ประเมินและการเรียนรู้ตามสภาพจริง การสร้าง การใช้และการเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผล และ ความสามารถหรือทักษะในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

4.3.5 สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

วิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการวิจัยที่มุ่งพัฒนาหรือแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและขณะที่สอน นำผลที่ค้นพบมาปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ และพัฒนาสถานศึกษาไปสู่คุณภาพการศึกษาที่แท้จริงและยั่งยืน ดังนั้นการวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ในส่วนของครูผู้สอนส่วนมากได้ยืมคำว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” (Classroom Action Research) เป็นการวิจัยที่ทำในบริบทของชั้นเรียนและมุ่งนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนของตน เป็นการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาครู ให้ไปสู่ความเป็นเลิศและมีความอิสระ ทางวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการวิจัยลักษณะเชิงปฏิบัติ (Action Research) และควรใช้ รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งนำความรู้ทาง วิชาการหรือจากการสร้างทฤษฎีหรือแนวคิดใหม่ๆ ไปพัฒนาเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่สามารถนำไป แก้ปัญหา และทดลองใช้จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แล้วจึงนำไปเผยแพร่ใช้ในวงกว้างเพื่อการพัฒนา งานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้ (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2551)และ จารุวรรณ ศิลปะ รัตน์ (2548)

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายการพัฒนา (การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นในทิศทางหรือในลักษณะที่ ต้องการ) ดังนั้นถ้านำมาใช้กับวิจัยในชั้นเรียน ก็คือธงชัยที่ครูปักธงไว้ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้ไปถึง หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการมีอะไร บ้างอยู่ในระดับใด อาจเป็นไปตาม พ.ร.บ. การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ฯลฯ และขั้นพัฒนาหรือเส้นพัฒนาของคุณลักษณะ ของผู้เรียนควรเป็นอย่างไร ดังนั้น ขั้นนี้ถ้าเป็นวิจัยเรื่องอื่นๆ ในกรณี ข้อมูลไม่เพียงพอต้องมีวิจัย เอกสารและวิจัยสำรวจเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 ประเมินสถานะเริ่มต้น เช่น ปัจจุบันผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นอย่างไร แต่ละ คุณลักษณะและภาพรวมของนักเรียนอยู่ในระดับใด/ ตำแหน่งใดของเส้นพัฒนาคุณลักษณะอะไรที่ จะต้องพัฒนา/ห่างจากเป้าหมายเท่าไร อย่างไร ต้องอาศัยการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งปัญหานั้นมี 3 ประเภท คือ

1. ปัญหาเชิงแก้ไขปรับปรุง คือ ปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ณ จุดใดจุดหนึ่งในอดีตและปัจจุบันยังเป็น ปัญหาอยู่ถ้าไม่แก้ไขจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องรีบแก้ไขทันที เช่น ด้านการ เรียนการสอน ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

2. ปัญหาเชิงป้องกัน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง จะต่ำกว่าสิ่งที่คาดหวังและคาดว่าจะเกิดปัญหาในอนาคตได้ถ้าไม่ป้องกันไว้ก่อน

3. ปัญหาเชิงพัฒนา เป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันจึงไม่ปัญหาแต่อาจเป็นปัญหาในระยะต่อไป ถ้ายังปฏิบัติงานเช่นเดิม สิ่งที่เป็นจริงจะต่ำกว่าสิ่งที่คาดหวัง หรือถ้าพูดง่ายๆ คือปัจจุบันไม่มีปัญหา แต่เราต้องพัฒนาไม่เช่นนั้นจะไม่เกิดการ สร้างสรรค์หรือทันเหตุการณ์กับสิ่งที่เกิดในอนาคต ดังนั้น การวิเคราะห์ปัญหา จึงนำมาประเมินสถานะเริ่มต้นได้ แล้วกำหนดเวลาเท่าไรในการพัฒนา ผู้เรียนให้ถึงเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 การวางกระบวนการดำเนินการและปรับปรุงพัฒนาไปเรื่อยๆ เช่นสำรวจและประเมินทางเลือกต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียน เลือกทางเลือกที่ดีและเหมาะสม ทดลองพัฒนาโดยทางเลือกนั้นๆ ประเมินติดตามผลการพัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการพัฒนาผู้เรียน

ขั้นที่ 4 บรรลุเป้าหมาย ให้ประเมินสถานะสิ้นสุด เมื่อบรรลุเป้าหมายในเรื่องนี้แล้วเริ่มการพัฒนาในเรื่องใหม่อย่างไร จะเห็นได้ว่า R&D มีลำดับขั้นตอนการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนจึงต้องอาศัย R&D ซึ่งขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ครูต้องดำเนินการเพื่อนำไปใช้ในรูปแบบ R&D คือ

1. ตรวจสอบและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน หาสาเหตุของปัญหา และกำหนดเป้าหมายการพัฒนา นั่นคือ ธงชัยที่ครูได้ปักธงไว้

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3. พัฒนานวัตกรรม

4. ออกแบบการทดลอง

5. สร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด

6. ทดลอง รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผล

7. เขียนรายงานการวิจัย

สำหรับครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัย ครูผู้สอนเองต้องรู้กระบวนการวิจัยและทำวิจัยเป็นก่อน และในกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นกระบวนการวิจัย เช่น การสอนแบบสัมมนา การสอนแบบสืบสวน การสอนแบบกรณีศึกษา การทำโครงการ การสอนเน้น การวิจัยเป็นฐาน (Research - Based Learning : RBL) เป็นต้น และต้องให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เช่น ในการจัดการสอนแบบ RBL นั้นมีสเกลบทบาทของผู้สอนตั้งแต่สเกลของผู้ปฏิบัติและค่อยๆ เปลี่ยนสเกลเรื่อยๆ จนเป็นผู้จัดการ (Manager) โดยใช้วิธีสอนให้คำปรึกษาเป็นขั้นตอนสุดท้ายซึ่งเป็นขั้นตอน ที่ผู้เรียนเกิดผลงานอย่างสร้างสรรค์ ผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสังคมได้อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (บัญญัติ. 2550)

ดังนั้น ครูที่จัดการเรียนการสอนและมอบหมายเรื่องให้ผู้เรียนสอนกันเองทั้งที่ผู้เรียนไม่มีความรู้เรื่องนั้นมาก่อนเป็นการสอนที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของการสอนแบบ RBL ถ้าเป็นเรื่อง

ทั่วไปที่ค้นคว้าเพิ่มเติม ก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าเป็นเรื่องหลักการ ทฤษฎี สารระสำคัญ ครูต้องเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมไมใช่นักเรียนไปค้นคว้าเองหมดทุกเรื่องและนำมาสอนกันเอง เพราะที่สำคัญนักเรียนจะเกิดความคิดสร้างสรรค์นำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์เกิดผลงานได้ นักเรียนต้องมีองค์ความรู้ที่เพียงพอ เวลาที่ครูผู้สอนหลายท่านได้ดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนไว้หลายเรื่อง แต่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่ ครูมีความตั้งใจพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แท้จริง ลงทนต์ถาวร มีความสุขในการเรียน เกิดผลงานอย่างสร้างสรรค์ และสะท้อนมายังตัวครูเอง ส่งผลเป็น “ครูมืออาชีพ” และที่พบในบางงานวิจัย ขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยคือการวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุ ปัญหา ครูยังวิเคราะห์ไม่ชัดเจนนำอาการของปัญหามาแก้ไขหรือพัฒนา และเมื่อมาสร้าง/พัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน มาแก้ปัญหหรือพัฒนาให้สอดคล้อง กับสาเหตุของปัญหา ครูกับคิดหรือพัฒนานวัตกรรมตามที่ครูสนใจอยากสร้างและจัดทำตามความสามารถของครูเองโดยไม่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา ต้องคำนึงถึงว่าจะสร้างและพัฒนาอย่างไร ใช้กับใคร ที่ไหน เมื่อไร เพื่ออะไร และมีการวัดประเมินผลผู้เรียนได้ชัดเจน เครื่องมือวัดต้องมีคุณภาพหลากหลายรูปแบบที่ใช้วัดความสามารถของผู้เรียนได้จริงและเหมาะสม ครูบางคนวัดผลเฉพาะก่อนและหลังใช้นวัตกรรมเท่านั้น ยังไม่เพียงพอ สำหรับการนำมาสรุปผล การวิจัยจะต้องเก็บข้อมูล หรือวัดระหว่างที่มีการใช้นวัตกรรมนั้นๆ ด้วยจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมากขึ้นแล้วจึงนำมาสรุปผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างนี้ทำให้สามารถจำแนกและอธิบายความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน อย่งไรก็ตามเมื่อกระบวนการวัดของครูดีแล้วกระบวนการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าหรือพัฒนาผู้เรียนก็จะต้องดีด้วยจะทำให้รายงานการวิจัยนั้นมีความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เช่น รายงานการวิจัยบางเรื่องไม่น่าเชื่อถือ เพราะมีแต่นำเสนอผลการวิจัยเพียง 1 ตาราง คือ คะแนนก่อนและหลังใช้นวัตกรรมหรือเท่านั้น มีแต่ข้อมูลเชิงปริมาณที่วัดจากการสอบเป็นปรนัย ไม่มีข้อมูลเชิงคุณภาพมาประกอบในการนำเสนอเลยจึงทำให้มีข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนางานวิจัยต่อไปได้น้อย ดังนั้นแนวทางการสร้างและใช้เครื่องมือวัดเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้ (ภัทรานิคมานนท์. 2548)

1. ชนิดของเครื่องมือ ต้องวางแผนว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใด เช่น แบบทดสอบชนิดใดแบบประเมินการปฏิบัติ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ฯลฯ ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือเนื้อหาที่ต้องการวัดและประเมินผล

2. ช่วงเวลาเก็บข้อมูล/ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะถ้าต้องการได้ข้อมูลที่แท้จริงของผู้เรียนต้องมีการวางแผนเรื่องเวลาที่จะเก็บข้อมูลให้ดี

3. ผู้เก็บข้อมูล หรือผู้ประเมิน ในหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้ที่ช่วยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องมีหลากหลายบุคคล จะทำให้ได้ข้อมูลที่ใช้อย่างแท้จริงและให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมิน เครื่องมือประเมินที่ดีนั้นจะเป็นตัวที่ช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนด้วย เช่น การประเมินตนเองจะทำให้ผู้เรียนได้รู้ความสามารถของตนเองแล้วสามารถพัฒนา

ปรับปรุงตนเองให้พัฒนา ตลอดจนมีความคิดริเริ่มในการวัดการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่างๆ หรือเตรียมพร้อมรับการประเมิน

4. หัวข้อที่ประเมิน/ประเด็น/เกณฑ์ขั้นตอนนี้ที่ผู้ประเมินส่วนใหญ่ไม่ออก หรือสร้างหัวข้อไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการประเมิน หลักสำคัญต้องสร้างกรอบเนื้อหาหรือจุดประสงค์ว่ามีอะไรบ้างที่ต้องการประเมิน โดยเฉพาะในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ใช้ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) อาจจะใช้เทคนิคผังความสัมพันธ์ช่วยวิเคราะห์ก็ได้ ในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ควรใช้การประเมินตามสภาพจริงให้มากที่สุดเพราะเป็นการประเมินผู้เรียนอย่างแท้จริง นิยมใช้รูบริกส์เพื่ออธิบายสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนรูบริกส์ คือ เครื่องมือในการให้คะแนน (Scoring Tool) ที่มีการระบุเกณฑ์ (Criteria) ประเมินชิ้นงานและคุณภาพ (Quality) ของชิ้นงานในแต่ละเกณฑ์

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นต้องมีคุณภาพ ไม่เช่นนั้นจะถือได้ว่า ข้อมูลที่เก็บมาได้ก็ไม่น่าเชื่อถือ ไม่เที่ยงตรง ไม่มีอำนาจจำแนก ไม่มีความเป็นปรนัย และไม่มีคุณภาพที่เหมาะสมที่จะใช้ข้อมูลที่เก็บมาได้ ผลการวิจัยก็จะคลาดเคลื่อน ดังนั้นก่อนนำเครื่องมือไปใช้จริง ต้องมีการ

หาคุณภาพของเครื่องมือก่อนให้ถูกต้องตามหลักการทฤษฎี

6. การวิเคราะห์/สรุปข้อมูล ต้องมีการศึกษาการใช้สถิติที่ถูกต้อง ศึกษาทฤษฎีหลักการจากเอกสารต่างๆ ซึ่งอาจดูตัวอย่างจากรายงานต่างๆ ในวิจัยในชั้นเรียน สถิติที่ใช้เป็นสถิติพื้นฐานเท่านั้น เพียงต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าเด็กมีการพัฒนาได้อย่างไร พัฒนาด้านใดบ้าง มีการใช้การเปรียบเทียบ ข้อมูลส่วนใหญ่ อาจเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

7. การนำเสนอข้อมูล ต้องนำเสนอให้ได้กระชับ ชัดเจน ตรงประเด็น เปรียบเทียบได้สะดวกในการอ่าน และในการนำเสนอต้องคำนึงว่าจะเสนอให้ใคร และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร เช่น สามารถเสนอผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นหลายบุคคล จะนำเสนออย่างไร เสนอผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในภาพรวมเพื่อครูผู้สอนจะได้นำไปปรับปรุง/พัฒนาผู้เรียน หรือพัฒนานวัตกรรม ควรเสนอรูปแบบอย่างไร และรูปแบบที่เสนอต้องพิจารณาว่าจะใช้ความเรียง ตาราง กราฟเส้นการพัฒนา หรือแผนภูมิรูปต่างๆ ต้องพิจารณา ว่ารูปแบบใดเหมาะสมกับ ข้อมูล และในหนึ่งตาราง หรือหนึ่งรูปภาพ สามารถอธิบายเปรียบเทียบข้อมูลได้หลากหลายมิติจะเป็นการดีมาก (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

จรรูวรรณ ศิลปะรัตน์ (2548) กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนการสอนควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ใหม่จากการเรียนการสอน และใช้ผลการเรียนรู้นั้นไปพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาตนเอง ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) การพัฒนาครูผู้สอนเป็นครูมืออาชีพควรเน้นให้ครูได้ลงมือทำวิจัยด้วยตนเองและนำผล การวิจัยมาแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เพราะการปรับปรุงการเรียนการสอนจะบังเกิดผลได้อย่างแท้จริงเมื่อครูมีอำนาจในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการทำวิจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของตน

เบบกี (Babkie & Provost, 2004) กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนของคนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะทำโดยร่วมมือกับนักวิชาการอื่นๆ ภายนอกโรงเรียน หรือทำโดยตัวเองตามคำฟังสิ่งที่สำคัญที่สุดของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ คำถามที่ครูตั้งขึ้นโดยมุ่งหวังที่จะแก้ปัญหา นั้น หรืออาจเกิดจากที่ครูต้องการรับรู้ว่าจะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น คำถามหรือปัญหาการวิจัยอาจจะเริ่มจากปัญหาธรรมดาๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และครูดำเนินการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบด้วยการรวบรวมข้อมูล หลักฐานต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ครูต้องจัดทำควบคู่กับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ที่ครูต้องใช้บูรณาการความรู้ทั้ง ทฤษฎีและการปฏิบัติ การคิดค้นวิธีสอน สื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ผสานกับแนวคิดพื้นฐานของการวิจัย การประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนหรือแก้ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่สิ่งที่แปลกแยกไปจากบทบาทหน้าที่ครูปฏิบัติอยู่ ครูเป็นผู้ที่ทำกรวิจัยในชั้นเรียนอยู่ตลอดเวลา โดยใช้แบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการวิจัยที่ผู้เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา พัฒนาการตั้งแต่นั้นจนจบกระบวนการวิจัย เนื่องจากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยก็คือครูผู้สอน การวิจัยในชั้นเรียน จะเริ่มต้นด้วยการปฏิบัติงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพการณ์ที่ผู้วิจัยประสบอยู่ จากนั้นทำการศึกษา กำหนดแนวทางการแก้ไขเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนด้วยวิธีการหรือเครื่องมือต่าง ๆ และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน วิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบของครูที่ศึกษา ค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบอยู่ การดำเนินงานของครูอย่าง ซึ่งการวิจัยที่ครูผู้สอนศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการสะท้อนผลและหาวิธีการแก้ปัญหาดตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยที่เชื่อถือได้ เพื่อการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการบริหารจัดการเรียนการสอนผลที่ได้คือ การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนนั่นเอง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2552, จันทรา เลิศศิริ. 2548, กุศยา แสงเดช. 2549, สุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2548, มนสิข สิทธิสมบูรณ์. 2548, เตือนใจ รักษาพงศ์. 2551)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นหน้าที่ปกติที่พระสอนศีลธรรมที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน หรือดำรงตำแหน่งครูต้องดำเนินการ ไม่ได้เป็น

การเพิ่มภาระแก่ครู เป็นกระบวนการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ
 อย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4.3.6 สมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ

สังคมคาดหวังว่า ครู คือ แบบอย่างที่ดีของศิษย์เป็นผู้สร้างสมาชิกใหม่ของสังคมให้เป็น
 ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพแก่สังคม ธรรมชาติของอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล
 อื่นอยู่เสมอ ฉะนั้น ผู้ดำเนินอาชีพครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้ง
 ทางด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ
 ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ และครูยังต้องประพฤติตนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของอาชีพด้วย
 คุณลักษณะดังกล่าวของครูเป็นสิ่งจำเป็นที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งไว้
 อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คุณลักษณะดังกล่าวบางที่ นักวิชาการก็เรียกว่า สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ
 และเจตคติ ซึ่งก็หมายถึง ลักษณะทางด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญาที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของ
 ครูประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคตินั้นนักวิชาการได้ให้
 ทรรศนะไว้ดังนี้

พัชรินทร์ หาดทราย (2548) ได้จำแนกองค์ประกอบสมรรถนะด้านคุณลักษณะความเป็นครู
 และเจตคติไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะความเป็นครู ได้แก่

- 1.1 ความเมตตากรุณา
- 1.2 ความยุติธรรม
- 1.3 ความมีวินัย
- 1.4 ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู
- 1.5 ความเป็นผู้มีอุดมคติ

2. องค์ประกอบด้านเจตคติ ได้แก่

- 2.1 ความอยากรู้อยากเห็น
- 2.2 ความมีเหตุมีผล
- 2.3 ความมีระเบียบและคิดแบบละเอียดรอบคอบ
- 2.4 ความใจกว้าง
- 2.5 ความเพียรพยายาม
- 2.6 ความซื่อสัตย์

นอกจากนี้ ธีรศักดิ์ อัครบวร (2551) ได้ให้ทัศนะว่าลักษณะที่ดีของครูอีกประการหนึ่งก็
 คือ การมีบุคลิกภาพดี เรียกว่ามีภูมิจิตใจของตนเอง ครูต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมี

บุคลิกภาพดี ทั้งนี้เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และชุมชน ครูเป็นต้นแบบที่นักเรียนจะใช้เป็นแบบอย่างหรือเป็นเยี่ยงอย่าง นอกจากนี้บุคลิกภาพของครูยังมีส่วนอย่างมาก ให้การดำเนินอาชีพครูประสบความสำเร็จ เป็นที่เคารพของศิษย์ เป็นที่นับถือของชุมชน โดยได้แบ่งบุคลิกภาพที่สำคัญของครูออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. บุคลิกภาพทางกาย เป็นบุคลิกภาพที่สังเกตได้ง่าย และเป็นสิ่งที่ปรากฏต่อบุคคลทั่วไป เป็นความประทับใจครั้งแรกที่เกิดกับผู้พบเห็น บุคลิกภาพทางกายทั่วไปประกอบด้วยรูปร่างหน้าตา และผิวพรรณ การแต่งกาย และกิริยามารยาท

2. บุคลิกภาพทางสังคม เป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกให้ผู้อื่นพบเห็นได้เช่นเดียวกับบุคลิกภาพทางร่างกาย เพียงแต่บุคลิกภาพทางสังคมนั้นอาจมีผลจากบุคลิกภาพภายในของบุคคลนั้น ๆ เป็นแรงขับที่สำคัญ โดยเฉพาะค่านิยมทางสังคม ทศนคติ เจตคติ ตลอดจนคุณธรรม ประกอบด้วย การมีมารยาทที่ดี มีความจริงใจ มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ การรู้จักผ่อนปรน และการเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคม

3. บุคลิกภาพทางอารมณ์ เป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกมาให้เห็นหรือไม่ก็ได้อารมณ์บางด้านก็เป็นความลับของบุคคล เช่น อารมณ์โรแมนติก อารมณ์เพศ เป็นต้น บุคลิกภาพทางอารมณ์ของครูได้แก่ เป็นผู้มีอารมณ์ขัน อารมณ์ดี อารมณ์เย็น และมีความมั่นคงทางอารมณ์

4. บุคลิกภาพทางสติปัญญา บุคลิกภาพทางสติปัญญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับมันสมองของแต่ละคน ชาวปัญญาเป็นเรื่องของพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ บุคคลใดจะโง่หรือฉลาด สติปัญญาจะดีเพียงใด เฉลียวฉลาดมากน้อยแค่ไหนย่อมขึ้นอยู่กับมันสมองเป็นสำคัญคนที่มีความรู้มากกว่าหรือหนักกว่าเมื่อเทียบกับน้ำหนักตัวย่อมมีสติปัญญาดีกว่า

อย่างไรก็ตาม การศึกษาและสิ่งแวดล้อมก็สามารถช่วยพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของสติปัญญาได้ในทำนองเดียวกัน ชนิต ชุ่มจิต (2550) ได้จำแนกบุคลิกภาพที่ดีของครูออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บุคลิกภาพภายนอกที่ดีของครู เช่น รูปร่างสมส่วนไม่อ้วนไม่ผอม สุขภาพ แข็งแรง ร่าเริงสะอาด ผิวพรรณผ่องใส หน้าตาขี้มเข้มแจ่มใส กิริยาอาการสงบเสงี่ยม ยืน เดิน นั่งเรียบร้อย เสมอ กิริยาท่าทางสุภาพนุ่มนวล ทำงานคล่องแคล่วว่องไว พุดจาชัดถ้อยชัดคำ เสียงดังฟังชัด พุดจาคล่องแคล่ว พุดจานุ่มนวล งามอาจฟังผาย แต่งกายเรียบร้อยเสมอ ฯลฯ

2. บุคลิกภาพภายในที่ดีของครู เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้รอบตัวดีปฏิภาณไหวพริบดี ความจำดี อารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน กระตือรือร้น ซื่อสัตย์จริงใจ เมตตากรุณา ตรงต่อเวลา กตัญญู กตเวที ช่างสังเกต มีความอดทน มั่นใจในตนเอง ค่านิยมสูง ฯลฯ

วิชาศีลธรรม และจริยธรรม เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องด้วยคุณค่าในทางความประพฤติปฏิบัติ การสอนที่ได้ผลดี นอกจากให้เกิดความเข้าใจแล้ว จะต้องให้เกิดความรู้สึกมองเห็นคุณค่าความสำคัญ จนมีความเลื่อมใสศรัทธาที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติด้วย สำหรับวิชาประเภทนี้ผลสำเร็จอย่างหลังเป็นสิ่งสำคัญมาก และมักทำได้ยากกว่าผลสำเร็จอย่างแรก เพราะต้องการคุณสมบัติขององค์ประกอบในการสอนทุก

ส่วนนับแต่คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สอนไปทีเดียว ยิ่งในงานประดิษฐานพระศาสนาที่จะให้คนจำนวนมากยอมรับด้วยแล้วก็ยิ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก ฉะนั้นการพิจารณาหลักการสอนของพระพุทธเจ้า จึงเริ่มแต่คุณสมบัติของผู้สอนไปทีเดียว (พระเทพเวที (ประยูรช ปยุตโต) 2548) สำหรับลักษณะของครูที่ดีนี้ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะไว้ คล้ายคลึงกันบ้างแตกต่างกันบ้าง ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีที่นักการศึกษาต่างๆ ได้ให้ไว้ดังนี้

สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2548) กล่าวว่า เจตคติ คือ สิ่งที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องความเชื่อ ความรู้สึก ท่าที และค่านิยมที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เชื่อกันว่าหากไม่มีสิ่งใดมาขัดขวางแล้ว คนเราจะแสดงพฤติกรรมออกมาตามเจตคติที่มีอยู่ ในวงการศึกษาศนใจกันมากกว่า ควรจะสอนให้เด็กมีเจตคติอย่างไร ต่อสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคม ซึ่งองค์ประกอบของเจตคติสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ หมายถึง ภาพรวมที่เกิดขึ้นในความคิดของบุคคลเมื่อบุคคลรับรู้สิ่งเร้า ความรู้สึกนี้อาจอยู่ในรูปของความเชื่อ ความเห็น หรือความรู้จักสิ่งเร้าอื่นๆ ซึ่งโดยปกติ องค์ประกอบด้านความรู้จะเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบด้านความรู้สึก และพฤติกรรม

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นสถานะด้านความรู้สึก หรือสภาวะทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าในลักษณะของการประเมิน องค์ประกอบด้านนี้เห็นได้ชัดเจนกว่าด้านความรู้ เนื่องจากเมื่อเกิดความรู้สึกจะมีผลต่อด้านสรีระด้วย

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับความคิดและกระบวนการทางสรีระ ทำให้พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าตามความรู้และความรู้สึกที่มีอยู่

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2551) ได้สรุปลักษณะของครูที่ดีไว้ ดังนี้ คือ

1. คุณลักษณะทางด้านส่วนตัว ครูที่ดีควรมีลักษณะต่อไปนี้

1.1 ความประพฤติดี ครูต้องเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ โดยธรรมชาติศิษย์มีความโน้มเอียงที่จะประพฤติและปฏิบัติตามแบบอย่างตัวครู ทั้งด้านจริยธรรมและการแสดงออกอยู่แล้ว ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้มีความประพฤติดีทั้งในห้องเรียนและในการดำเนินชีวิตตามปกติ

1.2 มีความใฝ่รู้ดี ครูที่มีความรู้ดีมักจะสอนได้ดีด้วยในการประกอบอาชีพ ครูนั่น การสอนเป็นงานที่สำคัญที่สุด ฉะนั้นครูจึงควรมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี นอกจากนี้ครูจำเป็นต้องมีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

1.3 สุขภาพกายดี งานของครูเป็นงานที่หนัก และเหนื่อยต้องทำงานตั้งแต่การเตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตรวจงานควบคุมความประพฤติของศิษย์ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศิษย์ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียน ครูจึงต้องมีสุขภาพกายที่แข็งแรง เพื่อจะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้โดยเรียบร้อยสมบูรณ์

1.4 มีสุขภาพจิตดี งานครูเป็นงานที่ต้องอดทนต่อการรบกวนอารมณ์จากศิษย์ ครูต้องมีความอดกลั้นต่อความโกรธหรือความไม่พอใจกับความประพฤติของศิษย์ ตลอดจนอดทนต่อ

ความรู้สึกผิดหวังที่ไม่ได้ตั้งใจซึ่งอาจจะเกิดจากความไม่พร้อมของศิษย์ ครูจึงต้องมีสุขภาพจิตที่ดี จึงจะทำให้ครูสามารถควบคุมตนเองได้ดี

1.5 บุคลิกภาพดี บุคลิกภาพเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในตัว ครูให้แก่ศิษย์ บุคลิกภาพหลายอย่างเป็นคุณลักษณะที่ฝึกฝนปรุงแต่งได้ เช่น การแต่งกายที่เหมาะสม ความสามารถทางการสอน วิธีการพูด มารยาททางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น ศิษย์จะเกิดความเชื่อถือต่อครูได้ง่ายหากว่าครูมีบุคลิกภาพที่ดี ยิ่งครูวางตัวดีก็จะช่วยเพิ่มความเชื่อถือให้กับศิษย์ได้มากยิ่งขึ้น

1.6 ความตรงต่อเวลา การตรงต่อเวลาเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและน่าเคารพให้แก่ครู โรงเรียนกำหนดเวลาเรียนเป็นตารางเวลาที่แน่นอนในแต่ละภาคเรียน ครูจึงต้องเป็นคนตรงต่อเวลาในการเข้าสอนตลอดจนการตรวจงานของศิษย์ให้เสร็จตามกำหนด การทำบันทึกต่าง ๆ เช่น การทำบัญชีเรียกชื่อ การทำผลการเรียน การทำสมุดรายงาน จะต้องเสร็จตามกำหนดเวลาด้วย

1.7 เจตคติที่ดีต่อศิษย์ ครูต้องเป็นผู้เข้าใจถึงความต้องการ และความสามารถของศิษย์ ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่างๆ ของศิษย์ รู้จักยอมรับความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ศิษย์ได้แสดงความคิดเห็น โดยเปิดเผย พร้อมทั้งจะช่วยเหลือให้ศิษย์ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ทุกด้านตามศักยภาพของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ครูจะต้องช่วยกระตุ้นให้ศิษย์มีความปรารถนาที่จะเรียนรู้ มีจิตใจใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยไม่หยุดยั้ง

1.8 ความสามารถในการพูด ครูจะต้องพูดและใช้ภาษาอยู่เสมอเพื่ออธิบายหรือสั่งสอนศิษย์ ครูจึงต้องสามารถใช้การพูดเป็นสื่อที่จะให้ศิษย์เข้าใจบทเรียนได้ง่าย นอกจากนี้จะต้องออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจน เพื่อเป็นตัวอย่างด้วย ความสามารถในด้านนี้ยัง รวมถึงน้ำเสียงที่ไพเราะน่าฟังและการพูดแบบเข้มแข็งเด็ดขาดตามสถานะและเหตุการณ์ด้วย

2. คุณลักษณะทางด้านวิชาการและงานครู มีลักษณะดังนี้

2.1 รอบรู้วิทยาการกว้างขวาง ครูจะต้องเป็นผู้ซึ่งนำในการศึกษาเล่าเรียนให้แก่นักเรียน ช่วยเหลือด้านการเรียนและด้านความประพฤติของนักเรียน ตลอดจนการแนะแนว ให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้ครูจึงต้องเป็นผู้รอบรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

2.2 มีความรู้ในวิชาที่สอนดี ครูต้องมีความรู้ดีในเรื่องที่จะต้องสอน วิชาที่ต้องรับผิดชอบในการให้ความรู้หรือประสบการณ์แก่นักเรียนความรู้ในวิชาที่สอนนั้นจะดีมากน้อยเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับ การเตรียมการสอนความขยันหมั่นเพียรและความใฝ่รู้ของครูด้วย

2.3 มีความรู้ในวิธีสอนดี ครูที่มีความรู้ดีจะต้องสามารถสอนได้ดีด้วยในการประกอบอาชีพครูนั้นการสอนเป็นงานที่สำคัญที่สุด ฉะนั้น ครูจึงควรวางแผนการสอนอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดจุดประสงค์ รูปแบบการสอน วิธีสอนอุปกรณ์การสอน การสอนการจัดกิจกรรมการสอน และการประเมินผลการเรียน

2.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูที่ดีจะต้องมีความพยายามริเริ่มและหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาแก่ศิษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น การพยายามปรับปรุงงานสอนให้ทันต่อ

เหตุการณ์อยู่เสมอขึ้นเป็นการพัฒนาการสอนที่ได้ผลดีที่สุด เป็นความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ความพยายามหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านวิชาการ วิธีสอนตลอดจนความรู้เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวใหม่ๆ ในวงการศึกษานี้จำเป็นอย่างมากสำหรับอาชีพครูในปัจจุบัน

2.5 เจตคติต่ออาชีพ ครูต้องมีศรัทธาต่องานครู สนใจที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมาจากศิษย์ เพื่อนครูด้วยกัน ผู้ปกครองหรือผู้บริหารก็ตาม ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกระตือรือร้น ที่จะทำงานให้ได้รับความสำเร็จอย่างดี นอกจากนี้ครูต้องตั้งใจพัฒนา การทำงานให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอด้วย

2.6 มีความสามารถในการปรับบทเรียนให้กับนักเรียน ครูที่สอนดีต้องรู้จักปรับปรุงวิธีสอนตลอดเวลา เนื้อหาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและสังคมอยู่เสมอ ความสามารถปรับบทเรียนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนด้วย

2.7 มีความเข้าใจศิษย์ ครูที่ดีจะต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของศิษย์แต่ละคน ทั้งการสอนและการปกครองจะเป็นไปด้วยดีหากว่าครูเข้าใจ ปัญหาพื้นฐานของแต่ละคนที่แตกต่างกันไป ยิ่งครูสามารถเข้าใจศิษย์ได้ดีเท่าไร ก็ย่อมจะสามารถช่วยเหลือศิษย์ในด้านการเรียนและความประพฤติได้ดียิ่งขึ้นเท่านั้น

2.8 มีความสามารถในการใช้กลวิธีการสอนต่าง ๆ ครูต้องสามารถใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและวัยของศิษย์ในแต่ละชั้นเรียน เพื่อให้ศิษย์เกิดความสนใจและตั้งใจที่จะเรียน นอกจากนี้ครูจะต้องรู้จักใช้อุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน ครูจะต้องรู้จักเร้าให้ศิษย์เกิดความสนใจและอยากรู้อยากเห็น ตั้งใจที่จะศึกษาสิ่งที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ด้วย ครูจะต้องส่งเสริมให้ศิษย์รู้จักคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ตลอดจนช่วยให้รู้วิธีการที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

แอสซิน (Assin.1995) ได้สรุปกิจกรรมเกี่ยวกับคุณภาพครูไว้ว่าต้องเน้นมิติด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับสาระเนื้อหาๆ ของหลักสูตร ตลอดจนเป้าหมายของหลักสูตรนั้น ๆ
2. ทักษะวิชาครู (Skill of Effective Pedagogy) ครูต้องมีทักษะรวมทั้งความสามารถในการนำวิชาครูไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสอนที่หลากหลาย ตลอดทั้งวิธีการและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ต่างๆ
3. การไตร่ตรองได้สวน (Reflection) และความสามารถในการวิพากษ์ตนเอง
4. ความสำนึก และการยอมรับผู้อื่น (Empathy) การรู้จักยอมรับผู้อื่นทั้งที่เป็นผู้ร่วมงานและศิษย์ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษาทั้งทางด้านจิตพิสัย และพุทธิพิสัยของศิษย์นั่นเอง
5. ความสามารถในการจัดการ (Managerial Competence) ความสามารถพื้นฐานประการหนึ่งของครู คือความรับผิดชอบในการจัดการทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

แอนเดอร์สัน (Anderson.1990) ได้กล่าวถึงครูที่มีประสิทธิภาพและครูที่ไม่มีประสิทธิภาพ และสิ่งที่ทำให้ครูมีประสิทธิภาพดังนี้

1. อธิบายวัตถุประสงค์ของบทเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้อย่างแจ่มแจ้ง
2. ใช้อุปกรณ์วัสดุเกี่ยวกับการสอนหลายชนิด
3. เตรียมการสอนและเครื่องใช้ที่จะใช้ในการสอนอย่างพร้อม
4. ใช้หนังสือ ประสบการณ์ กิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
5. บอกนักเรียนถึงความสำคัญของบทเรียน
6. รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ทุกวินาที และปรับเนื้อหาให้เหมาะสม โดยคิดถึงระยะเวลาความใส่ใจของนักเรียน
7. ครูควรสอนนักเรียนให้มีอัตราความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
8. เนื้อหาที่สอนเป็นที่สนใจของนักเรียน
9. การตั้งความคาดหวังของครู และการตั้งเกณฑ์ของความสำเร็จของนักเรียนจะต้องเหมาะสม ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป

การจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับครูซึ่งเป็นผู้ดำเนินการสอน การสอนจะประสบผลสำเร็จย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ถ้าครูมีคุณภาพมีความรู้ความสามารถย่อมเป็นที่คาดหวังได้ว่านักเรียนจะต้องได้รับการถ่ายทอดความรู้ และได้รับแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาในทุกประเทศ

ลักษณะของครูที่ดีตามหลักทางพระพุทธศาสนา และหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนานั้น ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ได้ไว้ว่า ครูที่ดีจะต้องเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์

พระธรรมโกศาจารย์ (2552) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ปิโย น่ารัก หมายถึงมีความน่ารักในฐานะเป็นที่วางใจและสนิทสนมของศิษย์ โดยครูที่จะเป็นที่รักของศิษย์ได้นั้น ต้องมีพฤติกรรมที่ดีงาม (มีศีลบริสุทธ์) มีความเห็นถูกต้องทำนองครองธรรม (เป็นสัมมาทิฐิ) มีความเที่ยงธรรม กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่ละทิ้งหน้าที่การงานของตนการทำตัวเป็นที่รักต่อศิษย์และบุคคลทั่วไป การที่ครูจะเป็นที่รักแก่ศิษย์ได้ก็ควรตั้งตนอยู่ในพรหมวิหาร 4 คือ

- 1.1 มีเมตตา ปราบปรามดีต่อศิษย์ หาทางให้ศิษย์เป็นสุขและเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิชาการและการดำเนินชีวิต คอยระวังมิให้ศิษย์ตกอยู่ในความประมาท
- 1.2 มีกรุณา สงสารเอ็นดูศิษย์ อยากรช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ ความไม่รู้
- 1.3 มีมุทิตา คือ ชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ได้ดี และยกย่องเชิดชูให้ปรากฏเป็นการให้กำลังใจและช่วยให้เกิดความภูมิใจในตนเอง
- 1.4 มีอุเบกขา คือ วางตัวเป็นกลาง จิตใจที่ตั้งอยู่ในความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่มีอคติ

2. ครู น่าเคารพ หมายถึง ความน่าเคารพในฐานะให้เกิดความรู้สึกรอบอุ้มเป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย ผู้เป็นครูย่อมเป็นคนที่มิใจหนักแน่นมั่นคง มีเหตุผล ไม่เป็นคนเจ้าอารมณ์ ไม่ถือตัวว่าตัวถูกเสมอ ไม่ตกอยู่ในอำนาจอคติ 4 มีความรู้มั่นคง คือ เป็นคนทั้งหนักแน่นด้วยเหตุผลและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน โดยสรุป ครูที่เป็นที่เคารพของศิษย์นอกจากจะเป็นผู้ประกอบด้วยศีลธรรม

มีความประพฤติดีงาม มีพรหมวิหารธรรมแล้ว ควรมีลักษณะ คือ มีอหยาศัยดีมีความอดทน มีความโอบอ้อมอารี วิชาไพเราะ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีความรู้ดีในวิชาที่สอน มีทักษะในวิชาที่สอน การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่นมั่นคง ทั้งในด้านของจิตใจที่หนักแน่นมั่นคงที่จะดำรงตนอยู่ในความดีไม่หวั่นไหวไปตามอำนาจของกิเลสตัณหา และความหนักแน่นในด้านของความรอบรู้ธรรม ที่จะช่วยให้ครูมีคุณสมบัติ ดังกล่าว คือ พละ 5 ประการ ได้แก่

2.1 ศรัทธาพละ คือ มีความเชื่อในทางที่ชอบ เช่น เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

2.2 วิริยะพละ คือ ความเพียรในทางที่ชอบ คือ เพียรเลิกละความชั่ว เพียรระวังความชั่วไม่ให้เกิดขึ้นในสันดาน

2.3 สติพละ หมายถึง ความระลึกได้ มีความรู้สึกตัวในการกระทำ การพูด การคิดให้รอบคอบ

2.4 สมาธิพละ หมายถึง ความมีใจจดจ่อแน่วแน่มั่นคงในสิ่งที่เป็นบุญกุศล พลังสมาธินี้จะป็นกำลังต่อต้าน ความฟุ้งซ่านมิให้เกิดขึ้นในใจ

2.5 ปัญญาพละ หมายถึง ความรอบรู้ คือรู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรทำ อะไร ควรเว้น อะไรเป็นประโยชน์ และอะไรไร้ประโยชน์

3. กาวนิโย นายกย่อง หมายถึง ความนายกย่องในฐานะทรงคุณคือความรู้ และภูมิปัญญาแท้จริง ครูที่นายกย่องควรมีลักษณะ คือ (1) มีระเบียบวินัย (2) มีการเลี้ยงชีพสุจริต (3) มีการสอนอันบริสุทธิ์ (4) มีความรู้ที่เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ (5) มีความเห็นชอบประกอบด้วยปัญญาที่ถูกต้อง (6) มี

ความประพฤติชอบตามอย่างที่ดีสอนผู้อื่น

4. วัตตา รู้จักพูด หมายถึง การเป็นผู้ให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีโดยผู้ที่เป็นครูนั้นต้องเอาใจใส่คอยว่ากล่าวตักเตือนแนะนำพร่ำสอนศิษย์ว่า สิ่งนี้ควรทำ สิ่งนี้ไม่ควรทำ เมื่อเห็นศิษย์เป็นคนประมาท ไม่เอาใจใส่ในการเรียน หรือกระทำการสิ่งใดที่ผิด ก็อดทนอยู่ไม่ได้ต้องว่ากล่าวตักเตือนชี้ถูกชี้ผิดเป็นผู้มีมานะในการตักเตือนสั่งสอน เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถ และเป็นคนดี คือ ใช้ความรู้ ความสามารถไปในทางสุจริต เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและผู้อื่นได้ ลักษณะการสอนในแง่ของพุทธศาสนามี 5 ประการ คือ

4.1 สันทัสสนา คือ สอนให้เข้าใจชัดเจน เห็นจริงอย่างที่ต้องการ ซึ่งจะต้องดำเนินไปตามลำดับขั้นดังนี้ คือ สอนจากสิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้ สอนจากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก สอนจากสิ่งที่ป็นรูปธรรมไปหาสิ่งที่ป็นนามธรรม

4.2 สมาทปนา คือ การกระตุ้นเร่งเร้า เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะประพฤติปฏิบัติตามที่ครูสอน

4.3 สมุตเตชนา สร้างกำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือกล้าพูด กล้าทำ ไม่ครั่นคร้าม ต่อความยากลำบากหรืออุปสรรคใดๆ

4.4 สัมผัสสนทนา สร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียน คือมีเทคนิคในการสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ

5. วาจนกขโม อุดหนุนต่อถ้อยคำ หมายถึง พร้อมทั้งจะรับฟังคำชักถามต่าง ๆ อยู่เสมอ และสามารถรับฟังได้ด้วยความอดทนไม่เบื่อ กล่าวคือ ผู้ที่เป็นครูนั้นต้องเป็นคนมีขันติธรรมอดทนต่อถ้อยคำ

ที่ล่วงเกินดูหมิ่นของศิษย์บางคนที่ไม่พอใจโดยไม่แสดงออกมานอกหน้า เก็บความรู้สึกที่ไม่พอใจไว้ ไม่แสดงกิริยาจากที่ไม่สมควรออกมา ไม่ผูกโกรธ ไม่พยายบาท ไม่อาฆาตต่อศิษย์ที่กล่าวล่วงเกิน

6. คัมภีร์ญจะ กถัง กัตตา อธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่าย หมายถึง การเป็นผู้สามารถกล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่างๆ ที่ลึกซึ้งแก่ศิษย์ได้ โดยพยายามอธิบายชี้แจงข้อที่ยากที่ลึกลับให้กระจ่างให้เข้าใจง่ายสามารถยกอุทาหรณ์เปรียบเทียบให้เห็นแจ้งเห็นจริงโดยปราศจากข้อสงสัยเหมือนเปิดของที่ปิด หมายของที่คว่ำ บอกทางแก่คนหลงทาง สามารถขยายข้อความที่ยากให้เข้าใจแก่การเข้าใจได้ การตีความในวิชาการนั้น ๆ ให้ละเอียดลึกซึ้งง่ายแก่การเข้าใจ เพราะวิชาการต่าง ๆ ที่ครูนำมาสอนนั้นล้วนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนมาก่อน ครูจะต้องมีวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องยากๆ ได้โดยง่าย โดยวิธีการ ดังนี้คือ

6.1 แสดงจุดเด่น หัวข้อสำคัญๆ หรือโครงสร้างของวิชานั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด ก่อนที่จะอธิบายในรายละเอียดต่อไป

6.2 แสดงเหตุผลในวิชานั้น เช่น อธิบายจากเหตุไปสู่ผล อธิบายจากผลไปสู่สาเหตุ ยกตัวอย่างประกอบหรือ เปรียบเทียบกับเนื้อหาของวิชาอื่นๆ ที่ใกล้เคียง

6.3 แสดงเนื้อหาที่เป็นแก่นหรือสาระสำคัญของวิชานั้น ตลอดจนชี้ให้เห็นคุณค่าในเชิงปฏิบัติ เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งใกล้ตัวสามารถนำมาปฏิบัติได้

7. โน จัญญานเน นิโยชเย ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย หมายถึงการที่ครูไม่ชักชวนแนะนำศิษย์ไปในทางที่ชั่ว ไม่เหมาะสม ไม่สมควร ผิดทั้งศีลธรรมและกฎหมาย รู้จักและแนะนำศิษย์ไปในทางที่ถูกที่ควรหมายถึง ไม่นำศิษย์ไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือชักชวนไปสู่อบายมุข เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน เที่ยวสถานเริงรมย์ต่าง ๆ วิธีการแนะนำศิษย์ไปในทางที่ถูกที่ควรนั้นมีอยู่ 3 ประการ คือ

7.1 นิคคหวิธี คิดหาวิธี ใช้วิธีข่มขู่ เป็นวิธีเตือนให้ศิษย์รู้สึกตัวและละความชั่ว กล่าวคือเมื่อเห็นศิษย์ประพฤติไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควร

7.2 ปัลลคหวิธี ใช้วิธียกย่องชมเชย เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดนิสัยที่ดีและป้องกันไม่ให้เกิดนิสัยที่ไม่ดี เมื่อใดที่เห็นศิษย์ทำความดีครูจะต้องยกย่องชมเชย

7.3 ทิฏฐานคตวิธี ใช้วิธีกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง ครูต้องการให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติอย่างไร ครูก็ต้องปฏิบัติตน เช่นนั้นให้ศิษย์ได้เห็นเป็นตัวอย่างพระพุทธศาสนาถือว่า ความสัมพันธ์ของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนนั้น อยู่ในฐานะเป็นกัลยาณมิตร คือ เป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำผู้เรียนให้ดำเนินก้าวหน้าไปในมรรคาแห่งการฝึกอบรม องค์คุณทั้ง 7 นี้ เป็นคุณลักษณะที่ผู้สอนหรือครูผู้มีความกรุณาโดยทั่วไปจะมีได้ ไม่จำกัดเฉพาะพระพุทธเจ้าเท่านั้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยูร ธมฺมปญฺโญ) 2553)

สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ เป็นคุณลักษณะที่พระสอนศีลธรรมแสดงออกซึ่งความสามารถ บทบาท ความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ความสามารถในการบริหารเวลา ความสามารถในการเผยแพร่ธรรมที่สอดคล้องกับการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน บทบาทสงเคราะห์นักเรียนด้วยสังคหัตถุธรรมตามสมควร ความสามารถในการแสดงบทบาทความเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน ความเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวางและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเป็นผู้นับคุณลักษณะใฝ่รู้ ความเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนศีลธรรม ตลอดจนความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ตอนที่ 5 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

5.1 ประวัติพระสอนศีลธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 73 ซึ่งมีข้อความระบุว่า รัฐต้องสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และในวรรคต้นของมาตรา 81 มีข้อความว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ในการเป็นบุคลากรทางศาสนา จึงได้มอบให้กรมการศาสนาดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และให้สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเข้าร่วมเพื่อรองรับรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังศีลธรรม และจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนของชาติได้เรียนรู้(เข้าถึง) หลักธรรมของพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ (กรมการศาสนา. 2553) พร้อมทั้งมอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการครูพระส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและขาดการชี้แนะว่าที่แท้จริงแล้วมีบทบาทแค่ไหนและจะต้องทำอย่างไร จึงขอเสนอแนวทางการทำงานซึ่งนอกจากจะเหมาะกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การส่งพระเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนเริ่มดำเนินการตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมาโดยนำร่องในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 รูป (กรมการศาสนา. 2554) และในปีการศึกษา 2555 พบว่ามีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศ 18,014 รูป ซึ่งในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 13 ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด พบว่ามีครูพระสอนศีลธรรม จำนวนทั้งสิ้น 573 รูป สามารถจำแนกได้ดังนี้ จังหวัดชลบุรี มีจำนวน 250 รูป จังหวัดระยอง มีจำนวน 143 รูป จังหวัดจันทบุรี มีจำนวน 105 รูป และจังหวัดตราด มีจำนวน 75 รูป

การคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การบริหารจัดการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีกระบวนการหรือโครงสร้างในการจัดการสอน ศีลธรรม (กรมการศาสนา. 2553) ดังนี้

1. การรับสมัครและคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในการคัดเลือกพระสอนศีลธรรม มีขั้นตอนการรับสมัครพระสอนศีลธรรมดังนี้

1) กำหนดจำนวนพระในหน (การปกครองของคณะสงฆ์) จังหวัดและระดับการศึกษาในสถานศึกษา

2) ประกาศรับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

3) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดทำใบสมัครที่แนบท้ายประกาศการรับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

4) สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดทั่วประเทศ รับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยร่วมมือกับวัฒนธรรมจังหวัดในการจัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการรับสมัคร

5) เจ้าคณะจังหวัดดำเนินการพิจารณาคัดเลือกพระสงฆ์ เพื่อคัดเลือกเป็นพระสอนศีลธรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ดำเนินการสอนอยู่ในสถานศึกษาในตำบลนั้น ๆ ก่อน หากยังมีจำนวนเกิน ให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(2) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หากมีจำนวนเกิน ให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(3) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ผ่านการอบรมครูสอนพระพุทธศาสนาตามมติมหาเถรสมาคมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการหากยังมีจำนวนเกินให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(4) เมื่อพิจารณาตามข้อ (1) ถึง (3) แล้วยังไม่ครบตามจำนวนที่ประกาศให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการฯ (กรมการศาสนา. 2553)

ดังนั้น ขั้นตอนการรับสมัครและคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนถือว่าเป็นขั้นตอนแรกในการเลือกบุคคลที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากคุณสมบัติ ผลงาน และความสามารถเป็นสำคัญ พร้อมกันนั้นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ให้แก่พระสงฆ์ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การคัดเลือกโรงเรียนที่พระเข้าไปมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมมีรายละเอียดดังนี้

1. เจ้าคณะจังหวัดร่วมกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทโดยพิจารณาจากโรงเรียนในตำบล อำเภอ และจังหวัดตามลำดับดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่พระสามารถเดินทางไปสอนได้สะดวก

1.2 มีการกระจายพระสอนศีลธรรมให้ครอบคลุมพื้นที่

- 1.3 กำหนดให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แห่งละ 5 รูป
2. เขตการศึกษาประกาศผลการคัดเลือก โรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
3. เขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกและชี้แจงวัตถุประสงค์ตลอดจนแนวทางในการดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดพระสอนศีลธรรมในแต่ละช่วงชั้น
4. สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด แจ้งพระสอนศีลธรรมให้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนและประสานกับโรงเรียน ตลอดจนสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
5. การจัดให้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาตามความเหมาะสม โดยพระ 1 รูป อาจเข้าสอนในสถานศึกษาใกล้เคียงมากกว่า 1 โรงเรียน ขึ้นอยู่กับบริบทและความเป็นไปได้ของพระตามความเหมาะสม (กรมการศาสนา. 2554)

ดังนั้น การคัดเลือกโรงเรียนจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบของโรงเรียนในหลายด้านด้วยกัน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ โรงเรียนจะต้องมีความพร้อมในการจัดสถานที่ให้พระสอนศีลธรรม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พระผู้สอน

5.2 รูปแบบการพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปัจจุบัน

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรม ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอยู่ในปัจจุบันสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. การจัดประชุมสัมมนาถวายความรู้แก่พระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับเรื่องเทคนิคการสอน ซึ่งจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรมการศาสนาและศึกษานิเทศก์ ร่วมกันวางแผนและดำเนินการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. การนิเทศการเรียนการสอนและช่วยแก้ไข้ปัญหา ซึ่งจะดำเนินการเดือนละ 2 ครั้ง โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) และสำนักงานพระพุทธศาสนาเป็นผู้ร่วมกันดำเนินการ
3. การปฐมนิเทศในเรื่องคาบการสอน การปฏิบัติการสอน ชูรการการสอน ตลอดจนบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่รับพระเข้าไปปฏิบัติการสอนจัดให้มีขึ้น
4. การจัดครูพี่เลี้ยงเพื่อให้ความช่วยเหลือ การจัดหาครูพี่เลี้ยงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่

พระสอนศีลธรรมปฏิบัติงานอยู่จะต้องดำเนินการจัดทำให้ มีหน้าที่ในการเป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมในด้านธุรการการสอน การปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลตามสภาพจริง (กรมการศาสนา. 2552)

การพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้มีการกำหนดการวางแผนโดยเชื่อมหน้าที่การบริหารระหว่างการวางแผนงานและการควบคุม ที่เรียกว่า การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการวางแผนและควบคุมร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเน้นที่ผลงานมากกว่าวิธีการ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจนและวัดได้จริง และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยมีกระบวนการดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาสังคมในปัจจุบันกับความต้องการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้เผยแผ่ธรรมไปสู่เด็ก เยาวชนและประชาชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม
2. ริเริ่มจัดโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนภายใต้การกำกับของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
3. กำหนดวัตถุประสงค์แผนการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรม ซึ่งได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การดำเนินการได้วางแผนในลักษณะบนลงล่าง (TOP-DOWN) คือ การกำหนดนโยบายแผน/วัตถุประสงค์การดำเนินงาน การอำนวยการ/สั่งการ/ดำเนินงาน โครงการฯ เกิดจากส่วนกลาง (กรมการศาสนา) ไปสู่การปฏิบัติในส่วนภูมิภาคโดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากเครือข่ายในพื้นที่ในการขับเคลื่อนโครงการไปสู่ประชาชน เช่น เจ้าคณะจังหวัด /อำเภอ/ตำบล สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันการศึกษา

ระยะที่ 2 การวางแผนการดำเนินงานเกิดจากล่างขึ้นบน กรมการศาสนาได้ประสานงานให้จังหวัด/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสำรวจความต้องการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาในพื้นที่และประชุมหารือเครือข่าย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อระดมความคิดเห็นเพื่อศึกษาสภาพปัญหา ร่วมกันปรับปรุงและกำหนดแผนการพัฒนาระบบการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมให้มีประสิทธิผลสนองความต้องการของประชาชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

4. จัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการพระสอนศีลธรรมประจำปี เพื่อเป็นการวางกรอบแนวทางปฏิบัติงานให้ดำเนินงานไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (กรมการศาสนา. 2554)

ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาสังคมในปัจจุบันกับความต้องการพระสอนศีลธรรม
2. ริเริ่มจัดโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนภายใต้การกำกับของกรมการศาสนา
3. กำหนดวัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรม

4. จัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการครูพระสอนศีลธรรมประจำปี (กรมการศาสนา, 2550)

การนิเทศและการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการสอนศีลธรรมมีรายละเอียดดังนี้

1. การนิเทศการสอนของพระสอนศีลธรรม สถานศึกษาร่วมกับศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวางแผนการนิเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 นิเทศการสอน เดือนละ 2 ครั้ง

1.2 ประชุมระหว่างผู้นิเทศและพระสอนศีลธรรมเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเดือนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

1.3 ศึกษานิเทศก์รายงานผลการนิเทศให้คณะกรรมการส่งเสริมการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดเดือนละ 1 ครั้ง

1.4 คณะกรรมการการอำนวยความสะดวกส่งเสริมการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม ประจำจังหวัด ประชุมเพื่อพิจารณาช่วยเหลือ สนับสนุน และ/หรือแก้ปัญหา แล้วรายงานผลให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เดือนละ 1 ครั้ง

2. การพัฒนาศักยภาพด้านการสอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน (กรมการศาสนา, 2554)

สรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง โดยใช้วิธีการปฐมนิเทศ ถวายนามความรู้ในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งมีครูประจำการในโรงเรียนคอยเป็นที่เลี้ยง และมีการกำกับติดตามการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของพระสอนศีลธรรม

5.3 การประเมินพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การประเมินพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กรมการศาสนาได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินก่อนการดำเนินโครงการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบความพร้อม การดำเนินงาน และจัดเตรียมการดำเนินงาน

1.1 กลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่หลักธรรม สำนักพัฒนาคุณภาพจริยธรรม กรมการศาสนา ประเมินการเตรียมงานในส่วนกลาง

1.2 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประเมินการเตรียมงานในส่วนของจังหวัดแล้วส่งรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการ ด้านการส่งเสริมการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด และกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

2. การประเมินระหว่างการดำเนินโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงาน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประเมินผลการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเมื่อพบปัญหาให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา และ/หรือรายงานคณะกรรมการส่งเสริมการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด หรือกรรมการศาสนาทราบเพื่อร่วมหาทางแก้ไขปัญหา และพัฒนาให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการอำนวยการส่งเสริมพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด

2.2 เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ และสถานศึกษา ประเมินผลการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ เมื่อพบปัญหาให้หาทางแก้ไขปัญหา และ/หรือรายงานคณะกรรมการอำนวยการส่งเสริมการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด หรือกรรมการศาสนา เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการอำนวยการส่งเสริมฯ และกรรมการศาสนา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.3 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประเมินผลการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ เมื่อพบปัญหาให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา และ/หรือรายงานคณะกรรมการด้านการส่งเสริมการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด หรือกรรมการศาสนา เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรายงานผลการประเมิน

ให้คณะกรรมการอำนวยการส่งเสริมฯ และ กรรมการศาสนา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.4 คณะกรรมการการอำนวยการส่งเสริมการปฏิบัติงาน พระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด ประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมของจังหวัด แล้วรายงานผลการประเมินและวิธีการแก้ไข ปัญหา ตลอดจนการพัฒนาการดำเนินงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เจ้าคณะภาค และกรรมการศาสนา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ผลผลิต และผลลัพธ์ เปรียบเทียบกับความสมประโยชน์ของทางราชการ ดำเนินการดังนี้

3.1 กลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่หลักธรรม โดยมีการจัดทำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์ของการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการส่งให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน

3.2 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด นำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการของกรมการศาสนาประเมินตามกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผล จัดทำรายงานผลการประเมินโครงการ โดยสรุปเป็นภาพรวมของจังหวัดทั้งการประเมินก่อน ระหว่างและสิ้นสุดโครงการ จังหวัดละ 1 เล่ม ส่งให้คณะกรรมการอำนวยการส่งเสริมการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด และกรรมการศาสนา ตลอดจนเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่สาธารณชน

3.3 กลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่หลักธรรม จัดทำรายงานผลการประเมินโครงการ โดยสรุปในภาพรวมของประเทศทั้งการประเมินก่อน ระหว่าง และสิ้นสุดโครงการ (กรมการศาสนา. 2554)

ดังนั้นการประเมินพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ถือเป็นวิธีการที่จะตรวจสอบ ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ และข้อแก้ไข ปรับปรุง ในการประเมินดังกล่าวจะกระทำเมื่อกำลังสิ้นสุดโครงการ ทั้งนี้เพื่อนำผลจากการประเมินมาพัฒนาโครงการพระสอนศีลธรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

นิภา พงษ์วีรัตน์ (2547) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ คือ หาค่าประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ใหม่ ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า องค์ประกอบใหม่ ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 8 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย 60 ตัวชี้วัด 8 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การเพิ่มอำนาจ การสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ การสร้างระบบงาน การสร้างพันธสัญญาร่วมกัน ผลการปฏิบัติงาน การมีกฎบัตรว่าด้วยสิทธิในการทำงาน และการจัดการเรียนการสอน ผลการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนแกนนำ กับโรงเรียนที่กำลังพัฒนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อังศิรินทร์ อินทรกำแหง และทัศนาก ทอภักดี (2549) ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบเส้นทางและขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย พบว่า สมรรถนะทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ (ความรู้เรื่องหลักสูตร การสร้างตัวชี้วัด การใช้สื่อ การวัดผลการเรียน) และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย มีผลทางตรง และผลทางอ้อมโดยส่งผ่านสมรรถนะด้านบริการวิชาการ ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ ทั้งนี้ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางวิชาการตามสมมติฐานนั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลความคิดเห็นของอาจารย์ทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนี้สามารถอธิบาย ค่าความแปรปรวนของความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชนและในกำกับของรัฐ ได้ร้อยละ 69.0, 83.0 และ 85.0 ตามลำดับ และรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ 3 อาจารย์ในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ อยู่ในเกณฑ์ดีที่สุด

ประมา ศาสตระรุจิ (2550) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาเกณฑ์สมรรถนะในการประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนการ วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเกณฑ์สมรรถนะในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์ เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน และเพื่อสร้างคู่มือการประเมินผล การปฏิบัติงานโดยอิงเกณฑ์สมรรถนะ ของผู้บริหารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเกณฑ์สมรรถนะและคู่มือไปใช้ใน การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนเกณฑ์สมรรถนะที่ใช้ในการสร้างคู่มือ คือต้นแบบสมรรถนะสำหรับข้าราชการสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 8 สมรรถนะหลัก (Core Competencies) คือ 1) การมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) 2) การบริการที่ดี (Service Mind) 3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญใน งานอาชีพ (Expertise) 4) คุณธรรมและจริยธรรม (Integrity) 5) ความร่วมแรงร่วมใจ(Teamwork) 6) ความ เข้าใจองค์กรและระบบราชการ (Organizational Awareness) 7) การบริหาร การเปลี่ยนแปลง (Change Management) และ8) มนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations) พบว่า

1. ผลการสร้างคู่มือการประเมินบุคคลโดยอิงเกณฑ์สมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ ในการใช้คู่มือ 2) คุณลักษณะที่ใช้ในการประเมิน 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 4) ขั้นตอนและ กระบวนการในการประเมิน เป็นการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ในการประเมิน5) บุคลากรที่ เกี่ยวข้องกับการประเมิน 6) การให้ข้อมูลป้อนกลับ 7) ช่วงเวลาและความถี่ในการประเมิน จากประเด็น ทั้ง 7 ข้อ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดจัดทำเป็นคู่มือ

2. ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ พบว่า คู่มือการประเมินบุคคลโดยอิง เกณฑ์สมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน โดยภาพรวมทั้งหมดมีความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า โครงสร้างคู่มือ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก ที่สุด ส่วนวัตถุประสงค์ เนื้อหา การประเมินผล และประสิทธิผลการใช้คู่มือมีความเป็นไปได้ในการ นำไปใช้ในระดับมาก

สุรวุฒิ ัญญลักษณ์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของ องค์กรข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สมรรถนะหลัก สมรรถนะในสายงาน วิเคราะห์ความแตกต่างของสมรรถนะหลักและสมรรถนะในสาย งาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ตัวแบบของสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ สมรรถนะในสายงาน หรือสมรรถนะ ประจำกลุ่มงาน 20 สมรรถนะ โดยมีสมรรถนะในการทำงานร่วมของทุกกลุ่ม 3 สมรรถนะ (2) ความ แตกต่างของสมรรถนะหลัก และสมรรถนะในสายงานตามที่คาดหวังกับที่เป็นจริงก่อนการพัฒนาตาม

แผนการพัฒนานุคลากรมีสมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ และสมรรถนะในสายงานทุกสมรรถนะที่กลุ่มงานมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับความคาดหวัง ส่วนภายหลังการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะในงานของทุกกลุ่มงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากันและสูงกว่าระดับความคาดหวัง (3) ความแตกต่างของสมรรถนะหลักและสมรรถนะในงานตามความเป็นจริงภายหลังการพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ยทุกด้านรวมกัน และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พรทิพย์ วรกุล (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสำนักวิทยบริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพของผู้บริหารสำนักวิทยบริการ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้บริหารสำนักวิทยบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 17 คน การติดตามผลการนำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะไปใช้ภายหลังการเสริมสร้างสมรรถนะแล้ว 4 เดือน และการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพการบริหารสำนักวิทยบริการด้วยการใช้แบบจำลอง ซิป (CIPP-Model) ของเดเนียล แอลสตอฟเฟิลบิม พบว่า (1) การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารสำนักวิทยบริการ โดยการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสมรรถนะด้วยเทคนิควิจัยแบบ EDFR ในการจัดทำเนื้อหาของรูปแบบ แบ่งเป็น 5 หน่วยเรียนรู้ หน่วยที่ 1 - 2 เรียนผ่านระบบเว็บ หน่วยที่ 3 - 5 เรียนรู้ด้วยวิธีอบรมเชิงปฏิบัติการ รูปแบบหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะ มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการเสริมสร้างอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาคทฤษฎีมีค่าเท่ากับ $E_1/E_2 = 86.20/80.00$ และภาคปฏิบัติเท่ากับร้อยละ 79.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรมมากกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนที่เหลือ ผลการประเมินการจัดฝึกอบรมในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด (2) การหาประสิทธิภาพรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารสำนักวิทยบริการ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาคทฤษฎีมีค่าเท่ากับ $E_1/E_2 = 81.47/80.94$ และภาคปฏิบัติเท่ากับร้อยละ 87.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคะแนนผลการประเมินการเสริมสร้างสมรรถนะในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก (3) การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารก่อนเข้ารับการเสริมสร้างสมรรถนะและหลังการเข้าอบรมเสริมสร้างสมรรถนะ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบหลังฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาร้อยละของผลต่างของคะแนนหลังการฝึกอบรมกับคะแนนที่เหลือจากคะแนนก่อนการฝึกอบรม พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้เพิ่มขึ้นจากคะแนนที่เหลือร้อยละ 56.41 (4) การประเมินติดตามผลหลังการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นต่อผู้บริหารสำนักวิทยบริการที่เข้ารับการเสริมสร้างสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับมาก การติดตามผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสำนักวิทยบริการที่ผู้เข้ารับการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารสำนักวิทยบริการปฏิบัติงานพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมี

วัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (2) เพื่อสร้างหลักสูตรเสริมในการเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมที่สร้างขึ้นและประเมินผลการใช้หลักสูตร (4) เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสริมให้มีความสมบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า (1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนันต์ พันนึก (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมและประเมินประสิทธิภาพโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า (1) โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ความนำ ส่วนที่ 2 รายละเอียดโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 3 เครื่องมือประเมินประสิทธิภาพโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคสนามและ ส่วนที่ 4 แนวทาง เงื่อนไข ตัวชี้วัดความสำเร็จในการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ (2) โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ เห็นได้จาก 1) กลุ่มทดลองมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) หลังการพัฒนาตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มทดลอง มีความรู้และทักษะตามสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการนำความรู้ทักษะใหม่สู่การปฏิบัติ และผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 (3) หลังการพัฒนาตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มทดลอง มีความรู้ และทักษะตามสมรรถนะผู้บริหารตามสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตติกาล ละเต็บชัน (2554) ได้ทำวิจัยเรื่องสมรรถนะการจัดการของบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลอบแนวคิดที่จะสามารถไปนำประยุกต์ใช้ในการประเมินสมรรถนะการจัดการของบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติจำนวน 10 สมรรถนะ ประกอบไปด้วย (1) สมรรถนะในการควบคุมตนเอง (2) สมรรถนะในการเรียนรู้ (3) สมรรถนะเชิงกลยุทธ์ (4) สมรรถนะในการคิด การวางแผน และการจัดการ (5) สมรรถนะในการขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง (6) สมรรถนะด้านทีมงาน (7) สมรรถนะในการ จัดการตนเอง (8) สมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยี (9) สมรรถนะในการสื่อสาร และ (10) สมรรถนะในการรับรู้เรื่อง ระหว่างประเทศ พบว่า เมื่อนำสมรรถนะการจัดการทั้ง 10 ประการมาเทียบเคียง กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 สามารถเทียบเคียงกันได้ดี ในภาพรวม จึงอาจ

สรุปได้ว่ากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ได้ครอบคลุมสมรรถนะการ จัดการที่เป็นที่ต้องการแล้ว

ปัญญา ทองนิล (2553) ได้วิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพโดยการบูรณาการสอดแทรก สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน วัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบ ทดลองใช้ และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพ โดยการบูรณาการสอดแทรก สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ย สมรรถภาพการสอน ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะปฏิบัติ และด้านอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาครู มี อัตราการเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และค่าเฉลี่ยพัฒนาการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน ด้านความมีวินัย และความรับผิดชอบ จากการประเมินมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านจิตสาธารณะและด้านการคิดเพื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

พรรณี ผุคเกตุ (2555) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอน ศิลธรรมใน โรงเรียน ในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ใน วิชาชีพรูตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบและ 2) ด้านทักษะปฏิบัติ โดยประเด็นการพัฒนามีทั้ง ความรู้ และทักษะวิชาชีพรู ได้แก่ (1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และ การนำหลักสูตรสู่ชั้นเรียน (2) เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา (3) การวัดและ ประเมินผลตามหลักสูตรและ (4) การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอน ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพด้าน การสอนตามสมรรถนะที่กำหนดของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจใน สาระวิชาชีพรู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ที่เข้าร่วมพัฒนามีความรู้ ความ เข้าใจในสาระวิชาชีพรูตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ส่วนด้านทักษะปฏิบัติ พบว่า พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนในจังหวัดสงขลา ที่เข้าร่วมพัฒนาตาม รูปแบบสามารถปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามสมรรถนะที่กำหนดได้โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับดี โดยสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติได้ดีมากที่สุด คือ สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โรมินน์ (Romine. 1997) ได้ศึกษาสมรรถนะที่เกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนได้ เรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์คณะต่าง ๆ และนักศึกษามหาวิทยาลัยโคโรลาโด สหรัฐอเมริกา พบว่า สมรรถนะที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ คือ 1. บุคลิกภาพของครู เป็นผู้ กระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้นสนใจในวิชาที่ตนสอน 2. ด้านการจัดและเตรียมการสอน มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในวิชาที่ตนสอน 3. ด้านการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มิใช่เป็นเพียงผู้ฟัง 4. ด้านเนื้อหา 5. ด้านการประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับการ

เสริมแรงทางการเรียน ต้องมีการทดสอบหรือรายงานเมื่อประเมินผลแล้วต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบและให้ผู้
 สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นด้วย 6. ด้านช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติม มีการจัดเวลาเพื่อสอนเป็นกลุ่มพิเศษ

เพไฮ (Pehi, 1992) ได้ศึกษาการประเมินสมรรถภาพครูในโรงเรียนประถมศึกษา ของอเมริกัน
 ซามัวร์ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีวุฒิการศึกษา
 ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรีและครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี และน้อยกว่า 10
 ปี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมครู ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมครูมีสมรรถภาพในระดับ ที่เหมาะสม
 และเมื่อเปรียบเทียบครูทั้ง 2 กลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กวิน (Gwen, 1993) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพการสอนของครูด้านการเตรียมการสอน และ
 พฤติกรรมการสอนของครู โดยศึกษาครูที่เตรียมการสอนแบบเก่ากับครูที่เตรียมการสอนแบบใหม่
 ผลการวิจัยพบว่า ครูทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีสมรรถภาพการสอนแตกต่างกันในด้านการประยุกต์ใช้หลักจิตวิทยา
 การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน

วัสสัน (Wasson, 1994) ได้ศึกษาสมรรถนะทางการรับรู้ของครูประถมศึกษาที่สอน
 ภาษาอังกฤษในรัฐนิวยอร์ก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สมรรถนะการสอนการรับรู้ของครูที่
 จัดการศึกษาตามความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่า
 สมรรถนะการรับรู้ของชาวอเมริกันและครูชาวอังกฤษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 และสมรรถนะการรับรู้ของครูเมื่อจำแนกตามความแตกต่างในด้าน เพศ ประสบการณ์การสอนและ
 วุฒิกการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โคล (Cloc, 1997) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพการบริหารวิชาการในสถาบัน อุดมศึกษาของ
 รัฐอินเดียน่า ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีสมรรถภาพที่จำเป็นและสำคัญต่อความสำเร็จ ในการ
 บริหารงาน 5 ด้าน คือ 1. สมรรถภาพทางเทคนิคการบริหาร 2. สมรรถภาพทางมนุษยสัมพันธ์
 3. สมรรถภาพทางสังคมสัมพันธ์ 4. สมรรถภาพทางการพัฒนาหลักสูตร 5. สมรรถภาพทางการจูงใจ
 บุคลากร ผลการวิจัย พบว่า สมรรถภาพด้านแรงจูงใจบุคลากรสูงกว่าด้านอื่น ๆ และมีแนวโน้มที่จะให้
 ความสำคัญต่อสมรรถภาพทางสังคมสัมพันธ์อีกด้วย

สไนเดอร์ (Snyder, 1998) ศึกษาความเที่ยงตรงของการสร้างและความเชื่อมั่นในการคาดคะเน
 คุณภาพการศึกษาด้วยการเปรียบเทียบสมรรถนะของเครื่องมือ คือ EQBS (Education Quality
 Benchmark System) พิจารณาคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญการศึกษา จำนวน 7 คน ที่มีความคิดเห็นต่อการจัด
 โรงเรียน 2 แบบ คือเน้นราชการ และเน้นคุณภาพ อย่างละ 8 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 840 คน และ
 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ANOVA เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มของโรงเรียนแต่ละแบบ พบว่า EQBS เชื่อมั่น
 ได้ในเรื่องการวางแผน ระบบการคิด ระบบสารสนเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และคุณภาพของการ
 ให้บริการ พบจุดอ่อนในเรื่องการปฏิบัติงาน วิสัยทัศน์ ผู้นำ และความพึงพอใจของผู้ใช้ พบว่า มีความ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการปฏิบัติงานของครู และผู้บริหาร พบความเที่ยงตรงและ
 ความเชื่อมั่นในคุณภาพการเรียนการสอน

ธอร์นตัน (Thornton,1998) ศึกษาการใช้การเปรียบเทียบสมรรถนะในการวัดตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีระดับสูงในมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนนานาชาติ เป็นแนวทางการสร้างประสิทธิภาพในการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีในเมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น พบว่า กระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะสามารถใช้ในการเลือกแนวทางการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิสัยทัศน์ และเป็นแผนที่ชี้บอกความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้

ลี (Lee,1999) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบสมรรถนะ และกระบวนการสารสนเทศ การสรรหา และผลการตัดสินใจโดยการวัดสารสนเทศ 2 ชุด สำหรับผู้บริหารงาน พบว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะช่วยให้ผู้บริหารกระตือรือร้นที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยไม่จำเป็นต้องหาวิธีการเพื่อการพัฒนาผลการวิจัยชี้ว่า สมรรถนะพัฒนาผู้บริหารให้มีความต้องการใช้สารสนเทศมากขึ้น

มามอน (Mammon,2002) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดสมรรถนะหลักของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการจัดการศึกษาภายใต้ข้อกำหนดของส่วนกลาง เครื่องมือถูกพัฒนาขึ้น โดยการแก้ไขตามคำแนะนำจากการประชุมร่วมมือของบุคคล ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ และนำไปทดลองใช้อีกครั้งเพื่อขอคำแนะนำในการจัดลำดับในการสำรวจระดับชาติ พบว่า สมรรถนะหลักสำหรับผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามที่กำหนดจำนวน 18 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการบริหาร การรับบุคคล การแนะนำหลักสูตรทั่วไป หลักสูตรพิเศษ การหาเงินมาช่วยเหลือ การติดตามและประเมินผล การจัดทำของงบประมาณ สารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การจูงใจ การวางแผน การพัฒนาอาชีพ ความสัมพันธ์กับชุมชน การสรรหา การสอน และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

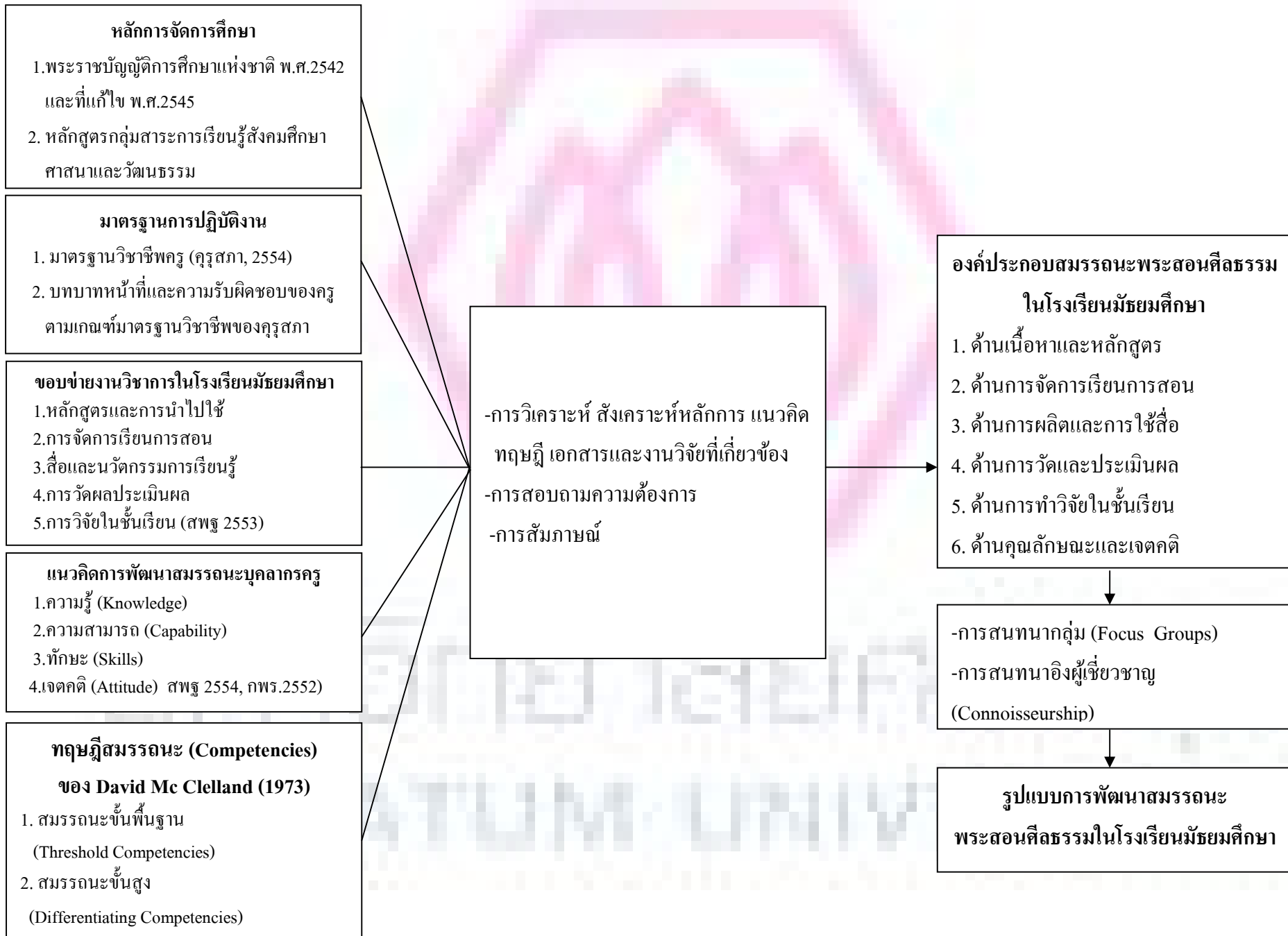
ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบของสมรรถนะครู	1990	1992	1992	1993	1993	1994	1996	1997	1997	1997	2002	2545	2547	2548	2548	2548	2549	2549	2550	2550	2551	2552	2553	2553	2554	2554	2554	ความถี่
	Hamlin	Pehi	Borich	Gwen	Haberman & Stinnell	Wasson	Hall & Jores	Cloc	Romine	Vogler	Marmon	สมจิต สวานไพญ้อย	ณรงค์วิทย์ แสงทอง	สุกัญญา รัชโชติ	พัชรินทร์ หาดทราย	ฉำรังกิติ คงคาสวัสดิ์	อังศุพันธ์ อินทรกำแหง และทัศนาทองภักดี	คุณสุภา	ประมา ศาสตราวุจิ	ศิริภัคตร์ ศิริโท	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	รัชนี สมสมัย	สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	พดินแดงจง	รัตติกาล ละเต็บขัน	พรรณิ ผุฒเขตู	สุรศักดิ์ ปาเฮ	
1. สมรรถนะหลัก																												
1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์															✓	✓	✓				✓		✓	✓			✓	7
1.2 ด้านการบริการที่ดี															✓		✓				✓		✓	✓			✓	7
1.3 ด้านการพัฒนาตนเอง															✓		✓			✓	✓		✓	✓	✓		✓	8
1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม	✓						✓	✓								✓	✓	✓		✓	✓		✓			✓	9	
1.5 ด้านคุณธรรม จริยธรรม				✓	✓										✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12
2. สมรรถนะประจำสายงาน																												
2.1 ด้านการพัฒนาผู้เรียน										✓	✓				✓		✓				✓		✓		✓		✓	8
2.2 ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	✓	✓													✓		✓				✓		✓	✓		✓	✓	8
2.3 ด้านภาวะผู้นำครู															✓		✓			✓	✓		✓	✓		✓	✓	7

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของสมรรถนะครู	1990	1992	1992	1993	1993	1994	1996	1997	1997	1997	2002	2545	2547	2548	2548	2548	2549	2549	2550	2550	2551	2552	2553	2553	2554	2554	2554	ความถี่
	Hamlin	Pehi	Borich	Gwen	Haberman & Stinnell	Wasson	Hall & Jores	Cloc	Romine	Vogler	Marmon	สมจิต สวนไพบุลย์	ณรงค์วิทย์ แสงทอง	ศุภัญญา รัชโชติ	พัชรินทร์ หาดทราย	ฉำรังกิติ คงสวัสดิ์	องศนท อนุทรกแหง และ ทัศนาทองภักดี	คุรุสภา	ประมา ศาสตระรุจิ	สิริภักตร์ ศิริโท	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	รัชนี สมสมัย	สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	พศิน แดงจง	รัตติกาล ละเต็บขัน	พรณี สุเดตุ	สุรศักดิ์ ปาโส	
2.4 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และร่วมมือกับชุมชน								✓							✓		✓			✓	✓		✓	✓		✓		8
3. สมรรถนะอื่นๆ																												
3.1 ด้านเนื้อหาและหลักสูตร			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	22
3.2 ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	✓	✓					✓			✓			✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	15
3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน			✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	21
3.4 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน				✓	✓									✓		✓	✓			✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	13
3.5 ด้านการวัดและประเมินผล	✓						✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	15
3.6 ด้านจิตวิทยา														✓	✓	✓							✓			✓		5
3.7 ด้านคุณลักษณะและเจตคติ				✓					✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	12
รวม	4	2	2	5	4	2	5	3	4	5	3	4	4	5	1	13	10	14	2	11	15	1	15	9	9	4	16	

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อ ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย แบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมี ขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ **ตอนที่ 1** ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษา ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์และ สังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามความ ต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ **ตอนที่ 2** ร่างรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ด้วยวิธีการนำร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ได้ ร่างรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านการปรับปรุง ครั้งที่ 1 **ตอนที่ 3** ตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา โดยวิธีการกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา สถานที่ เพื่อ ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) และใช้แบบประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไป ได้ ความสอดคล้องและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ และประมวลความคิดเห็นเพื่อนำข้อมูล ปรับปรุงรูปแบบ จึงได้รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่าน การตรวจสอบ และ **ตอนที่ 4** ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการคือ ประเมินรูปแบบการพัฒนาพระสอน ศีลธรรมโดยสัมมนา อิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และสรุปผลการประเมิน จึงได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพประกอบที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการสอบถามความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 573 รูป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประชากรที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	จังหวัด	จำนวน
1	ชลบุรี	250
2	ระยอง	143
3	จันทบุรี	105
4	ตราด	75
รวม		573

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยสอบถามความคิดเห็นความต้องการในการพัฒนา

สมรรถนะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ พระที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 จำนวน 398 รูป ตามตารางที่กำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เกรซี และมอร์แกน (R.V. Krejcie and morgan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้จังหวัดที่สังกัดคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ในการสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	จังหวัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ชลบุรี	250	152
2	ระยอง	143	103
3	จันทบุรี	105	80
4	ตราด	75	63
รวม		573	398

1.3 ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะ

ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พระปฏิบัติการสอนศีลธรรมจำนวน 4 คน โดยเลือกโรงเรียนที่มีผลการสอบระดับชาติ (O-net) อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม จำนวน 2 รูป รวมเป็น 7 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	ผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน
1	ผู้อำนวยการโครงการพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1
2	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	1
3	ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม ประจำจังหวัดระยอง	1
4	ผู้อำนวยการโรงเรียนชลกันยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	1
5	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	1
6	ผู้อำนวยการโรงเรียนระยองวิทยาคม อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	1
7	ผู้อำนวยการโรงเรียนพานทองสภานูปถัมภ์ อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี	1
รวม		7

1.4 ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เกี่ยวกับการตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 5 คน ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระพระพุทธศาสนา) โดยเป็นครูชำนาญการพิเศษ ด้านสาระพระพุทธศาสนา จำนวน 5 คน ฝ่ายการศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาผู้รับผิดชอบด้านการศึกษา จำนวน 1 คน พระสงฆ์ที่รับผิดชอบพระสอนศีลธรรม จำนวน 4 คน พระสอนศีลธรรม ที่มีประสบการณ์ทางการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 12 รูป รวมทั้งสิ้น 32 รูป/คน เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนา (Focus Groups) เกี่ยวกับร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	ผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน
1	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	5
2	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	5
3	ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระพระพุทธศาสนา)	5
4	ฝ่ายการศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดระยอง	1
5	ผู้รับผิดชอบพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด	4
6	พระสอนศีลธรรม	12
รวม		32

1.5 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเลือกโรงเรียนที่มีผลการสอบสาระพระพุทธศาสนาระดับชาติ (O-net) ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 5 คน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี หัวหน้าภาค และอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 7 รูป/คน และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี หัวหน้าภาค และอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป/คน พระสอนศีลธรรม ที่มีประสบการณ์ทางการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 7 รูป รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 24 รูป/คน

ที่	ผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน
1	รองอธิการบดี /คณบดี /หัวหน้าภาค/อาจารย์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	6
2	รองอธิการบดี /คณบดี /หัวหน้าภาค/อาจารย์ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย	6
3	ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา	5
4	พระสอนศีลธรรม	7
รวม		24

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม (Focus Groups) และแบบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	ตอนที่ 1	ตอนที่ 2	ตอนที่ 3	ตอนที่ 4
1. แบบสอบถาม	- แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม		- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญในการ สนทนากลุ่ม(Focus Groups) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ความสอดคล้องความเป็นประโยชน์	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

เครื่องมือ	ตอนที่ 1	ตอนที่ 2	ตอนที่ 3	ตอนที่ 4
2. แบบสัมภาษณ์	- แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญเรื่อง สมรรถนะพระสอน ศีลธรรมใน โรงเรียน มัธยมศึกษา			- แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินรูปแบบ สมรรถนะพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา

2.1 แบบสอบถาม

2.1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทางด้านสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	ประเด็นการสอบถาม	จำนวนข้อ
1	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4
2	ด้านการบริการที่ดี	4
3	ด้านการพัฒนาตนเอง	6
4	ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน	5
5	ด้านการทำงานเป็นทีม	9
6	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	15
7	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	10
8	ด้านการจัดการเรียนการสอน	10
9	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	10

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ที่	ประเด็นการสอบถาม	จำนวนข้อ
10	ด้านการวัดและประเมินผล	10
11	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	10
12	ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	10
13	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	10
14	ด้านภาวะผู้นำครู	13
15	ด้านการสร้างความสัมพันธ์	12
16	ด้านจิตวิทยาการสอน	5

2.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินร่างรูปแบบ

เป็นการสอบถามร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ จากการแบบสอบถาม มากำหนดประเด็นข้อคำถามทางด้านการสัมฤทธิ์ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความสอดคล้อง และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนข้อคำถามในการประเมินร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์

ที่	ประเด็นการสอบถาม	จำนวนข้อ
1.	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	10
2.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	10
3.	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	10
4.	ด้านการวัดและประเมินผล	10
5.	ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน	10
6.	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	10

2.2 แบบสัมภาษณ์

2.2.1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interviews) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และได้กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามตามความต้องการพัฒนาสมรรถนะ จำแนกเป็น 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. ด้านการบริการที่ดี 3. ด้านการพัฒนาตนเอง 4. ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน 5. ด้านการทำงานเป็นทีม 6. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 7. ด้านเนื้อหาและหลักสูตร 8. ด้านการจัดการเรียนการสอน 9. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ 10. ด้านการวัดและประเมินผล 11. ด้านวิจัยในชั้นเรียน 12. ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ 13. ด้านการพัฒนาผู้เรียน 14. ด้านภาวะผู้นำครู 15. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ 16. ด้านจิตวิทยาการสอน

2.3 แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

(Connoisseurship)

แบบสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นข้อคำถามให้ครอบคลุมในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นประโยชน์ ซึ่งในแต่ละด้านประกอบด้วยสมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 แบบสอบถาม

แบบสอบถาม มีทั้งหมด 2 ชุด ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม
2. แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งมีรายละเอียดการสร้างดังนี้

3.1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม

แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนามาจากแบบสอบถามของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553) และอารัตน์ ราชพัฒน์ (2554) และคู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง) ของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เพื่อสอบถามความต้องการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

3.1.1.1 กำหนดประเด็นหลักในการสอบถามที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดข้อคำถาม โดยการระบุนายการข้อมูลที่ต้องการของแต่ละประเด็น

3.1.1.2 จัดทำร่างแบบสอบถามและรายการข้อคำถามแต่ละประเด็นตามองค์ประกอบ โดยแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลก วุฒิการศึกษาทางธรรม ประสบการณ์การสอน ระดับชั้นที่สอน และจำนวนชั้นที่สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการทางด้านสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมประกอบด้วย 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. ด้านการบริการที่ดี 3. ด้านการพัฒนาตนเอง 4. ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน 5. ด้านการทำงานเป็นทีม 6. ด้านคุณธรรมจริยธรรม 7. ด้านเนื้อหาและหลักสูตร 8. ด้านการจัดการเรียนการสอน 9. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ 10. ด้านการวัดและประเมินผล 11. ด้านวิจัยในชั้นเรียน 12. ด้านคุณลักษณะและเจตคติ 13. ด้านการพัฒนาผู้เรียน 14. ด้านภาวะผู้นำครู 15. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และ 16. ด้านจิตวิทยาการสอน โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้ (วิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2554)

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การพิจารณาระดับคุณภาพ แบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้ (วิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2554) ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแบบปลายเปิด (Open Ended)

3.1.1.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามตรงตามเนื้อหาองค์ประกอบ โครงสร้างและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Index : IOC) รวมทั้งการใช้ภาษาของแบบสอบถามแต่ละข้อ ในการวิจัยครั้งนี้เลือกคำถามที่ได้ค่าความสอดคล้องของคู่คำถามอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3.1.1.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้สอบถามพระสอนศีลธรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 รูป โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจตรงกันหรือไม่ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีเกณฑ์ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2554)

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การพิจารณาระดับคุณภาพ แบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2554) ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ = 0.82

3.1.1.5 นำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขและปรับปรุงให้สมบูรณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจริง

3.2 แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ตามกรอบแนวคิดของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นอื่นๆ โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา พระสงฆ์ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด และอาจารย์มหาวิทยาลัย ดังนี้

3.2.1 กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ระบุรายการ ข้อมูลที่ต้องการของแต่ละประเด็น

3.2.2 จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการหัวข้อคำถามแต่ละประเด็น

3.2.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมด้านเนื้อหา ข้อคำถาม การใช้ภาษา

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน โดยวิธีเจาะจง ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย จังหวัด

ระของ 2) ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร” 3) ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง และ 4) ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา

3.2.5 นำมาแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้องและครอบคลุมตามเนื้อหาให้มากขึ้น เป็นฉบับสมบูรณ์ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3.3 แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นข้อคำถามในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นประโยชน์ ซึ่งในแต่ละด้านประกอบด้วยสมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีดังนี้

3.4.1 กำหนดประเด็นหลักในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และรายการข้อมูล ที่ต้องการของแต่ละประเด็น

3.4.2 จัดทำร่างการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งนำไปปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองสนทนากับผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน โดยวิธีเจาะจง ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง 2) ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร” 3) ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง และ 4) ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ในการใช้สำนวนและภาษา

3.4.3 ปรับปรุงประเด็นการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และนำไปใช้

4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การรวบรวมแบบสอบถาม

4.1.1 ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้รับผิดชอบพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 13 เพื่อแจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอให้ท่านช่วยเก็บรวบรวม เพื่อสะดวกแก่การจัดเก็บ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 398 ชุด และกำหนดส่งที่ผู้รับผิดชอบพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด

4.1.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับพระสอนศีลธรรม ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 13 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 398 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

4.1.3 นำข้อมูลที่ได้อั้ไปวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรม มีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน ผู้อำนวยการพระสอนศีลธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 1 รูป อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดระยอง จำนวน 1 รูป เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ พร้อมแนบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ท่านได้ศึกษาข้อคำถามก่อนการสัมภาษณ์

4.2.2 ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

4.2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4.2.4 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ โดยวิธีการที่เหมาะสม และนำเสนอต่อไป

4.3 การรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

4.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อขออนุญาตเชิญรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และผู้รับผิดชอบพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครอง ภาค 13 เพื่อขอความเมตตาอนุญาตนิมนต์/เชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ณ หน่วยวิทยบริการ วัดป่าประดู่ (พระอารามหลวง) ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ณ วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2556 เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป

4.3.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

4.3.3 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อแปลผลโดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4.4 การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

4.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี หัวหน้าภาค และอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย และนิมนต์พระสอนศีลธรรม เข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ วันที่ 27 มิถุนายน 2556 เวลา 13.00 น. ณ อาคาร มหาวิทยาลัยราชภัฏ (มวภ.) 48 ปี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.4.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

4.4.3 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อแปลผลโดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ คำร้อยละ คำเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

5.3 ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ใช้ค่า α -Coefficient

5.4 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์ ใช้ค่า IOC (Index of Congruence)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน คำนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือ ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญหมด

วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของข้อคำถาม (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2554)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนแบบสอบถามทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (พิชิต ฤทธิจรูญ. 2554)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\bar{X})^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนแบบสอบถามทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนคำถามแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยสูตร ของครอนบาค (α Coefficient)
 (พิชิต ฤทธิจรูญ. 2554 : 329)

$$a = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_1^2}{\sum s^2} \right]$$

α คือ ความเที่ยงตรงของแบบประเมิน
 n คือ จำนวนคำถามในแบบประเมิน
 S_1 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามข้อที่ 1
 S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนคำถามทั้งหมด

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 SRIPATUM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยจำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
α	แทน	ความเที่ยงตรงของแบบประเมิน
S_1	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถาม
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนคำถามทั้งหมด

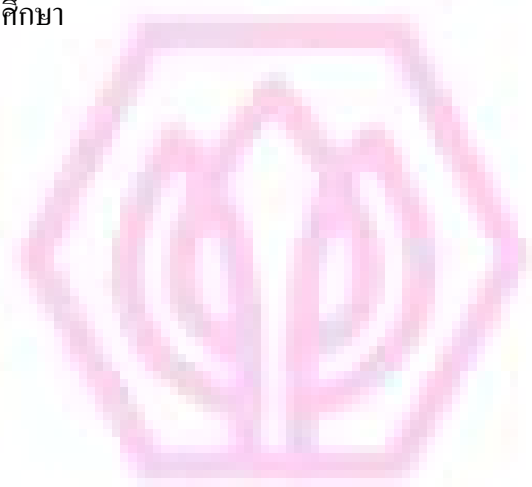
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นรูปแบบสมรรถนะ โดยการสอบถามพระสอนศีลธรรม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ด้วยวิธีการนำร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 ตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิธีการกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา สถานที่ เพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) และใช้แบบสอบถาม เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องและ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ และประมวลความคิดเห็นเพื่อนำข้อมูลปรับปรุงรูปแบบ จึงได้ความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะของรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะของพระสอนศีล ธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบ

ตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการ คือ การประเมินรูปแบบการพัฒนาพระสอน ศีลธรรมโดยสัมมนาอิง ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และสรุปผลการประเมิน จึงได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นรูปแบบสมรรถนะ โดยการสอบถามพระสอนศีลธรรม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 11 วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=398)

ที่	สถานภาพทั่วไป	จำนวน (N=398)	ร้อยละ
1	อายุ		
	20-30 ปี	50	12.60
	31-40 ปี	213	53.50
	41-50 ปี	79	19.80
	51 ปีขึ้นไป	56	14.10
2	วุฒิการศึกษาทางสามัญ		
	ประถมศึกษา	102	25.60
	มัธยมศึกษา	197	49.50
	ปริญญาตรี	94	23.60
	สูงกว่าปริญญาตรี	5	1.30
3	วุฒิการศึกษาทางธรรม		
	นักธรรมตรี - นักธรรมเอก	390	98.00
	เปรียญธรรม 1-2 ถึง 5 ประโยค- (ป.ธ. 1-2 ถึง ป.ธ. 5)	7	1.70
	เปรียญธรรม 6 – 9 ประโยค (ป.ธ.6 ถึง ป.ธ. 9)	1	0.30
4	ประสบการณ์การะสอนศีลธรรมในโรงเรียน		
	1 - 5 ปี	144	36.20
	6 - 10 ปี	170	42.70
	11 ปีขึ้นไป	84	21.10
5	จำนวนพรรษาที่บวช		
	1 - 5 พรรษา	83	20.90
	6 - 10 พรรษา	110	27.60
	11 พรรษาขึ้นไป	205	51.50
6	ระดับชั้นที่สอน		
	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3)	205	51.50
	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6)	193	48.50
	รวม	398	100.00

จากตารางที่ 11 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 398 รูป พบว่า

1. อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 50 รูป คิดเป็นร้อยละ 12.60 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 213 รูป คิดเป็นร้อยละ 53.50 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 79 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.80 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 56 รูป คิดเป็นร้อยละ 14.10

2. ด้านวุฒิการศึกษาทางสามัญ พบว่า สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 102 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.60 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน 197 รูป คิดเป็นร้อยละ 49.50 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 94 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.60 และสำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.30

3. ด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า สำเร็จการศึกษาระดับนักธรรมตรี ถึงนักธรรมเอก จำนวน 390 รูป คิดเป็นร้อยละ 98.00 สำเร็จการศึกษาระดับเปรียญธรรม 1-2 ถึง 5 ประโยค- (ป.ธ. 1-2 ถึง ป.ธ. 5) จำนวน 7 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.70 และสำเร็จการศึกษาระดับเปรียญธรรม 6-9 ประโยค (ป.ธ. 6 ถึง ป.ธ. 9) จำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.30

4. ด้านประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่ามีประสบการณ์ด้านการสอนระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 144 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.20 ประสบการณ์ด้านการสอนระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 170 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.70 และมีประสบการณ์ด้านการสอนตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป จำนวน 84 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.10

5. ด้านจำนวนพรรษาที่บวช พบว่า พระสอนศีลธรรมมีระยะเวลาที่บวช ระหว่าง 1-5 พรรษา จำนวน 83 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.90 ระหว่าง 6 - 10 พรรษา จำนวน 110 รูป คิดเป็นร้อยละ 27.60 และมีการบวชตั้งแต่ 11 พรรษาขึ้นไป จำนวน 205 รูป คิดเป็นร้อยละ 51.50

6. ด้านระดับชั้นที่สอน พบว่า สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) จำนวน 205 รูป คิดเป็นร้อยละ 51.50 และสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) จำนวน 193 รูป คิดเป็นร้อยละ 48.50

ตารางที่ 12 แสดงการวิเคราะห์ความต้องการของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (N=398)

ที่	สมรรถนะ	ระดับความต้องการ		ระดับ
		(\bar{X})	S.D.	
1	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	1.52	0.13	น้อย
2	ด้านการบริการที่ดี	1.74	0.10	น้อย
3	ด้านการพัฒนาตนเอง	1.50	0.11	น้อย
4	ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน	1.59	0.12	น้อย
5	ด้านการทำงานเป็นทีม	1.66	0.10	น้อย
6	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	1.61	0.12	น้อย
7	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	3.71	0.71	มาก
8	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.77	0.72	มาก
9	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	3.74	0.71	มาก
10	ด้านการวัดและประเมินผล	3.76	0.72	มาก
11	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	3.76	0.72	มาก
12	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	3.74	0.72	มาก
13	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	1.53	0.02	น้อย
14	ด้านภาวะผู้นำครู	0.72	0.10	น้อยที่สุด
15	ด้านการสร้างความสัมพันธ์	1.52	0.12	น้อย
16	ด้านจิตวิทยาการสอน	1.72	0.09	น้อย

จากตารางที่ 12 พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะ จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.72 (2) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล และสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.72 (3) สมรรถนะด้านผลิตและการใช้สื่อ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71 (4) สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 สรุปค่าความถี่และค่าร้อยละจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 ด้าน (N=7)

ข้อที่	สมรรถนะ	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4	57.14	9
2	ด้านการบริการที่ดี	4	57.14	9
3	ด้านการพัฒนาตนเอง	3	42.86	14
4	ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน	4	57.14	9
5	ด้านการทำงานเป็นทีม	2	28.57	16
6	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3	42.86	14
7	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	7	100.00	1
8	ด้านการจัดการเรียนการสอน	7	100.00	1
9	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	7	100.00	1
10	ด้านการวัดและประเมินผล	7	100.00	1
11	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	7	100.00	1
12	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	7	100.00	1
13	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	5	71.43	7
14	ด้านภาวะผู้นำครู	4	57.14	9
15	ด้านการสร้างความสัมพันธ์	4	57.14	9
16	ด้านจิตวิทยาการสอน	5	71.43	7

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้ (1) สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านวิจัยในชั้นเรียน และด้านคุณลักษณะและเจตคติ ค่าความถี่ 7 คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาได้แก่ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านจิตวิทยาการสอน ค่าความถี่ 5 คิดเป็นร้อยละ 71.43 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านภาวะผู้นำครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ความถี่ 4 คิดเป็นร้อยละ 57.14 ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านคุณธรรมจริยธรรม ความถี่ 3 คิดเป็นร้อยละ 42.86 และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ความถี่ 2 คิดเป็นร้อยละ 28.57 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 สรุปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จำนวน 16 ด้าน

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
<p>1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมมีการวางแผนการกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์สังเคราะห์ภาระกิจงานหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง โดยส่วนใหญ่จะใช้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมากกว่า ยังขาดความรู้และเข้าใจในเรื่องของการวางแผน การวิเคราะห์นักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ทำให้การดำเนินการของพระสอนศีลธรรมยังขาดความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ และดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมาย ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ดีมาก ถึงแม้ว่าจะไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมของโรงเรียนก็ตาม</p>
<p>2. ด้านการบริการที่ดี</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมให้บริการแก่ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และเต็มอกเต็มใจ เพียงใด</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมมีความมุ่งมั่นในการให้คำปรึกษาทั้งแก่ครู นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี มีความเป็นกันเอง มีกิริยาน่าเลื่อมใส มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมช่วยแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มาขอรับบริการหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่าพระสอนศีลธรรมมีความรู้มีและสามารถช่วยแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ในด้านการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แนะนำหลักธรรมในการครองเรือนแก่ผู้ปกครอง เช่นหลักสังคหะ 4 หลักพรหมวิหาร4 หรือหลักการครองเรือนสำหรับฆราวาส เพื่อที่นักเรียนจะได้นำไปใช้</p>
<p>3. ด้านการพัฒนาตนเอง</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการใดบ้าง และมีความ มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองมากน้อยเพียงใด</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการทางอินเทอร์เน็ต ตำรา และเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดในแต่ละปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากร หรือครู ถือว่ายังน้อย เพราะมีปัจจัยในหลายด้านที่ไม่เอื้อต่อการอบรมพัฒนาตนเอง</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
<p>2. พระสอนศีลธรรมได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการหรือไม่ และดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า เมื่อกล่าวถึงผลงานทางวิชาการที่พระสอนศีลธรรมได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการถือว่ามีน้อยมาก ไม่มีนวัตกรรมทางการศึกษา เพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว เพียงแต่มีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ</p>
<p>4. ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า การจัดสภาพห้องเรียนส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของครูที่รับผิดชอบในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ พระสอนศีลธรรมเป็นเพียงผู้รับผิดชอบทางด้านการเรียนการสอนศีลธรรมเท่านั้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมไม่ใช่ภาระหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมโดยตรง</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน และเอกสารประจำชั้นเรียนหรือไม่ จัดทำอย่างไร</p> <p>3. พระสอนศีลธรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา และข้อตกลงเป็นแนวปฏิบัติในชั้นเรียนหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมไม่ได้จัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพราะเป็นงานที่นอกเหนือจากความรับผิดชอบของพระสอนศีลธรรม และโรงเรียนมีเจ้าหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเป็นสัดส่วน</p> <p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมไม่มีการตั้งกติกา กฎระเบียบ และข้อตกลงของห้องเรียน เพราะการตั้งกฎระเบียบต่างๆ เป็นหน้าที่ครูที่รับผิดชอบเป็นผู้กำหนด โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา และข้อตกลงเป็นแนวปฏิบัติในชั้นเรียน ซึ่งพระสอนศีลธรรมมีหน้าที่ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเฉพาะในสาระวิชาพระพุทธศาสนาเท่านั้น</p>
<p>5. ด้านการทำงานเป็นทีม</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ครู และบุคลากร ที่รับผิดชอบงานของโรงเรียน หรือแม้แต่พระสอนศีลธรรมด้วยกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนด้านประสบการณ์การสอนให้แก่เพื่อนพระสอนศีลธรรมด้วยกัน ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอน</p>
<p>2. กิจกรรมใดบ้างที่พระสอนศีลธรรมมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า กิจกรรมที่พระมีส่วนร่วมแก่โรงเรียน บุคคล หรือชุมชน ได้แก่ การเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และถวายเทียนเข้าพรรษา เป็นต้น</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
<p>6. ด้านคุณธรรม-จริยธรรม</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนการใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นผู้ตรงต่อเวลาการเข้าสอนทุกครั้ง เมื่อท่านติดภารกิจ ก็จะแจ้งให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า หรือมอบหมายงานให้นักเรียนทำในช่วงโมงเรียน</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมรับผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมให้ความตระหนักและยอมรับในข้อผิดพลาดที่เกิดจากการดำเนินงานของตน ท่านสามารถขอโทษ เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและเพื่อนร่วมงาน</p>
<p>7. ด้านเนื้อหาหลักสูตร</p> <p>1. พระมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรที่สอนมากนักน้อยเพียงใด</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระมีความขาดความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรที่สอนเป็นอย่างมาก ยังไม่เข้าใจในเรื่องของเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของหลักสูตร หรือตัวชี้วัดรายชั้นรายปี ของหลักสูตร ซึ่งถ้าพระสอนศีลธรรมขาดความรู้และเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ การจัดการเรียนการสอนย่อมไม่ได้ผลเท่าที่ควร</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมได้ศึกษาตัวชี้วัดรายปีหรือไม่ และนำไปใช้ในการจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้อย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ ในเรื่องตัวชี้วัดรายชั้น รายปี มีแต่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ระบุอยู่ในหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 บางรูปก็ยังไม่เข้าใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการวัดและประเมินผล ดังนั้นพระสอนศีลธรรมต้องมีการศึกษาในเรื่องหลักสูตรให้เข้าใจก่อนที่จะทำการจัดการเรียนการสอน หรือทำแผนการจัดการเรียนรู้</p>
<p>3. พระสอนศีลธรรมได้วิเคราะห์หลักสูตรก่อนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ ดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมที่ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เอง จึงไม่ได้วิเคราะห์หลักสูตรก่อนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพราะที่ผ่านมารูปประจำการจะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และนำมาให้พระสอนศีลธรรมนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน</p>
<p>8. ด้านการจัดการเรียนการสอน</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้มากนักน้อยเพียงใด</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนมาก โดยมากจะสอนจากประสบการณ์ของแต่ละองค์ ไม่มีความรู้ในเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
2. พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร	จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพราะพระขาดความรู้ความชำนาญในเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่จะใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของครูประจำการเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน
9. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ 1. พระสอนศีลธรรมใช้สื่อประกอบการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนหรือไม่ อย่างไร	จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมใช้สื่อประกอบการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนค่อนข้างน้อยและสื่อที่ใช้บางเรื่องไม่ตรงกับเนื้อหาที่สอน ซึ่งสื่อที่พระสอนศีลธรรมใช้นั้นส่วนมากจะเป็นสื่อเทคโนโลยีมากกว่าสื่อธรรมชาติที่มีอยู่ตามโรงเรียน ซึ่งบางโรงเรียนก็ไม่มีอุปกรณ์สำหรับฉายวิดีโอ
2. พระสอนศีลธรรมควรได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ หรือไม่	จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมควรได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีพระเป็นจำนวนมากที่ยังขาดความรู้ในเรื่องของสื่อเทคโนโลยี ซึ่งสื่อประกอบการสอนนั้นถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสุขต่อการเรียนรู้
10. ด้านการวัดผลประเมินผล 1. พระสอนศีลธรรมออกแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้วิธีการใดบ้าง เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด	จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมไม่มีการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการวัดและประเมินผลจะเป็นหน้าที่ของครูประจำการที่คอยอำนวยความสะดวกแก่พระสอนศีลธรรม แต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากพระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้และเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
2. พระสอนศีลธรรมวัดผลและประเมินผลผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตร ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด	จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมไม่มีการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการวัดและประเมินผลจะเป็นหน้าที่ของครูประจำการที่คอยอำนวยความสะดวกแก่พระสอนศีลธรรมแต่เพียงผู้เดียว จึงไม่สามารถตอบได้ว่าท่านมีการวัดและประเมินผลมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อความ	ข้อมูลที่ได้
<p>11. ด้านวิจัยในชั้นเรียน</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมไม่มีความรู้ในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้งพระที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม บางรูปไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือแม้แต่ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีก็ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ อีกทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้มีการจัดอบรมถวายความรู้ในเรื่องการทำวิจัย จึงทำให้ขาดความรู้และเข้าใจในเรื่องของวิจัยในชั้นเรียน</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมได้นำปัญหาในระหว่างสอน มาทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมมีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอน แต่ขาดการจัดลำดับขั้นตอน ส่วนมากจะเป็นการแก้ปัญหาจากประสบการณ์มากกว่า หรือไม่ก็แจ้งให้ครูที่ร่วมรับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการแก้ปัญหาเพียงผู้เดียว</p>
<p>3. พระสอนศีลธรรมมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหากระบวนปัจจุบัน</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า มีเพียงบางครั้งเท่านั้น ที่พระสอนศีลธรรมมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูประจำการการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอน และเสนอแนะเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ครูผู้รับผิดชอบนำไปดำเนินการ</p>
<p>12. ด้านคุณลักษณะและเจตคติ</p> <p>1. พระเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนหรือไม่มีการแสดงออกอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมมีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ รักษาเวลา ในการเข้าสอนดี มาก ส่วนทางด้านการแสดงออกนั้นด้วยความที่เป็นพระจึงมีการแสดงออกค่อนข้างน้อยเพราะคิดในเรื่องของระเบียบวินัยของพระสงฆ์</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือไม่ และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน แต่ต้องอยู่ในกรอบของสาระของวิชาที่เรียน แต่บางรูปก็ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เมื่อเข้ามาก็สอนอย่างเดียว เมื่อสอนเสร็จก็ออกห้อง ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ และขาดการมีส่วนร่วม</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
<p>13. ด้านการพัฒนานักเรียน</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยแก่ผู้เรียนหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดแก่นักเรียน เช่นรับฟังความคิดเห็น ให้ความสำคัญส่วนใหญ่เป็นเครื่องตัดสินใจ แต่ก็มีเป็นส่วนน้อย ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น จะให้นักเรียนปฏิบัติตามความคิดเห็นของตนเองมากกว่า ขาดการใช้เสียงส่วนมากเป็นเครื่องตัดสินใจ</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับศาสนาที่ตนนับถือให้แก่ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมเรียนรู้มากขึ้นน้อยเพียงใด</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมมีการสอดแทรกหลักธรรมทางศาสนาให้แก่นักเรียนทุกครั้ง สามารถให้นักเรียนนำหลักธรรมที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตได้เหมาะสมกับวัย มีการให้นักเรียนท่องหลักธรรมพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความจำ ก่อนที่จะทำการจัดการเรียนการสอน</p>
<p>14. ภาวะผู้นำครู</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรมหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เช่น ส่งเสริมการปฏิบัติธรรม การบวชเนกขัมมจารีณี ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การนั่งสมาธิก่อนเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีสมาธิก่อนเรียน</p>
<p>2. พระสอนศีลธรรมปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบและขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้มากน้อยเพียงใด</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมสามารถปฏิบัติงานร่วมกับครูและบุคลากร หรือผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนภายใต้ระบบและขั้นตอนที่มีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้มาก สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เป็นอย่างดี</p>
<p>15. ด้านสัมพันธ์ชุมชน</p> <p>1. พระสอนศีลธรรมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่</p>	<p>จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมไม่มีบทบาทดังกล่าว ยกเว้นพระสอนศีลธรรมที่เป็นกรรมการสถานศึกษาเท่านั้น ส่วนพระสอนศีลธรรมที่ไม่ได้เป็นกรรมการสถานศึกษา จะไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือบทบาทของพระสอนศีลธรรมที่จะดำเนินการได้</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
2. พระสอนศีลธรรมให้ความสำคัญร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการแลกเปลี่ยน ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ อย่างไร	จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมให้ความสำคัญร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างดี เช่น ให้คำปรึกษา ให้สถานที่ในการจัดทำกิจกรรมการเข้าค่ายพุทธบุตร การบวชเนกขัมมจารี ณี การแสดงตนเป็นพุทธมามกะแก่นักเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะถือว่าวัดเป็นสถานที่สาธารณะ เป็นสมบัติของทุกคน
16. ด้านจิตวิทยาการสอน	
1. พระสอนศีลธรรมใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	จากข้อมูลพบว่า พระสอนศีลธรรมใช้เทคนิควิธี การสอนค่อนข้างน้อย ซึ่งสามารถจำแนกพระออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มที่มีการศึกษาทาง โลกในระดับปริญญาตรี จะมีเทคนิคการสอนที่ค่อนข้างหลากหลาย ส่วนกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมอย่าง เดียวเทคนิคการนำเสนอหรือการสอนค่อนข้างน้อย
2. พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร	จากข้อมูลพบว่า การนำเข้าสู่บทเรียนของพระมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะสอนโดยขาดวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน จะเน้นเนื้อหาสาระเป็นส่วนใหญ่ เพราะกลัวว่าการสอนจะไม่ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ตนเตรียมตัวมา ดังนั้นท่านจึงมองข้ามการนำเข้าสู่บทเรียน

จากตารางที่ 14 พบว่า ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตอบจุดประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านวิจัยในชั้นเรียน และด้านคุณลักษณะและเจตคติ รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านจิตวิทยาการสอน และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ด้วยวิธีการนำร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 15 วิเคราะห์ความถี่จากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะครู

ที่	องค์ประกอบของสมรรถนะครู	ความถี่	อันดับ
สมรรถนะหลัก			
1	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	7	14
2	ด้านการบริการที่ดี	7	14
3	ด้านการพัฒนาตนเอง	8	9
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	9	8
5	ด้านจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพครู	12	6
สมรรถนะประจำสายงาน			
6	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	22	1
7	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	8	9
8	ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	8	9
9	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	13	5
10	ด้านภาวะผู้นำครู	8	9
11	ด้านการสร้างความสัมพันธ์	8	9
สมรรถนะอื่นๆ			
12	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	15	3
13	ด้านการจัดการเรียนการสอน	21	2
14	ด้านการวัดและประเมินผล	15	3
15	ด้านจิตวิทยา	5	16
16	ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	12	6

จากตารางที่ 15 พบว่า ความถี่จากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะพระสอนศีลธรรม อันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ความถี่ = 22 อันดับที่ 2 ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ความถี่ = 21 อันดับที่ 3 มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ และด้านการวัดและประเมินผล ความถี่ = 15 และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านจิตวิทยา ความถี่ = 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิธีการกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา สถานที่ เพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) และใช้แบบประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องและ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ และประมวลความคิดเห็นเพื่อนำข้อมูลปรับปรุงรูปแบบ จึงได้ความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะของรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะของพระสอนศีล ธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบ (ตารางที่ที่ 16 - 22)

ตารางที่ 16 สรุปการวิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	4.57	0.61	มากที่สุด
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.51	0.15	มากที่สุด
3	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	4.50	0.61	มากที่สุด
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.53	0.75	มากที่สุด
5	ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.52	0.52	มากที่สุด
6	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	4.51	0.75	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.52	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่า ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับคุณภาพมาก ที่สุด ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D. = 0.75) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร)

ที่	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา การศึกษา ปรัชญา การศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ	4.47	0.67	มากที่สุด
2	มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร	4.66	0.55	มากที่สุด
3	มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ที่ทำการสอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.56	0.62	มากที่สุด
4	มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียน รู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.56	0.50	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน	4.59	0.56	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	4.59	0.61	มากที่สุด
7	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา	4.63	0.66	มากที่สุด
8	มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรและจุดประสงค์ รายวิชาพระพุทธศาสนา	4.56	0.50	มากที่สุด
9	มีความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียน วิชาพระ พุทธศาสนา ให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันของนักเรียน	4.41	0.80	มาก
10	มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือ ช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	4.63	0.66	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.57	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่าด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร) โดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.57) และ (S.D. 0.61) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับคุณภาพมากที่สุด 9 รายการ และระดับมาก 1 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.66) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และ สังคมวิทยา และ มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.63) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) และอันดับสุดท้ายคือมีความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียน วิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.41) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.08) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 18 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน)

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม	4.67	0.48	มากที่สุด
2	ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน	4.71	0.55	มากที่สุด
3	ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรงและการสรุปบทเรียน	4.58	0.58	มากที่สุด
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ	4.54	0.66	มากที่สุด
5	ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิ เป็นเครื่องมือใน การพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ	4.54	0.83	มากที่สุด
6	ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัวสภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน	4.46	0.83	มาก
7	ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุม อารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	4.21	1.02	มาก
8	ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการที่พึง ประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และ กระบวนการกลุ่ม	4.42	0.72	มาก
9	ความสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.54	0.59	มากที่สุด
10	ความสามารถแก้ปัญหาพัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยโดยการ สร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน	4.46	0.59	มาก
เฉลี่ย		4.51	0.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่า ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน) โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพมากที่สุด (\bar{X} 4.51) และ (S.D. 0.15) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด 6 รายการ และระดับมาก 4 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.71) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.67) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) และอันดับสุดท้ายคือ ความสามารถในการควบคุม ชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.21) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.02) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 19 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ)

ที่	ด้านการผลิตและใช้สื่อ	ระดับความคิดเห็น		ระดับ
		(\bar{X})	S.D.	
1	มีความรู้ด้านการเลือก การปรับ ปรุงดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน	4.33	0.64	มาก
2	มีการทำสื่อง่ายๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	4.58	0.58	มากที่สุด
3	มีความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียน การสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.54	0.51	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่งวิทยากรต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชา พระพุทธศาสนา	4.67	0.59	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์	4.67	0.48	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต พาวเวอร์พอยน์	4.63	0.58	มากที่สุด
7	มีความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จัก ลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของ ตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง	4.54	0.66	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการใช้ห้อง ปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	4.54	0.59	มากที่สุด
9	มีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน	4.38	0.77	มาก
10	มีความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.38	0.71	มาก
	เฉลี่ย	4.50	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 พบว่าด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ) โดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.50) และ (S.D. 0.61) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีคุณภาพระดับมากที่สุด 7 รายการ และระดับมาก 3 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้แหล่งวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา และ มีความสามารถในการใช้โสตทัศนูปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.67) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) รองลงมา คือ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต พาวเวอร์พอยน์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.63) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) และอันดับสุดท้าย คือ มีความรู้ด้านการเลือก การปรับ ประยุกต์เปลี่ยนสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.33) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 20 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล)

ที่	ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวง ศึกษาธิการ ว่าด้วยการวัดและการประเมินผล	4.55	0.81	มากที่สุด
2	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน ตาม สภาพจริง เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน	4.58	0.72	มากที่สุด
3	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผล ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา	4.68	0.60	มากที่สุด
4	มีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถามและข้อสอบ วิชาพระพุทธศาสนา	4.55	0.85	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจ สอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน	4.65	0.61	มากที่สุด
6	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัด ลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมิน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.39	0.95	มาก
7	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียน ต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	4.58	0.72	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบและผล การประเมินว่าได้รับบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน	4.42	0.81	มาก
9	มีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา	4.48	0.68	มาก
10	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ (รูปแบบ) การวัดและ การประเมินผล	4.42	0.76	มาก
เฉลี่ย		4.53	0.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 พบว่าด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล) โดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.75) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีคุณภาพระดับมากที่สุด 6 รายการ และมีคุณภาพระดับมาก 4 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.68$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.60) รองลงมา คือ มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.65$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) และอันดับสุดท้าย คือ มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.39$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.95) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 21 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน)

ที่	ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.59	0.5	มากที่สุด
2	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาภาวะสุขภาพปัจจุบัน	4.38	0.49	มาก
3	มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและ โอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.47	0.51	มาก
4	มีการรวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้	4.53	0.51	มากที่สุด
5	มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยใช้ข้อมูลรอบด้าน	4.56	0.50	มากที่สุด
6	มีการจัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้	4.44	0.50	มาก
7	มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ	4.47	0.51	มาก
8	มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน	4.38	0.61	มาก
9	มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญห การจัดการเรียนการสอนศีลธรรม	4.66	0.48	มากที่สุด
10	มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญห การจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน	4.69	0.47	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.52	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 21 พบว่า ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน) โดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และ (S.D. = 0.52) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีคุณภาพระดับมากที่สุด 5 รายการ และมีคุณภาพระดับมากที่สุด 5 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.69$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.47) รองลงมา คือ มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนศีลธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) และอันดับสุดท้าย คือ มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาระบุสภาพปัจจุบัน และ มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษา อื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 22 วิเคราะห์ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ)

ที่	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดง ออก เหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน	4.66	0.55	มากที่สุด
2	มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้ รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา	4.63	0.75	มากที่สุด
3	มีความเป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงาน นักเรียน ทำงานธุรการ เกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด	4.63	0.66	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการนำธรรมที่ตน ได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ ให้นักเรียน ได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.34	0.75	มาก
5	มีการแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหะวัตถุ	4.38	0.87	มาก
6	มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ตามองค์คุณ ของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ	4.44	0.88	มาก
7	มีความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์	4.56	0.84	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็น โดยเปิดเผย และให้คำติชม หรือข้อมูล ป้อนกลับแก่นักเรียน	4.53	0.76	มากที่สุด
9	มีความเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร	4.47	0.72	มาก
10	มีความสามารถในการทำงานร่วมกับ โรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่ โรงเรียน มีต่อตัวท่าน	4.34	0.87	มาก
เฉลี่ย		4.51	0.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 22 พบว่าด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ) โดยภาพรวมมีคุณภาพพระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) และ (S.D. = 0.75) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีคุณภาพพระดับมากที่สุด 5 รายการ และมีคุณภาพพระดับมาก 5 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรม และการแสดง ออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดึงดูดที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) รองลงมา คือ มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา และ มีความเป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจสอบนักเรียน ทำงานธุรการ เกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) อันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้ว ไปเผยแพร่ให้นักเรียน ได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียน มีต่อตัวท่าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.34$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 สรุปสมรรถนะด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ตารางที่ที่ 23 - 29)

ที่	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	4.26	0.80	มาก
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.53	0.90	มากที่สุด
3	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	4.43	0.69	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.51	0.77	มากที่สุด
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	4.54	0.64	มากที่สุด
6	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	4.53	0.74	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.47	0.76	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) และ (S.D. = 0.76) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด 4 ด้าน และมีความเป็นไปได้ระดับมาก 2 ด้าน ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.64) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.77) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของรูปร่างแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร)

ที่	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		ระดับ
		(\bar{X})	S.D.	
1	มีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา การศึกษา ปรัชญา การศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ	4.29	0.81	มาก
2	มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร	4.42	0.65	มาก
3	มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ที่ทำการสอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.25	0.85	มาก
4	มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมาย ของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.08	0.78	มาก
5	มีความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน	4.25	0.74	มาก
6	มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	4.33	0.76	มาก
7	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา	4.13	0.85	มาก
8	มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรและจุดประสงค์ รายวิชาพระพุทธศาสนา	4.33	0.76	มาก
9	มีความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียน วิชาพระพุทธศาสนาให้ เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิต ประจำวันของนักเรียน	4.17	0.92	มาก
10	มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วย แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	4.33	0.87	มาก
เฉลี่ย		4.26	0.80	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่าด้านความเป็นไปได้ของรูปร่างแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมาก (\bar{X} 4.26) และ (S.D. 0.80) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกรายการมีความเป็นไปได้ระดับมาก ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.42) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65) รองลงมา คือ มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาพระพุทธศาสนา และ มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.33) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.87) และอันดับสุดท้าย คือ ความรู้ มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.08) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.78) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 25 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน)

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม	4.59	0.50	มากที่สุด
2	ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน	4.66	0.55	มากที่สุด
3	ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรงและการสรุปบทเรียน	4.56	0.62	มากที่สุด
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ	4.59	0.61	มากที่สุด
5	ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิ เป็น เครื่องมือในการพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ	4.50	0.80	มากที่สุด
6	ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัวสภาพแวดล้อม สติปัญญาของ นักเรียน	4.53	0.76	มากที่สุด
7	ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุม อารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	4.38	0.94	มากที่สุด
8	ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการที่พึง ประสงค์ ของการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และ กระบวนการกลุ่ม	4.44	0.72	มาก
9	ความสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอก ห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.50	0.57	มากที่สุด
10	ความสามารถแก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัย โดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน	4.50	0.57	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.53	0.90	มากที่สุด

จากตารางที่ 25 พบว่า ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.53) และ (S.D. 0.90) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด 9 รายการ และมีความเป็นไปได้ระดับมาก 1 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.66) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) รองลงมา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ และความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรงและการสรุปบทเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.59) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) และอันดับสุดท้าย คือ ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.38) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.94) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 26 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ)

ที่	ด้านการผลิตและใช้สื่อ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้ด้านการเลือก การปรับ ประยุกต์แปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน	4.34	0.65	มาก
2	มีการทำสื่อง่ายๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	4.47	0.67	มาก
3	มีความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.53	0.51	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้แหล่งวิทยากรต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา	4.34	0.60	มาก
5	มีความสามารถในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์	4.47	0.67	มาก
6	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต พาวเวอร์พอยน์	4.41	0.80	มาก
7	มีความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกต้องวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง	4.28	0.92	มาก
8	มีความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	4.53	0.67	มากที่สุด
9	มีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน	4.38	0.75	มาก
10	มีความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.50	0.67	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.43	0.69	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่า ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.69) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด 3 รายการ และมีความเป็นไปได้ระดับมาก 7 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยการทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม และ มีความสามารถในการใช้ห้อง ปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.51) รองลงมา คือ มีความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.67) และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อ และการใช้สื่อแต่ละอย่าง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.92) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 27 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล)

ที่	ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการวัดและการประเมินผล	4.43	0.90	มาก
2	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการ ปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน	4.65	0.78	มากที่สุด
3	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผล ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา	4.61	0.66	มากที่สุด
4	มีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถามและข้อสอบ วิชาพระพุทธศาสนา	4.57	0.79	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบ ผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน	4.65	0.65	มากที่สุด
6	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมิน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.39	0.94	มาก
7	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียน ต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	4.43	0.79	มาก
8	มีความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และ ผลการประเมินว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน	4.57	0.73	มากที่สุด
9	มีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัด การเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา	4.43	0.73	มาก
10	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ (รูปแบบ) การวัดและ การประเมินผล	4.39	0.78	มาก
เฉลี่ย		4.51	0.77	มากที่สุด

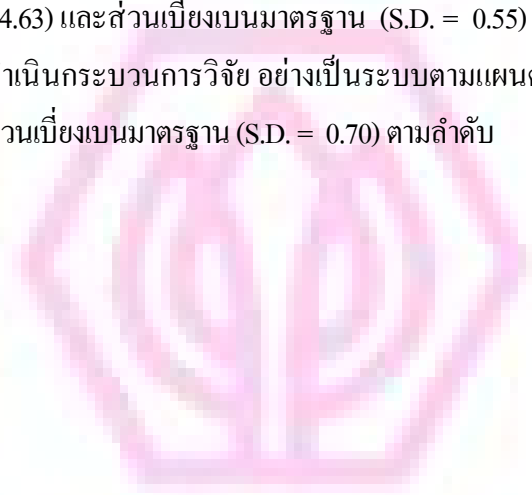
จากตารางที่ 27 พบว่า ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.77) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีคุณภาพระดับมากที่สุด 5 รายการ และระดับมาก 5 รายการ ซึ่งสามอันดับแรก ได้แก่ มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจ สอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน และ มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตาม สภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการ ปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.65$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65) รองลงมา คือ มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) และอันดับสุดท้าย คือ มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมิน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ (รูปแบบ) การวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.3$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 28 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน)

ที่	ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อวางแผน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.44	0.67	มาก
2	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้น เรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่ระบอบปัจจุบัน	4.47	0.62	มาก
3	มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและ โอกาสความสำเร็จ ของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.59	0.56	มากที่สุด
4	มีการรวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้	4.59	0.61	มากที่สุด
5	มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยใช้ข้อมูลรอบด้าน	4.63	0.66	มากที่สุด
6	มีการจัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัย อย่างเป็น ระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้	4.34	0.70	มาก
7	มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย อย่างเป็นระบบ	4.50	0.72	มากที่สุด
8	มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบท ของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน	4.56	0.72	มากที่สุด
9	มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อ แก้ปัญหามาตรการเรียนการสอนศีลธรรม	4.66	0.55	มากที่สุด
10	มีการร่วมกับคณะครู ในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน	4.63	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.64	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 28 พบว่า ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.64) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด 7 รายการ และมีความเป็นไปได้ระดับมาก 5 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 คือ มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) รองลงมา คือ มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน และมีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) และอันดับสุดท้าย คือ มีการจัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.34$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.70) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 29 วิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ)

ที่	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดงออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน	4.71	0.46	มากที่สุด
2	มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา	4.42	0.97	มาก
3	มีความเป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการ เกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด	4.58	0.72	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียน ได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.42	0.72	มาก
5	มีการแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหะวัตถุ	4.50	0.83	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ตามองค์คุณของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ	4.33	1.05	มาก
7	มีความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์	4.58	0.83	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น โดยเปิดเผย และให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน	4.68	0.65	มากที่สุด
9	มีความเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร	4.50	0.66	มากที่สุด
10	มีความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียน มีต่อตัวท่าน	4.58	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.53	0.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 29 พบว่าด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.74$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด 7 รายการ และมีความเป็นไปได้ระดับมาก 5 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดง ออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดั่งงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.71$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.46$) รองลงมา คือ มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผย และให้คำติชม หรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.68$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.65$) และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ตามองค์คุณของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.33$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 1.05$) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 30 สรุปสมรรถนะด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ตารางที่ที่ 30-36)

ที่	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	4.51	0.57	มากที่สุด
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.52	0.68	มากที่สุด
3	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	4.54	0.68	มากที่สุด
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.53	0.69	มากที่สุด
5	ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	4.55	0.61	มากที่สุด
6	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	4.52	0.64	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.53	0.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 30 พบว่า ด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมี
ความสอดคล้องระดับมากที่สุด ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) รองลงมาได้แก่ด้านการผลิตและการใช้สื่อมีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 4.54$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.68) อันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร มี
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ตารางที่ 31 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร)

ที่	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา การศึกษา ปรัชญาการศึกษา ศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ	4.75	0.44	มากที่สุด
2	มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร	4.58	0.50	มากที่สุด
3	มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ทำการสอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.67	0.48	มากที่สุด
4	มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนรู้ พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.33	0.56	มาก
5	มีความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน	4.50	0.72	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	4.46	0.72	มาก
7	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ ทั้งทางด้าน จิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา	4.21	0.83	มาก
8	มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรและจุดประสงค์ รายวิชาพระพุทธศาสนา	4.50	0.51	มากที่สุด
9	มีความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียน วิชาพระ พุทธศาสนา ให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันของนักเรียน	4.29	0.55	มาก
10	มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือ ช่วยแก้ไขปัญหการเรียนการสอน	4.79	0.41	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.51	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 31 พบว่า ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร) โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสอดคล้องระดับมากที่สุด 6 รายการ และมีความสอดคล้องระดับมาก 4 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.79$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.41) รองลงมา คือ มีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา การศึกษา ปรัชญาการศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.75$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.44) และอันดับสุดท้าย คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.21$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.83) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 32 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน)

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม	4.67	0.48	มากที่สุด
2	ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน	4.67	0.56	มากที่สุด
3	ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรงและการสรุปบทเรียน	4.58	0.58	มากที่สุด
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ	4.63	0.58	มากที่สุด
5	ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิ เป็นเครื่องมือใน การพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ	4.54	0.83	มากที่สุด
6	ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัวสภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน	4.46	0.83	มาก
7	ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ ได้อย่างเหมาะสม	4.21	1.02	มาก
8	ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการที่พึงประสงค์ ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม	4.42	0.72	มาก
9	ความสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.54	0.59	มากที่สุด
10	ความสามารถแก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยโดยการ สร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน	4.46	0.59	มาก
เฉลี่ย		4.52	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 32 พบว่า ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน) โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.68) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสอดคล้องระดับมากที่สุด 6 รายการ และมีความสอดคล้องระดับมาก 4 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม และ ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) และอันดับสุดท้าย คือ ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.21$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.02) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 33 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและใช้สื่อ)

ที่	ด้านการผลิตและใช้สื่อ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้ด้านการเลือก การปรับ ปรุงคัดแปลงสื่อที่มีอยู่ ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน	4.54	0.51	มากที่สุด
2	มีการทำสื่อง่ายๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	4.58	0.58	มากที่สุด
3	มีความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียน การสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.54	0.51	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่ง วิทยากรต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา	4.38	0.58	มาก
5	มีความสามารถในการใช้โสต ทัศนูปกรณ์และ โสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์	4.58	0.58	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต พาวเวอร์พอยน์	4.63	0.58	มากที่สุด
7	มีความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จัก ลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัว สื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง	4.63	0.58	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการใช้ห้อง ปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	4.54	0.59	มากที่สุด
9	มีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ ประกอบการเรียนการสอน	4.54	0.66	มากที่สุด
10	มีความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.46	0.66	มาก
เฉลี่ย		4.54	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 33 พบว่าด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการผลิตและใช้สื่อ) โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.45$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสอดคล้องระดับมากที่สุด 8 รายการ และมีความสอดคล้องระดับมาก 2 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต เพาเวอร์พอยน์ และสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) รองลงมา คือ มีการทำสื่อง่ายๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน มีการทำสื่อง่ายๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน และมีความสามารถในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.58$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่งวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 34 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล)

ที่	ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการวัดและการประเมินผล	4.61	0.66	มากที่สุด
2	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ตาม สภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผล การ ปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน	4.74	0.54	มากที่สุด
3	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและ ประเมินผล ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ พระพุทธศาสนา	4.57	0.59	มากที่สุด
4	มีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถามและข้อสอบ วิชาพระพุทธศาสนา	4.52	0.73	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจ สอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน	4.61	0.58	มากที่สุด
6	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมิน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.52	0.79	มากที่สุด
7	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียน ต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	4.43	0.79	มาก
8	มีความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และผล การประเมินว่าได้รับบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน	4.48	0.73	มาก
9	มีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา	4.43	0.73	มาก
10	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ (รูปแบบ) การวัดและ การประเมินผล	4.39	0.78	มาก
เฉลี่ย		4.54	0.68	มากที่สุด

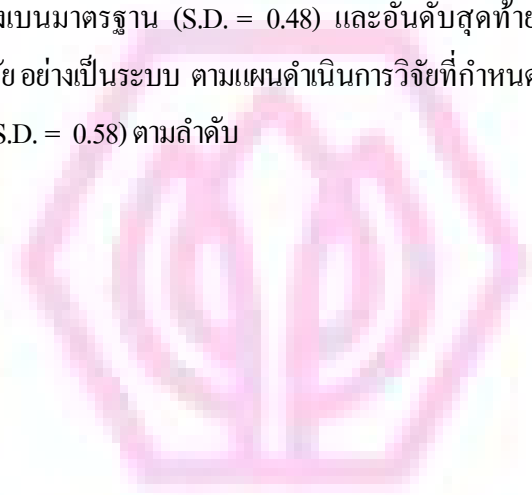
จากตารางที่ 34 พบว่า ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล) โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.68) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความสอดคล้องระดับมากที่สุด 6 รายการ และมีความสอดคล้องระดับมาก 4 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตาม สภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลการ ปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.74$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.54) รองลงมา ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและการประเมินผล และมีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่งวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา และมีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ตารางที่ 35 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน)

ที่	ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.71	0.46	มากที่สุด
2	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหรือนุสภาพปัจจุบัน	4.46	0.51	มาก
3	มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและ โอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.71	0.46	มากที่สุด
4	มีการรวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้	4.54	0.72	มากที่สุด
5	มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน	4.54	0.72	มากที่สุด
6	มีการจัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้	4.38	0.58	มาก
7	มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ	4.50	0.59	มากที่สุด
8	มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน	4.42	0.83	มาก
9	มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหามาตรจัดการเรียนการสอนศีลธรรม	4.58	0.72	มากที่สุด
10	มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหามาตรจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน	4.67	0.48	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.55	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 35 พบว่าด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน) โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสอดคล้องระดับมากที่สุด 7 รายการ และมีความสอดคล้องระดับมาก 3 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและโอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.71$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.46) รองลงมา คือ มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาคำจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) และอันดับสุดท้าย คือ มีการจัดทำแผนการวิจัยและดำเนินกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 36 วิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ)

ที่	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดงออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน	4.38	0.58	มาก
2	มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา	4.58	0.58	มากที่สุด
3	มีความเป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจสอบงานนักเรียน ทำงานธุรการ เกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด	4.58	0.58	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียน ได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.63	0.58	มากที่สุด
5	มีการแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรมสังกะหวัตถุ	4.63	0.65	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ตามองค์คุณของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ	4.42	0.93	มาก
7	มีความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์	4.58	0.65	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น โดยเปิดเผย และให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน	4.58	0.58	มากที่สุด
9	มีความเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือผู้บริหาร	4.42	0.65	มาก
10	มีความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียน มีต่อตัวท่าน	4.38	0.58	มาก
	เฉลี่ย	4.52	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 36 พบว่าด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ) โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.64) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความสอดคล้องระดับมากที่สุด 7 รายการ และมีความสอดคล้องระดับมาก 3 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียน ได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และ มีการแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหะวัตถุ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) รองลงมา คือ มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ข้อที่ 3 มีความเป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการ เกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด ข้อที่ 4 มีความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ และ มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผย และให้คำติชม หรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.58$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) และอันดับสุดท้าย คือ มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดง ออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่พึงามที่ ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน และ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียน มีต่อตัวท่าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 37 สรุปสมรรถนะด้านความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ดังตารางที่ที่ 37 - 43)

ที่	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	4.52	0.15	มากที่สุด
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.55	0.64	มากที่สุด
3	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	4.51	0.78	มากที่สุด
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.52	0.53	มากที่สุด
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	4.51	0.80	มากที่สุด
6	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	4.52	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.52	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 37 พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.60) เมื่อแยกพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) รองลงมา ได้แก่ด้านด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.15) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ และด้านวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 38 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร)

ที่	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา การศึกษา ปรัชญา การศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ	4.46	0.5	มาก
2	มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร	4.63	0.59	มากที่สุด
3	มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ที่ทำการสอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.54	0.58	มากที่สุด
4	มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของ การเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.50	0.59	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน	4.67	0.66	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	4.25	0.48	มาก
7	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยาและสังคมวิทยา	4.54	0.85	มากที่สุด
8	มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรและจุดประสงค์ รายวิชาพระพุทธศาสนา	4.54	0.51	มากที่สุด
9	มีความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียน วิชาพระ พุทธศาสนา ให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันของนักเรียน	4.38	0.77	มาก
10	มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือ ช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	4.71	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.52	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 38 พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านเนื้อหาและหลักสูตร) โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.60) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด 7 รายการ และมีความเป็นประโยชน์ระดับมาก 3 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ข้อที่ 10 มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.71$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.46) รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 5 มีความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) และอันดับสุดท้ายได้แก่ข้อที่ 6 มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.25$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 39 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน)

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม	4.67	0.48	มากที่สุด
2	ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน	4.71	0.55	มากที่สุด
3	ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรงและการสรุปบทเรียน	4.58	0.58	มากที่สุด
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ	4.63	0.58	มากที่สุด
5	ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิ เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ	4.54	0.83	มากที่สุด
6	ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัวสภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน	4.46	0.83	มาก
7	ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ ได้อย่างเหมาะสม	4.21	1.02	มาก
8	ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการที่พึงประสงค์ ของการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม	4.42	0.72	มาก
9	ความสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.54	0.59	มากที่สุด
10	ความสามารถแก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยโดยการ สร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน	4.59	0.59	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.52	0.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 39 พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการจัดการเรียนการสอน) โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.15) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด 7 รายการ และมีความเป็นประโยชน์ระดับมาก 3 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.71$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.48) และอันดับสุดท้าย คือ ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.21$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.20) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 40 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและ การใช้สื่อ)

ที่	ด้านการผลิตและใช้สื่อ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้ด้านการเลือก การปรับ ปรุงดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน	4.46	0.66	มาก
2	มีการทำสื่อง่าย ๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	4.54	0.66	มากที่สุด
3	มีความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ที่มีผลต่อการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.63	0.49	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่ง วิทยากรต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา	4.54	0.59	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการใช้โสตทัศนูปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์	4.75	0.53	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต พาวเวอร์พอยน์	4.58	0.58	มากที่สุด
7	มีความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จัก ลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อ และการใช้สื่อแต่ละอย่าง	4.50	0.83	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการใช้ห้อง ปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	4.50	0.66	มากที่สุด
9	มีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน	4.42	0.78	มาก
10	มีความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.58	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.55	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 40 พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านผลิตและการใช้สื่อ) โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.64) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด 8 รายการ และมีความเป็นประโยชน์ระดับมาก 2 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความสามารถในการใช้สื่อ ทักษะอุปกรณ์และสื่อทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดีทัศน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.75$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.53) รองลงมาคือ มีความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ โดยการทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.49) และอันดับสุดท้ายคือ มีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.42$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.78) ตามลำดับ

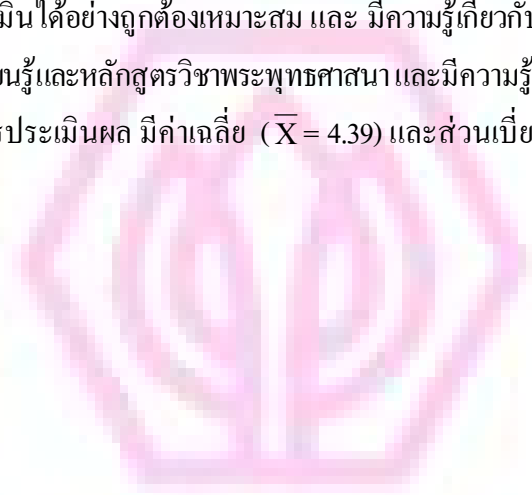

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 41 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล)

ที่	ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการวัดและการประเมินผล	4.48	0.90	มาก
2	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน ตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผล การปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน	4.61	0.78	มากที่สุด
3	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ พระพุทธศาสนา	4.70	0.63	มากที่สุด
4	มีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถามและข้อสอบวิชา พระพุทธศาสนา	4.61	0.78	มากที่สุด
5	มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน	4.65	0.65	มากที่สุด
6	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมิน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.39	0.94	มาก
7	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียน ต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	4.43	0.79	มาก
8	มีความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และผลการประเมินว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงไร	4.43	0.79	มาก
9	มีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา	4.39	0.72	มาก
10	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ (รูปแบบ) การวัด และการประเมินผล	4.39	0.78	มาก
เฉลี่ย		4.51	0.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 41 พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวัดและประเมินผล) โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด 4 รายการ และมีความเป็นประโยชน์ระดับมาก 6 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.63) รองลงมา คือ มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.65$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65) และอันดับสุดท้าย คือ มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน และการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ มีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ (รูปแบบ) การวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.39$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.72) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 42 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน)

ที่	ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อวางแผน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.71	0.46	มากที่สุด
2	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาาระบุมสภาพปัจจุบัน	4.54	0.66	มากที่สุด
3	มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและ โอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.42	0.78	มาก
4	มีการรวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้	4.46	0.72	มาก
5	มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยใช้ข้อมูลรอบด้าน	4.50	0.78	มากที่สุด
6	มีการจัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้	4.50	0.66	มากที่สุด
7	มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย อย่างเป็นระบบ	4.75	0.44	มากที่สุด
8	มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน	4.46	0.88	มาก
9	มีการนำผลการวิจัย ไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม	4.17	0.92	มาก
10	มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญห การจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน	4.71	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.52	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 42 พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านการวิจัยในชั้นเรียน) โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.53) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด 6 รายการ และมีความเป็นประโยชน์ระดับมาก 4 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.75$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.44) รองลงมา คือ มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.71$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.46) และอันดับสุดท้าย คือ มีการนำผลการวิจัย ไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.17$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.92) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 43 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ)

ที่	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดง ออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน	4.63	0.58	มากที่สุด
2	มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้ รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา	4.46	0.93	มาก
3	มีความเป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงาน นักเรียน ทำงานธุรการ เกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด	4.46	0.72	มาก
4	มีความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียน ได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.42	0.72	มาก
5	มีการแสดงบทบาทการสงเคราะห์แก่นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรมสังฆะวัตถุ	4.50	0.83	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ตามองค์คุณ ของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ	4.50	1.02	มากที่สุด
7	มีความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์	4.63	0.82	มากที่สุด
8	มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็น โดยเปิดเผย และให้คำติชม หรือข้อมูลป้อนกลับ แก่นักเรียน	4.67	0.64	มากที่สุด
9	มีความเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร	4.54	0.66	มากที่สุด
10	มีความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัด ต่าง ๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียน มีต่อตัวท่าน	4.33	1.05	มาก
เฉลี่ย		4.51	0.77	มากที่สุด

จากตารางที่ 43 วิเคราะห์ด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ด้านคุณลักษณะและเจตคติ) โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.77) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด 6 รายการ และมีความเป็นประโยชน์ระดับมาก 4 รายการ ซึ่งอันดับที่ 1 ได้แก่ มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น โดยเปิดเผย และให้คำติชม หรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.64) รองลงมาได้แก่ ข้อที่มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรม และการแสดง ออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน และ มีความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) และอันดับสุดท้าย คือ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับ โรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียน มีต่อตัวท่าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.33$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.05) ตามลำดับ

ตารางที่ 44 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ

ที่	สมรรถนะ	อายุ								F	Sig.
		20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51 ปีขึ้นไป			
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	3.81	0.89	3.50	0.45	3.30	0.72	4.96	0.27	166.086	.000
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.00	0.00	3.56	0.49	3.30	0.72	4.96	0.27	149.832	.000
3	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	4.00	0.00	3.53	0.46	3.30	0.72	4.96	0.27	163.485	.000
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.00	0.00	3.55	0.48	3.30	0.72	4.96	0.27	151.678	.000
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	4.00	0.00	3.54	0.48	3.30	0.72	4.96	0.27	155.228	.000
6	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	1.53	0.49	1.53	0.05	1.53	0.05	1.54	0.00	160.84	.000

จากตารางที่ 44 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ F-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 45 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางสามัญ

ที่	สมรรถนะ	วุฒิการศึกษาทางสามัญ								F	Sig.
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1	ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร	4.01	0.02	3.37	0.48	4.34	0.94	4.60	0.89	63.99	.000
2	ด้านการจัดการ เรียนการสอน	4.01	0.02	3.35	0.46	4.34	0.95	4.60	0.89	76.267	.000
3	ด้านการผลิตและ การใช้สื่อ	4.00	0.00	3.31	0.42	4.34	0.95	4.60	0.89	89.088	.000
4	ด้านการวัดและ ประเมินผล	4.00	0.00	3.34	0.46	4.34	0.95	4.60	0.89	77.752	.000
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	4.00	0.00	3.33	0.468	4.34	0.95	4.60	0.89	81.217	.000
6	ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	3.93	0.18	1.53	0.03	4.34	0.95	4.60	0.89	33.604	.000

จากตารางที่ 45 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางสามัญ และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ F-test พบว่า มีความมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 46 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

ที่	สมรรถนะ	วุฒิการศึกษาทางธรรม						F	Sig.
		น.ธ.ตรี-น.ธ.เอก		ป.ธ. 1-2 ถึง ป.ธ. 5		ป.ธ. 6- ป.ธ. 9			
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1	ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร	3.81	0.15	3.18	0.39	4.60	0.80	13.146	.000
2	ด้านการจัดการเรียน การสอน	3.96	0.11	3.19	0.40	4.59	0.80	11.729	.000
3	ด้านการผลิตและ การใช้สื่อ	3.98	0.07	3.12	0.02	4.59	0.80	12.206	.000
4	ด้านการวัดและ ประเมินผล	4.00	0.00	3.14	0.33	4.59	0.80	11.796	.000
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	4.00	0.00	3.13	0.30	4.60	0.80	11.924	.000
6	ด้านคุณลักษณะและ เจตคติ	3.91	0.19	3.18	0.38	4.59	0.80	12.112	.000

จากตารางที่ 46 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ
F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 47 เปรียบเทียบความแตกต่างพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์

ที่	สมรรถนะ	ประสบการณ์การสอน						F	Sig.
		1-5 ปี		6-10 ปี		11 ปีขึ้นไป			
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1	ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร	3.77	0.10	3.76	0.37	3.65	0.94	27.216	.000
2	ด้านการจัดการเรียน การสอน	4.00	0.00	3.79	0.38	3.65	0.94	28.473	.000
3	ด้านการผลิตและการ ใช้สื่อ	4.00	0.00	3.72	0.36	3.65	0.94	39.351	.000
4	ด้านการวัดและ ประเมินผล	4.00	0.00	3.76	0.38	3.66	0.94	35.529	.000
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	4.00	0.00	3.73	0.37	3.65	0.94	37.84	.000
6	ด้านคุณลักษณะและ เจตคติ	4.00	0.00	3.72	0.38	1.53	0.04	27.855	.000

จากตารางที่ 47 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ F-test
พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 48 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จำแนกตามพรรษาที่บวช

ที่	สมรรถนะ	จำนวนพรรษาที่บวช						F	Sig.
		1-5 พรรษา		6-10 พรรษา		11 พรรษาขึ้นไป			
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1	ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร	3.77	0.09	3.76	0.37	3.65	0.94	65.165	.000
2	ด้านการจัดการเรียน การสอน	4.00	0.00	3.79	0.38	3.65	0.94	7.301	.001
3	ด้านการผลิตและ การใช้สื่อ	4.00	0.00	3.72	0.36	3.65	0.94	7.274	.001
4	ด้านการวัดและ ประเมินผล	4.00	0.00	3.78	0.38	3.65	0.94	7.193	.001
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	4.00	0.00	0.67	0.37	3.65	0.94	7.145	.001
6	ด้านคุณลักษณะและ เจตคติ	4.00	0.00	3.72	0.38	3.65	0.94	68.158	.000

จากตารางที่ 48 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามพรรษาที่บวช และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ
F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 49 เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จำแนกตามระดับชั้นที่สอน

ที่	สมรรถนะ	ระดับชั้นที่สอน				F	Sig.
		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย			
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1	ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร	3.72	0.33	3.69	0.95	0.158	.096
2	ด้านการจัดการเรียน การสอน	3.83	0.36	3.69	0.95	3.794	.052
3	ด้านการผลิตและ การใช้สื่อ	3.79	0.35	3.69	0.95	1.839	.176
4	ด้านการวัดและ ประเมินผล	3.82	0.36	3.69	0.95	3.324	.069
5	ด้านวิจัยในชั้นเรียน	3.81	0.36	3.69	0.95	23.498	.000
6	ด้านคุณลักษณะและ เจตคติ	3.79	0.36	3.74	0.71	31.899	.000

จากตารางที่ 49 พบว่า เปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับชั้นที่สอน และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ
F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เกี่ยวกับร่างรูปแบบสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา**

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เกี่ยวกับร่างรูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปข้อเสนอแนะออกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านความเหมาะสม

ร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบดีมาก พระสอนศีลธรรมสามารถนำไปเป็น
ข้อมูลเพื่อปรับปรุงพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจได้ รู้จักการประยุกต์ใช้
หลักสูตรให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดสัมมนา ถวายความรู้เกี่ยวกับ
หลักสูตร ตัวชี้วัดรายชั้น รายปี รู้เป้าหมายของหลักสูตร เพื่อที่พระสอนศีลธรรมจะได้มีความรู้ในเรื่อง
ของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านความเป็นไปได้

พระสอนศีลธรรมสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงของโรงเรียนได้ เนื่องจากปัจจุบันมีการสอดแทรกหลักธรรมควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อพระสอนศีลธรรมมีความรู้และเข้าใจในเรื่องของสมรรถนะ จึงเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยงานของพระสอนศีลธรรมทราบอย่างต่อเนื่อง และหน่วยงานทางด้านการศึกษาคควรมีการส่งเสริมและพัฒนาพระสอนศีลธรรม ให้ได้มีการศึกษาดูงาน อบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา หรือจะเป็นการเชิญบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้านมาอบรมถวายความรู้ เช่นการอบรมเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การอบรมเรื่องการผลิตสื่อ และการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น พร้อมทั้งจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการสรุปผลการดำเนินงานของโครงการเสนอหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำกลับมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

3. ด้านความสอดคล้อง

ร่างรูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้ทำความดี การประพฤติปฏิบัติที่ดี ย่อมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม อันพึงประสงค์ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต และแสวงหาความสุข ู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการพัฒนาตนเอง และในการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรมนั้น ต้องอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ จึงจะสำเร็จประโยชน์ เช่น ศึกษาดูงานของครูในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการสอนศีลธรรม ที่ประสบความสำเร็จ หรือจัดให้มีการแลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างพระสอนศีลธรรมด้วยกัน

4. ด้านความเป็นประโยชน์

ร่างรูปแบบสมรรถนะการสอนศีลธรรม ถือได้ว่าเป็นแนวทางที่ดี และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาพระสอนศีลธรรมที่จะได้มีแนวทางในการพัฒนาตนเอง อีกทั้งทำให้ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ผู้ปกครองในศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ เพราะพระสอนศีลธรรมมีความรู้และเข้าใจในเรื่องของบริบทโรงเรียนหรือบริบทของการจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้อง แต่ต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจัง และให้เกิดความต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียน สำนักงานพระพุทธศาสนา ผู้อำนวยการ โครงการพระสอนศีลธรรม ต้องมีการประชุมวางแผนร่วมกันในการบริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

ตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มัธยมศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการคือ ประเมินรูปแบบการพัฒนาพระสอน ศีลธรรมโดยสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และสรุปผลการประเมิน จึงได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตารางที่ 50 สรุปค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้เชี่ยวชาญโดยสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับรูปแบบกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา (N=24)

ที่	สมรรถนะ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ							
		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความสอดคล้อง		ความเป็นประโยชน์	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	24	100	24	100	24	100	24	100
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	24	100	24	100	24	100	24	100
3	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ	24	100	24	100	24	100	24	100
4	ด้านการวัดและประเมินผล	24	100	24	100	24	100	24	100
5	ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน	24	100	22	91.67	24	100	24	100
6	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	24	100	24	100	24	100	24	100

จากตารางที่ 50 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 24 รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีความถี่ 24 คิดเป็นร้อยละ 100 ยกเว้น ด้านความเป็นไปได้ ของสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความถี่ 22 คิดเป็นร้อยละ 91.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 51 สรุปผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
<p>1. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญในการสอนของพระสอนศีลธรรมมากน้อยเพียงใด</p>	<p>ข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญในสมรรถนะทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านคุณลักษณะและเจตคติ ซึ่งพระสอนศีลธรรมสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอบรม พระสอนศีลธรรมให้มีความรู้ความสามารถ เกิดความชำนาญในด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี และการจะได้ผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นต้องนำไปสู่การปฏิบัติ</p>
<p>2. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นทำให้พระมีแนวทางการดำเนินงาน/กิจกรรมได้ชัดเจน มากน้อยเพียงใด</p>	<p>ข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นทำให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ในเรื่องเนื้อหาและหลักสูตร ศีลธรรมสามารถวิเคราะห์หลักสูตร รู้เป้าหมายของหลักสูตร รู้จักตัวชี้วัดรายชั้น รายปี ในแต่ละระดับชั้น เมื่อพระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเนื้อหาของหลักสูตรดีแล้ว สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจได้มาก เนื่องจากรูปแบบของสมรรถนะเป็นตัวกำกับ ทำให้พระสอนศีลธรรมมีแนวทางการพัฒนาตนเองมีประสบการณ์ จึงน่าจะเกิดประโยชน์ได้อย่างมาก</p>
<p>3. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น มีกระบวนการ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>ข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น มีกระบวนการ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติเพราะครอบคลุม</p>

ตารางที่ 51 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
	องค์ประกอบสำคัญในการสอนของพระสอนศีลธรรม มีแนวทางในการจัดกิจกรรม มีขั้นตอนที่ชัดเจน เรียงลำดับจากง่าย ไปหายาก สะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน เหมาะสมกับโรงเรียนและพระสอนศีลธรรม เพราะเมื่อพระสอนศีลธรรมมีความรู้ในเรื่องของจิตพิสัยของนักเรียน ตัวชี้วัดรายชั้น รายปี และจุดประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทำให้รู้ว่าเมื่อนักเรียนเรียนแล้วต้องได้อะไร จึงต้องวัดตามนั้น พร้อมทั้งนำข้อมูลมาเป็นฐานการวิจัยในชั้นเรียน
4. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรม เป็นการสนับสนุนส่งเสริมต่อแนวทางการปฏิรูปการศึกษา หรือไม่ อย่างไร	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น ถือว่ามีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะหลังจากปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา เป็นยุคการปฏิรูปการศึกษา โดยใช้เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งพระสอนศีลธรรมก็มีการตื่นตัวในด้านการจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับยุคการปฏิรูปการศึกษาเหมือนกัน นำข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันไปประยุกต์ใช้กับการสอนมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ ที่มีการปฏิรูปการศึกษา จึงกล่าวได้ว่ามีเป็นไปได้อย่างยุคปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน
5. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูในการปฏิบัติการสอน และการปฏิบัติงาน ได้หรือไม่ อย่างไร	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบ สมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนา ครู ในการปฏิบัติการสอนและการปฏิบัติงาน ได้ เพราะจากการศึกษาข้อมูลของสมรรถนะในแต่ละด้านมีความคล้ายคลึงกับของครูในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์การของคนได้ เป็นสมรรถนะเพิ่มเติมจากที่มีอยู่หรือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อที่จะทำให้นักลกรที่เกี่ยวข้อง เห็นแนวทางในการทำงานที่ชัดเจน มีกระบวนการสามารถปฏิบัติได้

ตารางที่ 51 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
6. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมทำให้โรงเรียนบริหารทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าหรือไม่อย่างไร	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นทำให้โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า ไม่เสียเวลา และได้ประโยชน์ทุกฝ่าย โรงเรียนสามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่าโรงเรียนบริหารทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า
7. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด อย่างไร	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม อันพึงประสงค์ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต และแสวงหาความสุข ความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
8. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนอย่างไร	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการแลกเปลี่ยน รับรู้วัฒนธรรมจากสังคมอื่น ที่ไหลเข้ามาหลายช่องทาง ระหว่างการสอนพระสอนศีลธรรมต้องสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเพื่อให้นักเรียนเกิดความซึมซับอย่างสม่ำเสมอ และต้องสร้างบรรยากาศโดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น และใช้สื่อประกอบการสอนทุกครั้ง เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ควรจัดกิจกรรมประกอบการสอนทุกครั้ง ระหว่างที่พระสอนควรให้อาจารย์ประจำวิชาอยู่คอยควบคุมเด็กเป็นระยะ ๆ ควรจัดให้นักเรียนออกศึกษานอกสถานที่อย่างน้อยเดือนหรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมีอาจารย์ประจำวิชาคอยให้ความช่วยเหลือ เช่น งานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาเชิญผู้ที่ประสบผลสำเร็จ

ตารางที่ 51 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
	<p>ในชีวิตการทำงานมาบรรยายให้ฟัง เป็นต้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด ซึ่งจัดเป็นขั้นปฏิบัติ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมนั้น พระสอนศีลธรรม มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนเอง</p>
<p>9. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นมีความครอบคลุมภาระงานมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องอย่างไร</p>	<p>ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับภาระงานสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม ปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้มีการบูรณาการวิชาพระพุทธศาสนา เข้ากับวิชาในกลุ่มสังคมศึกษา ซึ่งสมรรถนะที่สร้างขึ้นครอบคลุมภาระงานด้านการจัดการเรียนการสอนในทุกด้าน เริ่มตั้งแต่ ภาระงานในเรื่องของหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและ การใช้สื่อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านคุณลักษณะเจตคติ จึงถือว่าสมรรถนะที่สร้างขึ้นครอบคลุมภาระงานสอนของพระสอนศีลธรรมเป็นอย่างมาก และเมื่อได้รูปแบบของสมรรถนะแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา เช่น การอบรมศึกษา คู่มือ การนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอน การอบรมในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น</p>
<p>10. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น เป็นแนวทางที่ดีในการบริหารจัดการของโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไร</p>	<p>ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบสมรรถนะการสอนศีลธรรม ถือได้ว่าเป็นแนวทางที่ดี ในการบริหาร และการจัดการของโรงเรียนอื่นๆ จะเป็นในสังกัดอะไรก็ตาม ถ้านำไปใช้ได้จริง ไม่จำเป็นต้องการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะในระดับใดก็ได้ ซึ่งปัจจุบันพระสอนศีลธรรมที่มีอยู่ทั้งหมด ไม่เพียงพอแก่ความต้องการของสถานศึกษาทั้งที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา หรือสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 51 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ข้อมูลที่ได้
11. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างไร	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมาก ทำให้ได้รับการยอมรับจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักเรียนที่ได้รับการอบรมไม่ประพฤติตนออกนอกกรอบของคุณธรรมจริยธรรม นำหลักการทางศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
12. รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น สามารถทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้นอย่างไร	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น สามารถทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนจะมีการยอมรับคุณภาพของพระสอนศีลธรรม สามารถเปลี่ยนทัศนคติจากเดิมที่ว่าพระขาดความรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เน้นการสอนแบบเดิม ขาดการพัฒนาตนเอง แต่เมื่อพระสอนศีลธรรมได้มีการอบรมศึกษา ดูงาน มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร มีการวิเคราะห์ ผู้เรียนเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล มีความรู้ในเรื่องสื่อการสอน เข้าใจในวิธีการวัดและประเมินผล สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอน หรือที่เรียกว่าการทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ครูและนักเรียน ย่อมเรียนศรัทธา กลับมาสู่พระสอนศีลธรรมได้อีกครั้ง

สรุปผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สรุปผลการสัมมนาและข้อเสนอแนะอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 24 รูป/คน สามารถสรุปประเด็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1. สมรรถนะทางด้านเนื้อหาและหลักสูตร เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในหลักสูตรของพระสอนศีลธรรม และหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่พระสอนศีลธรรมขาดการนำมาใช้อย่างจริงจังทำให้ไม่มีความรู้และเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นสอนตามประสบการณ์ของตนเองมากกว่า ทำให้การสอนแต่ละครั้งของพระสอนศีลธรรมออกนอกกรอบ จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ สมรรถนะทางด้านเนื้อหาและหลักสูตร เป็นสิ่งที่ดี ที่พระสอนศีลธรรมต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลการสอนอย่างจริงจัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดถวายความรู้ในเรื่องหลักสูตร พระพุทธศาสนา มีการจัดปฐมนิเทศ การติดตามการจัดการเรียนการสอน นิเทศติดตาม แลสรุปผลการดำเนินงานของโครงการพระสอนศีลธรรมให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครอง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น และถือเป็นการที่พระสอนศีลธรรมจะได้พัฒนาตนเองอีกด้วย

2. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน พระสอนศีลธรรมมีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่น และตั้งใจในการจัดการเรียนการสอนดีมาก แต่การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ขาดการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ขาดการจัดลำดับขั้นตอน ไม่มีเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน และขาดการสรุปเนื้อหาในชั่วโมงที่สอน ทำให้ไม่มีทิศทางในการสอน กล่าวคือสอนแบบไร้ทิศทาง

ข้อเสนอแนะ พระสอนศีลธรรมควรมีการศึกษาในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มาถวายความรู้ให้แก่พระสอนศีลธรรม เพื่อจะได้มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน เพื่อจะได้นำเข้าสู่บทเรียน หรือสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้

3. สมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้บรรยากาศในการเรียน น่าสนใจยิ่งขึ้น ให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ พระสอนศีลธรรมที่ยังไม่มีการปรับปรุงตนเองทางการผลิตและการใช้สื่อ ต้องให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น ก่อนการสอนทุกครั้งต้องเตรียมสื่ออุปกรณ์ให้พร้อม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องการผลิตสื่อทั้งสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติ มาถวายความรู้ให้แก่พระสอนศีลธรรม เพราะสื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของพระสอนศีลธรรมในด้านการเตรียมเนื้อหา บางครั้งอาจให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ น่าสนใจยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามสื่อการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้น ก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนจึงควรที่จะได้ศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดีและข้อจำกัดอันเกี่ยวข้องกับสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล ปัจจุบันพระสอนศีลธรรมแทบไม่มีความรู้ในเรื่องของการวัดและประเมินผล เพราะครูผู้รับผิดชอบในโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะคนสอนไม่ได้ประเมิน แต่คนประเมินไม่ได้สอน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะโรงเรียนมองว่าพระสอนศีลธรรมขาดความรู้ในเรื่องของการประเมินผล จึงต้องให้ครูเป็นผู้ประเมินผล

ข้อเสนอแนะ พระสอนศีลธรรมต้องมีความรู้ในเรื่องของการวัดและประเมินผล เพื่อที่จะได้นำความรู้มาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการของการเรียนการสอน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบควรที่จะต้องตระหนักในเรื่องนี้ด้วย อย่าปล่อยให้เป็นการของโรงเรียนเป็นอย่างเดียว ปัจจุบันการวัดและประเมินผลมีความจำเป็นอย่างมากในการที่จะทำให้พระสอนศีลธรรมทราบผลการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนก็คือการวัดและประเมินผลนั่นเอง ดังนั้นต้องฝึกให้พระสอนศีลธรรมรู้และเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล เพื่อท่านจะได้มีความเชื่อมั่นในตนเอง

5. สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับพระสอนศีลธรรม อดีตที่ผ่านมา พระเรามีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียนอยู่แล้ว แต่เราแก้ปัญหาจากประสบการณ์ ขาดหลักการทางวิชาการ ขาดการจัดลำดับขั้นตอน ไม่มีการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งก็ถือเป็นการวิจัยอย่างหนึ่งเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรส่งเสริมสนับสนุนด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนให้พระสอนศีลธรรม โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ทางด้านการทำวิจัยมาถวายความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรม โดยมีการตั้งงบประมาณในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

6. สมรรถนะด้านเจตคติและคุณลักษณะ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในพระสอนศีลธรรมอยู่แล้ว ทั้งทางด้านความเป็นแบบอย่างที่ดี การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ เป็นผู้อยู่อย่างพอเพียง ความเสียสละ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเอกลักษณ์ของพระสอนศีลธรรม

ข้อเสนอแนะ พระสอนศีลธรรม ควรรักษาและเป็นแบบอย่างที่ดี แก่นักเรียน พร้อมทั้งเป็นผู้นำทางด้านพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนได้นำไปเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพระสอนศีลธรรม

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) สามารถสรุปเป็นแนวทางของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมได้เป็น “TOMSER MODEL” ดังรายละเอียดดังนี้ 1. การฝึกอบรม (Training) 2. การปฐมนิเทศ (Orientating) 3. การกำกับติดตาม (Monitoring) 4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) 5. การประเมินผล (Evaluating) และ 6. การรายงาน (Reporting) มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 52 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะที่ 6 สมรรถนะ

สถานภาพ	การอบรม (Training)	การปฐมนิเทศ (Orientating)	การกำกับติดตาม (Monitoring)	การแลกเปลี่ยน (Sharing)	การประเมินผล (Evaluating)	การรายงาน (Reporting)
อายุ	-20-30 ปี -31-40 ปี -41-50 ปี 51 ปีขึ้นไป ควรได้รับการอบรม ทั้ง 6 สมรรถนะ	-20-30 ปี -31-40 ปี -41-50 ปี -51 ปีขึ้นไป ต้องได้รับการ ปฐมนิเทศ -ด้านการจัด การเรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-20-50 ปี และ 51 ปี ขึ้นไป ต้องมีการ ติดตาม -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-41-50 ปี -51 ปีขึ้นไป ควรจัดให้มีการ แลกเปลี่ยนความรู้ -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านการผลิตและ การใช้สื่อ -การวัดและ ประเมินผล -ด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน	-31-40 ปี -41-50 ปี -51 ปีขึ้นไป หน่วยงานที่รับผิดชอบ ต้องมีการ ประเมินผล -ด้านการจัด การเรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-20-30 ปี -31-40 ปี -41-50 ปี -51 ปีขึ้นไป ต้องรายงานผล -ด้านการจัด การเรียนการสอน -ด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน
วุฒิการศึกษา ทางสามัญ	-ประถมศึกษา -มัธยมศึกษา ควร ได้รับการอบรม ทั้ง 6 สมรรถนะ	-ประถมศึกษา ถึง ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ควรได้รับการ ปฐมนิเทศ	ระดับประถมศึกษา ถึงระดับปริญญาตรี ขึ้นไป	ระดับประถมศึกษา ถึงระดับปริญญาตรี ขึ้นไป	ระดับประถมศึกษา ถึงระดับปริญญาตรี ขึ้นไป ควรได้รับ การประเมิน	ระดับประถมศึกษา ถึงระดับปริญญาตรี ขึ้นไป ต้องมีการ รายงาน

ตารางที่ 52 (ต่อ)

สถานภาพ	การอบรม (Training)	การปฐมนิเทศ (Orientating)	การกำกับติดตาม (Monitoring)	การแลกเปลี่ยน (Sharing)	การประเมินผล (Evaluating)	การรายงาน (Reporting)
วุฒิการศึกษาทางสามัญ		-ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	ควรได้รับการกำกับ ติดตาม -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-ด้านการจัดการเรียน การสอน -การวัดและ ประเมินผล -ด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน	-ด้านการจัดการ เรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-ด้านการจัด การเรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ
วุฒิการศึกษาทางธรรม	-นักธรรมตรีขึ้นไป ควรได้รับการอบรม ทั้งสมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะ	-นักธรรมตรี - เอก - เปรียญธรรม 1-2 ถึง 5 ประโยค - เปรียญธรรม 6 ถึง 9 ประโยค ควร ได้รับการปฐมนิเทศ -ด้านการจัด การเรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-นักธรรมตรี - เอก เปรียญธรรม 1-2 ถึง 5 ประโยค ต้อง ได้รับการติดตาม -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	เปรียญธรรม 6 ถึง 9 ประโยค -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านการผลิต และการใช้สื่อ -การวัดและ ประเมินผล -ด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน	เปรียญธรรม 1-2 ถึง 5 ประโยค -ด้านการจัด การ เรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-นักธรรมตรี - เอก -เปรียญธรรม 1-2 ถึง 5 ประโยค -ด้านการจัด การเรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ

ตารางที่ 52 (ต่อ)

สถานภาพ	การอบรม (Training)	การปฐมนิเทศ (Orientating)	การกำกับติดตาม (Monitoring)	การแลกเปลี่ยน (Sharing)	การประเมินผล (Evaluating)	การรายงาน (Reporting)
ประสบการณ์การสอน	-จำนวน 1-5 ปี ควร ได้รับการอบรม -ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านการผลิตและ การใช้สื่อ -การวัดและ ประเมินผล -ด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-จำนวน 1-5 ปี -จำนวน 6-10 ปี ควรได้รับการปฐมนิเทศ -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านการผลิต และการใช้สื่อ	-ประสบการณ์ 1-5 ปี -ด้านการจัดการ เรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-จำนวน 11 ปีขึ้นไป ควรจัดให้มีการ แลกเปลี่ยน -ด้านการจัด การเรียนการสอน -ด้านการผลิต และการใช้สื่อ -การวัดและ ประเมินผล	-จำนวน 1-5 ปี -จำนวน 6-10 ปี -ด้านการจัดการ เรียนการสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-จำนวน 1-5 ปี -จำนวน 6-10 ปี -จำนวน 11 ปีขึ้นไป -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ

ตารางที่ 52 (ต่อ)

สถานภาพ	การอบรม (Training)	การปฐมนิเทศ (Orientating)	การกำกับติดตาม (Monitoring)	การแลกเปลี่ยน (Sharing)	การประเมินผล (Evaluating)	การรายงาน (Reporting)
ระดับชั้นที่สอน	-มัธยมศึกษาตอนต้น -มัธยมศึกษาตอนปลาย ควรได้รับการอบรม ทั้ง 6 สมรรถนะ	-มัธยมศึกษาตอนต้น -มัธยมศึกษา ตอนปลาย ควรได้รับการ ปฐมนิเทศทั้ง 6 สมรรถนะ	-มัธยมศึกษาตอนต้น -มัธยมศึกษา ตอนปลาย -ด้านการจัดการ เรียน การสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-มัธยมศึกษาตอนต้น -มัธยมศึกษาตอน ปลาย ควรจัดให้มี การแลกเปลี่ยน -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านการผลิต และการใช้สื่อ -การวัดและ ประเมินผล -ด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน	-มัธยมศึกษาตอนต้น -มัธยมศึกษาตอน ปลาย ต้องมีการ ประเมินผล -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ	-มัธยมศึกษาตอนต้น -มัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องรายงาน -ด้านการจัดการเรียน การสอน -ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” ผู้วิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัศึกษามีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.72 (2) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลและสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.72 (3) สมรรถนะด้านผลิตและการใช้สื่อและสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71 (4) สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71 ตามลำดับ

2. สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัศึกษามีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) จำนวน 32 รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความเหมาะสม (2) ด้านความเป็นไปได้ (3) ด้านความสอดคล้อง และ (4) ด้านความเป็นประโยชน์ มีความถี่ 32 คิดเป็นร้อยละ 100 ตามลำดับ

2.2 ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.57

2.3 ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมาก ($\bar{X}=4.47$) และ (S.D. = 0.76)

2.4 ด้านความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65)

2.5 ด้านความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.52$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.60)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 24 รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 4 ด้านพบว่า ทุกด้านมีความถี่ 24 คิดเป็นร้อยละ 100 ยกเว้น ด้านความเป็นไปได้ ของสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความถี่ 22 คิดเป็นร้อยละ 91.67 ตามลำดับ

3. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้นมีจำนวน 6 สมรรถนะมีคุณภาพระดับมาก เนื่องจากพระสอนศีลธรรมให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา จึงให้ความสำคัญต่อสมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ (1) ความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยารู้และเป้าหมายของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ด้านการจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบ คือ ความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรม ส่วนสมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ มีองค์ประกอบ คือ มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่งวิทยาการต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา และ มีความสามารถในการใช้ โสต ทักษูปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปซีดี ส่วนสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล มีองค์ประกอบ คือ (1) มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้

เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา (2) มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียน เพื่อตรวจ สอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน ส่วนสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนมีองค์ประกอบ คือ (1) มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน (2) มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม (3) มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหรือนุสภาพปัจจุบัน (4) มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกันและสมรรถนะสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติมีองค์ประกอบ คือ (1) มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดง ออกเหมาะสมกับกาลเทศะ (2) มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมรรถนะเป็นการค้นหาสิ่งทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior Performance) นอกจากนี้ได้ให้ความหมายสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational Competence) ว่าหมายถึงความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่างๆในสายอาชีพ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกคาดหวังไว้คำว่า “มาตรฐาน” ในที่นี้คือองค์ประกอบของความสามารถ (Element of Competence) บวกกับเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) และคำอธิบายขอบเขตงาน (Range Statement) และสอดคล้องกับโอฮาแกน (O’Hagan, 1996) ได้กล่าวว่าสมรรถนะเป็นแนวคิดที่คนสามารถถ่ายทอดถ่ายทอดหรือเคลื่อนย้ายทักษะและความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีอยู่ทั่วไปภายในองค์กรการวางแผนงานการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆตลอดจนมีกิจกรรมที่ไม่ใช่งานประจำทั่วไปโดยทั่วไปจะกล่าวถึงความรู้ทักษะและค่านิยมซึ่งเป็นเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการฝึกอบรมและพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดและสามารถฝึกอบรมและพัฒนาได้ง่ายกว่าการสร้างหรือปลูกฝังค่านิยมอย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าค่านิยมหรือทัศนคติจะทำการปลูกฝังหรือสร้างขึ้นได้ยากกว่าการฝึกอบรมความรู้และทักษะแต่ทั้งหมดก็เป็นพื้นฐานของการเพิ่มพูนและพัฒนาสมรรถนะและสอดคล้องกับแมคลาแกน (Mc Lagan, 1997) ให้ความสำคัญเห็นต่อลักษณะของสมรรถนะในมุมมองต่างๆที่รวมทั้งมุมมองจิตความสามารถที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์เข้าด้วยกันดังนี้ (1) สมรรถนะตามลักษณะงาน (Competency as Tasks) เป็นการแสดงถึงว่าสมรรถนะต่างๆสามารถแบ่งออกเป็นงานย่อยๆและกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำได้ได้แก่งานการทำความสะอาดพื้นงานย่อยคือการเลือกไม้กวาดซึ่งงานย่อยลงไปอีกก็จะต้องมีความสามารถในการเลือกใช้ไม้กวาดว่าจะเลือกใช้ไม้กวาดอันใดในการทำงานที่จะเกิดประโยชน์สูงสุด (2) สมรรถนะตามลักษณะของผลลัพธ์ (Competency as Results) ลักษณะสมรรถนะที่สามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อยซึ่งผลลัพธ์ขององค์ประกอบต่างๆเหล่านั้นจะรวมกันไปสู่ผลลัพธ์ร่วมกัน (3) สมรรถนะตามผลของการกระทำ (Competency as Outputs) สมรรถนะในลักษณะนี้จำเป็นที่จะต้องค้นหาความต้องการของลูกค้ำทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อให้ได้ความต้องการในการผลิต

หรือบริการจากนั้นจึงแบ่งผลที่ได้ออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ และสามารถกำหนดคุณภาพและมาตรฐานที่ต้องการในการตอบสนองความต้องการ (4) สมรรถนะตามความรู้ทักษะและทัศนคติ (Competency as Knowledge, Skill and Attitude) คนที่มีความเฉลียวฉลาดจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมหรือวิธีการต่างๆที่จะบ่งบอกว่าคนผู้นั้นมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดในส่วนของสมรรถนะในลักษณะนี้จะต้องแยกแยะออกมาให้เห็นว่าความรู้ทักษะและทัศนคติอะไรบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้จะรวมไปถึงการมุ่งเน้นในความสำเร็จของเป้าหมายการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและจะนำมาซึ่งการใช้เป้าหมายเป็นตัวกำหนดลำดับความสำคัญของการทำงานต่อไปได้ (5) สมรรถนะที่แต่ละคนมีอยู่ (Competency as Attribute Bundle) เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการของสมรรถนะทางความรู้ทักษะและทัศนคติซึ่งเป็นการความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่แต่เป็นการยากมากที่จะยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน ตัวอย่าง เช่นพฤติกรรมของผู้นำจะต้องมีความสามารถในการจูงใจให้คนแสดงออกในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นก็ต้องแสดงพฤติกรรมที่สามารถจูงใจให้บุคคลปฏิบัติตามได้นั้นคือความสามารถที่ผู้นำจะต้องมีแต่อะไรคือสาเหตุพื้นฐานของพฤติกรรมนั้นความสามารถในการฟังความนึกคิดความรู้ทางธุรกิจการพูดในที่ชุมชนองค์ประกอบบางอย่างหรือความรับผิดชอบในตัวเอง

2. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพมากที่สุด

2.2 ด้านความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ระดับมาก

2.3 ด้านความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความสอดคล้องระดับมากที่สุด

2.4 ด้านความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด

2.5 สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 24 รูป/คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีความถี่ 24 คิดเป็นร้อยละ 100 ยกเว้น ด้านความเป็นไปได้ของสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความถี่ 22 คิดเป็นร้อยละ 91.67 ตามลำดับซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ดังนี้

ด้านเนื้อหาและหลักสูตร จัดว่ามีความเหมาะสม เพราะทำให้พระสอนศีลธรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายของหลักสูตร ตัวชี้วัดรายชั้น รายปี ในแต่ละระดับชั้น ซึ่งพระยังขาดความรู้ในเรื่องสิ่งเหล่านี้พอสมควร เมื่อมีการสร้างรูปแบบหรือสมรรถนะทางด้านหลักสูตรจึงเท่ากับเป็น

แนวทางให้พระสอนศีลธรรมอีกประการหนึ่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่ารูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญในการสอนของพระสอนศีลธรรมมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอันที่จริงแล้วก็คือเนื้อหาเดียวกันกับที่กระทรวงศึกษากำหนดนั่นเอง และพระสอนศีลธรรมก็ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาอยู่แล้ว แต่ที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมเป็นอย่างมาก และทำให้พระรู้ยิ่งขึ้นก็คือ เรื่องของตัวชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องให้สำหรับพระสอนศีลธรรม เพราะยังขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องของตัวชีวิต เพราะที่ผ่านมาเป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียนเท่านั้น พระสอนศีลธรรม ทำหน้าที่สอนตามตำราหรือตามเนื้อหาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเพียงอย่างเดียว จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบสมรรถนะทางด้านเนื้อหาและหลักสูตรของพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นทำให้พระสอนศีลธรรมมีแนวทางการดำเนินงาน/กิจกรรม ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนานักเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษา คือ ครู ดังนั้นสิ่งสำคัญก็คืออิทธิพลส่วนบุคคลของครูที่มีต่อการส่งเสริม และพัฒนาทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน เมื่อรองจากครู ก็คือพระสอนศีลธรรม เพราะเป็นผู้มีส่วนในการชี้แนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่นักเรียน โดยการนำหลักธรรมมาบอกกล่าวแก่นักเรียน ให้รู้จักการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกับสังคม ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นพระสอนศีลธรรมไม่ใช่สอนตามตำราอย่างเดียว ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี จึงจะตอบจุดประสงค์ของเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติได้ ดังนั้นรูปแบบสมรรถนะทางด้านเนื้อหาและหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาพระสอนศีลธรรมและของโรงเรียนในปัจจุบัน

ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวทางการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาดังนั้นพระสอนศีลธรรมต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน จะมีแต่เพียงความรู้ทางด้านศาสนาอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ต้องรู้หลักการหรือวิธีการที่จะถ่ายทอดออกมา เพื่อไม่ให้เด็กนักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการจัดการเรียนการสอน ต้องรู้ว่าสอนอย่างไร นักเรียนจึงจะสนุก และมีความสุขต่อการเรียนรู้ ไม่เบื่อวิชาพระพุทธศาสนา พระสอนศีลธรรมต้องมีคำถามสำหรับตนเองว่า เมื่อสอนนักเรียนแล้ว นักเรียนจะได้อะไร และจะนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร เพราะหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม เพราะสังคมในยุคปัจจุบันมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ดังนั้นการที่พระสอนศีลธรรมปลูกฝังค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน จึงถือว่าเป็นสิ่งที่ดี และมีความเหมาะสม สิ่งหนึ่ง ที่ควรแนะนำคือ พระสอนศีลธรรมควรมีการบูรณาการวิชาศีลธรรมให้มีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน และให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น นักเรียนต้องสามารถอาราธนา

ศึลห้ำ อารธณษรรณ ได้อ่อย่างถูคต้อง ซึ่งถ้ำนักรเรียนปฏิบัติได้จริงยอมก่อให้เกศศรัทธษแก่ผู้ปกครองทำให้ได้รับความมึความเชือมั่นในพระสอนศึลธรรมมกัขึ้น

ด้ำนการผลึตและใช้สื่อ ปัจจุบันเทคโนโลยึ มึความท้นสมัย์มกัขึ้น พระสอนศึลธรรมมึการพัฒณตนเองอ่อย่างต่อเนือมึการศึษามกัขึ้นคว่ำในอดึต ก่อนจ้ดการเรยึนการสอนพระจ้ำนวนมกัมึการเตรยึมตัวก่อนสอนทุคคร้ง มึการจ้ดทำ จ้ดสร้งสื่อสำหรบัใช้ประกอบการสอน แต่สื่อที่สร้งขึ้นในหนึงคร้งจะมึระยษเวลาในการใช้ที่ค่อนข้งยวณน เช่นสื่อเทคโนโลยึ เป็นค่น บางคร้งทำให้เกศความไม่ตรงกบัเนือหาของหลัคสูตรทางด้ำนศึลธรรมที่มึการเปลยึนเปลงค่อนข้งบ่อย แต่เมื่อมึการกระตึ้นเดือนให้พระสอนศึลธรรมต้องผลึตและใช้สื่อ ก็เท่ากบัเป็นการสร้งแรงจูงใจในบทบาทและหน้าทึออีกคร้ง ในการผลึตสื่อ แต่สื่อที่ผลึตออกมำใช้้นั พระสอนศึลธรรมไม่สามารถตอบได้คว่ำมึคุณภาพตามทึโรงเรียนกำหนคหรือไม่ เพราะพระเรย้งขาดคว่ำรู้ในเรอื่งการทคลองหาประศึทธึภาพ ไม่รู้จะหาอ่อย่างไร และจะหาไปทำมึ เพราะจุกมุ่งหมายที่ผลึตสื่อเพื่อต้องการใช้ประกอบการจ้ดการเรยึนการสอนเท่า่นั ไม่ได้นำปสร้งผลงนทางวึษาการ ด้งนั้นเมื่อเรยุดถึงสมรรถนะคว่ำพระสอนศึลธรรมต้องมึคว่ำรู้ในเรอื่งการผลึตและการใช้สื่อจึงกล่าวได้คว่ำ พระเรย้งนัมึการค้ำเนนการอู่แล้ว เพยงแต่จะมกหรือ่น้อยเท่า่นั ส่วนสื่อทางด้ำนลึงแวดล่อมทึมึอู่ใกล้ตัว บางคร้งพระสอนศึลธรรมอ่าจะให้คว่ำมึสำคัญ่น้อยลง เพราะคว่ำปัจจุบันพระมึคว่ำมึชำนญในเรอื่งสื่อเทคโนโลยึมกัขึ้น จึงทำให้ขาดการบูรณการลึงต้งๆ ทึมึอู่รอบตัวมึเป็นอุปกรณ์การจ้ดการเรยึนการสอน จึงกล่าวได้คว่ำ สมรรถนะในเรอื่งของการผลึตและการใช้สื่อมึความเหมะสมในการทึจะนำมาสร้งเป็นสมรรถนะสำหรบัพระสอนศึลธรรมในโรงเรียน

การวัดและประเมณผล โรงเรียนหรือสถานศึษาให้คว่ำมึสำคัญแก่พระสอนศึลธรรมค่อนข้งน้อย เพราะมองคว่ำพระสอนศึลธรรมขาดคว่ำรู้ ความเชือใจเกยึวกับระเบยษของกระทรวงศึษาธิการคว่ำด้ว้การวัดผลและการประเมณผลการเรยึนการสอนตามสภาพจริง เช่น การล้งเกศการสั้มภษณ์ การจคบันทึกผลการปฏิบัติงานการร่วมกึจรกรรมของผู้เรยึน คว่ำมึรู้เกยึวกับการสร้งและเลือกรูปแบบการวัดและประเมณผลให้เหมะสมกบัจุดประสงค์การเรยึนรู้วึษาพระพุทศษณคว่ำมึรู้ ความเชือใจในการออกแบบข้อค้ำถามและข้อสอบวึษาพระพุทศษณคว่ำมึสามารถในการประเมณผลเป็นระยษระหว่างเรยึน เพื่อตรวจสอบผลคว่ำมึก้ำวหน้าของการเรยึนการสอนคว่ำมึรู้เกยึวกับการสร้งและบรึหารการสอบการให้เกรค การจ้ดล้ค้ดบ การให้ค้ะเนน และการแสดงผลการประเมณ ได้อ่อย่างถูคต้องเหมะสม คว่ำมึรู้เกยึวกับแนวปฏิบัติในการรายงนผลสั้มฤทธิ์ของนักรเรียนต่อนักรเรียน ผู้บรึหารและผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่ทึมึส่วนเกยึวข้อง คว่ำมึรู้เกยึวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคคิ และจึตพิศัยของ ผู้เรยึนต่อกรเรยึนวึษาพระพุทศษณคว่ำมึสามารถในการวึเคราะห์ค้ะเนน การวึเคราะห์ข้อสอบ และผลการประเมณคว่ำได้บรึลวุฒึตู่ประสงค์ของการจ้ดการเรยึนการสอนมกัน้อยเพยงไร คว่ำมึรู้เกยึวกับการนำผลการประเมณ ไปใช้ในกรปรบัปรุงการจ้ดการเรยึนรู้และหลัคสูตรวึษาพระพุทศษณคว่ำมึสมรรถนะด้งกล่าวทำให้พระสอนศึลธรรมมึคว่ำมึรู้และเชือใจในเรอื่งของการวัดและประเมณผลกร

เรียนการสอนของตนเอง มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน การที่พระสงฆ์เข้ามามีส่วนเป็นครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นความคาดหวังของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียน ครูและผู้ปกครอง ซึ่งพระสงฆ์ผู้เป็นครูสอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระพื้นฐาน แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบและขอบข่ายของวิชาอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ต้องเข้าใจถึงสาระสำคัญวิสัยทัศน์ พื้นฐานแนวคิดของการเรียนรู้ คุณภาพของผู้เรียนกระบวนการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ตลอดจนการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมและปัจจัยที่สำคัญคือนักเรียน ดังนั้นการมีสมรรถนะทางด้านการวัดและประเมินผลให้พระสอนศีลธรรมทราบ เท่ากับเป็นการบอกว่าหน้าที่ของพระไม่ใช่สอนเพียงอย่างเดียว ยังมีหน้าที่อื่นอีกที่นอกเหนือจากการสอน ซึ่งนั่นก็คือการวัดและประเมินผลที่ทุกท่านต้องปฏิบัติ

ด้านการทำวิจัยนั้น อยู่นอกภาระงานของพระสอนศีลธรรม แต่ถ้ามองในเรื่องของคุณภาพที่จะพัฒนาบุคลากรของพระสอนศีลธรรมก็ถือว่ามีความเหมาะสม เพราะปัจจุบันเราจะได้ยินว่าอะไรก็ต้องการวิจัยเป็นหลัก ดังนั้นถ้าการวิจัยจะเข้ามามีบทบาทในแวดวงการศึกษาของพระสอนศีลธรรมก็เป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะพระสอนศีลธรรมจะได้มีการวิเคราะห์โดยใช้หลักการ กระบวนการ ตามหลักวิชาการ เนื่องจากการวิจัยในอดีตที่ผ่านมาจะอยู่ในการศึกษาในระดับปริญญาโทเท่านั้น แต่พระที่สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จึงขาดความรู้และเข้าใจในเรื่องของหลักการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการมีสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงถือว่าเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมที่จะทำให้พระสอนศีลธรรมได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้เท่าเทียมกับบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนหรือที่เรียกว่าครูนั่นเอง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องมีการจัดถวายความรู้ให้แก่พระสอนศีลธรรม โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งเป็นผู้ดำเนินการ จึงจะบังเกิดผลที่เป็นรูปธรรม รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน ถึงแม้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่บทบาทหรือหน้าที่ของตนเอง แต่เมื่อได้ชื่อว่าเป็นครูก็ต้องมีความรู้ในกระบวนการของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ตนเองได้มีการพัฒนาโลกภายนอก ดังนั้นในอนาคตก็หวังว่าพระสอนศีลธรรมจะมีความรู้ในเรื่องของสมรรถนะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมพระสอนศีลธรรม วิจัยในชั้นเรียน เป็นการแก้ปัญหาที่มีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินการ สามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ

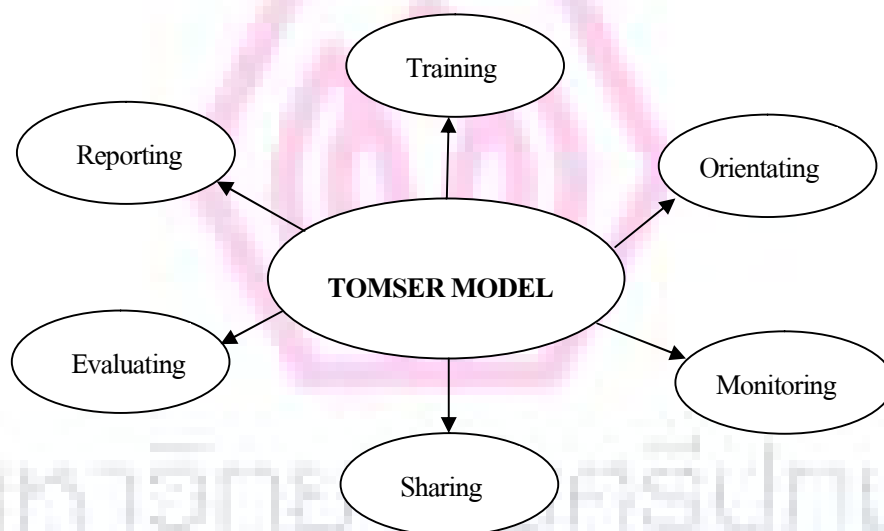
คุณลักษณะและเจตคติ ส่วนในด้านของพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น พระสอนศีลธรรมมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน ถึงแม้ว่าปัจจุบันพระจะมีปัญหาในหลายด้าน แต่นั่นเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น แต่ยังมีพระสงฆ์อีกเป็นจำนวนมากที่ช่วยเหลือสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ทำให้เกิดศรัทธาแก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งในเรื่องของความรับผิดชอบ พระสอนศีลธรรมเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง และมีความตั้งใจในการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ดี มีความรู้ความสามารถ จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมี

ความเหมาะสม ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญในการสอนของพระสอนศีลธรรม มีแนวทางในการจัดกิจกรรม มีขั้นตอนที่ชัดเจน ส่งเสริมและเป็นแนวทางให้พระสอนศีลธรรมได้ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องด้านคุณลักษณะและเจตคติ ซึ่งพระสอนศีลธรรมสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ศีลธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา อบรม พระสอนศีลธรรมให้มีความรู้ความสามารถ เกิดความชำนาญในด้านการสอนวิชาศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมเป็นผู้นำทางด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับ โรงเรียนร่วมกับคณะครูที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติตนในทางที่ดี และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามของนักเรียน เพราะนอกจากการ ได้รับการศึกษาที่ดีแล้ว ก็ควรจะได้รับ การปลูกฝังในเรื่องของการเป็นผู้มีคุณธรรมนำหน้าความรู้ เพื่อเติบโตไปเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคตข้างหน้า ตลอดจนบุคคลในสังคมให้เข้าไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะมีต้นแบบคือพระสอนศีลธรรมส่วนมากมีการแสดงบทบาท ความเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณอยู่แล้ว ถ้าได้รับการส่งเสริมในเรื่องระเบียบและความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น จะทำให้ได้รับการยอมรับมากขึ้น และเท่ากับเป็นการวางกรอบการจัดการเรียนการสอน และการประพฤติตนให้มีความเหมาะสมตลอดช่วงเวลาที่ปฏิบัติงานหรือเวลาที่อยู่โรงเรียน ว่าต้องดำเนินการอย่างไร หรือประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับความเป็นพระสอนศีลธรรม เพราะต้องประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี แก่นักเรียน ตรงต่อเวลา มีเมตตาต่อศิษย์ ปราศจากอคติ รู้จักการเสียสละ การให้ การแบ่งปัน ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียนเห็นเป็นตัวอย่าง และนำไปเป็นข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง เพราะนอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันการศึกษา ซึ่งได้แก่ครู ในโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก เมื่อพระเป็นครูสอนศีลธรรมก็ย่อมมีอิทธิพลต่อนักเรียนเช่นเดียวกับครูทั่วไป ดังนั้น ข้อปฏิบัติของพระสอนศีลธรรมจึงมีอิทธิพลเช่นเดียวกัน สถาบันพระพุทธศาสนา วัด พระสงฆ์กับการศึกษาได้มีความเกี่ยวเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ในอดีตก็ดำเนินการตามหลักของไตรสิกขา ปัจจุบันก็ยังยึดหลักดังกล่าว และถ่ายทอดโดยใช้หลักของอริยสัจสี่ คือหลักพระพุทธพจน์ คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า มีความมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อให้ นักเรียนศึกษาประพฤติปฏิบัติตามระบบการดำเนินชีวิตตามหลักการแห่งศีลธรรม โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นปริยัติ เป็นการประกาศความจริงและข้อปฏิบัติทางกาย วาจา ใจ เป็นชั้น ๆ เหมาะแก่นักเรียน ชั้นปฏิบัติ เป็นการฝึกอบรมกาย วาจา ใจ ตามหลักคำสั่งสอน และชั้นปฏิบัติ เป็นการนำหลักธรรมที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ประจักษ์การเดินทางไปถึงสถานที่ปรารถนาได้ประสบสิ่งที่พึงพอใจซึ่งกล่าวได้ว่าการสอนศีลธรรมของพระต้องมีซึ่งมีความสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่กล่าวไว้ในหลักสูตรการแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิตาร) (2547) ที่พบว่าสื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามีน้อยไม่เพียงพออีกอย่างหนึ่งพระสอนศีลธรรมบางรูปมีความคิดว่าสื่อที่ผลิตจากวัสดุต่างๆไม่น่าสนใจพอที่จะทำให้นักเรียนระดับมัธยมสนใจได้ดังนั้นความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้นจึงไม่ได้ถูกนำมาใช้นอกจากนี้การอบรมถวายความรู้แก่ครูพระในแต่ละปีก็เป็นไปในระยะเวลาอันสั้นการนิเทศติดตามก็ไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึงจากการศึกษาของกรมการศาสนา (2549) ตามโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาทบทวน โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยการศึกษาภาคสนามและการตอบแบบสอบถามพบว่าพระได้รับการนิเทศติดตามและพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน้อยมากเท่าที่ปรากฏมีการจัดประชุมอบรมโดยกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมอย่างเป็นทางการเป็นครั้งคราวและไม่ต่อเนื่องทั้งยังมีรายงานว่าไม่ได้มีการบังคับให้ครูพระเข้าร่วมประชุมมีการแจ้งแก่ครูพระว่าครูพระที่คิดว่ามีความรู้แล้วไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมประชุมดังนั้นจึงมีครูพระเข้าอบรมน้อยมากการนิเทศในโรงเรียนมีน้อยมากโดยข้าราชการกระทรวงวัฒนธรรมไปเยี่ยมและสังเกตการณ์แต่ไม่ทั่วถึง ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้จึงอาจเป็นสาเหตุให้ครูพระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะความชำนาญในการผลิตและการใช้สื่อตลอดถึงขาดโอกาสที่จะได้ต่อยอดองค์ความรู้ด้วยเหตุนี้ครูพระสอนศีลธรรมจึงยังต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้านการผลิตและการใช้สื่ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนาทั้งนี้อาจจะเนื่องจากห้องจริยธรรมเป็นสิ่งที่ใหม่ครูพระไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องจริยธรรมวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีห้องจริยธรรมก็ไม่ชัดเจนองค์ประกอบของห้องจริยธรรมก็ไม่ปรากฏชัดว่าจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างมีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนอะไรบ้างดังนั้นครูพระจึงอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องจริยธรรม พระสอนศีลธรรมมีความสนใจในการพัฒนาสมรรถนะทางด้านจัดการเรียนการสอนโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจัดทำขึ้นอย่างเร่งด่วนโดยมิได้เตรียมครูพระอย่างเต็มที่ก่อนเข้าปฏิบัติงานและมีงบประมาณน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนโรงเรียนและนักเรียนที่พระเข้าไปสอน (กรมการศาสนา, 2549: ออนไลน์)และพระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิมเนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์กิจกรรมการพัฒนารูปแบบต่างๆที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นเพื่อถวายความรู้แก่ครูพระอาจไม่มีประสิทธิภาพไม่ต่อเนื่องไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงพระสอนศีลธรรมไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยพบว่าพระสอนศีลธรรมมีเพียงหน้าที่สอนตามเวลาที่ทางสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดให้สถานศึกษาไม่ได้กำหนดให้ทำแผนการสอนไม่มีงบประมาณสำหรับการทำสื่อการสอนให้ครูพระไม่ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเหมือนบุคลากรครูทั่วไปการเรียนการสอนปฏิบัติเหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติมา

สถานศึกษาไม่มีข้อกำหนดให้มีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของพระส่วนหน้าที่การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนบุคลากรของโรงเรียนเป็นผู้ทำเองภายใต้สภาพการจัดการเรียนการสอนแบบนี้พระจึงไม่เกิดการเรียนรู้จากหน้าที่ที่ตนเองปฏิบัติไม่เกิดการต่อยอดองค์ความรู้แม้พระบางรูปจะสอนมาเป็นเวลานานแต่ไม่สามารถเรียนรู้จากระบบงานที่เป็นอยู่คั้งนั้นพระสอนศีลธรรมจึงยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสรุปเป็น “**TOMSER MODEL**” ดังรายละเอียดดังนี้ 1. การฝึกอบรม(Training) 2. การปฐมนิเทศ (Orientating) 3.การกำกับติดตาม (monitoring) 4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) 5. การประเมินผล (Evaluating) และ 6. การรายงาน(Reporting)ซึ่งสร้างเป็นแผนภูมิได้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 3 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สรุปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามรูปแบบของ **TOMSER MODEL** ดังนี้

1. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีแนวทางการพัฒนา คือ

1.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 20 ถึง 51 ปีขึ้นไปควรได้รับการอบรมพัฒนาสมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตรสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อสมรรถนะการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนและสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้จัดหรือดำเนินการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาถวายความรู้ในแต่ละด้าน ซึ่งการอบรมพัฒนานั้นต้องดูข้อมูลจากผลการประเมินผลการปฏิบัติงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา และนำผลมาวิเคราะห์หาแนวทางการ

พัฒนา เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาพระสอนศีลธรรมมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ด้านการปฐมนิเทศ และการติดตามพระสอนศีลธรรมควรได้รับการปฐมนิเทศสมรรถนะทางด้านจัดการเรียนการสอนและด้านคุณลักษณะและเจตคติ โดยมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้และเข้าใจในเรื่องการสอน การเตรียมตัวก่อนสอนในแต่ละครั้ง รวมทั้งได้ทราบถึงข้อวัตรปฏิบัติในขณะทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน

1.2 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 41 ถึง 51 ปีขึ้นไปถ้ามีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล และสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัด หรือวิทยาเขตที่มีอยู่ตามภูมิภาคเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อเปิดโอกาสให้พระสอนศีลธรรมได้แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนพระที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป อาจจะไม่ต้องมีการประเมินผลทางด้านคุณลักษณะและเจตคติก็ได้ ด้านการรายงานผลไม่ว่าจะมีอายุเท่าใดก็ตามต้องจัดให้มีการประเมินผล เพราะการประเมินผลจะได้ข้อมูลนำไปสู่การพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

2. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาทางสามัญต่างกันมีแนวทางการพัฒนา คือ

2.1 พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาทางสามัญระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรได้รับการอบรม ปฐมนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล และรายงานผล สมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตรสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ ด้วยการเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญในแต่ละด้านมาถวายความรู้พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามจากหัวหน้าโครงการครูพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งได้รับทราบ เพื่อรายงานผลให้กระทรวงสรุปเป็นการดำเนินงานของพระสอนศีลธรรมประจำปีงบประมาณ

2.2 พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาทางสามัญระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไปควรได้รับการปฐมนิเทศ ถวายความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนและสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ เพราะพระสอนศีลธรรมถึงแม้จะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปแต่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางคณะศึกษาศาสตร์ หรือคณะครุศาสตร์ จึงควรได้รับการพัฒนาในเรื่องเทคนิคการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ ประเมินผล และรายงานผล สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการ หรือสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา หรือนิมนต์

พระสอนศีลธรรมที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับมาถวายความรู้ หรือแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรม

3. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกันมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม ระดับมัธยมศึกษาชั้นตรี ถึงมัธยมศึกษาชั้นเอก ควรได้รับการพัฒนาอบรม การปฐมนิเทศ การกำกับติดตามการประเมินผลและการรายงานสมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตรสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อสมรรถนะการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนและสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติโดยเมื่อผ่านการคัดเลือกเป็นพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยสงฆ์ ควรดำเนินการจัดอบรมถวายความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะทั้ง 6 ด้าน และเมื่อก่อนออกปฏิบัติหน้าที่สอนตามโรงเรียนควรจัดปฐมนิเทศ เพื่อให้ทราบบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในระหว่างการจัดการเรียนการสอนศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือพระผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดออกนิเทศกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน และรายงานผลการจัดการเรียนการสอนให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ที่พระสอนศีลธรรมสังกัดรับทราบต่อไป

3.2 พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม ระดับเปรียญธรรมประโยค 1-2 ถึงเปรียญธรรม 9 ประโยค ควรได้รับการปฐมนิเทศ การกำกับติดตามการและเปลี่ยนความรู้ การประเมินผล และการรายงาน เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อสมรรถนะการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนและสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติซึ่งจะเน้นสมรรถนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเชิญวิทยากรจากกระทรวง หรือจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ หรือจากมหาวิทยาลัยภายนอกมาถวายความรู้ นอกจากนั้นควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในจังหวัด หรือภายนอกจังหวัดก็ได้ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้มีประสบการณ์จากการจัดการเรียนการสอน และรู้จักใช้ช่องความรู้ แหล่งวิทยากรต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา

4. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกันมีแนวทางการพัฒนา คือ

4.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 1-10 ปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ควรดำเนินการจัดอบรมในเรื่องเนื้อหาและหลักสูตรเพื่อต้องการให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ทำการสอน และการนำเข้าสู่บทเรียน ด้านการผลิตและการใช้สื่อ เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ห้อง ปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ด้านการวัดและประเมินผล เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้

เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ตามสภาพจริง เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ การจดบันทึก ผลการปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ และด้านคุณลักษณะและเจตคติเพื่อให้รู้ระเบียบแบบแผนการปฏิบัติตนให้เหมาะสมแก่ความเป็นสมณะสาวรูปที่ก่อให้เกิดความเลื่อมใสแก่นักเรียน ด้านการปฐมนิเทศ และการติดตาม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 1 – 10 ปี ควรจัดให้มีการปฐมนิเทศในเรื่องด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรมความสามารถในการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอนและด้านคุณลักษณะและเจตคติเพื่อให้ทราบแนวทางหรือวิธีการที่จะถ่ายทอดให้นักเรียนนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้ว ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน รวมทั้งมีการแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหะวัตถุ ด้านการแลกเปลี่ยน

4.2 พระสอนศีลธรรมที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยกันทางด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการผลิต และการใช้สื่อและการวัดและประเมินผล ด้านการประเมินผล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และคุณลักษณะและเจตคติภาคเรียนละ 1 ครั้ง แล้วรายงานผลให้ผู้รับผิดชอบในระดับสูงทราบตามลำดับขั้นตอน

5. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนพรรษาที่บวชต่างกัน มีวิธีการพัฒนา ดังนี้

5.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนพรรษาที่บวชตั้งแต่ 1 พรรษา ถึง 5 พรรษา ควรได้รับการอบรม ปฐมนิเทศ การกำกับติดตาม การประเมินผล และการรายงานผลเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตร สมรรถนะด้านการจัดการเรียน สมรรถนะ การสอน สมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อสมรรถนะการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านคุณลักษณะและเจตคติซึ่งการอบรมจะเน้นสมรรถนะเกี่ยวกับคุณลักษณะและเจตคติ เนื่องจากเป็นพระที่บวชใหม่ ทางคณะสงฆ์จะเรียกว่าพระนวกะ เพราะมีพรรษายังไม่พ้นห้าพรรษา ยังต้องอยู่ในความดูแลของพระอุปัชฌาย์ ดังนั้นการพัฒนา ภาระการปฐมนิเทศ จึงควรมุ่งเน้นในเรื่องระเบียบวินัย ข้อวัตรปฏิบัติของพระเป็นพิเศษ ซึ่งในระหว่างการจัดการเรียนการสอน ควรมีพระผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดดูแลอย่างใกล้ชิด และโรงเรียนควรมีครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นครูประจำการคอยให้คำแนะนำ การนิเทศระหว่างปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานให้ผู้รับผิดชอบรับทราบอย่างต่อเนื่อง

5.2 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนพรรษาที่บวชตั้งแต่ 6 พรรษา ถึง 11 พรรษาขึ้นไป นอกจากเน้นตามข้อ 5.1 แล้ว ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในระหว่างกลุ่มพระสอนศีลธรรมด้วยกัน หรือจัดให้มีการศึกษาดูงานทั้งในและต่างจังหวัด ใน

สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะการผลิตและการใช้สื่อ สมรรถนะการวัดและประเมินผล และสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

6. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นที่สอนต่างกันมีวิธีการพัฒนาดังนี้

6.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม1- ม.3) ควรได้รับการอบรม ปฐมนิเทศ กำกับติดตาม การแลกเปลี่ยน การประเมินผล และการรายงาน ควรได้รับการอบรมสมรรถนะด้านเนื้อหาและหลักสูตรสมรรถนะด้านการจัดการเรียน การสอน สมรรถนะด้านการผลิตและ การใช้สื่อสมรรถนะการวัดและประเมินผลสมรรถนะด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียนและสมรรถนะด้านคุณลักษณะและเจตคติ โดยเน้นเรื่องการจัดการเรียนการสอนและการผลิตและการใช้สื่อ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบระดับจังหวัดควรเชิญครูชำนาญการพิเศษที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการผลิตและการใช้สื่อมาถวายความรู้ ฝึกให้พระสอนศีลธรรมได้ปฏิบัติโดยการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และฝึกผลิตสื่อด้วยตนเอง นอกจากนี้ควรมีการกำกับติดตามความรู้ที่ได้มาใช้หรือไม่ อย่างไร และรายงานผลการกำกับติดตามให้ผู้ดูแลพระสอนศีลธรรมประจำจังหวัดรับทราบอย่างต่อเนื่อง

6.2 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ควรได้รับการอบรมพัฒนาเช่นเดียวกับพระสอนศีลธรรมที่รับผิดชอบในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่มุ่งเน้นไปในเรื่องสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน จะไม่มุ่งเน้นสมรรถนะด้านการผลิตและการใช้สื่อ เพราะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ไม่จำเป็นต้องมุ่งเน้น แต่จะมุ่งเน้นเรื่องเหตุผลมากกว่า ดังนั้น พระสอนศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พร้อมทั้งควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในระดับกลุ่มเกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจะได้มีความรู้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

4. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม ควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาไปใช้ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านนโยบาย

หน่วยงานระดับกระทรวงควรกำหนดเป็นนโยบายและวางแผนในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาแก่พระสอนศีลธรรมที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีเพื่อให้ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

1.2 ควรร่วมมือกับครุสภา เพื่อเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ให้แก่พระสอนศีลธรรมที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้าน ครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

1.3 ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกระจายออกอย่างทั่วถึง ไม่รวมอยู่ที่ส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจจะมีการคัดเลือกตัวแทนในแต่ละภูมิภาคให้ได้ไปดูงานที่เกี่ยวกับการศึกษา การเรียนการสอนทางด้านศีลธรรมหรือพระพุทธศาสนา

2. ด้านการนำไปปฏิบัติ

หน่วยงานระดับมหาวิทยาลัยหรือที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 ควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะ มาถวายความรู้ ให้แก่พระสอนศีลธรรม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยจัดที่หน่วยงานส่วนกลาง คือ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือจะจัดตามวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคก็ได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม

2.2 ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม วิชาพระพุทธศาสนา จะเป็นพระสงฆ์ หรือบุคคลภายนอกก็ได้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าถึงประสบการณ์ในการสอนศีลธรรมที่ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

2.3 ควรสร้างขวัญและกำลังใจ ให้แก่พระสอนศีลธรรม ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม ควรมีการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมดีเด่นประจำปีการศึกษา และมีการมอบรางวัล วุฒิบัตร หรือโล่รางวัล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานด้านการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

2.4 พระสอนศีลธรรมสามารถนำรูปการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประยุกต์ใช้กับภาระงานที่รับผิดชอบเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง

3. ด้านการทำวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวไปทดลองใช้จริง และศึกษาวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมอย่างแท้จริง

3.2 ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมควรนำข้อมูลจากการวิจัยไปสร้างเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมพระสอนศีลธรรม และจัดทำคู่มือการพัฒนาสมรรถนะ เพื่อพัฒนาพระสอนศีลธรรม ให้มีความรู้ความเข้าใจในภาระงานที่รับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2550). **คู่มือพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2552). **แนวทางการดำเนินงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2553). **แนวทางการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์**. กรุงเทพฯ :
กองศาสนศึกษาโรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2553). **รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
ปีงบประมาณ 2548**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมฯ.
- _____. (2553). **คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
ปีงบประมาณ 2549**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม. โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2554). **รายงานฉบับย่อ โครงการศึกษาวิจัย การศึกษาทบทวนโครงการครูพระ
สอนศีลธรรมในโรงเรียน กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). **ทะเบียนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : เอกสาร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). **การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการควบคุมตนเอง**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2552). **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). **ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภา ลาดพร้าว.
- _____. (2553). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา
และวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์การศาสนา.
- กาญจนา สิริมุสิกะ. (2553). **สังคมศึกษา : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
อรุณการพิมพ์.
- กุศยา แสงเดช. (2549). **หนังสือส่งเสริมการอ่าน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เกษม จันทร์แก้ว.(2549). *การกำหนดรูปแบบและการวางแผนการศึกษาวิชาลัยแบบผสมผสาน*.
กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ.
- เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค. (2546). *การพัฒนาความสามารถเชิงสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
บริษัท โกลบอล คอนเซิร์น จำกัด.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). *สถิติเบื้องต้นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประเมินผลและวิจัย
การศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์. (2551). *การประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ*.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์.
- คำหมาน คำไค. (2549). *ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วิญญูชน.
- จตุรงค์ อินทรรุ่ง. (2552). *การพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ : หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- จันทรา เลิศศิริ.(2548). *การวิจัยในชั้นเรียนรายวิชาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สุวีริยาสาส์น,
- จันทิมา แสงเลิศอุทัย. (2550) *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้าน
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ :
ปริญญาการศึกษาคุุณบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จารุวรรณ ศิลปรัตน์. (2548). *การพัฒนารูปแบบเสริมพลังการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็น
นักวิจัยของครูอนุบาล*. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตรา ศาสนันต์. (2552). *การศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอน
ของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ปริญญาโท (ศิลปศึกษา) บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินตนา ศักดิ์ภู่อาราม. (2548). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับ
ประเทศไทย*.วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรประภา อัครบวร. (2549). *สร้างคนสร้างผลงาน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ก.พลพิมพ์ (1996).
- เฉลิมโลก เดชสกุลธร. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการในการพัฒนาของครูผู้สอนตามแนว
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ : ปริญญาโท
(เศรษฐศาสตร์การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชัยยุทธ สิริสุทธิ. (2547). *การพัฒนารูปแบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). *เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ หลักพิมพ์.
- ชูชัย สมितिไกร. (2550). *การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล. (2552). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ที่เน้นการกระจายอำนาจ*. ปรินญาณิพนธ์ (กศ.ด.) (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยสยาม.
- คนัย เทียนพุด. (2548). *กลยุทธ์การพัฒนาคน ไขปัญหาหัวใจนักฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ:
กรมการศาสนา สำนักพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2549). *การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงจันทร์ ทิพย์ปรีชา. (2548). *ศักยภาพความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล
ทางการพยาบาล*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ พี.เอ. ลีฟวิง.
- ดวงเดือน จันทร์เจริญ. (2551). *ศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2549). *Competency-based Human Resource Management*.
วารสารการบริหารคน. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการสัมมนา.
- เดือนใจ รักษาพงศ์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการ
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. ชลบุรี :
หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิสนา แคมฉีและคณะ. (2548). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แคมฉี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ : (พิมพ์ครั้งที่ 2)
สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียน ทองแก้ว (2546). *สมรรถนะของครู*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- _____. (2550). *สมรรถนะ (Competency): หลักการและแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธงชัย สันติวงษ์. (2548). *องค์การและการบริหาร (Organization and Management)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนกร บุญพันธ์. (2548). *ความต้องการการพัฒนาบุคลากรของผู้ปฏิบัติงานหน้าที่การเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ : ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2551). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. ก. สำนักพิมพ์ พลพิมพ์ (1996).
- ธำรงค์ดี คงคาสวัสดิ์. (2548). *เริ่มต้นอย่างไรเมื่อจะนำ Competency มาใช้ในองค์กร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นฤมล คำแหง. (2551). *การวัดและประเมินผลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิภา พงศ์วิวัฒน์. (2547). *การเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : หลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิสสารก์ เวชยานนท์. (2550). *Competency-based approach*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สำนักพิมพ์ พิมพ์ลักษณ์
- บดินทร์ วิจารณ์. (2547). *การจัดการความรู้สู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- บัญชา แสนทวี. (2550). *การวิจัยในชั้นเรียนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช.
- บุรชัย สิริมหาสาร. (2550). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บั๊ค พอยท์.
- ปัญญา ทองนิล. (2553). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพโดยการบูรณาการสอดแทรกสำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : ปรินญานิพนธ์คุณวุฒิปริญญา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประจักษ์ ทรัพย์อุดม. (2550). *แนวทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency*. กรุงเทพฯ : (เอกสาร).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประมา ศาสตรระจิก. (2552). **การพัฒนาเกณฑ์สมรรถนะในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ค. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา กันธิยะ. (2552). **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม**. กรุงเทพฯ : หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2550). **การศึกษา : ปัจจัยที่ 5 ของชีวิต**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สหธรรมิก.
- พศิน แดงจวง. (2554). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ดวงกมลการพิมพ์.
- พรชูลี อาชาวำรุง และคนอื่น ๆ. (2549). **รายงานฉบับย่อ โครงการศึกษาวิจัย การศึกษาทบทวน โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2555, จาก <http://www.dra.go.th/>
- พรทิพย์ วรรณกุล. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสำนักวิทยบริการ**. กรุงเทพฯ : ปรินญาณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พรรณี สุกเกต. (2555). **รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา**. นครศรีธรรมราช : หลักสูตรปรัชญาดุษฎี สาขาวิชาการศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต). (2548). **เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต). (2545). **กรอบความคิดในการจัดทำสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนาในหลักสูตรใหม่**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไทยเน็ต ชุมชนพระไทยในอินเทอร์เน็ต. (2555). **ศูนย์ข่าวพระพุทธศาสนา**. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.phrathai.net/news/detail>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). **ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สหธรรมิก.
- พระธรรมโกศาจารย์ (2552). **แก้วกุดโลกด้วยธรรมะ**. กรุงเทพฯ : ฉบับวันพุธที่ 29 เมษายน 2552.
- พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร). (2554). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีการสอนศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ค. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พัชรินทร์ หาดทราย. (2548). *การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ปรินญานินพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิจรูญ.(2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เอ็นสี้ ออฟ เคอร์มิส.
- พูลสุข หิงคานนท์. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทักษะการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาล มหาวิทยาลัยโขทัยธรรมาธิราช*. นนทบุรี : (เอกสารประกอบการอบรม). ภัทรา นิคมานนท์. (2548). *การประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ทิพยสุทธิ.
- มณีนภา ชูติบุตร (2553). *การพัฒนาแบบเสริมพลัง (Empowered Development Approach)* กรุงเทพฯ : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3.
- มนตรี จุฬาวัดนกุล. (2550). *รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง นโยบายการผลิตและการพัฒนาครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สหธรรมิก.
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์. (2548). *หลักสูตรและการสอน*. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น (เอกสารประกอบการสอน).
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2552). *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคลากรในโรงเรียน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 8 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2548). *การประเมินโครงการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์แห่งมหาจุฬาลงกรณ์.
- รัชภูมิ สมสมัย. (2552). *การสร้างแบบประเมินรายงานการวิจัยในชั้นเรียน*. เชียงใหม่ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
- รัตติกาล ละเต็บชั้น. (2554). *สมรรถนะการจัดการของบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2546). *BSC และ KPI เพื่อการเติบโตขององค์กรอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2 . สำนักพิมพ์แปซิฟิก.
- _____. (2547). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดการเพิ่มผลผลิตภาคบริการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แปซิฟิก.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2548). *แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์ บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2550). *การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี. (เอกสารประกอบการบรรยาย).
- วาสนา คุณาภิสิตธี. (2547). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดทำสาระหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2554). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ศักดิ์ดา สถาพรวงษา. (2549). *การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุุณศึกษิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาน อัสวภูมิ. (2549:83). *การพัฒนารูปแบบ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อรุณการพิมพ์.
- สนอง โลहितวิเศษ. (2547). *รายงานการสังเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพื้นที่เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมจิต สวชนไพบูลย์ และคณะ. (2545). *รายงานการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาคุณจารย์และชุดเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (ฉบับสรุป)*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2547). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2549). *บทวิเคราะห์และข้อเสนอระบบการประเมินครูและบุคลากรทางการศึกษา*.
นครปฐม : สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2555. แหล่งที่มา : <http://www.moe.go.th/>
- สมาน รังสิโยภุชณ. (2551). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. สำนักพิมพ์ บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด.
- _____. (2551). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. สำนักพิมพ์ บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด.
- สิริภักดิ์ สิริ โท. (2553) *สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา*. ลพบุรี : (เอกสารประกอบการบรรยาย แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู เล่มที่ 17 การพัฒนาบุคคล*. เอกสารประกอบการฝึกอบรม.
- _____. (2554). รายงานการวิจัยเอกสารเพื่อพัฒนานโยบาย เรื่องการยกย่องครูผู้มีผลงานดีเด่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- _____. (2545). *มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2547). *สู่เส้นทางวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (248). *การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2548.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้มีและเลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำหรับผู้ดำเนินการพัฒนาและผู้เข้ารับการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร เขต 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(เอกสารประกอบการอบรม)
- _____. (2554). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 - 2559*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2554). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2555 – 2558)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. คุรุสภา. (2549). *ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). *มาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภา.
- _____. (2552). *บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2554). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. (2549). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2549). *การศึกษาและสังเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาเครือข่ายของผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ รุ่นที่ 1*. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการอบรม.
- _____. (2551). *รายงานการวิจัยสมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : สกศ. (เอกสาร)
- สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. (2552). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล การเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- สุกัญญา รัศมีธรรม โขติ . (2548) . “*Competency : เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้*” *Productivity*. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการอบรม.
- สุเทพ ชิตยวงษ์. (2551). *รูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่กำกับติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1*. กรุงเทพฯ : หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนันท์ ศลโกสุม. (2550). *แนวทางการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2548). *สอนง่าย เรียนสบาย มีความสุขกับโครงงาน เล่ม 8*. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร. (2548). *การพัฒนา รูปแบบห้องเรียนเสมือนจริงแบบจำลองสถานการณ์ ร่วมกับการฝึกปฏิบัติ เรื่อง การผลิตรายการโทรทัศน์*. ปริญญานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพจน์ เต็มเยี่ยม. (2549). *การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : ปริญญานิพนธ์คุณวุฒิบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุพรรณิ ลี้ม โสภานธรรม. (2548). *การสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ซีเอ็ดเคชั่น.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (2552-2561)*. แพร์ : (เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 1-2 หลักสูตร การพัฒนาครูโดยการสร้างระบบพี่เลี้ยง ณ โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์ อ.เมืองแพร่ จ.แพร่) ปรินญาเอกสาขาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รุ่นที่ 1.
- สุรวุฒิ ชัยญญลักษณ์. (2550) *การพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ปรินญาณิพนธ์คุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิธาน มนแพวงสานนท์.(2550). *วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ซีเอ็ดเคชั่น.
- อรัญ มะลิตอง. (2548). *ศึกษาสมรรถภาพการสอนระดับปริญญาตรีของอาจารย์ผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ : ปรินญาณิพนธ์ ศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนันต์ พันนึก. (2554). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ขอนแก่น : วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อังสินันท์ อินทรกำแหง และทัศนาก ทอภักดี. (2549). *การพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อานนท์ ศักดิ์วีระชัย. (2547). *“แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency : เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง”* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2548). *Competency Dictionary*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เอช อาร์ เซนเตอร์.
- อาภรณ์รัตน์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ขอนแก่น : วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทุมพร จามรมาน. (2549). *โมเดล*. วารสารวิชาการ. กรุงเทพฯ : (1-2 มีนาคม).
- เอกรินทร์ สิมหาศาล. (2553). *แนวปฏิบัติ กระบวนการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์ บั๊ก พอยท์.
- เอนกลาง สุทธินันท์. (2550). *หลักการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนส โตร์.
- อำนวยการ เถาะระกูล. (2550). *การพัฒนารูปแบบการบริหารความรู้ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย* กรุงเทพฯ : หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

BIBLIOGRAPHY

- Anderson, J.R. (1990). *Teaching*. Encyclopedia American. McGraw Hill Book Co.
- _____. (1992). *Cognitive Psychology and Its Implications*. 2nd ed. San Francisco : Freeman.
- Assin, David N. (1995). *Teacher Education in an Era of Transformation, Preparing Teacher for All the World Children : An Era transformation*. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House.
- Babkie A.M.; & Provost M.C. (2004). *Teachers as Researchers*. Intervention in school and clinic.
- Bardo, J. W. & Hartman, J.J. (1992). *Urban Society: A Systematic Introduction*. U.S.A.: F.E. Peacock.
- Borich, Gary D. (1997). *The Appraisal of Teaching : Concepts and Process*. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing Co.
- Boyatzis. (1992). *Competencies for Teaching Mainstreamed Students*. Theory into Practices.
- Brown, W.B. and Moberg, D.J. (1980). *Organization Theory and Management : Macro Approach*. New York: John Wiley and Sons.
- Bush (1986). *Creating Training Miracles*. Sydney : Prentice Hall.
- Cloc. (1997). *The Quest for Competencies. Journal Training*. in the State of Indiana. USA.
- Coker, Homer. (1996). *Identifying and Measuring Teacher Competencies* : the Cawall County Procect. Journal of Teacher Education. 27: 54.
- Daft, Les. (1994). *Human Resource Development : The New Trainer.s Guide*. Addison-Wesley Publishing Company.
- Dales, M.; & Hes, K. (1995). *Creating Training Miracles. Sydney* : Prentice Hall.
- Donaldson, Les. (2003). *Human Resource Development : The New Trainer.s Guide*. Addison-Wesley Publishing Company.
- Eisner, E. (1996). *Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation*. Journal of Aesthetic Education.
- Flippo, Edwin B. (1998). *Personnel management*. Singapore : McGraw-Hill.
- Good, Carter V. (1993). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill Book Co.
- Guskey, tr. (2000). *Evaluating Professional Development (Thousand Oaks, CA, Corwin Press)*. *Professional Development in Education* : new paradigms and practices (New York, Teachers College Press).
- Gwen, Faulkner. (1993). *A comparative study of teacher preparation, competency and performance appraisal*. Dissertation Abstracts International.

BIBLIOGRAPHY (Continue)

- Haberman & Stinnell. (1993). *The Competent Manager*. New York: Wiley & Son.
- Hall, G.E., & Jores, H.L. (1996). *Competency-Based Education*. New York : Prentice Hall.
- Hartman. (1992). *Service management and Operations*. New Jersey: Prentice Hall.
- Hersey, P. Blanchard, K.H. and Johnson, D.E. (1996). *Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resource*. Upper Saddle River, NJ.: Prentice-Hill.
- Ivancevich, John M. (2003). *Human Resource Management: Foundation of Personnel*. 5th ed. Homewood: Irwin.
- Joyce & Weil. (1985). *Key Competencies for a Transformed Human Resource Organization: Results of a Field Study*. Human Resource Management.
- Keeves, Peter J. (1998). *Model and Model Building*. Educational Research, Methodology.
- Lee, Tanya Morrow. (1999). *The Effect of Benchmark and Process Information on Information Acquisition and Design. Outcomes*. Dissertation, Ph.D.
- Marmon. (2002). *Competency at Work : Models for Superior Performance*. New York : Action Research in Classroom and School.
- Mc Lagan, P. (1997). *Competencies : The Next Generation*. Training and Development.
- Mc Clelland, D.C. (1999). *Test for Competence, rather than intelligence*. American Psychologists.
- _____. (2001). *Test for Competence, rather than intelligence*. American Psychologists.
- Megginson, D.; Matthews, J.J.; & Banfield, P. (1994). *Human Resource Development : Let the Oregonian.s Strategy Drive the Development Process*. London: AMED.
- Nadler, Leonard. (1997). *Development Human Resource*. Houston : Gulf Publishing Company.
- O' Hagan, K. (1996). *Competence in Social Work Practice : A Practical Guide For Professional*. London: Prentice Hall.
- Parry, S. B. (1996). *The Quest for Competencies. Journal Training*. London: Prentice Hall.
- Pehi, Gerlai. (1992). *An Assessment of the Classroom Competencies of In-Service elementary School Teacher in American Samoa*. Dissertation Abstracts International.
- Pender. (2003). *Evaluating Model*. New York : new paradigms and practices New York, Teachers College Press.
- Romine, Stephen. (1997), *Student and Faculty Perception of an Effective University Instructional Climates*. The Journal of Educational Research.

BIBLIOGRAPHY (Continue)

- Scott, B. Partty. (2004). *Evaluating the Impact of Training*. Alexandria, Virginia : American Psychologists.
- Smith, and Others. (1980). *The Education's Encyclopedia*. New York: Prentice – Hall.
Measurement: An International Handbook. Oxford: Pergamon Press.
- Snyder, Kristen Michelle (1998). *A Construct Validation and Reliability Estimation Of the Education Quality Benchmark System*. Dessertation, Ph.D.
- Spencer, M. L.; & Spencer, M. S. (1993). *Competency at Work* : Models for Superior Performance. New York: John Wiley & Son.
- Thornton, Timothy Lee (1998). *The Use of Benchmarking to Measure Indicator of high Technology Performance in A K -12 International School*. Dessertation, Ph.D.
- Tosi & Carroll. (1992). *A Comparison of Mid-Semester and End-Semester Student Evaluation of Faculty*. Dissertation Abstracts Intenational. 6488-A-6489-A.
- Tosi, H.L., & Carrol, S.J. (1992). *Management*. 2nd ed. New York: John Wiley and Sons.
- Verner, et al. (1997). *Competence in Social Work Practice: A Practical Guide for Professional*. London: Prentice Hall.
- Vogler, Daniel E. (1997). *Identifying and Validation Professional Occupational Teacher Education Competencies. In Competencies For Teacher*. Illinois : United State of America Office of Education.
- Wasson, Arellano Irma. (1994). *A study of New Mexico elementary Teachers*. perceived competency in bilingual education. Dissertation Abstracts International.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. รศ.ดร.ชวีช์ หอมทวลม หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
2. ผ.ศ. ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผศ.ดร. ภัทรพล ใจเย็น อาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ผศ.ดร. ปริญญา ทองศร อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการเรียน สาขาหลักสูตร
และการสอนมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
5. ดร.ทรงกลด เจริญพร อาจารย์พิเศษสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Sripatum University

ที่ วบจ.026/พิเศษ

13 พฤษภาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
เรียน รศ.ดร. ธวัช หอมทวนลม (หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา มมร.)
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด
2. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนายสุเทพ เชื้อสมุทร รหัส 53562151 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” โดยมี ดร. สุพรรณิ สมานญาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
หลัก และมี ดร.พลธาวิณ วัชรทรงารงค์ เป็นที่ปรึกษาร่วม ในการนี้วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการ
จัดการ ใ้รขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการทำวิจัย เพื่อให้
การจัดทำวิทยานิพนธ์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต อุ๋อ๋น)

คณบดีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

ภาคผนวก ข

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตารางที่ 53 แสดงการหาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความต้องการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 ด้าน

ข้อที่	คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ชุดที่ 1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 2 ด้านการบริการที่ดี								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาตนเอง								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 4 ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ข้อที่	คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ชุดที่ 5 ด้านการทำงานเป็นทีม								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 6 ด้านคุณธรรมจริยธรรม								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	0	0	+1	+1	+1	3	0.60	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
10	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ข้อที่	คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ชุดที่ 7 ด้านเนื้อหาและหลักสูตร								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 8 ด้านการจัดการเรียนการสอน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	นำไปใช้ได้
10	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 9 ด้านการผลิตและการใช้สื่อ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้

ตาราง 53 (ต่อ)

ข้อที่	คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ชุดที่ 9 ด้านการผลิตและการใช้สื่อ (ต่อ)								
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	0	+1	0	+1	3	0.60	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	0	+1	+1	3	0.60	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 10 ด้านการวัดและประเมินผล								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	0	0	+1	+1	3	0.60	นำไปใช้ได้
7	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 11 ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน								
1	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	0	0	0	+1	3	0.60	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ข้อที่	คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ชุดที่ 12 ด้านคุณลักษณะและเจตคติ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
10	0	+1	+1	+1	0	3	0.60	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 13 ด้านการพัฒนาผู้เรียน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	0	+1	+1	+1	3	0.60	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
7	0	+1	+1	+1	0	3	0.60	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 14 ด้านภาวะผู้นำ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	0	0	3	0.60	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้

ตารางที่ 53 (ต่อ)

ข้อที่	คนที่					รวม	ค่า IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 15 ด้านการสร้างความสัมพันธ์								
1	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
11	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
ชุดที่ 16 ด้านจิตวิทยาการสอน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก ค

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรม

1. พระครูวินัยธรวัลลก โกวิท	ผู้อำนวยการโครงการพระสอนศีลธรรม
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มงคล มาลี	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
3. นางกมนพรพรรณ ทิพย์ไกรสร โชติ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลกันยานุกูล
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
4. นายบุญลักษณ์ ศัพท์พันธ์ุ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนพานทองสภานุปลั๊ก
อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี
5. นายไพรัตน์ บุญศรี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดป่าประดู่
อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
6. นายวิโรจน์ บำรุง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนระยองวิทยาคม
อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
7. พระมหานិพนธ์ วีรพล	ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรม
ประจำจังหวัดระยอง

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Sripatum University

ที่ วบจ.0110/พิเศษ

15 กรกฎาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ (สัมภาษณ์)
เรียน ผศ. มงคล มาลี (อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มมร.)
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายสุเทพ เชื้อสมุทร รหัส 53562151 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” โดยมี ดร.สุพรรณิ สมานญาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และมี ดร.พลชาวิน วัชรทรงรงค์ เป็นที่ปรึกษาร่วม ในการนี้วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับความคิดเห็นของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอน
ศีลธรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต อู่อัน)

คณบดีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

ภาคผนวก ง

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง สำหรับการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาข้อมูลที่ต้องการพัฒนาของพระสอนศีลธรรมทางด้านสมรรถนะ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำตอบที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบหรือทำให้ท่านเสียหายแต่อย่างใด และจะไม่ถูกเปิดเผยในที่ใด การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวม ไม่แยกนำเสนอหรือวิเคราะห์เป็นรายบุคคล

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

นายสุเทพ เชื้อสมุทร

นักศึกษ สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

แบบสอบถาม

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. อายุ (เศษของปีที่เท่ากับ 6 เดือนหรือมากกว่า โปรดนับเป็น 1 ปี)
 - 20 - 30 ปี 31- 40 ปี 41 - 50 ปี 50 ปีขึ้นไป
2. วุฒิการศึกษาทางโลก
 - ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
3. วุฒิการศึกษาทางธรรม
 - นักธรรมตรี - นักธรรมเอก เปรียญธรรม 1-2 ถึง 5 ประโยค- (ป.ธ. 1-2 ถึง ป.ธ. 5)
 - เปรียญธรรม 6 – 9 ประโยค (ป.ธ.6 ถึง ป.ธ. 9)
4. ประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน (เศษของปีที่เท่ากับ 6 เดือนหรือมากกว่า โปรดนับเป็น 1 ปี)
 - 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 ปีขึ้นไป
5. จำนวนพรรษาที่บวช (เศษของปีที่เท่ากับ 6 เดือนหรือมากกว่า โปรดนับเป็น 1 พรรษา)
 - 1 - 5 พรรษา 6 - 10 พรรษา 11 พรรษา
6. ระดับชั้นที่สอน
 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของครูพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

คำชี้แจง : ขอให้ท่านพิจารณารายการ/กิจกรรมในการปฏิบัติงานในแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าท่าน
มีความต้องการจะพัฒนาจะพัฒนาในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ที่ท่านเห็นว่าตรงกับความต้องการของท่าน

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์					
1	สามารถวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภารกิจงาน					
2	มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์					
3	สามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน					
4	สามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ					
	ด้านการบริการที่ดี					
1	สามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเมื่อมี โอกาส					
2	สามารถในการให้บริการด้วยความเต็มใจ ภาคภูมิใจ และมีความสุขในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ					
3	สามารถในการศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง					
4	สามารถปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ					
	ด้านการพัฒนาตนเอง					
1	สามารถในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มุ่งมั่นและแสวงหาโอกาส พัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมประชุม/ สัมมนา การศึกษาดูงาน การค้นคว้าด้วยตนเอง					
2	สามารถในการรวบรวม สังเคราะห์ข้อมูล ความรู้ จัดเป็นหมวดหมู่ และ ปรับปรุงให้ทันสมัย					
3	ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนา การจัดการเรียนรู้ องค์กรและวิชาชีพ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4	สามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน					
5	ความสามารถในการให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่น					
6	ความสามารถในการขยายผลโดยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้					
	ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน					
1	ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และความปลอดภัยของนักเรียน					
2	สามารถจัดข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำวิชา					
3	สามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน/ รายวิชา					
4	สามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
5	สามารถแก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยโดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน					
	ด้านการทำงานเป็นทีม					
1	สามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
2	สามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
3	สามารถให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน					
4	สามารถในการให้เกิดยรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม					
5	สามารถทำงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และในสถานการณ์ต่างๆ					
6	สามารถในการแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส					
7	สามารถในการแลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในทีมงาน					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8	ความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/รับฟังความคิดเห็นและ ประสบการณ์ระหว่างเครือข่ายและทีมงาน					
9	สามารถในการร่วมกับเพื่อนร่วมงานสร้างวัฒนธรรม การทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา					
	ด้านคุณธรรมจริยธรรม					
1	สามารถให้การสนับสนุน และเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม					
2	สามารถในการเสียดละ อุตสาคงเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ					
3	สามารถในการยกย่อง ชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ					
4	สามารถที่ ยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติ และศักดิ์ศรีของวิชาชีพ					
5	สามารถในการซื้อสัจย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนการใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด					
6	สามารถในการปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรมที่ดี ขององค์กร					
7	สามารถในการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และมุ่งมั่นพัฒนา การตนเองให้ก้าวหน้า					
8	สามารถที่ยอมรับผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค					
9	สามารถปฏิบัติตน/ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับสถานะของตน					
10	สามารถที่รักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น					
11	สามารถที่เป็นผู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น					
12	สามารถในการปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ และสถานการณ์					
13	สามารถเป็นผู้มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
14	สามารถในการปฏิบัติตนตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ					
15	สามารถที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับ					
	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร					
1	ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา การศึกษา ปรัชญาการศึกษา ศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ					
2	ความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร					
3	ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ที่ทำการสอน เช่น หลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม					
4	รู้รายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของของการเรียนรู้ พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
5	ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน					
6	ความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา					
7	ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ทั้งทางด้าน จิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา					
8	มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ รายวิชาพระพุทธศาสนา					
9	ความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียน วิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน					
10	ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วย แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2	ความสามารถในการวางแผนการสอน เตรียมการสอน ทำบันทึกการสอน					
3	ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรงและการสรุปบทเรียน					
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ					
5	ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียน เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ					
6	ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัย ความสนใจของนักเรียน พื้นฐานสภาพทางครอบครัวสภาพแวดล้อม สติปัญญาของนักเรียน					
7	ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน เช่น มีภาวะผู้นำ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม					
8	ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม					
9	ความสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
10	ความสามารถแก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัย โดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน					
	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ					
1	ความรู้ด้านการเลือก การปรับปรุงตัดแปลงสื่อที่มีอยู่ ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน					
2	การทำสื่ออย่างง่าย ๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3	ความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม					
4	ความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้ แหล่ง วิทยากรต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา					
5	ความสามารถในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์					
6	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต เพาเวอร์พอยนท์					
7	ความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จัก ลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อ และการใช้สื่อแต่ละอย่าง					
8	ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา					
9	ความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ ประกอบการเรียนการสอน					
10	ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน					
	การวัดและประเมินผล					
1	มีความรู้ด้านการเลือก การปรับ ปรุงดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ ให้สัมพันธ์ กับ จุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน					
2	มีการทำสื่อง่ายๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ มา ผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน					
3	มีความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่ มีผลต่อการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม					
4	มีความสามารถในการใช้โสต ทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่อง ฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์					
5	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต เพาเวอร์พอยนท์					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6	มีความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดี และข้อจำกัดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง					
7	มีความสามารถในการใช้ห้อง ปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา					
8	มีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการ ศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน					
9	มีความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน					
	ด้านวิจัยในชั้นเรียน					
1	มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
2	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหรือนุสภาพปัจจุบัน					
3	มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและ โอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน					
4	มีการรวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้					
5	มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยใช้ข้อมูลรอบด้าน					
6	มีการจัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้					
7	มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย อย่างเป็นระบบ					
8	มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน					
9	มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาคาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
10	มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมของนักเรียน					
	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ					
1	เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดงออกเหมาะสมกับกาลเทศะ มีคุณสมบัติที่ดีงามที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่น ให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน					
2	เป็นผู้มีความใฝ่รู้ดี โดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดี มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา					
3	ความเป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตรงต่อเวลาในการเข้าสอน ตรวจงานนักเรียน ทำงานธุรการ เกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด					
4	ความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียนได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน					
5	แสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหวัตถุ					
6	ความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ตามองค์คุณของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ					
7	ความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์					
8	ความสามารถในการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผย และให้คำติชม หรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน					
9	ความเป็นผู้ที่มีเจตคติดี มีศรัทธาต่องานสอน สนใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมาจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร					
10	ความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียนมีต่อตัวท่าน					
	ด้านการพัฒนาผู้เรียน					
1	สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2	จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม					
3	การจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน					
4	การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคม และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง					
5	สอดแทรกความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยและศาสนาที่ตนนับถือให้แก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้					
6	การจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย					
7	การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล					
8	การนำข้อมูลนักเรียนไปใช้ช่วยเหลือ/พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล					
9	จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนอย่างทั่วถึง					
10	ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับค่านิยมที่พึงงาม					
	ด้านภาวะผู้นำครู					
1	พิจารณาทบทวน ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้เรียนและผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม					
2	เป็นผู้เห็นคุณค่า และความสำคัญในความคิดเห็นหรือผลงาน และให้เกียรติแก่ผู้อื่น					
3	กระตือรือร้น ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของผู้อื่น ให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน					
4	เป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนา มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาวิชาชีพ					
5	มีทักษะการฟัง การพูด และการตั้งคำถาม เปิดใจกว้าง ยืดหยุ่น ยอมรับทัศนคติที่หลากหลายของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6	มีการสืบเสาะข้อมูล ความรู้ทางวิชาชีพใหม่ๆ ที่สร้างความท้าทายในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น					
7	เป็นผู้ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น					
8	ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม					
9	เป็นผู้กระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาและวิชาชีพ					
10	ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบ/ขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้					
11	พิจารณาได้ตรงต่อความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้					
12	สนับสนุนความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณาได้ตรงต่อของเพื่อนร่วมงาน และมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ					
13	ใช้เทคนิควิธีการหลากหลายในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง และผลการดำเนินงานสถานศึกษา					
	ด้านการสร้างความสัมพันธ์					
1	สามารถกำหนดแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และความร่วมมือกับชุมชน					
2	สามารถประสานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา					
3	สามารถให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน					
4	สามารถจัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการจัดการเรียนรู้					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ/พฤติกรรม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5	สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้					
6	มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสารเพื่อจัดการเรียนรู้					
7	ประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา					
8	เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน					
9	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน					
10	สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้					
11	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ประชาชนชาวบ้านหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม					
12	เสนอผลการจัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ปัญหาร่วมกันในทุกภาคเรียน					
	ด้านจิตวิทยาการสอน					
1	สามารถใช้จิตวิทยาประกอบการสอน					
2	สามารถใช้จิตวิทยาในการแก้ปัญหาความไม่สนใจเรียนของนักเรียน					
3	ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาเต็มศักยภาพ					
4	ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ					
5	วิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนก่อนการจัดการเรียนการสอน					

ภาคผนวก จ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

**แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา**

สัมภาษณ์วันที่ เดือน..... พ.ศ..... เวลา

สถานที่สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์.....ผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

1. พระสอนศีลธรรมมีการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงาน
หรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

.....

2. พระสอนศีลธรรมมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน
สมบูรณ์ หรือไม่ และดำเนินการอย่างไร

.....

2. ด้านการบริการที่ดี

1. พระสอนศีลธรรมให้บริการแก่ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยความมุ่งมั่น
ตั้งใจและเต็มอกเต็มใจ เพียงใด

.....

2. พระสอนศีลธรรมช่วยแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มาขอรับ
บริการหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

.....

3. ด้านการพัฒนาตนเอง

1. พระสอนศีลธรรมได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการใดบ้าง และมีความ มุ่งมั่น
ในการพัฒนาตนเองมากน้อยเพียงใด

.....

2. พระสอนศีลธรรมได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการหรือไม่ และดำเนินการอย่างไร

.....

4. ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน

1. พระสอนศีลธรรมจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
อย่างไร

2. พระสอนศีลธรรมจัดทำข้อมูลสาร สนเทศของนักเรียน และเอกสารประจำชั้นเรียนหรือไม่
จัดทำอย่างไร

3. พระสอนศีลธรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา และข้อตกลงเป็นแนว
ปฏิบัติในชั้นเรียนหรือไม่ อย่างไร

5. ด้านการทำงานเป็นทีม

1. พระสอนศีลธรรมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างไร

2. กิจกรรมใดบ้างที่พระสอนศีลธรรมมีโอกาสดำเนินงานร่วมกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล
ภายในและภายนอกสถานศึกษา

6. ด้านคุณธรรม-จริยธรรม

1. พระสอนศีลธรรมมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนการใช้จ่าย และใช้
ทรัพยากรอย่างประหยัด

2. พระสอนศีลธรรมรับผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และหาแนวทางแก้ไข
ปัญหาอุปสรรค

7. ด้านเนื้อหาหลักสูตร

1. พระมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรที่สอนมากน้อยเพียงใด

2. พระสอนศีลธรรมได้ศึกษาตัวชี้วัดรายปีหรือไม่ และนำไปใช้ในการจัดทำแผนการ จัดการ
เรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

3. พระสอนศีลธรรมได้วิเคราะห์หลักสูตรก่อนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่
ดำเนินการอย่างไร

8. ด้านการจัดการเรียนการสอน

1. พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

2. พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

9. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ

1. พระสอนศีลธรรมใช้สื่อประกอบการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนหรือไม่ อย่างไร

2. พระสอนศีลธรรมควรได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ หรือไม่

10. ด้านการวัดผลประเมินผล

1. พระสอนศีลธรรมออกแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้วิธีการใดบ้าง เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด

2. พระสอนศีลธรรมวัดผลและประเมินผลผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตร ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

11. ด้านวิจัยในชั้นเรียน

1. พระสอนศีลธรรมดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอย่างไร

2. พระสอนศีลธรรมได้นำปัญหาในระหว่างสอน มาทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

3. พระสอนศีลธรรมมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหรือุปสรรคปัจจุบัน

12. ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

1. พระเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนหรือไม่ มีการแสดงออกอย่างไร

2. พระสอนศีลธรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือไม่ และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างไร

13. ด้านการพัฒนานักเรียน

1. พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย แก่ผู้เรียนหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

2. พระสอนศีลธรรมสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับศาสนาที่ตนนับถือให้แก่ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมเรียนรู้นักน้อยเพียงใด

14. ภาวะผู้นำครู

1. พระสอนศีลธรรมริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรมหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

2. พระสอนศีลธรรมปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบและขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้มากน้อยเพียงใด

15. ด้านสัมพันธ์ชุมชน

1. พระสอนศีลธรรมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่

2. พระสอนศีลธรรมให้ความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการแลกเปลี่ยน ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร

16. ด้านจิตวิทยาการสอน

1. พระสอนศีลธรรมใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาสมรรถนะสอนศิษย์ธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
คำชี้แจง ขอให้ท่านใส่เครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องลงตารางตามความความคิดเห็นของท่าน

ลำดับที่	สมรรถนะ	ความคิดเห็น		เหตุผลประกอบ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์			
2	ด้านการบริการที่ดี			
3	ด้านการพัฒนาตนเอง			
4	ด้านการบริหารการจัดชั้นเรียน			
5	ด้านการทำงานเป็นทีม			
6	ด้านคุณธรรมจริยธรรม			
7	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร			
8	ด้านการจัดการเรียนการสอน			
9	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ			
10	ด้านการวัดและประเมินผล			
11	ด้านวิจัยในชั้นเรียน			
12	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ			
13	ด้านการพัฒนาผู้เรียน			
14	ด้านภาวะผู้นำครู			
15	ด้านการสร้างความสัมพันธ์			
16	ด้านจิตวิทยาการสอน			

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลที่สำคัญยิ่ง

ภาคผนวก จ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)**

1. พระมหายุทธนา ธรรมวิโส ป.ธ.9	เจ้าคณะตำบลบ้านแลง วัดหนองสนม
พระสอนศีลธรรม
2. พระมหาคมกฤษณะ อติตญาโณ ป.ธ.9 (ศศม.)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสังข์กระจายวรวิหาร เขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพมหานคร พระสอนศีลธรรม
3. พระปลัดบำเพ็ญ กิตติปาโล (พธ.บ.)	เจ้าคณะตำบลบ้านแลง วัดข้างชนศิริราษฎร์บำรุง
พระสอนศีลธรรม
4. พระมหากุศล กุศลภทฺโท ป.ธ.4 (พธ.บ.)	เลขารองเจ้าคณะอำเภอเมืองระยอง
วัดป่าประดู่ จังหวัดระยอง พระสอนศีลธรรม
5. พระมหาสมยศ ถามเชฎฺฐโฐ ป.ธ.7	เลขารองเจ้าคณะจังหวัดระยอง
วัดเนินพระ พระสอนศีลธรรม
6. พระมหาจักราพัฒน์ อภาโส ป.ธ.4
(พธ.บ.)	เจ้าคณะตำบลบ้านค่าย จังหวัดระยอง
วัดอ่างแก้ว พระสอนศีลธรรม
7. พระครูธรรมสาร โสภิต (พธ.บ.)	เจ้าคณะอำเภอแกลง จังหวัดระยอง
วัดถนนกระเพรา พระสอนศีลธรรม
8. พระครูพิศาลสุตากร ป.ธ.4 (พธ.บ.)	รองเจ้าคณะอำเภอแกลง จังหวัดระยอง
วัดบุญนาค พระสอนศีลธรรม
9. พระครูพิมลจริยาภีรัต (พธ.บ.)	เจ้าคณะตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัด
ระยอง
วัดเขาหิน พระสอนศีลธรรม
10. พระครูเกษมรัตนากร (พธ.บ.)	เจ้าคณะตำบลกองดิน เขต 1 อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง วัดไตรรัตนาราม พระสอนศีลธรรม
11. พระมหาวิวัฒน์ ธรรมวฑฺฒโน ป.ธ.5
(พธ.บ.)	เจ้าคณะตำบลปลวกแดง-ดาสิทธิ์ อำเภอปลวกแดง
จังหวัดระยอง วัดเขาน้อย พระสอนศีลธรรม
12. พระครูปลัดไพรัตน์ ธรรมรตฺโน ป.ธ.3	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุวรวิหาร
จังหวัดราชบุรี พระสอนศีลธรรม

13. นายเมธา วิทยาคม (กสม.) นักวิชาการศาสนา ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดระยอง
14. นายพนัส เจริญวงศ์ (กสม.) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ กลุ่มบริหาร
วิชาการ โรงเรียนชลกัลยานุกูล จังหวัดชลบุรี
15. นายฉลาด สมพงษ์ (กสม.) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ กลุ่มบริหาร
วิชาการ โรงเรียนวัดป่าประดู่ จังหวัดระยอง
16. นางคะนิงนาถ นาคประดิษฐ์ (กสม.) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ กลุ่มบริหาร
วิชาการ โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร
17. นางกนกพร ดวงยี่หวา (กสม.) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
กลุ่มบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ จังหวัดปราจีนบุรี
18. นายปิยะกิจ ยุทธไชยยิ่ง (กสม.) รองผู้อำนวยการชำนาญการ กลุ่มบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนพานทองชนูปถัมภ์ จังหวัดชลบุรี
19. นายจรูญ งามประยูร (กสม.) ครูชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โรงเรียนระยองวิทยาคม
20. นางทรศนพ อาจคงหาญ ครูชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคม
อุตสาหกรรม
21. นางรัศมี รักยาวงค์ ครูชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรี
นครินทร์ ระยอง
22. นางณิชภาพร เมืองศิริ ครูชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โรงเรียนระยองวิทยาคมปากน้ำ
23. นางสุกฤดาพร วัดวัง ครูชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โรงเรียนนิคมวิทยา

24. นางกรณิศ หาญกิจอุดมสุข
ครูชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โรงเรียนนิคมวิทยา
25. นางทรงสนพ อัจจงหาญ
ครูชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคม
อุตสาหกรรม
26. นางสาวกัญชลา วิถีธรรม
ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนวัดป่าประดู่
27. นางสาวกมลวรรณ จิตต์ปราณีชัย
ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร
28. นางรัตนาภรณ์ เทวสถิตพงษ์
ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ จังหวัดปราจีนบุรี
29. นายสมสุข สว่างคำ
ครูเชี่ยวชาญ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก
30. นางเจนเจนจิรา จันทายืน
ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนวังหลังวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว
31. นางสุมาลี คล้ายหิรัญ
ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนปิยะชาติพัฒนา จังหวัดนครนายก
32. นางลัดดาวัลย์ ภู่อศรี
ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนเทพศิรินทร์นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Sripatum University

ที่ วบจ.0119/พิเศษ

18 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสัมมนาสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะสอนศิลปกรรม

เรียน นางลัดดาวัลย์ ภูศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายสุเทพ เชื้อสมุทร รหัส 53562151 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ
พระสอนศิลปกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” โดยมี ดร.สุพรรณิ สมานญาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และมี ดร.พลธาวิ นวัชรทรรังค์ เป็นที่ปรึกษาร่วม ในการนี้วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
ขอเชิญท่านเข้าร่วมสัมมนา ที่ห้องประชุม ณ หน่วยวิทยบริการวัดป่าประดู่ ตำบลท่าประดู่ อำเภอ
เมืองระยอง จังหวัดระยอง ในวันที่ 23 เมษายน 2556 เวลา 13.00 น.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต อุ๋อัน)

คณบดีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

บางเขน : 2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
วิทยาเขตชลบุรี : 79 ถนนบางนา-ตราด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20000
วิทยาเขตพญาไท : 979 SM Tower ชั้น 17 ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2579-1111, 0-2561-2222 โทรสาร 0-2561-1721 www.spu.ac.th
โทร. 0-3874-3690-703 โทรสาร 0-3827-6590 www.east.spu.ac.th
โทร. 0-2298-0181-3 โทรสาร 0-2298-0185 www.spu.ac.th

BANGKHEN : 2410/2 Phaholyothin Rd, Jatujak, Bangkok Thailand 10900
CHONBURI CAMPUS : 79 Bangna-Trad Rd, Klonglamru, Muang, Chonburi Thailand 20000
PHAYATHAI CAMPUS : 979 SM Tower, Floor 17, Phaholyothin Rd, Payathai, Bangkok Thailand 10400

Tel. 0-2579-1111, 0-2561-2222 Fax. 0-2561-1721
Tel. 0-3874-3690-703 Fax. 0-3827-6590
Tel. 0-2298-0181-3 Fax. 0-2298-0185

ภาคผนวก ช

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง สำหรับการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งข้อมูลที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นประโยชน์ และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

คำตอบที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบหรือทำให้ท่านเสียหายแต่อย่างใด และจะไม่ถูกเปิดเผยในทีใด การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวม ไม่แยกนำเสนอหรือวิเคราะห์เป็นรายบุคคล

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุเทพ เชื้อสมุทร)

นักศึกษา สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง : ขอให้ท่านพิจารณารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ที่ท่านเห็นว่าตรงความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																			
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์					
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร																				
1	มีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาปรัชญาการศึกษาแห่งชาติจุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ																				
2	มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร																				
3	มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนที่ทำการสอนเช่นหลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม																				
4	มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดสาระการเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551																				

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	มีความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน																			
6	มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนา																			
7	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และสังคมวิทยา																			
8	มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาพระพุทธศาสนา																			
9	มีความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมและการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนและความร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน																			
	ด้านการจัดการเรียนการสอน																			
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศิษกรรม																			
2	ความสามารถในการวางแผนการสอนเตรียมการสอนการทำบันทึกการสอน																			
3	ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่นการนำเข้าสู่บทเรียนการตั้งคำถาม การเสริมแรงและการสรุปบทเรียน																			
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเช่นการบรรยาย การสาธิตการเล่านิทานการแสดงบทบาทสมมติ																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	ความสามารถในการใช้หลักการของการฝึกสมาธิเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตวิญญาณของนักเรียนเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้านความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ																			
6	ความสามารถในการสอนที่คำนึงถึงวัยความสนใจของนักเรียนพื้นฐานสภาพทางครอบครัวสภาพแวดล้อมสติปัญญาของนักเรียน																			
7	ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียนเช่นมีภาวะผู้นำสื่อสารสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม																			
8	ความสามารถในการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการที่พึงประสงค์ของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเช่นทักษะการคิดการแก้ปัญหาการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม																			
9	ความสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	ความสามารถแก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัย โดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน																			
	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ																			
1	มีความรู้ด้านการเลือกการปรับปรุง/ดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน																			
2	มีการทำสื่อต่างๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นวัสดุเหลือใช้มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน																			
3	มีความสามารถในการคิดค้นผลิตและปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม																			
4	มีความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ การใช้องค์ความรู้แหล่งวิทยากรต่างๆ เกี่ยวกับการสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนา																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	มีความสามารถในการใช้ไอศตทัศน์อุปกรณ์และไอศตทัศน์วัสดุเช่นเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เทปเสียงเทปวีดิทัศน์																			
6	มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เช่นอินเทอร์เน็ตพาวเวอร์พอยนท์																			
7	มีความสามารถในการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยรู้จักลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอนข้อดีและข้อจำกัดของตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง																			
8	มีความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา																			
9	มีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆมาใช้ประกอบการเรียนการสอน																			
10	มีความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																	
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
	ด้านการวัดและประเมินผล																		
1	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและการประเมินผล																		
2	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงเช่นการสังเกต การสัมภาษณ์การจดบันทึกผลการปฏิบัติงานการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน																		
3	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา																		
4	มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถามและข้อสอบวิชาพระพุทธศาสนา																		
5	มีความสามารถในการประเมินผลเป็นระยะระหว่างเรียนเพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน																		

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคุณภาพ																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและบริหารการสอบการให้เกรดการจัดลำดับการให้คะแนนและการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม																			
7	มีความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจเจตคติและจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา																			
8	มีความสามารถในการวิเคราะห์คะแนนการวิเคราะห์ข้อสอบและผลการประเมินว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงไร																			
9	มีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา																			
10	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและการประเมินผล																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านวิจัยในชั้นเรียน																			
1	มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน																			
2	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาระบบสภาพปัจจุบัน																			
3	มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและโอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน																			
4	มีการรวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้																			
5	มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไข ปัญหาในชั้นเรียน โดยใช้ข้อมูลรอบด้าน																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	มีการจัดทำแผนการวิจัยและดำเนินกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้																			
7	มีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ																			
8	มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน																			
9	มีการนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนครูเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่สับสน																			
10	มีการร่วมกับคณะครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาที่สับสนของนักเรียน																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ																			
1	มีการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านจริยธรรมและการแสดงออกเหมาะสมกับกาลเทศะมีคุณสมบัติที่ดั่งมที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้หรือความดีงามแก่ผู้อื่นให้มีศรัทธาที่จะถือตามอย่างตน																			
2	มีการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ดีโดยมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนอย่างดีมีความรู้รอบตัวกว้างขวางทันสมัยทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา																			
3	มีความเป็นผู้ตรงต่อเวลาเช่นตรงต่อเวลาในการเข้าสอนตรวจงานนักเรียนทำงานธุรการเกี่ยวกับการสอนเสร็จตามกำหนด																			
4	มีความสามารถในการนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแพร่ให้นักเรียนได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน																			
5	มีการแสดงบทบาทการสงเคราะห์แก่นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับหลักธรรมสังคหวัตถุ																			

ข้อ	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น																		
		ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้					ด้านความสอดคล้อง				ด้านความเป็นประโยชน์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	มีความสามารถในการเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ตามองค์คุณของความเป็นกัลยาณมิตร 7 ประการ																			
7	มีความเป็นผู้มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์																			
8	มีความสามารถในการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยเปิดเผยและให้คำติชมหรือข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน																			
9	มีความเป็นผู้ที่มีเจตคติดีมีศรัทธาต่องานสอนสนใจแก้ไขปัญหาดังๆที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะมาจากนักเรียนครูผู้ปกครองหรือผู้บริหาร																			
10	มีความสามารถในการทำงานร่วมกับโรงเรียนปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ สนองความคาดหวังที่โรงเรียนมีต่อตัวท่าน																			

ภาคผนวก ฅ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. พระศรีคัมภีร์ญาณ รัต.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. พระมหาปัญญา ปญญาวุฑโฒ ผศ.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
3. พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพธิ์ รัต.ดร.	รองคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
4. พระครูปลัดमारุต วรมงคลโต ผศ.ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. พระครูตั้งนรภัทกิตติพงษ์ ศิริวฑฒโน	รองคณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. ผศ.ดร. สมชัย ศรีนอก	หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. ผศ.ดร. สมศักดิ์ บุญปุ่น	หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา และกิจการคณะสงฆ์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. ผศ.มงคล มาลี	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหา
มกุฏราชวิทยาลัย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
9. พระมหาสมัคร มหาวิโร	รักษาการคณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
10. พระมหาสุขุม สุขวฑฒโก ผศ.	รักษาการหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
11. พระมหาฉัตรชัย สุภตตชโย ผศ. ดร.	รักษาการหัวหน้าภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย

12. พระครูวินัยธรวัลลก โกวิทโท	อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ผู้อำนวยการโครงการพระสอนศีลธรรม
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13. พระมหาชูศักดิ์ ชุตินฺธฺ โฉ	ผู้รับผิดชอบ โครงการพระสอนศีลธรรม จังหวัดชลบุรี
14. พระมหานิพนธ์ วีรพล	ผู้รับผิดชอบ โครงการพระสอนศีลธรรม จังหวัดระยอง
15. พระมหาชาวลิต อธิปญฺ โฉ	ผู้รับผิดชอบ โครงการพระสอนศีลธรรม จังหวัด
จันทบุรี
16. พระครูมนินท์จริยานุรักษ์	ผู้รับผิดชอบ โครงการพระสอนศีลธรรม จังหวัดตราด
17. พระมหาวิระชัย ชยวิโร ดร.	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
หน่วยวิทยบริการ จังหวัดระยอง
18. พระมหาประวิทย์ โฉมวาโท	ผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนสามัญ
วัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง
19. พระครูศรีปริยัติโกวิท	เจ้าคณะอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง
20. นายไพรัตน์ บุญศรี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดป่าประดู่
อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
21. นายวิโรจน์ บำรุง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนระยองวิทยาคม
อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
22. นางกมลพรรณรัตน์ ทิพย์ไกรสร โชติ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชลกันยานุกูล
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
23. นายบุญลักษณ์ ศัพท์พันธ์ุ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนพานทองสภานุพัฒน์
อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี
24. นายอศุสย์ สุขเจริญ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ่อทองวงศจันทร์วิทยา
อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Sripatum University

ที่ วบจ.0116/พิเศษ

13 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอนิมนต์เข้าร่วมสัมมนา
นมัสการ พระมหาฉัตรชัย สุธมฺมคฺชโย ผศ.ดร. (รักษาการหัวหน้าภาควิชาการศึกษา มมร.)
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายสุเทพ เชื้อสมุทร รหัส 53562151 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” โดยมี ดร.สุพรรณิ สมานญาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และมี ดร.พลธาวิ นวัชรทรงรงค์ เป็นที่ปรึกษาร่วม ในการนี้วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ ไคร์ขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในวันที่ 27 มิถุนายน 2556 เวลา 13.00 น. ณ อาคาร มหาวชิราวุธ (มวก.) 48 ปี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต อุ๋อ๋น)

คณบดีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

บางเขน : 2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
วิทยาเขตชลบุรี : 79 ถนนบางนา-ตราด อ่ากอบเมือง จังหวัดชลบุรี 20000
วิทยาเขตพญาไท : 979 SM Tower ชั้น 17 ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
BANGKOK : 2410/2 Phaholyothin Rd, Jatujak, Bangkok Thailand 10900
CHONBURI CAMPUS : 79 Bangna-Trad Rd, Klongiamru, Muang, Chonburi Thailand 20000
PHAYATHAI CAMPUS : 979 SM Tower, Floor 17, Phaholyothin Rd, Payathai, Bangkok Thailand 10400

โทร. 0-2579-1111, 0-2561-2222 โทรสาร 0-2561-1721 www.spu.ac.th
โทร. 0-3874-3690-703 โทรสาร 0-3827-6590 www.east.spu.ac.th
โทร. 0-2298-0181-3 โทรสาร 0-2298-0185 www.spu.ac.th
Tel. 0-2579-1111, 0-2561-2222 Fax. 0-2561-1721
Tel. 0-3874-3690-703 Fax. 0-3827-6590
Tel. 0-2298-0181-3 Fax. 0-2298-0185

ภาคผนวก ๓

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
ในการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สัมมนาววันที่ เดือน..... พ.ศ..... เวลา

สถานที่สัมมนา

ผู้ร่วมสัมมนา.....

1. ด้านความเหมาะสม

(1) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญในการสอนของพระสอนศีลธรรมมากน้อยเพียงใด

.....

(2) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นทำให้พระมีแนวทางการดำเนินงาน/กิจกรรมได้ชัดเจน มากน้อยเพียงใด

.....

2. ด้านความเป็นไปได้

(1) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น มีกระบวนการ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

.....

(2) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมเป็นการสนับสนุนส่งเสริมต่อแนวทางการปฏิรูปการศึกษา หรือไม่ อย่างไร

.....

(3) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครู ในการปฏิบัติ การสอน และการปฏิบัติงาน ได้หรือไม่ อย่างไร

.....

(4) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมทำให้โรงเรียนบริหารทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าหรือไม่ อย่างไร

.....

3. ด้านความสอดคล้อง

(1) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด อย่างไร

.....

(2) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน/ปัญหาของโรงเรียน อย่างไร

.....

(3) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องและครอบคลุมภาระงานมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องอย่างไร

.....

4. ด้านความเป็นประโยชน์

(1) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น เป็นแนวทางที่ดีในการบริหาร จัดการของโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไร

.....

(2) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน อย่างไร

.....

(3) รูปแบบสมรรถนะพระสอนศีลธรรมที่สร้างขึ้น สามารถทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้นอย่างไร

.....

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง ขอให้ท่านใส่เครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่องลงตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ที่	สมรรถนะ	ความคิดเห็น								เหตุผลประกอบ
		ด้านความเหมาะสม		ด้านความเป็นไปได้		ด้านความสอดคล้อง		ด้านความเป็นประโยชน์		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	เป็นไปได้	เป็นไปได้	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	เป็นประโยชน์	ไม่เป็นประโยชน์	
1	ด้านเนื้อหาและหลักสูตร									
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน									
3	ด้านการผลิตและการใช้สื่อ									
4	ด้านการวัดและประเมินผล									
5	ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน									
6	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ									

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ข้อมูลที่มีคุณค่ายิ่ง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นายสุเทพ เชื้อสมุทร
วัน เดือน ปีเกิด	20 เมษายน 2510
ที่อยู่ปัจจุบัน	73/2 หมู่ที่ 6 ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี 10500
สถานศึกษา	พ.ศ. 2542 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศนบ.) คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาเอก สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2544 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศม.) สาขาวิชา การบริหารองค์การ จากมหาวิทยาลัยเกริก พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา การบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีปทุม
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
สถานที่ทำงาน	- หน่วยวิทยบริการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดป่าประดู่ (พระอารามหลวง) ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง - ผู้ประเมินภายนอกคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ผู้ประเมินภายนอกคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
SRIPATUM UNIVERSITY